

## דברי הכנסת

### הישיבה המאתיים-ועשרים-ותשע של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

## תוכן העניינים

מבריתניה LFI דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לחברי משלחת ה-  
ציון שנה לאסון גשר המכבייה  
שאלותות בעל-פה  
גנבת מכלי גז והעברתם לרשות הפלסטינית  
תקנות להסדרת העיסוק ברפואה אלטרנטיבית  
הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – פטור מטעמי מצפון), התשנ"ח-1998  
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)  
שאלותות בעל-פה  
מחבוש לחיילים שעישנו בהפגניות  
שאלותות ותשובות  
רכישת עיתונים לחיילי צה"ל  
לקחים משימוש בתחמושת של אורניום מדולל  
חיילים דתיים ושמירת השבת  
טיפול המערכת הצבאית בחייל  
שירות מילואים לאבות לשישה ילדים ויותר  
שירותי חברת "יפעת" לחיל האוויר  
קביעת קב"א לחיילים  
הפסקת מים ביחידת חיל הרפואה בדרום  
מענק שחרור לחיילים שהתגייסו ביולי 1995  
הריגת אח באמבולנס בחבל עזה  
H כניסת שוטרים פלסטינים לשטח 2  
היערכות צה"ל לקראת מהומות ביש"ע  
ביטוח לאנשי צוות אוויר במילואים  
הרצאת איש מרצ בפני צוערים בקורס קצינים  
אי-מתן אישור לקצין לירות  
יחס למתפללים בקבר יוסף בשכם  
שיתוף הפעולה הביטחוני ישראל-טורקיה  
מפעלים ביטחוניים הפועלים ללא רשיון  
עסקת נשק בין רוסיה לבין סוריה  
פיקוח האו"ם על פירוק עירק מנשק להשמדה המונית  
מצוקת הדיור בכפר פרדיס  
מחסור במי שתייה בטייבה  
שילוט בכבישי הארץ  
כביש גישה לבית-ג'ן  
תוואי הכביש בין טייבה לקלנסואה  
מוביל הביוב המזרחי בנתניה

חשש לקריסת מערכות התשתית והתחבורה בארץ  
בית-קברות מוסלמי ביישוב דליית-אל-כרמל  
גביית "תוספת רכבת ישירה" על-ידי רכבת ישראל  
יישובים בדואיים חדשים בנגב  
פארק השרון באזור חדרה  
הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון – שינוי בזכאות לבן משפחה של נספה), התשנ"ז–1997  
(הצעת חבר הכנסת רן כהן)  
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת  
הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות דרכים (תיקון – ייצוג משפחות), התשנ"ח–1998  
(הצעת חבר הכנסת ב' בן-אליעזר)  
הצעת חוק-יסוד: חוקה לישראל (כינון ועדת ניסוח)  
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)  
חילופי גברי בוועדות הכנסת  
הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)  
(תיקון – סייג לפרסום), התשנ"ח–1998  
(הצעת חבר הכנסת צ' ויינברג)  
הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חובת נאמנות של מנהל תאגיד עירוני),  
התשנ"ז–1997  
(הצעת חבר הכנסת י' יהב)  
הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (בחירות בבתי-סוהר ובבתי-מעצר),  
התשנ"ח–1997  
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)  
הצעת חוק תושבים חוזרים (מענק התארגנות), התשנ"ח–1998  
(הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)  
הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – פטור ליורש מחללי צה"ל), התשנ"ח–1998  
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)  
הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – ועד החינוך וסמכויותיו), התשנ"ז–1997  
(הצעת חבר הכנסת ע' זיסמן)  
הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרות החינוך), התשנ"ז–1997  
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)  
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת  
הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרות החינוך), התשנ"ז–1997  
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)  
הצעת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים)  
(תיקון – חברות בגוף בוחר), התשנ"ח–1998  
(הצעת חבר הכנסת ש' בן-צור)

הצעות לסדר-היום השב"כ מזהיר מהתקוממות יהודית מזוינת אם תבוצע נסיגה  
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעות לסדר-היום השב"כ מזהיר מהתקוממות יהודית מזוינת אם תבוצע נסיגה  
הצעה לסדר-היום קריאתה של מזכירת המדינה לחידוש המשא-ומתן הישיר עם הפלסטינים  
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר-היום ההסכם המתגבש על הפעימה השנייה והפעימה השלישית הדופקת בשער  
הצעות לסדר-היום  
החלטת הממשלה בעניין הדיור הציבורי  
שאליות בעל-פה  
תקציב המשרד לענייני דתות  
חילופי גברי בוועדות הכנסת  
הצעה לסדר-היום  
דוח הוועדה שמונתה על-ידי שר האוצר לבחינת תעריף התמיכה בישיבות  
הצעות לסדר-היום  
דבריו של אסי דיין בפסטיבל הקולנוע  
הצעה לסדר-היום פתיחת עונת הקייטנות – לא לילדי 200,000 המובטלים  
הצעה לסדר-היום אלפי ילדים בעיירות פיתוח לא ילכו לגנים בשנת הלימודים הבאה  
שאליות ותשובות  
פיתוי ילדים לעסוק בדוגמנות  
קיצוץ בתקציבי חינוך ביישובי קו העימות והפריפריה  
ילד בכיתה א' לא הורשה לצאת לטיול  
ביקורת בטיחות במוסדות חינוך  
הפגנת אנשי רשות העתיקות  
הצעה לסדר-היום דבריו של שר התחבורה על דוד המלך – נעים זמירות ישראל  
הצעה לסדר-היום  
הפגיעה בספרי התורה בבית-העלמין היהודי בחברון  
הצעה לסדר-היום התנהגות המשטרה כלפי המפגינים נגד המיסיון בתל-אביב  
הצעה לסדר-היום  
שלטון החוק ויחסו לציבור החרדי  
הצעה לסדר-היום פעילותה של משטרת התנועה הארצית ומספרן העולה וגובר של תאונות הדרכים  
הצעת חוק הסדרת פרסומת של בעלי מקצוע (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998  
(קריאה ראשונה)  
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת  
הצעת חוק כרטיסי חיוב (תיקון מס' 3) (כרטיס תשלום), התשנ"ח-1998  
(קריאה ראשונה)

## מבריתניה IFL דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לחברי משלחת ה-

### היו"ר ד' תיכון:

היום יום רביעי, כ"א בתמוז התשנ"ח, 15 ביולי 1998.

אני אפתח בדברי ברכה לחברי משלחת ה-מבריתניה, חברי פרלמנט.

אני שמח לקדם בברכה פני ידידים, חברי המשלחת הפרלמנטרית מבריתניה.

כשאני מאחל לכם כי תרגישו כמו בבית, אין אלה סתם דברי נימוסין. המשטר הפרלמנטרי שלנו יונק משני מקורות. המקור הראשון – המסורת הדמוקרטית החל בתנועה הציונית לפני כ-101 שנים. בתקופת הקונגרסים שקדמו להקמת המדינה נוצקו היסודות הראשונים של השיטה שמנחה אותנו עד היום. המקור השני הוא המורשת הבריטית המפוארת, שבה נוסדה "אם הפרלמנטיים". המסורת הבריטית הארוכה והמכובדת שימשה לנו מקור השראה חשוב בבואנו לבנות לעצמנו מדינה דמוקרטית.

קווי דמיון רבים מקשרים את שני הפרלמנטים, אך יש גם פנים שונות המבדילות ביניהם. גם לכם וגם לנו אין חוקה כתובה. התעודה ההיסטורית של ה"מגנה כרטה", שניתנה בעקבות מרד האצילים נגד המלך ג'ון, משמשת, משנת 1215, אבן יסוד בדמוקרטיה הבריטית. אין לכם חוקה פורמלית, אך עקרונות יסוד נחקקו בלב האומה והתקדשו מדור לדור. לנו אין מסורת ארוכת שנים כזו, אך במשך 50 שנה חוקה הכנסת חוקי-יסוד, הבנויים פרקים פרקים. חוקי-היסוד הם הנדבכים היוצקים את דפוסי המשטר במדינה. חסרה לנו המסורת השוררת בבריתניה של כיבוד חוקים אלה והפיכתם לחוקה בלתי פורמלית.

שלא כמו באנגליה, הכנסת מורכבת מבית אחד בלבד. אין לנו בית עליון. לא יהיה זה סוד, חבר הכנסת שבח וייס, אם אגלה לכם, שמדי פעם נשמעים הרהורים בדבר הקמת בית עליון דוגמת בית-הלורדים שלכם.

אנחנו שונים מכם בשיטת הבחירות. זו שלכם, האזורית, גיבשה שני כוחות פוליטיים מרכזיים, ואילו זו שלנו מונעת יצירת גוש אחד בעל כוח הכרעה. משום כך, הכנסת היא רב-מפלגתית – ראי נאמן של החברה הישראלית המגוונת.

להוציא הבדלים אלה, העבודה הפרלמנטרית דומה.

ידידי חברי המשלחת הפרלמנטרית מבריתניה, כמותכם גם אנו מייחלים ליום שבו נוכל לבשר מעל בימת הפרלמנט על בוא השלום. אתם – על שלום אמיתי ויציב באירלנד הצפונית, ואנחנו – על עידן של שלום בינינו לבין שכנינו. דומני כי גם אצלנו וגם אצלכם רבה התקווה כי מועד היסטורי זה קרוב לבוא.

**חגי מירום (העבודה):**

אצלם זה יותר קרוב מאשר אצלנו.

**היו"ר ד' תיכון:**

עוד תופתע. יכול להיות.

**חגי מירום (העבודה):**

אני אשמח להיות מופתע.

**היו"ר ד' תיכון:**

אני מתאר לעצמי.

**חגי מירום (העבודה):**

אבל, תחושת הלב שלי היא שאין סיכוי לכך.

**היו"ר ד' תיכון:**

אנחנו מקבלים את פניכם – – –

**השר לביטחון פנים א' קהלני:**

– – –

**היו"ר ד' תיכון:**

השר לביטחון פנים חושב אחרת.

### חגי מירום (העבודה):

אנחנו מחכים לראות מה הוא יעשה.

### השר לביטחון פנים א' קהלני:

תחושות הלב זה חלק – – – הממשלתית. תחושות הבטן זה – – –

### היו"ר ד' תיכון:

רבותי, בואו נחזור. זו משלחת מבריטניה. אנחנו מקבלים את פניכם בלב פתוח ומקווים כי שהותכם אצלנו תנעם לכם. ברוכים הבאים.

## ציון שנה לאסון גשר המכבייה

### היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי הכנסת, שנה לאסון המכבייה. ראשית, אני מברך את נציגי המשפחות והקרובים שהגיעו מאוסטרליה לארצנו, והם נוכחים בדיון.

חברי הכנסת, גם אני הייתי שם באותו יום מר ונמהר. באתי, עם רבבות צופים, כדי להשתתף באירוע בין-לאומי יהודי, שבעבר כינו אותו – מפגן השרירים של העם היהודי. הגענו לאיצטדיון ברמת-גן כדי להריע ל-5,500 הספורטאים היהודים מכל העולם שבאו למפגש נפלא עם מדינת ישראל, מפגש שבסיסו האמיתי הוא הידוק הקשר בין התפוצות לעם בישראל.

במקום במאבק ספורטיבי, צפינו במאבקם של הספורטאים מאוסטרליה על חייהם. לא אשכח את רגעי החרדה שליוו אותי באותו יום למראה המחלצים והאמבולנסים שהעבירו לבתי-החולים את ההרוגים והפצועים, ואנחנו לא האמנו, ואולי קיוונו.

אסון קריסת הגשר הוא פאשלה. מעל בימת הכנסת קראנו למצות עד תום את החקירה. דרשנו חקירה יסודית ומקיפה. אנחנו עדיין ממתינים לתוצאות הסופיות. התסכול והזעם עודם קיימים. את חייהם של הספורטאים שנספו לא ניתן להשיב. אולם זכאיות משפחות הקורבנות, זכאים הפצועים וזכאים כולנו לקבל את המסקנות הנוגעות לאותה פרשה חמורה, שהותירה כל כך הרבה לבבות שבורים.

מכאן, מעל בימת הכנסת, אנחנו שולחים ביום השנה הראשון לאסון תנחומים למשפחות הנספים. אצרף ברכה חמה להחלמה לסאשה אלתרמן, שמלחמתה הדרמטית על חייה נוגעת ללב כולנו.

ידבר חבר הכנסת מיכה גולדמן, ולאחר מכן אני אוסיף כמה מלים.

### אפי אושעיה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אתה מוכן להתייחס לבקשת המשפחות לוועדת חקירה?

### היו"ר ד' תיכון:

אני מייד אתייחס. אמרתי שאחזור לאחר מכן ואומר כמה מלים.

### מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, המשפחות, שגריר אוסטרליה בישראל, אני אצטט כאן ממכתב שהגיע ממשפחות ההרוגים והפצועים:

שנה עברה מאז הטרגדיה הנוראה של התמוטטות הגשר בטקס פתיחת המכבייה ה-15, אסון שבו נהרגו ארבעה ספורטאים אורחים יהודים ויותר מ-60 ספורטאים נפצעו, כולם חברי משלחת יהדות אוסטרליה למכבייה. בין הפצועים היתה סאשה אלתרמן, אשר עברה עד עתה, במהלך השנה האחרונה, 24 ניתוחים, ועדיין זקוקה רוב הזמן לאשפוז בבית-החולים.

אנו, משפחות ההרוגים והפצועים, מבקשים לפנות אליכם, נציגי העם בישראל, ולבקש שתסייעו לנו ותצטרפו אלינו במאמצינו להגיע לחקר האמת, על-ידי הקמת ועדת חקירה של הכנסת, שתבדוק נסיבות הקשורות בטרגדיה שבה נפגעו בני משפחותינו. עד עתה לא קיבלנו, לצערנו, מענה חיובי על בקשתנו זו. אנו חשים כאב ואכזבה.

אנו פונים אליכם בבקשה זו לא רק כדי להגיע למסקנות הנכונות בקשר לטיפול בפרשה זו, אלא גם כדי להבטיח שלא יישנו בעתיד מקרים נוספים כאלה במשחקי המכבייה או בכל אירוע אחר בישראל. האירועים אשר הובילו להתרחשותו של האסון הכבד זועקים לשמים ומבקשים חקירה.

יש לזכור, שהן ועדת-דותן שהוקמה לאחר הטרגדיה, ואשר בה השתתפו נציגים של גורמים מעוניינים כתנועת "מכבי" העולמית, והן חקירת משטרה שהתנהלה, לא התייחסו כלל להיבטים הציבוריים והמוסריים של האסון. אכן, בעקבות חקירת המשטרה הועמדו לדין כמה נאשמים. יש לנו, כמובן, אמון מלא במערכת המשפט הישראלית, אך עם זאת יש לזכור, כי ההליכים המשפטיים הצטמצמו לנושאים



מסוימים בלבד, ולא תידון בהם כלל מידת האחריות המוסרית והציבורית של מי שידם היתה במעל. ועובדה היא, שנושאי המשרה שהיו אחראים לאירוע ממשיכים לכהן במשרות שהם כיהנו בהן לפני האסון.

לטרגדיה יש השלכות מרחיקות לכת בקהילות היהודיות בכל רחבי העולם. העובדה שמדינת ישראל ונציגיה הנבחרים נמנעו עד עתה מלנקוט עמדה לגבי מידת מעורבותם של ארגון "מכבי" העולמי ושל מנהיגיו, והטיפול הכושל של מדינת ישראל ושל ארגון "מכבי" העולמי – שהזמינו את נציגי הקהילות למכבייה בישראל – בטרגדיה ובאירועים שהתרחשו אחריה, גורמים להשלכות שליליות על היחסים שבין מדינת ישראל ליהדות התפוצות ומרחיבים את הקרע שנוצר בעקבות האסון בין ישראל לקהילות היהודיות בעולם. אם לא יעשה דבר, התמיכה בישראל בקרב הקהילות, שכבר נפגעה פגיעה ממשית, תיפגע עוד יותר.

לאור זאת, יש לוודא שגוף בלתי תלוי יבדוק את מעשי כל המעורבים בדבר, במיוחד ביחס לאירועים שהתרחשו אחרי הטרגדיה, ויגיש את מסקנותיו הן לציבור בישראל והן ליהדות העולם. ועדת חקירה פרלמנטרית, שתחקור ותבדוק את הנושאים שאינם יכולים להיחשב כסוב-יודיציה, ואשר תעסוק גם באספקטים הציבוריים והמוסריים של הטרגדיה, לרבות מידת האחריות הציבורית והמוסרית של מנהיגי ארגון "מכבי" העולמי, היא הגוף המתאים למטרה זו. החקירה והממצאים של ועדה כזו יתקבלו ללא היסוס על-ידי הציבור בישראל, יהדות אוסטרליה והיהדות העולמית.

כחברי הכנסת בידיכם האפשרות – ולכם הסמכות ואף החובה – להבטיח, שוועדת חקירה כזו אכן תקום, חרף כל אותם שעושים כל שביכולתם כדי למנוע את הקמתה. ארגון "מכבי" ואחרים, שהיו מעורבים באסון, הצהירו בריש גלי, ש"אין להם מה להסתיר". יש אפוא לבצע חקירה מלאה וללא משוא פנים באשר לטרגדיה של קריסת הגשר. לוועדה תהיינה סמכויות רחבות, שלא היו לוועדת-דותן. העובדה שבין חבריה לא יהיה אף לא אחד שיש לו אינטרס אישי בתוצאות החקירה, תבטיח שחקירה נאותה תבוצע, שחקירה זו לא תושפע משיקולים זרים ותוצאותיה תזכינה בתמיכת הציבור בישראל והיהדות העולמית ותתקבלנה במלוא האמון. בכך תיענה בקשתנו.

יעדנו הוא להבטיח, שהאמת ביחס לנושאים שייחקרו תצא לאור. כדי להשיג יעד זה, אנו מבקשים ומצפים שאתם, חברי הכנסת, תביעו בציבור את תמיכתכם בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית ותצביעו למען הקמתה. בכך נצליח לשקם את אמון יהדות העולם בכלל ויהדות אוסטרליה בפרט במדינת ישראל ובמוסדותיה ונדע שנעשה צדק בישראל. שלום.

חתומים על המכתב בני משפחות הנפגעים – קולין אלתרמן; אדם זיינס; סוזן סמול; פרנק גנסלר; הנרי סאוויצקי; אירינה ברזינה פלדמן וולדימיר פלדמן.

וכאן אני פונה לאדוני, יושב-ראש הכנסת.

**היו"ר ד' תיכון:**

לא הזכרת את יטי בנט.

### **מיכה גולדמן (העבודה):**

אני מתייחס למכתב, לאותם אלה שהעבירו לי.

### **היו"ר ד' תיכון:**

לא. אבל אם אתה מזכיר את כולם, אז תזכיר את כולם.

### **מיכה גולדמן (העבודה):**

אני מוסיף, על-פי הפנייה שלך, גם את יטי בנט, זכרה לברכה.

אני רוצה להוסיף ולומר כאן מעל הבמה, גם בשם חברי הכנסת, בוודאי בשם אזרחי מדינת ישראל – ואנחנו יודעים שנמצא אתנו כאן השר לביטחון פנים, ואני יודע שבין הנפגעים היו לא מעט שוטרים, שסייעו ועזרו כחלק מיחידות החילוץ, עם כיבוי אש וגורמים נוספים שהיו בשטח, שעשו את המירב באותם רגעים קשים לחברי המשלחת האוסטרלית ולכל אלה שבאו להיות באותו אירוע חשוב של המכבייה.

אני פונה כאן ליושב-ראש הכנסת ולכל חברי חברי הכנסת, אנחנו צריכים לעשות – אני יודע שיש תהליכים המשפטיים, וקיימנו דיונים, אבל אני חושב שאין דבר יותר חשוב מאשר מינוי ועדת חקירה. תודה רבה.

### **היו"ר ד' תיכון:**

תודה. חבר הכנסת גדעון עזרא, יושב-ראש האגודה הפרלמנטרית ישראל-אוסטרליה.

### **גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שגריר אוסטרליה בישראל, קרובי הנפגעים באסון הנורא שהיה לפני שנה, אין לי כל ספק שלעולם לא נשכח את האסון הזה. לצערנו, אנחנו בישראל למודי אסונות.

אנחנו מאמינים, ללא כל ספק, בבית-המשפט הישראלי, שיוציא את המסקנות הנכונות מאותו אסון, ללא כחל ושרק.

לדעתי, קשה לוועדה פרלמנטרית לעבוד במקביל למשפט שמתנהל, מבחינת התוצאות האופרטיביות שלו, אבל אני מבקש בכל לשון של בקשה, וביקשתי את הדברים גם ממשרד ראש הממשלה, שיהיה שופט, שופט בדימוס, שישב על המדוכה ויחליט לגבי הפיצויים לנפגעים באסון גשר המכבייה.

נדמה לי, והיתה פה בשבוע שעבר משפחתה של לנה, זיכרונה לברכה.

### היו"ר ד' תיכון:

של יטי בנט, שוב פעם.

### גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני ראיתי אותה, לא ראיתי את בנט. אני אומר את מי ראיתי. ושמעתי על אודות בתם בת ה-15, שלאחר שהתייתמה מאביה עוד קודם, נשארה למעשה בחוסר כול, ונדמה לי שכדאי לנו שהשופט הזה יקבע את העקרונות שעל-פיהם יפוצו האנשים, וזה הדבר החשוב והמהיר ביותר שצריך לעשות. אני אומר מעל במה זו: פניתי למשרד ראש הממשלה, אני אמשיך לעקוב בנושא הזה, ואין לי כל ספק שזה המעשה הראשון והחשוב שצריך לעשותו.

אם תהיה ועדת חקירה פרלמנטרית, אני מאחל לה הצלחה. נדמה לי שזה הדבר המשני בחשיבותו. תודה.

### היו"ר ד' תיכון:

תודה. סגן שר החינוך והתרבות, כמה משפטים. בבקשה.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד יושב-הראש, רבותי חברי הכנסת, שגריר אוסטרליה בישראל – אתמול, כשצינו את יום השנה לאסון הנורא בפתיחת משחקי המכבייה ה-15 ביישוב מכבים, שבו נכחו רבים מחניכי תנועת "מכבי" וראשי תנועת "מכבי", הן בישראל והן בעולם, אמרתי שאזרחי מדינת ישראל מלווים את הקהילה היהודית האוסטרלית בחום ובאהבה ומבינים את התסכול הנורא ואת הזעם הצורב בעקבות האסון. הבעתי זאת בפני הגברת גפן, שבאה אתמול בצהריים מאוסטרליה ישירות אל טקס האזכרה. הגברת גפן היתה נציגה של המשפחות בטקס הזיכרון, ואני אכן יודע שהציבור בישראל מלווה באהדה רבה את הקהילה היהודית האוסטרלית החמה והאוהדת למדינת ישראל.

אומר משפט אחד בנושא של ועדת החקירה, שאותו העלה חבר הכנסת מיכה גולדמן. אני יודע שצריך לחקור היבטים נוספים, שלא עלו בוועדות השונות או בבדיקות השונות, הן בוועדה שאני מיניתי, ועדת ישי דותן, והן בבדיקה של המשטרה, שהתקיימה מייד אחרי האסון. אני יודע שהבסיס של ממצאי

הוועדה של ישי דותן מהווה היום את הבסיס והתשתית להליך המשפטי המתקיים כיום בבית- המשפט.

עם זאת, אני אומר: עם כל הצורך בהמשך החקירה, הדבר שצריך לעמוד לנגד עינינו – והזכיר אותו חבר הכנסת גדעון עזרא – הוא: אסור למשוך את סבל המשפחות. אנחנו צריכים לעשות הכול כדי שההליך המשפטי יתקצר ככל שניתן, וצריכים לעשות הכול כדי שהמשפחות יבינו ויראו – לא רק ידעו, אלא גם יראו – שמדינת ישראל עושה הכול למענן, למען המשפחות השכולות. אם, חס וחלילה, ועדה פרלמנטרית כזאת או אחרת תפגע בהליך המשפטי, אני חושב שאסור לקיים אותה, ופה דרושה באמת קביעה של משפטים, של אנשי מקצוע – היועץ המשפטי לממשלה, פרקליטת המדינה, שמלווה את הסוגיה הזו ליווי צמוד.

ואני שוב שולח, בשם הבית ובשם הממשלה ובשם מערכת הספורט, בשם משפחת הספורט הישראלית כולה, את תנחומי כולנו, וברכת החלמה מהירה לפצועים, שעדיין סוחבים את נטל האסון ההוא, ובעיקר לסאשה אלתרמן, שנאבקת יום-יום ומתרוצצת בין ביתה לבין בית-החולים – החלמה מהירה. תודה.

### היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי חברי הכנסת, קצת להתעדכן. כזכור לכם, העלו חברי הכנסת גולדמן וזנדברג הצעה לסדר-היום שעיקרה הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית.

נשיאות הכנסת, בשמשה כוועדת פירושים, נתבקשה לעסוק בנושא הזה. בפני נשיאות הכנסת הופיעו נציגי פרקליטות המדינה והייעוץ המשפטי של הכנסת. השאלה שעמדה לפנינו היתה אחת: האם יכולה הכנסת להקים ועדת חקירה פרלמנטרית בעת ובעונה אחת עם קיום התהליך המשפטי? התהליך המשפטי, בניגוד למה שניתן להבין מדברי מישור שקדם לי, סגן השר, מתנהל במהירות רבה ביותר, ואין למשפחות טענות באשר לקצב שבו מתנהל המשפט. הפרקליטות טענה באותו בירור, שכאמור, כל דיון בוועדת חקירה ציבורית פרלמנטרית יפגע בתהליך המשפטי.

אנחנו ביקשנו מנציגי המשפחות להציג בפנינו את עמדתם בצורה כזו שאנחנו ניווכח לדעת, שהדיון הפרלמנטרי לא יפגע בתהליך המשפטי. קיבלנו רשימה של כ-11 סעיפים, עד כמה שאני זוכר, והעברנו את הרשימה הזאת לעיון בפרקליטות המדינה. שלשום הגיעה תשובה של פרקליטת המדינה, והיא מסמנת כמה וכמה סעיפים שלפי דעתה ניתן לקיים בהם דיון בכנסת בלי לפגוע בהליך המשפטי, אבל היא חוששת מאוד – וכמובן, דוחה את הבקשה – שאם תקום ועדת חקירה ציבורית או פרלמנטרית, אזי יש להפסיק את התהליך המשפטי, שהרי שני הדיונים לא יכולים להתקיים בעת ובעונה אחת. זה המצב, נכון לזה הרגע.

אני שוקל אפשרות שעל-פיה חבר הכנסת גולדמן, בהיותו הקרוב יושב-ראש ועדת הפנים, יקים ועדת משנה שתעסוק באותם סעיפים שעל-פי חוות דעתה של פרקליטת המדינה ניתן לקיים בהם דיון. אבל, כאמור, אלה הם ההוררים בעל-פה, וההחלטה הסופית תתקבל בקרוב על-ידי ועדת הפירושים של הכנסת.

יש בקשה של משפחת בנט, שמבקשת לזרז את תהליך הפיצויים. חלק מן הקורבנות, יש להם ילדים, והם באים ממשפחות לא אמידות, וכל סחבת בעניין הזה גורמת לקשיים, ואני התחייבתי להסב את תשומת לבו של ראש הממשלה לעניין הזה. גם שמעתי שחבר הכנסת גדעון עזרא פועל בעניין הזה, וכל מי שיש לו יד ורגל בעניין הזה ראוי שיעשה כדי לסייע גם בתחום הכספי; אני חוזר: גם בתחום הכספי.

כן, רבותי, הערות, אבל משם, ולסיים.

### **מיכה גולדמן (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, מאחר שההחלטה לא תהיה כאן היום, ואנחנו יוצאים לפגרה, אני מבקש מיושב-ראש הכנסת שההחלטה שתהיה – ואני מקווה שתהיה החלטה לגבי ועדה פרלמנטרית – תסתיים עד יום רביעי בשבוע הבא, כדי שנוכל להיערך, בכל ועדה שתקום, לפני היציאה לפגרה.

### **היו"ר ד' תיכון:**

הכנסת במליאתה יוצאת לפגרה. הוועדות לא יוצאות לפגרה.

### **מיכה גולדמן (העבודה):**

ההחלטה שלנו – – –

### **היו"ר ד' תיכון:**

יפה שתתרגל לעבוד בקיץ. לא יזיק.

### **מיכה גולדמן (העבודה):**

אין לי בעיה עם זה.

### **היו"ר ד' תיכון:**

חבר הכנסת שבח וייס.

## **שבח וייס (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, קודם כול, אני אתחיל בהערה האחרונה שלך לגבי הצד הכספי. יש לנו לפעמים הרגל, שכאשר מדובר באסונות לא נעים לדבר על הצד הכספי. אני אומר: זה הרגל מגונה. בחלק גדול מן האסון כבר אי-אפשר להחזיר את גלגלי החיים אחורנית. אבל יש זכויות אלמנטריות שהוכרו על-ידי חברה תרבותית – ואנחנו חברה תרבותית – שבמקרים כאלה, גם במקרים שאדם נפצע וגם במקרים שהוא נפגע ואף אם לא נפצע, יש מנגנון של פיצוי. מה עוד, שבמקרה זה אתה צודק מאוד – יש פה גם נחיצות. אני הייתי בשליחות של ויצ"ו – אני בוגר מוסד "הדסים" של ויצ"ו – לאוסטרליה לפני שנה, ואני יודע איזה כאב מחריד וגם תחושת עלבון בגלל איזה ניסיון של התחמקות מהתוצאות הנוספות של האסון הזה.

אני מציע שאתה תפעל כאן אישית, מעבר לדברים אחרים. טוב שפנית לראש הממשלה, שר האוצר ואחרים לעשות משהו בינתיים. זאת הערה אחת.

הערה שנייה, לגבי הוועדה. יש כאב מסוים בכך, שאסון מתרחש בתוך שנייה, ותהליכי הטיפול המשפטי בו – שנים. טוב שבעניין זה, יחסית למקרים אחרים, נכנסה המערכת המשפטית לפעולה מהר, בהתאם לכללי משחק. אנחנו לא יכולים לכפות עליה קצב אחר.

בעניין הוועדות. אני מוכרח לומר שאני לא הייתי מאושר מריבוי הוועדות, גם אתה לא. יש כאן בעיה, כי אסון אחד – שבע ועדות. ההחלטה להקים ועדת חקירה פרלמנטרית – אני הצבעתי בלב כבד על העניין הזה. כי גם היה לי קצת חשש מקורלציה בין המערכת המשפטית לוועדה שנקים וגם קצת בלבול בוועדות; אבל הקמנו אותה. ברגע שהקמנו אותה היא מעוררת ציפיות. ברגע שהיא מעוררת ציפיות – אני חוזר לעניין הרגשי. אני מבקש ממך, שבכל זאת נעשה מאמץ מסוים לתת לוועדה הזאת לפעול עם כללי המשחק שקבענו אז, באותה ישיבה, כי הציפייה כאן היא למשהו דרמטי מול אסון דרמטי. אז נסתפק לפחות בהנחה שהיא תפעל מתוך תחושת צדק, יעילות, מהירות והגינות. אני בכל זאת נוטה גם לתת את הסיפוק הזה, עם כל הקושי.

## **היו"ר ד' תיכון:**

אני מציע שלא לפתח ציפיות מעבר למה שיכולה הוועדה הזאת לעשות.

## **שבח וייס (העבודה):**

אנחנו יודעים את זה; אבל הציפיות הן רגשיות, אתה יודע.

## **היו"ר ד' תיכון:**

וזאת על סמך ניסיונו. כשהכנסת מקימה ועדות חקירה, הן לא הופכות גוף יעיל במיוחד, אבל אתה זוכר בדיוק כמוני.

אני כמובן מודה למשפחות שיושבות ביציע האורחים.

## שאלות בעל-פה

### היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו מתקדמים. חבר הכנסת צבי הנדל שואל את השר לביטחון פנים בנושא: גנבת מכלי גז והעברתם לרשות הפלסטינית.

## גנבת מכלי גז והעברתם לרשות הפלסטינית

### צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד השר, קצת קשה לעבור מעניין כואב ואמוציונלי כזה לחיי היום-יום, אבל זו דרכו של עולם.

פורסם, כי לאחרונה מתפשטת תופעה של גנבת מכלי גז מבתי ומבתי-עסק, העברתם לשטחי הרשות הפלסטינית והחזרתם מלאים לשטחי ישראל. מלבד הנזק הכלכלי והסיכון הבטיחותי, יש לתופעה השלכות ביטחוניות.

רצוני לשאול את כבוד השר:

מה הוא היקף התופעה, וכיצד המשטרה מתמודדת עמה?

### היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר לביטחון פנים, בבקשה.

### השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני חושב שהכיוון הוא יותר גנבה מאשר מילוי מחדש ברשות והחזרה למדינת ישראל. אני יכול לפרט את זה על-פי מחוזות, כדי שנוכל להתרשם איפה זה יותר ואיפה זה פחות.

במחוז ירושלים קיימת התופעה בעיקר בחורף – בקיץ זו תופעה שולית. לאורך השנים נתפסו גונבי בלונים, נשפטו ונכלאו. במסגרת רישוי עסקים מבצעים ביקורות בחברות הגז בעטירות. במחוז ירושלים ערים לנושא הזה, ומובן שגם מתוך הדברים שהם תפסו בעבר. במחוז הצפוני של משטרת ישראל לא ידועה התופעה הזאת. במחוז ש"י לא קיימת התופעה, מלבד שישה מקרים שבהם דווח על גנבת בלונים מתחנת קדום. מתיקי החקירה לא ניתן לדעת אם הבלונים הועברו לרשות הפלסטינית. במחוז הדרומי לא ידועה התופעה. במחוז המרכז יש בעיה גדולה יותר. קיימת תופעה של גנבת מכלי גז במספר מועט של מקרים במרחב השפלה ומספר רב של מקרים במרחב השומרון.

המשטרה עוסקת בבדיקת הנושאים האלה. אני אומר שוב, ממה שאנחנו יודעים, הגנבה כרגע היא חד-סטריט, והיא לא – כפי שעולה מדברייך, חבר הכנסת הנדל – שממלאים אותם שם ומחזירים. אני הכרתי בעבר תופעות שכאלה; אבל היום אנחנו לא רואים שזה קיים.

### **היו"ר ד' תיכון:**

שאלה נוספת לחבר הכנסת הנדל.

### **צבי הנדל (מפד"ל):**

אדוני השר, תודה על הנתונים ועל התשובה. אני חייב להגיד שגנבה היא חלק חשוב, מבחינה כלכלית. ודאי שאנחנו לא רוצים שתהיינה גנבות, גם לא בתחומים אחרים, אבל מה שמטריד אותי במיוחד מהחומר שאני קיבלתי דרך העיתונות – ואין לי דרך אחרת בנושא הזה, ולכן שאלתי את השר – שבסופו של דבר חלקם פועל מסחרית; אבל זה פותח פרצה – ממלאים אותם ומחזירים, והם עצמם משווקים אותם לריכוזי אוכלוסייה כאלה או אחרים. זה שהדבר מתרחש בעיקר במרחב השרון והמרכז, ולא במחוז ש"י, רק מעיד שגם גוש-דן ואזור מרכז הארץ הם חלק מארץ-ישראל.

### **היו"ר ד' תיכון:**

שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס, ואחריו – לחבר הכנסת דוד טל.

### **שבח וייס (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, תודה רבה לך.



אדוני השר, לפני שנים לא מעטות נבחרתי כחבר מועצת עיריית חיפה. אחת היוזמות הראשונות שלי היתה – יוזמות קטנות כאלה – לגרום לכך, שכל הנושא של אחסון בלוני גז יוכנס כחובה בתוכניות הבנייה ובחוקי הבנייה; חובה. וזאת – א. כדי לצמצם גנבות; ב. יכולה להיות לגנבות גם תוצאה שהצביע עליה חבר הכנסת צבי הנדל, גם בווריאציות לאומיות ופיליות; ג. סכנה לילדים; ד. אסתטיקה. לא הצלחתי. אמרו לי: זו התערבות יתר.

האם לא יעלה בדעתך, ברמה של ממשלה וברמה של ועדת שרים לענייני חקיקה, לגרום לכך שיהיה סידור, כי המצב הוא מחפיר. יש פה בעיה אסתטית נוראה, בעיקר בבתים הגדולים, כשרואים את הבלונים האלה. יש פה בעיה של ביטחון ילדים. ילדים משחקים, זה מושך, זה מעניין, זה קשור לשעונים. קל מאוד לפתור את זה על-ידי חוק.

אמרו לי אז – עוד הערה – שיהיה קושי לספקי הגז להביא את הבלונים ולשים אותם במקום סגור. ההערה הזאת כל כך אווילית, כי אתה יכול ליצור מנגנון על-ידי חברות הגז עצמן, שהן יוכלו לפתוח את המקום ורק הן. באותה מידה שהן מביאות בלון, הן מביאות אותו סוג מפתח שיפתח את המתקן.

ממש הגיע הזמן לעשות את זה, כי המצב מסוכן ומחפיר, ומסוכן לכל הכיוונים.

#### **צבי הנדל (מפד"ל):**

חבר הכנסת שבח וייס, על מנת שהשר לביטחון פנים יפתור זאת, צריך לעצור את שר הפנים – – –

#### **שבח וייס (העבודה):**

אני הצעתי ברמה של הממשלה, בוועדת שרים לענייני חקיקה. הרי לממשלה יש גם אחריות קולקטיבית ויש חובת תיאום. תודה וסליחה.

#### **היו"ר ד' תיכון:**

שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד טל.

#### **דוד טל (ש"ס):**

תודה, אדוני היושב-ראש.

אדוני השר, נכון שיש בעיה של גנבות, אבל אני מבקש מכבוד השר שלא להמעיט מהסכנה של מילוי מחדש של המכל. ברור שהמילוי לא נעשה בפיקוח ולא על-פי התקנים, והוא בהחלט יכול להוות

סכנה. לכן יש לראות זאת בחומרה רבה, וטוב יהיה, אדוני, אם המשטרה תתייחס לכך בחומרה הראויה.

### **היו"ר ד' תיכון:**

ישיב השר לביטחון פנים. בבקשה.

### **השר לביטחון פנים א' קהלני:**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת הנדל, הנושא שהעלית בהחלט עומד מול עינינו. חברות הגז הגדולות הן אלה שמספקות את הגז. אם מישהו מעדיף לקבל בלון גז שלא דרך חברות הגז הגדולות, הוא לוקח על עצמו סיכון. זה עלול להגיע ממישהו שעושה חלטורה.

מכאן אני מניח, שאזרחי מדינת ישראל לא ירצו לקחת את הסיכון, אבל אין לי כל ספק שדבריו מדליקים נורה אדומה. צריכים להיות מודעים לכך, ואנחנו מודעים לכך מאוד מאוד, בכל מה שקשור לסכנות הצפויות בבלון שכזה לביטחון.

חבר הכנסת שבח וייס, אני חושב שנגעת בנקודה ששווה דיון ובדיקה נוספת. אני רוצה לומר שזה היבט הרבה יותר רחב מכפי שתיארת זאת כאן – מה נעשה בבתים הפרטיים, מה המשמעויות הכלכליות, מה המשמעויות של החברות. בסדר, יש בתים משותפים ויש בתים פרטיים. אילו השלכות יש לדבר הזה? אני יודע כרגע לפחות, שבתחום הבנייה העניין ממוצה, אבל מכיוון שאתה מעלה את הסוגיה, ואני גם חושב שהיא שווה דיון נוסף ברמה של גורמים ממשלתיים, תן לי את הזמן ואבדוק זאת. אני בהחלט חושב שהעלית סוגיה שכדאי לבחון אותה היום פעם נוספת.

חבר הכנסת דוד טל, לא נמעיט בחשיבות הנושא. תודה רבה.

### **היו"ר ד' תיכון:**

תודה. אני רואה ששר התשתיות הלאומיות איננו, סליחה, ושר הביטחון איננו, ואני עובר לחבר הכנסת בנימין אלון, ששואל את שר הבריאות בנושא: תקנות להסדרת העיסוק ברפואה אלטרנטיבית. בבקשה.

## **תקנות להסדרת העיסוק ברפואה אלטרנטיבית**

### **בנימין אלון (מולדת):**

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, בנושא העיסוק ברפואה אלטרנטיבית, רצוני לשאול:

1. האם משרד הבריאות שוקל להציע תקנות להסדרת העיסוק ברפואה אלטרנטיבית – רפואה טבעית?

2. אם כן – האם תקנות אלה תואמות את דוח ועדת השופט אלון, שהוקמה על-ידי שרת הבריאות?

3. אם לא – מדוע התקנות חורגות מהמלצות הדוח הנ"ל?

4. האם מיושמות שאר המלצות הוועדה? אם לא – מדוע?

### **היו"ר ד' תיכון:**

ישיב סגן השר. בבקשה.

### **סגן שר הבריאות ש' בניזרי:**

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת אלון, רבותי חברי הכנסת, לגבי תקנות להסדרת העיסוק ברפואה אלטרנטיבית:

1. משרד הבריאות טרם הציע תקנות להסדרת העיסוק ברפואה משלימה ואלטרנטיבית.

2. דוח ועדת-אלון בנושא רפואה משלימה הוגש ב-1991. חלק ממסקנות הדוח אומצו, ובעקבותיו הותר ייבוא ושיווק של תרופות הומאופתיות מוגמרות.

3-4. לאור הקשיים בהסדרה חוקית של העיסוקים ברפואה משלימה, נדונה סוגיה זו פעמים מספר במשרד הבריאות, ואף זכתה להתייחסות בביקורת המדינה.

במאי 1997 הוקמה ועדה להסדרת העיסוק באקופונקטורה – לקח לי קצת זמן ללמוד את המלה הזאת – וועדה זו נתבקשה לבחון: א. את ההכשרות הנדרשות לצורך הכרה בעוסקים בתחומים אלה; ב. את הפיקוח המקצועי הנדרש; ג. את הסטנדרדים המקצועיים המחייבים; ד. את המענה על סוגיית האחריות הרפואית; ה. את הדיווח הנדרש על סיבוכי הטיפול. ועדה זו טרם סיימה את עבודתה, והיא נמצאת בשלב סיכומי המלצותיה למשרד הבריאות.

בתחום הכירופרקטיקה קיימת הכרה במעמד המקצועי, ומקצוע זה ייכלל בהצעת החקיקה שמשרד הבריאות יוזם לגבי חוק מסגרת למקצועות הרפואיים.

ככלל, מוסדר העיסוק ברפואה במסגרת פקודת הרופאים, והעיסוק ברפואה משלימה מחייב משנה זהירות בשלב היעדרם של סטנדרדים מקצועיים והיעדרן של אמות מידה ברורות מוגדרות ליעילות הטיפול.

מאחר שתפקידו של המשרד להבטיח את בריאותו ובטיחותו של הציבור, בוחן המשרד את כל ההיבטים של הסדרת תחומי מקצוע אלה – השימוש בתארים אקדמיים, ייחוס סגולות ריפוי ופרסום. כל אלה מהווים סוגיות בעייתיות, שיש לתת את הדעת עליהן בכל הסדר חוקי. בעיות האכיפה הן קשות ביותר, וחובת המשרד להגן על הציבור מפני נזקים והטעיה. לאור כל זאת חייב המשרד להתקדם בזירות, ולאחר הסדרת האקופונקטורה והכירופרקטיקה יידרש לימוד מהניסיון, והמשרד יבחן את הדרך הנכונה להסדיר את תחומי העיסוק הנוספים. תודה.

### **היו"ר ד' תיכון:**

חבר הכנסת בני אלון, שאלה נוספת.

### **בנימין אלון (מולדת):**

אדוני סגן השר, תודה על התשובה. הזכרת את פקודת הרופאים, שזו חקיקה של הרבה שנים, ויש בה סעיף שמבקש מהשר להתקין תקנות, אך אלה עד היום לא הותקנו. אז אני מודה לך על האינפורמציה שהוועדה עומדת לסיים את תפקידה בנושא רפואת הגב האלטרנטיבית, וגם הרפואה הסינית האלטרנטיבית שהזכרת.

אני מקווה – ורציתי לשמוע ממך במשפט אחד רק תשובה – שיהיה איזה פרסום לפני שאתם הולכים לשלבים הנוספים עם ההמלצות וכו', כדי שאפשר יהיה לראות את ההמלצות, ולראות אם הן תואמות את כל הוועדות והדיונים שהיו בנושא הזה.

### **סגן שר הבריאות ש' בניזרי:**

— — פרסום?

### **בנימין אלון (מולדת):**

לא, האם יהיה פרסום של מסקנות הוועדה הזאת, שעומדת לסיים את תפקידה – ואחרי זה, הבנתי שאתם הולכים לחקיקה ראשית או לדברים אחרים – בטווח כזה שכל הנוגעים בדבר יוכלו לראות אותן, להתייחס ולהגיב.

## **היו"ר ד' תיכון:**

תודה. חבר הכנסת דראושה.

## **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):**

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן שר הבריאות, לדעתי אי-אפשר להסדיר את העיסוק ברפואה טבעית אלטרנטיבית. אני מכיר את הרפואה הטבעית בסקטור הערבי; אנשים שמתעסקים בזה ממניעים אנושיים הומניים, ולא למטרות רווח, שיח'ים, נשים שיש להן תכונות מסוימות, אנשים שיש להם חוכמת חיים. בדרך כלל, בקרב הבדואים יש אנשים עם חוכמת חיים, ש"קנו" מתוך ניסיון עשיר את המיומנות של המלצות לרפואה טבעית, עיסוק בעשבים, או רפואה באמצעות האש, דברים שבדרך כלל נעשים לאנשים שכבר עברו תהליך של טיפול רפואי בבתי-החולים אצל רופאים ברפואה כללית מודרנית, ואלה לא הועילו להם. אז מה רע בכך שאנשים כאלה יפנו לאותה רפואה אלטרנטיבית, טבעית, ואולי ימצאו שם מרפא?

אומר גם מהניסיון שלי, שאחרי שעברתי אירוע מוחי הייתי בכמה בתי-חולים, קיבלתי טיפול רפואי גרידא, אבל גם נזקקתי לטיפול טבעי אלטרנטיבי, לכל מיני עשבים שיכולים להועיל לי במידה מסוימת, במצבי.

אני חושב שיש הרבה אנשים שפונים לזה בצר להם, כשהם אינם מוצאים תרופה מספיקה בבתי-החולים. אז למה להסדיר את כל הסיפור הזה? אני חושב שבמצב שבו אנחנו נמצאים היום אין כל סכנה לשלום הציבור. צריך להשאיר את המצב כפי שהוא, ואין צורך בחקיקה, שתגביל את העיסוק ברפואה אלטרנטיבית.

אז שאלתי לסגן השר היא, מה דעתך, האם יש צורך בהסדרת העניין בחוקים ובתקנות? אני חושב שאין צורך, אבל בכל אופן אשמע את דעתך.

## **היו"ר ד' תיכון:**

חבר הכנסת אברהם הירשזון.

## **אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):**

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, אין ספק שחקיקה בנושא הזה היא מאוד מורכבת ומסובכת ולא פשוטה, וצריך לעשות אותה בהירות רבה, משום שמול המקרים שהזכיר חבר הכנסת דראושה, והם אמיתיים, יש גם נזקים גדולים של שרלטנים בתחום המקצוע.

אבל נושא יותר מוגדר, ששייך גם לתחום הזה, הוא תחום התרופות האלטרנטיביות. רציתי לדעת יותר פרטים, אם בנושא הזה של תרופות אלטרנטיביות יש מערכת של הקפדה לגבי מי מייבא את התרופות, אילו תרופות מותר לייבא ואילו תרופות אסור לייבא, באילו תרופות הציבור יכול להשתמש ובאילו לא. אני שואל את זה, משום שתמיד אומרים, שאלה תרופות מן הצומח ולא תרופות רגילות, ולכן אין סכנה בהן. זה לא נכון; יש תרופות שהן מן הצומח ויש סכנה רבה למשתמשים בהן, והם אפילו לא מודעים לכך. תודה.

#### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):**

מתוך ניסיון, המרפאים הללו לא נותנים עשבים מזיקים.

#### **שבח וייס (העבודה):**

רפואה אלטרנטיבית זה בא מאלטר וטבעיות, ולכן זה נקרא אלטרנטבעיות.

#### **סגן שר הבריאות ש' בניזרי:**

אני מכיר חבר שהקים ארגון נגד תקשורת ונגד טלוויזיה. הוא קרא לזה אלטרנ-ט.ו.י., כלומר אלטרנטיבה לט.ו.י.

#### **אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):**

צריך לקרוא לזה רפואה משלימה, כי זה לא בא במקום.

#### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):**

זו רפואה מחליפה.

#### **אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):**

זו לא רפואה שבאה במקום.

#### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):**

אנשים שהתייאשו מהרפואה הרגילה הולכים לרפואה המחליפה.

### **היו"ר ד' תיכון:**

טוב, רבותי. סגן השר, בבקשה, אתה משיב.

### **סגן שר הבריאות ש' בניזרי:**

אולי כדאי למנות בלשן לכנסת; אני חושב שיש פה גם לנו הרבה טעויות דקדוקיות, ואנחנו מראה מסוימת.

לשאלתו של חבר הכנסת אלון – אם יהיה פרסום של מסקנות הוועדה, שדרך אגב, עומד בראשה ד"ר אמיר שנון, שהוא ראש האגף למקצועות הרפואיים, אני חושב שהגורמים הרלוונטיים שהיו קשורים מן הסתם יודעו בבוא הזמן.

לשאלתו של חבר הכנסת דראושה – אני מכיר את זה גם דרך רבנים ודרך כל מיני מחוללי נסים ונפלאות, גם אצל פאקירים, סבתות וכדומה. כמו שאמר חבר הכנסת הירשזון, יש כל כך הרבה שרלטנים בתחום הזה, שעושים הון עתק מכלום ומרמים. זה כמו בתחום ה"בבות" – יש בבא מצינא, יש בבא קמא, שמופיעות כולן בסדר נזיקין, ויש כל מיני אנשים שעוטים על עצמם גלימות, למשל, מברכים ועושים נסים ונפלאות. גם בתחום הזה יש שרלטנות. אך, לעומת זאת, אנחנו רואים צדיקים שעושים נסים ונפלאות, ובכל מקרה, אם לא נתחום את התחום הזה ונשאיר את השוק הזה פתוח, זה יזיק לאנשים שמשקיעים הון עתק בדברים האלה, ובסופו של דבר הם נופלים, מולכים שולל, ופעמים רבות גם מזיקים להם.

### **עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):**

---

### **סגן שר הבריאות ש' בניזרי:**

בסדר, אבל לפחות ברפואה שהיא מוכרת. הרפואה הקונבנציונלית מוכרת, מאושרת ומסודרת. נכון שיש בה גם נזקים, אבל אני לא יודע על שרלטנות בכל אופן. פה יש ניצול, ולכן בדברי סייגתי ואמרתי, שמכיוון שהשימוש בתארים אקדמיים, ייחוס סגולות ריפוי ופרסום מהווים סוגיות בעייתיות, יש לתת עליהם את הדעת בכל הסדר חוקי. בעיות האכיפה הן קשות, וחובת המשרד להגן על הציבור מפני נזקים והטעיה. כלומר, אנחנו צריכים להגביל את זה ולמסד את זה, לא להתנגד לזה, כי יש, כמו שאמרת, הרבה דברים מועילים בתחום הזה.

לשאלתו של חבר הכנסת הירשזון – בתור אדם שעוסק ברפואה אתה יודע, שכל רפואה, או כל תרופה שמגיעה למדינה עוברת תהליך מסוים. אתה יודע בדיוק את הפרוצדורה שבה היא מתקבלת במדינת ישראל, דרך הוועדות ודרך משרד הבריאות וכדומה. אני מתאר לעצמי, שאם זה מוגדר כדבר רפואי, ואני מוכן לבדוק את זה יותר לעומק, הוא חייב לעבור את הפרוצדורה, כמו "ויאגרה".

#### **אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):**

---

#### **סגן שר הבריאות ש' בניזרי:**

מאה אחוז. אני אבדוק את זה אישית ואני אתן לך תשובה אישית יותר מעמיקה. על פניו נראה לי שזה הדבר הטבעי ביותר. תודה.

#### **היו"ר ד' תיכון:**

תודה. אני חוזר, אדוני המזכיר, מה עם שר התשתיות הלאומיות?

#### **קריאה:**

הוא אצל ראש הממשלה, בבעיות לאומיות.

### **הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – פטור מטעמי מצפון), התשנ"ח-1998**

#### **(הצעת קבוצת חברי הכנסת)**

#### **היו"ר ד' תיכון:**

אנחנו עוברים להצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – פטור ממטעמי מצפון), של קבוצת חברי הכנסת – הצעה פ/2028. ינמק חבר הכנסת אחמד סעד.

אדוני המזכיר, תודיע להם שאני מתקדם בסדר-היום.

#### **מזכיר הכנסת א' האן:**



ולא נחזור לאחור?

### היו"ר ד' תיכון:

זה אתה תצטרך להחליט.

### אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, מכבדת אותנו בנוכחותה ביציע משלחת נכבדה מטעם ועד היוזמה הערבית-הדרוזית בראשותו של השיח' ג'מאל מועדי. אהלן וסהלן, ועד היוזמה הדרוזית.

אדוני היושב-ראש, כדי שלא יהיו אי-הבנה ובלבולציה, אני רוצה להדגיש קודם כול, שהחוק שיזמתי ותמכו בו חברי כנסת מסיעות שונות, המטרה העיקרית שלו היא להסיר את העוול שממנו סובלים בני העדה הערבית-הדרוזית.

אדוני היושב-ראש, שני עקרונות יסודיים מהווים את בסיס הלגיטימיות של המשטר הדמוקרטי-הליברלי: קיומו של פלורליזם ערכי ותרבותי בקרב ציבור האזרחים ואופיה החוזי-וולונטרי של ההתקשרות שבין האזרחים לשלטונות. כל מערכת חוק אשר אינה נותנת ביטוי נאמן לעקרונות אלה מהווה פגיעה מוסרית באושיותיו של משטר זה. על כן מחייב השכל הישר את השלטונות שלא לכפות על אזרח כלשהו מעשה המנוגד לערכיו הבסיסיים ביותר. כפייה שכזאת מפירה את העיקרון החוזי-וולונטרי שבהתקשרות שבין האזרח לשלטון והופכת את ההתקשרות הזו לשרירותית.

בנסיבותיה של מדינת ישראל, שהיא מדינה הטרוגנית באופן מיוחד הן מבחינת הרכבה הלאומי, האתני והדתי והן מבחינת המסורות התרבותיות והפוליטיות המתקיימות בה, יש משנה חשיבות לקיומה של מערכת חוקתית המגינה על הפלורליזם הערכי ועל חופש המצפון והבחירה של כל אזרח.

אחת הסוגיות המרכזיות בהקשר זה היא סוגיית השירות הצבאי, אשר מהווה בעיה קשה בעבור חלק מהאזרחים. הצעת חוק זו באה לתת מענה על בעיה זו.

לסוגיית השירות הצבאי כמה היבטים. ראשית, יש ההיבט העקרוני הכללי, אם נכון מבחינה מוסרית לחייב אדם לשרת בצבא, למסור את חייו או ליטול את חייו של אחר. העניין אינו פשוט, והוא תלוי בקיומו של קונסנסוס ערכי רחב ומבוסס, המסוגל לספק בסיס לגיטימי לתביעה שכזו. אולם מה לעשות במציאות שבה לא קיים קונסנסוס כזה, מציאות שבה השסעים בחברה כה עמוקים וכה דיכטומיים עד כי קשה עד מאוד למצוא מכנה ערכי משותף לקבוצות השונות?

מעבר להיבט העקרוני יש גם היבט קונקרטי הנוגע לציבורים שלמים, כגון העדה הערבית-הדרוזית, שהיא חלק אינטגרלי מהמיעוט הלאומי הפלסטיני בישראל, שחלק ניכר מבניה מסרב לשרת בצבא מטעמים מצפוניים לאומיים ופוליטיים.

כבר עשרות בשנים קיימת בקרב בני העדה הדרוזית תופעה שאנחנו קוראים לה אלפררי. זאת אומרת, זה נער שמסרב לשרת בצבא, רודפים אותו חודשים והוא מסתתר ממקום למקום, כי מבחינה מצפונית, כבן העם הערבי הפלסטיני, הוא לא רוצה לשאת נשק נגד אחיו, אם זה בלבנון, אם אלה הפלסטינים, אם זו סוריה או ארצות אחרות.

עשרות בני נוער טורטרו בבתי-הסוהר. אם אלה בניו של השיח' ג'מאל מועדי, או בניו של נאיף סלים מפקיעין – ג'מאל מועדי מירכא; היום – הבן הרביעי של מוחמד נאפע, וליד נאפע, יושב בבית-הסוהר; הבן של סעיד נאפע מבית-ג'ן נמצא בבית-סוהר – כולם מסיבות מצפוניות, פוליטיות, כבני העם הערבי הפלסטיני, לא רוצים לשרת בצבא.

אני שואל, למה לטרטר אותם? בעבר רבים מהם היו שלוש וארבע פעמים בבתי-סוהר. היו שנים בבתי-סוהר וסירבו כל הזמן לשרת בצבא ואחר כך שחררתם אותם. למה לטרטר את הנערים האלה, למה לא לכבד את הרגשות שלהם, את המצפון שלהם, את הדעה שלהם, את העיקרון שלהם, ולשחרר אותם מייד?

המטרה העיקרית של החוק, הדרישה העיקרית של החוק היא לא להחיל את חוק שירות חובה על העדה הערבית-הדרוזית, אלא שזה יהיה וולונטרי, כמו שמי שרוצה מהמוסלמים, מי שרוצה מהנוצרים, יוכל להתגייס. למה להחיל את זה עליהם בזמן שמבחינה מצפונית עקרונית הם מתנגדים לשירות הזה?

לכן, אם אנחנו רוצים לשמור על מדינה פלורליסטית דמוקרטית, צריך לכבד את זכותו של חלק מהמיעוט הערבי בארץ הזאת ולבטל את חוק החובה.

### **ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

אם הרשות הפלסטינית תעשה חוק כזה שיאפשר מצפונית להשתתף – – –

### **אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):**

אם אתה מביא בחשבון את המתנחלים – הם לא חלק. אנחנו נדבר היום על קבוצות הטרור היהודי המסכנות – – –

### **ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

אני שואל אותך.

### היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת ריבלין, אדוני קיבל רשות לשאול?

### אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

תהיה מדינה פלסטינית, חבר הכנסת ריבלין, והיא תקום, ויהיו לה חוקים, ואז נתווכח על החוקים של המדינה הפלסטינית. אבל אנחנו מדברים – – –

### עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

### היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דראושה, אדוני קיבל רשות להפריע?

### עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

### היו"ר ד' טל:

לא, גם הוא לא קיבל, גם אתה לא קיבלת. חבר הכנסת סעד רוצה לומר דברים ואתם לא מקשיבים לו.

### אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — — על מדינת ישראל — — —

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — חבר הכנסת דראושה — — —

**עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):**

אז תן לו זכות ללכת לפרלמנט הפלסטיני.

**אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):**

אני עניתי לך.

**ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

---

**היו"ר ד' טל:**

חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת דראושה, אני קורא לכם ומבקש להימנע מקריאות ביניים.

**ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

אני רק שואל אותו. לא אמרתי – – –

**עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):**

---

**אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):**

היום הנושא הוא אופי מדינת ישראל. כאשר תקום מדינה פלסטינית, והיא תקום בהכרח, אז תדבר על האופי ועל החוקים של המדינה הפלסטינית. אבל העניין שאני מדבר עליו הוא חוק שבא להגן על האופי הדמוקרטי של המדינה הזאת, שיש לכבד את הזכות, את הרגשות של חלק מאזרחיה שמסרבים לשרת בצבא מבחינה מצפונית עקרונית.

לכן, אני מקווה, מי שבאמת רוצה שהמדינה הזאת תהיה מדינה פלורליסטית דמוקרטית, יתמוך בחוק הזה. תודה רבה.

## **היו"ר ד' טל:**

תודה. אדוני שר הביטחון יעלה וישיב על הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – פטור מטעמי מצפון) של חבר הכנסת אחמד סעד וקבוצת חברי הכנסת. בבקשה.

## **שר הביטחון י' מרדכי:**

אדוני היושב בראש, חברי חברי הכנסת, הממשלה מתנגדת להצעת החוק שבנדון, מאחר שמשמעותה בפועל היא הפיכתו של שירות החובה הקבוע בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, לשירות התלוי ברצונו של הפרט בלבד, שכן ברור כי מי שלא יהיה מעוניין לשרת בצה"ל יוכל להגיש את התצהיר האמור בהצעת החוק ויזכה אוטומטית בפטור.

אין זה סוד, כי המצב הביטחוני שבו מצויה מדינת ישראל והצרכים הביטחוניים הקיימים אינם מאפשרים את ביטול קיומו של שירות חובה, אם שירות סדיר ואם שירות מילואים.

אשר על כן, אני מבקש להסיר את הצעת החוק מסדר-יומה של הכנסת.

אזרחי מדינת ישראל יש להם מלוא הזכויות, יש להם גם חובות, והחובה הבסיסית של אזרח שחי במדינה היא לשרת את עמו ואת מדינתו, אם בשירות חובה אם בשירות מילואים, כדי להגן על המדינה ולהגן על הערכים שלה, להגן על חיי תושביה ולהביא לידי כך שיוכלו לחיות חיי רווחה וכלכלה במדינה שהם חלק מאזרחיה.

לכן, כל עוד זה המצב הביטחוני, וכל עוד אין שינוי – אנחנו מקווים שביום מן הימים יהיה שינוי ונוכל לשנות את תפיסתנו הבסיסית לגבי הצרכים הביטחוניים – עד אז, אדוני היושב-ראש, לא עולה על הדעת לעשות שינויים בחוק, ובוודאי לא בדרך שמוצעת כאן.

לפיכך, אני מבקש ממך, אדוני היושב-ראש, להסיר את הצעת החוק מסדר-היום של הכנסת.

## **היו"ר ד' טל:**

תודה רבה. אדוני מעוניין להשיב? הוא לא חייב להשיב. אם הוא מעוניין, חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה. בקצרה, בבקשה.

## **האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):**

בשבוע שעבר אדוני השר נימק בצורה יפה ביותר מדוע לא צריך לגייס את בני הישיבות. אני לא מבין מדוע עכשיו השר טוען טענה הפוכה לגמרי, שכן צריך לגייס את בני העדה הערבית.

### **שר הביטחון י' מרדכי:**

אני חושב שיש הבדלים בסיסיים בין אנשים אשר מטעמים דתיים או מטעמים אידיאולוגיים קיצוניים אי-אפשר לכפות עליהם את השירות.

כן הייתי רוצה שנגיע בעתיד למצב שבו בני ישיבות ואזרחי מדינת ישראל האחרים יטלו חלק יותר ויותר בחובות המוטלות על אזרחי המדינה.

אין דין בני העדה הדרוזית כדין מה שמוגדר או הוגדר כתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם.

### **תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):**

כי אתם החלטתם כך.

### **שר הביטחון י' מרדכי:**

הייתי השבוע בחורפיש בעצרת לכבוד 50 שנה לשירות החיילים הדרוזים. היו עמי חברי כנסת. ראיתי שם את הגאווה, ראיתי שם את השילוב של מפקדים ולוחמים מבני העדה הדרוזית, הצ'רקסית וחלק מבני העדה הבדואית בצה"ל. זו תופעה חיובית, וצריך להרחיב אותה ולהביא לידי כך שמירב האזרחים ייתנו כתף לשירות ולהגנה על המדינה.

### **היו"ר ד' טל:**

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון – פטור מטעמי מצפון), התשנ"ח-1998. מי בעד ומי נגד – אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 25

נמנעים – 2

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת

חוק שירות ביטחון (תיקון – פטור מטעמי מצפון),

התשנ"ח-1998, נתקבלה.

### **היו"ר ד' טל:**

אם כן, תשעה בעד, 25 נגד, שני נמנעים. הצעת החוק לא נתקבלה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות. אדוני שר הביטחון, יעלה וישיב.

### **שאלות בעל-פה**

### **היו"ר מ' שטרית:**

ובכן, רבותי, שר הביטחון ישיב על שאלתא בעל-פה של חבר הכנסת דוד טל. בבקשה, חבר הכנסת טל.

### **מחבוש לחיילים שעישנו בהפגנות**

### **דוד טל (ש"ס):**

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, נודע לי, כי שני חיילים נידונו למחבוש לאחר שנתפסו עם סיגריה ביד בניגוד להוראות המג"ד, שאסר את העישון לחלוטין משיקולי ניקיון. עד אתמול בבוקר הם לא שוחררו, חרף עמדת הפצ"ר.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. מדוע לא אופשר להם לערער עוד ביום שישי?

3. אילו לקחים הוסקו מהפרשה?

### היו"ר מ' שטרית:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

### שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת טל, חברי חברי הכנסת, בבסיס צה"ל עישנו בניגוד להוראות המג"ד, שאסר את העישון ביחידה והגדיר אותו כמותר רק במקומות מסוימים שהוגדרו לצורך כך.

החיילים עישנו בניגוד לפקודה, ועל כך נשפטו בדין משמעת. האחד נידון ל-14 ימי מחבוש, והשני נשפט ל-21 ימי מחבוש.

המג"ד קבע קריטריונים מחמירים, מעבר למתחייב בפקודות הצבא ובחוק למניעת עישון. אולם אין בהחמרה זו משום פקודה בלתי חוקית בעליל, ועל החיילים היתה החובה למלאה. לאחר בחינת הפרקליט הצבאי הראשי נמצא שאכן הפקודה היתה חוקית. עם זאת, הומלץ למפקד המפכ"ש, בעקבות העונשים החמורים, להמתיק את העונש. בקשתם נדונה על-ידי מפקד בית-הספר לשריון, וזה המתיק את העונש של החיילים לעשרה ימי מחבוש.

החיילים נשפטו ביום חמישי, 9 ביולי 1998, ב-11:45. אחד מהם נמצא כשיר לכליאה והובא למעצר ב-14:00. החייל לא הגיש ערר ביום חמישי, יום מעצרו, אלא רק למחרת. הערר הועבר למפקד בית-הספר לשריון ביום ראשון, וזה דן בבקשה עוד באותו יום והחליט להמתיק את העונש ולהעמידו על עשרה מתוך 21 יום שנקבעו תחילה.

מודגש כי החייל השני לא שהה בכלא לאור בירורים רפואיים שנערכו בעניין כשירותו למעצר.

### היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני השר. שאלה נוספת לחבר הכנסת דוד טל.



## דוד טל (ש"ס):

אדוני השר, עם כל ההערכה והכבוד שיש לחובת הציות בצה"ל, ולדעתי זו אכן יסוד בכל צבא, ואני מכיר צבא מה הוא, חייבים לשים גבולות. עובדה שלא אחת מתערב דרג בכיר בשיקולי דרג זוטר, ולפעמים באופן קיצוני.

אדוני השר, ידידי חברי הכנסת, החלטת המג"ד היא, במחילה, מוגזמת, בלתי אפשרית ובלתי חוקית בעליל. לדעתי, זו גחמה שאין הציבור יכול לעמוד בה, הגם שאני אישית נגד העישון.

כרמלה מנשה, שהפכה נציבת קבילות החיילים בפועל, דיווחה לי, שחייל אחד עדיין ממתין לקב"ן כתוצאה מהאירוע הזה, וחבל שגרמו לחייל לוחם להגיע לכך.

השני, כפי שאדוני אמר, מפקד המפח"ש הקל בעונשו לעשרה ימי מחבוש, והוא עדיין במחבוש.

אני סבור שיהיה נכון אם אדוני יורה לשחרר את החיילים האלה מהכלא.

## היו"ר מ' שטרית:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

## עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר הביטחון, בבתי-הכלא הצבאיים נמצאים כמה צעירים דרוזים, אנשי מצפון, שסירבו לשרת בצבא מטעמים אידיאולוגיים, מטעמים מצפוניים. האם אינך חושב שיש הצדקה לשחררם מייד, ובעתיד להימנע מהבאת צעירים דרוזים ערבים לבתי-משפט צבאיים על רקע סירובם לשרת בצבא?

האם אתה חושב שצעירים אלה, גם אם תחייב אותם לשרת בצבא, יכולים להיות חיילים בצה"ל? האם אתה לא יודע שהם לא רוצים לשרת בצבא?

לדעתי, אין צורך ואין חובה לחייב אותם לעשות את השירות הזה.

## היו"ר ד' טל:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

## שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הביטחון, אני רוצה, קצת מעבר לסיגריות, לשאול שאלה. בגדול זה מתקשר גם לשלטון החוק בצבא, אבל גם לאיזו אווירה של טרורים. אני יודע, שבשנים האחרונות טיפלתם בנושא הזה באופן מיוחד. גם אתה וגם הרמטכ"ל היוצא יצרתם אווירה אנושית יותר בתחום הזה. הייתי רוצה לשאול אותך: באיזו מידה אתם, באופן שיטתי, במערכות החינוך ובסולמות הפיקוד, ממשיכים ללחוץ חזק לכיוון של התייחסות אנושית לחיילים?

ככנסת, אנחנו במידה מסוימת גם ועד ההורים של הצבא. אפשר להשיג הרבה משמעת, הרבה סולידריות, הרבה רוח יחידה, כידוע לך ועל-פי המסורת שלך, גם ללא כל מיני תופעות של קשיחות. לפעמים גם אטימות לב והפרזה בענישה.

## היו"ר ד' טל:

תודה. אדוני שר הביטחון, בבקשה.

## שר הביטחון י' מרדכי:

מכובדי חבר הכנסת טל, העונש הוטל לאחר שהמג"ד וידא כי פקודתו מובנת ביחידתו, לאחר שנקבעו סידורים ומקומות שבהם כן ניתן לעשן. לאחר שהחיילים נשפטו היתה מעורבות של הדרג הגבוה להקל בעונשם. מתוך 21 ימי מחבוש שנגזרו לאחד החיילים הוטלו, בסופו של דבר, רק עשרה ימים, והחייל השני שוחרר מטעמים רפואיים. נראה לי שהצעדים שננקטו היו צעדים נכונים, והלוואי שיכולנו בצורה שיטתית, על-ידי פעולות חינוך ואחרות, להביא לכך שנגע הסמים ונגע העישון הכפייטי יקטנו בצורה משמעותית.

עם זאת, אני חושב כי צריך לאפשר לחיילים, שאינם יכולים לעמוד בפני הצורך לעשן, מקומות בתוך היחידה, מקומות רבים שבהם הם יוכלו לעשן על-פי צרכיהם. ומאחר שהנושא גם נלמד וגם הועבר לדרגים הבכירים לטיפול, אני משוכנע שהוא יבוא לידי ביטוי ביחידות צה"ל האחרות ולא רק באותה יחידה של אותם חיילים ואותו מג"ד.

מכובדי, חבר הכנסת דראושה, אני שמח שעניינם של החיילים הדרוזים הופך להיות נושא כל כך חשוב וחיוני בעיניך ובעיני חלק מחברינו, חברי הכנסת כאן.

דומני שיש לי היכרות אישית עמוקה עם בני העדה הדרוזית. בני העדה הדרוזית – מתוך הכרה – קבעו את גורלם בגורלה של מדינת ישראל עוד במלחמת העצמאות. הלוחמים הדרוזים, המפקדים הדרוזים נלחמים כתף אל כתף למען ביטחונה של מדינת ישראל, ומשרתים בצה"ל קצינים ברמה בכירה מאוד. תת-אלוף אחד השתחרר, והיום נמצאים שני תת-אלופים בשירות קבע בצה"ל – תת-אלוף מישלב ותת-אלוף אמל אסעד. שניהם היו פקודים שלי ושניהם קצינים מצטיינים.

## **תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):**

השאלה היא לגבי אלה שלא רוצים לשרת.

## **שר הביטחון י' מרדכי:**

אני אגיע לכך.

רבים מהחיילים הדרוזים לקחו חלק במלחמות ישראל. לצערי הרב, גם בתי-העלמין מאוכלסים בנפשם ובגופם של בני העדה הדרוזית, אשר שילמו במחיר חייהם כדי לקיים את החיים.

מוטלת החובה על בני העדה הדרוזית לשרת שירות חובה מלא בצה"ל. בכל מקרה, כפי שהדבר קיים במגזר היהודי, העניין נדון לגופו של עניין. יש מקרים לא מעטים שבהם משתחררים חיילים מטעמי בריאות או מטעמי התאמה, ולעתים מטעמים דתיים ומצפוניים. כל מקרה שאנשים ינסו לקבוע לעצמם אם הם ישרתו או לא ישרתו, הוא מקרה שמחייב, ונתבע משלטונות הצבא, לטפל בו בצורה פרטנית ולמנוע מקרים של השתמטות משירות ביטחון למען אזרחי ישראל, ובתוכם האזרחים הדרוזים, ובתוכם האזרחים הערבים ואזרחים אחרים שחיים במדינת ישראל.

מכובדי, חבר הכנסת שבח וייס, מערכות החינוך ממשיכות ועושות מאמצים גדולים כדי לטפל באנשים וכדי להעמיק ולהשריש בהם את הערכים הבסיסיים הקיימים בחברה הישראלית, ובוודאי בצה"ל, למען טיפוח האדם, טיפוח הלוחם וטיפוח הצרכים האנושיים והאישיים של כל אחד. האדם היה ויישאר בראש דאגותינו במערכת הביטחון ובצה"ל.

ביום שני בבוקר היתה לי פגישה עם המטה הכללי החדש בראשות הרמטכ"ל, רב-אלוף שאול מופז, והעליתי בפניהם את תפיסת עולמי בנושאים שמחייבים טיפול, בחינה ובדיקה. הסעיף הראשון היה – הטיפול באדם, הטיפול האנושי והטיפול האישי ומיצוי מהאדם הלוחם והמפקד הלוחם את המירב שאפשר וניתן, כי על האדם אנו משעינים את ביטחוננו, והוא הוא גם שיקבע את עתידנו.

## **היו"ר ד' טל:**

תודה רבה.

## שאלות ותשובות

### היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות ותשובות. אדוני שר הביטחון, אתה מוזמן להשיב.

### רכישת עיתונים לחיילי צה"ל

חבר הכנסת ח' פורת שאל את שר הביטחון ביום ט"ז בטבת התשנ"ח (14 בינואר 1998):

צה"ל רוכש כמויות גדולות של עיתונים לחיילים. חיילים שפנו אלי הלינו על מחסור בעיתונים מסוימים.

רצוני לשאול:

1. אילו עיתונים רוכש צה"ל לחיילים?

2. מה הוא מספר הגיליונות שרוכש צה"ל מכל עיתון – א. באמצע השבוע; ב. בימי שישי?

3. מי קובע אילו עיתונים ובאיזו כמות רוכש הצבא?

4. האם ובאיזו כמות נרכשים – א. "הצופה"; ב. "מקור ראשון"; ג. "נקודה"?

### תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

4-1. צה"ל מקצה מדי שנה תקציב בסך כ-1.4 מיליון שקל בעבור רכישת והפצת עיתונים יומיים לחיילי החובה ביחידות השדה בלבד.

אחוזי הרכישה מכל עיתון התבססו עד היום על מפתח חלוקה היסטורי, כפי שאושר לאחרונה בשנת 1994, על-ידי ועדת המשנה לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת. חלוקה זו כללה עיתונים יומיים שאינם קיימים עוד – "על המשמר", "דבר ראשון" וכו'. להלן יפורט תמהיל זה: "ידיעות אחרונות": שיעור רכישה היסטורי – 40%; שיעור רכישה נוכחי – 47%; כמות עיתונים שנרכשים היום – 572. "מעריב": שיעור רכישה היסטורי – 32%; שיעור רכישה נוכחי – 37%; כמות עיתונים שנרכשים היום

– 450. "הארץ": שיעור רכישה היסטורי – 8.5%; שיעור רכישה נוכחי – 9%; כמות עיתונים שנרכשים היום – 60. "דבר": שיעור רכישה היסטורי – 6.5%. "הצופה": שיעור רכישה היסטורי – 3%; שיעור רכישה נוכחי – 4%; כמות עיתונים שנרכשים היום – 33. "המודיע": שיעור רכישה היסטורי – 3%; שיעור רכישה נוכחי – 3%; כמות עיתונים שנרכשים כיום – 24. "על המשמר": שיעור רכישה היסטורי – 4%. "יום ליום": שיעור רכישה היסטורי – 3%. סך כל כמות העיתונים שנרכשים היום: 1,139.

יצוין עוד, כי מערכות העיתונים הגדולות תורמות גליונות נוספים רבים לצה"ל, מעבר לכמות הנרכשת.

צה"ל אינו רוכש ולא רכש בעבר כתבי עת לא-יומיים לחיילי החובה ביחידות השדה.

### **לקחים משימוש בתחמושת של אורניום מדולל**

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הביטחון ביום י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998):

פורסם, כי 80,000 אזורי ארצות-הברית, בריטניה וקנדה סובלים מ"תסמונת מלחמת המפרץ", DU שנגרמה מהשימוש שעשה צבא ארצות-הברית בתחמושת מאורניום מדולל –

רצוני לשאול:

1. האם תחמושת זו, המפזרת אבק רדיואקטיבי בעת ירי, היא מרכיב בחימוש של צה"ל?

2. האם למד צה"ל את לקחי השימוש בתחמושת כזו, ואם כן – מה הן המסקנות?

3. האם נשקל להודיע, כי צה"ל לא יעשה שימוש בתחמושת רדיואקטיבית, הגורמת למחלות קשות – סרטן ועוד – לכל מי שנחשף אליה?

### **שר הביטחון י' מרדכי:**

3-1. למיטב ידיעתנו, הפרסום על כך ש"תסמונת מלחמת המפרץ" נגרמה עקב שימוש בפגזי אורניום אינו נכון. נוסף על כך, תחמושת אורניום מדולל אינה "מפזרת אבק רדיואקטיבי" ואינה גורמת למחלות. מכל מקום – צה"ל אינו עושה שימוש בחימוש בלתי קונבנציונלי כלשהו, לרבות בתחמושת רדיואקטיבית.

## היו"ר ד' טל:

תודה. שאלה נוספת לחברת הכנסת גוז'נסקי.

## תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני שר הביטחון, ראשית, אני חושבת, שטוב שהציבור בישראל ידע, שצה"ל לא רכש תחמושת כזו – כך הבנתי מדבריך – ואיננו מתכוון להשתמש בתחמושת כזו. זו ידיעה חשובה מאוד.

אני רוצה לשאול אותך: האם צה"ל לא למד את הלקחים של ההתרסקות של מטוס "אל על" באמסטרדם? אדוני בוודאי זוכר. במטוס היו מטילים של אורניום מדולל, שנועדו לשמירת שיווי משקל. תוך כדי ההתרסקות עלה המטוס באש, וכאשר פרצה האש הותכו המטילים האלה, וכתוצאה מכך, תושבים שהיו באזור הזה נפגעו ממחלות שאופייניות להיפגעות מחומרים רדיואקטיביים. כלומר, מה שאני מנסה לומר, אדוני, שחשוב שתלמדו את זה, ושלא תאמר באופן חד ונחרץ, שמהתחמושת הזאת אין היפגעות כלל. תודה.

## שר הביטחון י' מרדכי:

אינני יודע מה היה באמסטרדם, לא בדקתי זאת. על בסיס שאלתך, בדקתי לגבי הנזקים שנגרמו או לא נגרמו מ"תסמונת מלחמת המפרץ", ועניתי לך על כך. חזרתי ובדקתי – אין שימוש בחימוש בלתי קונבנציונלי כלשהו, לרבות בתחמושת רדיואקטיבית, ומכאן שאין סיכון.

## חיילים דתיים ושמירת השבת

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר הביטחון ביום כ"ז באדר התשנ"ח (25 במרס 1998):

ב"חדשות משפחה", גיליון 340, פורסם, כי חיילים דתיים אולצו לחלל שבת עקב הפגנה פרו-ערבית של ארגוני שמאל ליד אריאל.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעה נכונה?

2. אם כן – מה ייעשה לגבי מקרים דומים בעתיד?

### **תשובת שר הביטחון י' מרדכי:**

**(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)**

2-1. באזור אריאל אכן התקיימה הפגנה, כמתואר בכתבה המצורפת לפנייתך. צה"ל מופקד על קיום החוק והסדר בכל עת, ואין הוא שולט על מועדי הפרת החוק. במקרה המתואר בשאלתך היה צורך להפעיל כוחות בשבת כדי לשמור על החוק ועל הסדר. ההוראות בדבר שמירת השבת ידועות, וצה"ל פועל על-פיהן.

### **טיפול המערכת הצבאית בחייל**

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר הביטחון ביום ה' בניסן התשנ"ח (1 באפריל 1998):

בעקבות פנייתו של מר א"ת – שמו המלא מופיע במקור – על טיפול בלתי נאות של המערכת הצבאית, רצוני לשאול:

1. האם החייל לא יכול היה להמשיך את שירותו למרות המחלה?

2. האם זוכה החייל לטיפול רפואי ופסיכולוגי לאחר שחרורו?

3. האם יזכה החייל למעמד של נכה צה"ל?

### **תשובת שר הביטחון י' מרדכי:**

**(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)**

2-1. להלן דיווח קצין רפואה ראשי: "אלי תורג'מן פוטר זמנית משירות צבאי בשל בעיה רפואית כרונית הפוסלת מלהמשיך ולשרת על-פי חוק שירות ביטחון. מצבו הרפואי של הנ"ל לנוכח מאפייני מחלתו אינו מצריך נידוב לקבלת טיפול רפואי לאורך זמן ואין בהליך הנידוב כדי להשלים ו/או לסייע לטיפול במחלתו.

יצוין, כי נידוב לטיפול רפואי נעשה כאשר נדרש המשך אשפוז ו/או התערבות טיפולית במסגרת בית-חולים.

בפני מר אלי תורג'מן עומדת הזכות לבקש להתנדב לשירות בצה"ל וכן לתבוע הכרה מאגף השיקום במשרד הביטחון בגין מחלתו.

לאור האמור, הוזמנו הנ"ל ומשפחתו למפקדת קצין הרפואה הראשי – ענף רפואה, והוסבר להם על הזכויות אשר פורטו לעיל.

ראוי לציין, כי עם השחרור מהשירות עובר החייל, במקרה דנן – אלי תורג'מן, לקבל טיפול רפואי מלא באחת מקופות-החולים אשר יבחר להצטרף אליה, וזאת מתוקף חוק ביטוח בריאות ממלכתי, כך שהינו ממשיך לזכות בטיפול הרפואי, ובכלל זה התרופות, הנדרש ממחלתו.

במישור הכללי נסיף, כי חייל שפוטר משירות ביטחון בגין בעיה רפואית מקבל, בהתאם לנוהל הקיים, איגרת מידע, שמפורטות בה זכויותיו עם שחרורו מהשירות. אולם, לאור המקרה שלפנינו ומקרים דומים שבהם הובע חוסר שביעות רצון מהליכי השחרור, הוחלט, כי חיילים אשר פוטרו משירות בגין בעיה רפואית גופנית יוזמנו למפקדת קצין הרפואה הראשי לקבלת הסבר מפורט על אודות זכויותיהם, נוסף על ההסבר הכתוב.

יש להוסיף, כי מר אלי תורג'מן לא חלה במחלה ממארת אלא במחלה כרונית הדורשת מעקב וטיפול רפואי לאורך שנים רבות.

3. בהתאם לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט–1959, ניתן לאשר זכויות נכה צה"ל אם הנכות אירעה בזמן ועקב השירות הצבאי.

תביעתו של מר אלי תורג'מן התקבלה לבירור ולהחלטתו של קצין התגמולים ב-16 בפברואר 1998. עד גמר בירור התביעה אושר טיפול רפואי למבקש. בשלב זה הועבר כל החומר הרפואי למתן חוות דעת המומחה הרפואי.

### **שירות מילואים לאבות לשישה ילדים ויותר**

חבר הכנסת מ' קליינר שאל את שר הביטחון ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

על-פי מידע שקיבלתי, מופלים אבות לשישה ילדים תושבי ישי"ע והגולן בכך שהם היחידים מקבוצה של אבות לשישה ילדים ויותר המחויבים בשירות מילואים.

רצוני לשאול:

1. האם המידע נכון?



2. אם כן – מה היא ההצדקה לחיוב אבות אלה בשירות מילואים, כאשר הם גם שומרים ביישוביהם?

3. האם נשקל להטיל על חיילי חובה לבצע את עבודות השירותים שאבות אלה מבצעים?

### **תשובת שר הביטחון י' מרדכי:**

**(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)**

3-1. המדיניות אינה מפלה לרעה אבות לשישה ילדים ומעלה, אלא מבטאת את מדיניות צורכי צה"ל בהתייחס לתושבים המתגוררים ביישובי ההגנה המרחבית הקדמית – אזורי יהודה ושומרון, אזורי חבל עזה, יישובי "הקו הסגול" וכדומה.

מערך זה מאויש באופן תוצאתי, שכן מרכיב המגורים הינו תנאי לשיבוץ במערך, ולנוכח פערי כוח האדם נקבע גיל הפטור כמופיע בחוק שירות ביטחון, 54, לכל מערך ההגנה המרחבית, וללא קשר למספר הילדים.

כיוון שמערך ההגנה המרחבית הקדמי מתבסס על מענה מגננה ראשוני להגנת היישובים, נמצא כי בהיבט האופרטיבי נכון יהיה שמענה זה יתבסס על כוח אדם במילואים הגר ביישוב והמשתייך לסדר כוחות המילואים בצה"ל ולא על כוחות סדירים.

מדיניות הזימון לשירות מילואים פעיל – השמ"פ – בהתייחס לאוכלוסיית חיילי המילואים אבות לשישה ילדים ומעלה בכלל המערכים, בכלל יחידות צה"ל, מקלה ביחס לזימון יתר אנשי המילואים, כאשר ככלל חלה חובה לשחרר מדי ערב לבתיהם, למעט בעת זימון לאימונים או לתרגילי גיוס.

בין הנושא הנדון ובין חוק השמירה ביישובים – שבעטיו שומרים תושבי היישובים בחיי השגרה ביישוביהם – אין קשר ואין תלות.

לסיכום, אין במדיניות השמ"פ אפליה כלפי אוכלוסיית חיילי המילואים שהם אבות לשישה ילדים, אלא מדיניות שווה ואחידה ביחס לכלל המוצבים במערך ההגנה המרחבית הקדמי, ללא תלות במספר הילדים.

### **שירותי חברת "יפעת" לחיל האוויר**

חבר הכנסת א' גולדשמידט שאל את שר הביטחון ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

בהמשך לשאילתא שהפניתי אליך בנדון, מס' 2445, ובעקבות תשובתך, רצוני לשאול:

1. במשך כמה זמן השתמש חיל האוויר בשירותי חברת "יפעת"?

2. באיזה תאריך הורה הרמטכ"ל למפקד חיל האוויר להפסיק את שירותי "יפעת"?

3. כמה כסף שילם חיל האוויר לחברת "יפעת" על חשבון שירותיה?

### **תשובת שר הביטחון י' מרדכי:**

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חיל האוויר החל בהתקשרות עם חברת "יפעת" בתאריך 13 ביוני 1995.

2. הרמטכ"ל הורה להפסיק להשתמש בשירותים הללו בפברואר 1998.

3. במהלך שנות ההתקשרות עם החברה שילם חיל האוויר סכום של 148,717 שקל.

### **קביעת קב"א לחיילים**

חבר הכנסת ד' ראם שאל את שר הביטחון ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

לכל חייל המתגייס לצבא נעשים מבדקים שונים לקביעת רמתו ויכולתו, על מנת לקבוע את שיבוצו לשירות הצבאי.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר, שמקום המגורים, מספר האחים ומספר החדרים בבית מהווים חלק מהנתונים המובאים בחשבון בקביעת הקב"א – קבוצת האיכות?

2. האם אין זה פוגע בחיילים הבאים משכונות, מאזורי ספר וממשפחות ברוכות ילדים?

3. מה הם הנתונים המובאים בחשבון בקביעת הקב"א למתגייס?

### **תשובת שר הביטחון י' מרדכי:**

**(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)**

2-1. ההנחה אינה נכונה.

3. הקב"א הינו ציון מיון הנקבע מנוסחה שבה שלושה מרכיבים: דפ"ר – דירוג פסיכוטכני ראשוני, נקבע על-פי המבחנים הפסיכוטכניים שנערכים למלש"ב – למיועד לשירות ביטחון – בלשכת הגיוס, הבודק אינטליגנציה אנליטית מילולית וכמותית. צד"כ – ציון דרך, נקבע על-פי הריאיון האישי הנערך לבנים בלבד בלשכת הגיוס, מטרת הריאיון היא לנבא את הסתגלותו של המיועד לשירות ביטחון לשירות קרבי. צה"ר – ציון השכלה ראשוני, נקבע על-פי בחינות הבגרות שאליהן ניגש המלש"ב ומספר יחידות הלימוד בכל מקצוע.

המוצא של החייל או הוריו ומקום מגוריו אינם מהווים מדד בחישוב הקב"א או בכל נוסחת מיון אחרת המשמשת את צה"ל, ומכאן שוודאי שאין בכך כדי לפגוע בחיילים הבאים משכונות ומאזורי ספר.

### **הפסקת מים ביחידת חיל הרפואה בדרום**

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר הביטחון ביום כ"ד באייר התשנ"ח (20 במאי 1998):

מתלונה שהגיעה למשרדי התברר, כי כבר יומיים אין מים ביחידת חיל רפואה 543 בפיקוד דרום. למאושפזים בבידוד אין מי שתייה ואין מים זורמים למקלחת. כמה מאושפזים נזקקו לעירוי נזלים כתוצאה מהתייבשות ומצבם הרפואי החמיר. למותר לציין, כי קיימת בעיה בתנאי התברואה, במיוחד בתנאי מזג האוויר השרבי.

רצוני לשאול:

1. האם הנתונים נכונים?

2. כיצד ייתכן כי בימי שרב כבד, ביחידה הנמצאת בדרום, תהיה תקלה שכזו?

3. מדוע לא קיימים מכלי חירום לשעות מצוקה שכזו?

4. מה היא עמדת משרדך בנדון?

## שר הביטחון י' מרדכי:

4-1. הפסקת מים במחנות נתן בבאר-שבע, בכלל זה במרפאות, אירעה ב-6 במאי 1998 למשך 30 שעות. הפסקת מים זו נבעה מירידת לחץ המים בצינור ראשי, עקב צריכת יתר של מים במרחב דרום.

האחריות של אספקת מים למחנות הינה של חברות "מקורות".

לנוכח הפסקת המים ניתנו פתרונות מקומיים מיידיים על-ידי עוקבי מים שהוצבו במרפאה ומי שתייה סופקו למתקן באופן שוטף. בעקבות הפסקת המים הממושכת הזו הותקנו מכלי חירום במתקן האשפוז.

## היו"ר ד' טל:

שאלה נוספת לחבר הכנסת בדש, בבקשה.

## פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, יש מקומות שיש בהם מחסור מים ויש מקומות שיש לנו עודף לא רצוי.

רצוני לשאול: מה השר יכול לעשות להפעלת המשאבות בנושא קולחי מי חברון כדי שכל הקולחין של חברון לא יציפו אותנו – את באר-שבע, את עומר, את תל-שבע ואת כל אזורי הסביבה? יש שם משאבות; בשנה שעברה התערבת, והן הופעלו על מנת להקל עלינו את המצוקה של מכת היתושים.

## שר הביטחון י' מרדכי:

הנושא נמצא בטיפול כמה משרדים, ואני באופן אישי מטפל בכך עם מתאם הפעולות בשטחים. כפי שאתה יודע, שר התשתיות הלאומיות, שנמצא כאן, ומשרדו, מנסים גם הם לטפל בקטע הזה, ואני יודע גם מהשר לאיכות הסביבה ושר החקלאות, השר איתן, שגם שם מטפלים.

אנחנו נעשה מאמץ נוסף, לרבות נקיטת צעדים, אם צריך, כדי להביא לידי כך שייעשה מאמץ נוסף בחברון כפי שנעשה במקומות אחרים – ויש מקומות שנעשו מאמצים כאלה על-ידי הרשות הפלסטינית – כדי שמי הקולחין, אשר שר התשתיות הלאומיות ואנוכי, לפני כמה ימים, בסיום אווירי שערכנו באזור, ראינו באמת איך הם קולחים וזורמים ליד עומר, באר-שבע ויישובים אחרים ומזהמים את מי התהום. אני מבטיח לעשות מאמץ רב כדי לפתור את הבעיה. פתרון הבעיה איננו בידינו; בעיקרו הוא בידי הרשות הפלסטינית.

## פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

---

## היו"ר ד' טל:

סליחה, אין שאלות באמצע, חבר הכנסת בדש.

## מענק שחרור לחיילים שהתגייסו ביולי 1995

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר הביטחון ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

לאחרונה נודע לי, כי חיילים קרביים המשרתים בנח"ל ובצנחנים, אשר התגייסו בחודש יולי 1995, לא יזכו לאותו מענק שחרור שמקבלים חיילים שהתגייסו בחודש אוגוסט 1995.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. אם כן – כיצד מתייחס משרדך לנושא ומה ייעשה בנדון?

## תשובת שר הביטחון י' מרדכי: (לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול

1-2. אין זה נכון. צה"ל יזם שינוי חוק חיילים משוחררים כך שחיילים קרביים יקבלו מענק שחרור גבוה יותר מחיילים עורפיים. הצעת החוק תובא בקרוב להליכי חקיקה כמקובל, ותוקפה יחול על מי שיגויס לצה"ל החל מפרסום החוק ברשומות.

## הריגת אח באמבולנס בחבל עזה

חבר הכנסת ת' חטיב שאל את שר הביטחון ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

האח זמאל אל-ווחידי נהרג באמבולנס שהגיע כדי לטפל בפגועים במהומות.

רצוני לשאול:

1. האם לא מקובל שאמבולנס ובתוכו אח איננו מהווה סיכון לחיי החילים והמתנחלים?

2. האם ייחקר הנושא ויוסקו המסקנות?

### שר הביטחון י' מרדכי:

2-1. אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת חטיב, חברי חברי הכנסת, ביום 14 במאי 1998 התרחשו בחבל עזה כמה אירועים והפגנות של פלסטינים, שבמהלכם הותקפו גם מחנות צה"ל באזור.

מתלונה שהוגשה על-ידי הצלב-האדום הבין-לאומי ונמסרה לשלטונות צה"ל עלה, כי זאמל חסן אל-ווחידי, אח של הצלב-האדום, שהיה באמבולנס אשר עמד בשערי ה-ולאחר מכן החל בנסיעה משם, נורה בחזהו, מיריות שנורו משמאל לאמבולנס.

על-פי בדיקות שנערכו על-ידי צה"ל נשללה האפשרות שחיילי צה"ל ירו ירי מכוון לעבר האמבולנס. עם זאת, ומאחר שקופחו חיי אדם, הורה פרקליט פיקוד הדרום – על דעת הפרקליט הצבאי הראשי – על פתיחת חקירת מצ"ח לבדיקת התלונה.

עם סיום החקירה יובאו ממצאיה לעיון ולחוות דעתו של הפרקליט הצבאי הראשי, ואני מתחייב להביא את תוצאות החקירה גם לידיעתו של חבר הכנסת חטיב.

### היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת חטיב מסתפק. תודה. אני מודה לך.

## חכניסת שוטרים פלסטינים לשטח 2

חבר הכנסת ר' זאבי שאל את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

בחברון עד למרחק מטרים ספורים חנודע לי, כי שוטרים פלסטינים הוכנסו ביום הנכבה לשטח 2 מבתי היהודים וסיכנו אותם.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע הדבר למשרד הביטחון?

2. אם כן – מה הן ההוראות שיקבל צה"ל כדי שמצב כזה לא יישנה?

### **תשובת שר הביטחון י' מרדכי:**

2-1. אדוני היושב-ראש, מכובדי חבר הכנסת רחבעם זאבי, חברי חברי הכנסת, ביום הנכבה אירעו הפרות סדר בגזרת חברון, אשר טופלו על-ידי כוחות הביטחון בנחישות, באחריות, באפקטיביות וברגישות. פעילות הכוחות בעת הפרות סדר מתבצעת בתיאום מלא עם הפלסטינים, וכל זאת בכוונה להשיב את הסדר על כנו.

במרחק מטרים ספורים מבתי היהודים, ובתיהם לא Hהשוטרים הפלסטינים לא הוכנסו לשטח 2 עמדו במצב של סכנה.

### **היו"ר ד' טל:**

תודה. חבר הכנסת זאבי, שאלת הבהרה נוספת.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

אדוני היושב בראש, אדוני שר הביטחון, התמונה שהיתה באותו יום הנכבה בחברון – – –

### **היו"ר ד' טל:**

חבר הכנסת שטרית, אתה מפריע לחבר הכנסת זאבי, ואני מבקש שגם העוזרים והעוזרות יתייחסו שם לשקט.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

התמונה שהיתה באותו יום בחברון היתה עגומה מאוד. הרש"פ יזמה את חגיגות הנכבה, הרש"פ כדי לעשות סדר או לאבטח את Hיזמה את ההפגנות, והרש"פ, אחר כך, נקראה לתוך שטח 2 השכונות היהודיות.

הרי הסכם חברון סעיף 2א(2) אומר: ישראל תשמור בידיה את כל הסמכויות והאחריות לביטחון פנים H.ולסדר ציבורי באזור 2

אני מנצל את ההזדמנות הזאת כדי לשאול אותך, אדוני השר: הגיעו אתמול, שלשום, תת-מקלעים מסוג "אינגרם". הם עומדים להימסר לרשות הפלסטינית והם יגיעו לחברון כאשר בחברון יש היום פי ארבעה או פי חמישה שוטרים ממה שהוסכם ויש להם כמויות נשק הרבה מעבר למוסכם. האם אתם מתכוונים, באמת, למסור להם את התת-מקלעים האלה כדי להגביר את הכוח והחוצפה שלהם?

**וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):**

אדוני השר, אפשר לענות – – –

**היו"ר ד' טל:**

בבקשה, אדוני השר.

**וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):**

— — —

**היו"ר ד' טל:**

חבר הכנסת וליד.

**וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):**

הוא לא הזכיר שם אפילו. איך אפשר לענות לו כאשר הוא אומר: הרש"פ?

**היו"ר ד' טל:**

חבר הכנסת וליד, כשאדוני יהיה שר, כאן, הוא יוכל להשיב כאוות נפשו. כרגע שר הביטחון משיב.

**וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):**



סליחה.

## קריאות:

---

## היו"ר ד' טל:

בבקשה, אדוני.

## שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני חבר הכנסת זאבי, לאחר אירועי יום הנכבה הייתי בעצמי בחברון, שמעתי דיווחים, ראיתי את המקומות שהאירועים התרחשו בהם, וכפי שצינתי, אכן האירועים היו בשליטה וטופלו בצורה נכונה על-ידי כוחות הביטחון הישראליים. נעשה, אכן, סדר במקום. בגדול אני יכול לומר לך, אדוני, שבשבועות האחרונים הסדר נשמר בעיקרו בחברון, ועל בסיס ההסכמים שנקבעו ובצורה מתואמת בין הכוחות הישראליים לכוחות הפלסטיניים במקום.

אכן, ישראל שומרת בידה את הסמכות ומבצעת את סמכותה בכל הנוגע לשמירת הסדר והביטחון H.באזור 2.

תת-מקלעים מסוג "אינגרם", שהובטחו בסיורים המשותפים, הם חלק מהסכם חברון. אכן יש בכוונתנו לבצע זאת כדי לאפשר גם לחיילי צה"ל להחזיק בידם נשק אוטומטי, ולא אקדחים, וכך גם בידי השוטרים הפלסטינים, הנמצאים בסיורים המשותפים. זה חלק מהסכם חברון, זה חלק מההסכם שעליו היו ויכוחים ימים ולילות, ולבסוף זו הנוסחה שנמצאה, שהתקבלה על-ידינו, ואכן אנחנו מממשים אותה.

## היו"ר ד' טל:

תודה.

## היערכות צה"ל לקראת מהומות ביש"ע

חבר הכנסת מ' קליינר שאל את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

לאחרונה נמסר מפי מקורות צבאיים, כי קיימת הערכה שפיצוץ תהליך השלום יביא למהומות עקובות מדם בשטחים.

רצוני לשאול:

1. האם צה"ל ערוך למהומות אפשריות בשטחי יש"ע?

2. האם יש הערכות בצה"ל לגבי התוצאות של מהומות בשטחים לאחר מסירה של 9%, 11%-ו-13% מהשטח?

3. אם כן – מה הן ההערכות הללו?

### תשובת שר הביטחון י' מרדכי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. צה"ל ערוך לכל האפשרויות.

2-3. על הפעילות מחליטה הממשלה, ולא צה"ל.

### היו"ר ד' טל:

שאלתא מס' 3035, של חבר הכנסת חיים רמון, בנושא: הביטוח לאנשי צוות אוויר במילואים. כמדומני, חבר הכנסת רמון, שהנושא הסתיים, לא?

### חיים רמון (העבודה):

אני לא יודע. נשמע את שר הביטחון ונדע.

### היו"ר ד' טל:

בבקשה, אדוני.

## **ביטוח לאנשי צוות אוויר במילואים**

חבר הכנסת ח' רמון שאל את שר הביטחון ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

נודע לי, כי חיל האוויר ביטל את ביטוח החיים של אנשי צוות אוויר וקבע אלטרנטיבה שאינה עונה על הצרכים. בנוסף, כל חיל מבטח באופן שונה.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא יוחזר המצב הקודם?

2. מדוע אין צה"ל מבטח באופן זה את כל החיילים הקרביים?

### **שר הביטחון י' מרדכי:**

1. חברי חברי הכנסת, אדוני היושב בראש, חבר הכנסת חיים רמון, לפי שעה הונהג הסדר שעל-פיו מבטח כל טייס במילואים בקרן פנימית של משרד הביטחון. היה דיון בראשותי, ובו קבענו מיידית, כי לא יהיה מצב שבו טייסי המילואים לא יהיו מבטחים, וזאת ללא תשלום פרמיה כלשהי. מצב זה משפר את המצב שהיה נהוג בעבר, שעל-פיו בוטחו הטייסים במילואים בקרן פנימית, וזאת תמורת תשלום פרמיה שנתית.

2. בעניין זה מתקיימת עבודת מטה ונערכת בחינה, כשהשיקול הדומיננטי הוא למנוע אפליה של משרתים במילואים בתחום הביטוחים האישיים שלהם, הן לטייסים והן לחברים אחרים שמשרתים במערך המילואים, כך שחלק אחד של ביטוחם של הטייסים יהיה ללא תשלום פרמיות. ניתנה הנחיה, והיא מבוצעת מיידית על בסיס ההנחיות שלי ובתיאום עם מפקדת חיל האוויר והמטה הכללי.

אשר לחלק השני, שנמצא בדיונים – כל השוואת הזכויות של טייס במילואים לאיש הקבע תגרור בעקבותיה את כל חיילי המילואים שמשרתים, ולה בוודאי יש השלכות ומשמעויות רבות ורחבות.

הסוגיה הזאת נבדקת כדי שלא ייווצר מצב שתהיה אפליה בין לוחם ללוחם, בין טייס למי שאינו טייס וכל אדם שמסכן את חייו למען ביטחון מדינת ישראל.

### **יוסי שריד (מרצ):**

אתה הבנת את זה? אני לא הבנתי.

### היו"ר ד' טל:

בבקשה, אדוני. חבר הכנסת רמון, שאלה נוספת.

### שר הביטחון י' מרדכי:

התשובה פשוטה – – –

### יוסי שריד (מרצ):

מה פשוטה, שחיים רמון ואני לא הבנו?

### שר הביטחון י' מרדכי:

אני אחזור על כך.

### היו"ר ד' טל:

אז חיים רמון ישאל ויקבל תשובה.

### חיים רמון (העבודה):

נדמה לי שאני שאלתי את השאלתא, ואם חבר הכנסת שריד ירצה להוסיף אחרי דברי – הוא יחזק אותם.

אדוני שר הביטחון, אני מבקש מאוד לקבל תשובה ברורה; יכול להיות שהבעיה היא שאני לא מבין, יכול להיות שאחרים הבינו. מדוע כל חייל, לא חשוב מי הוא ומה הוא, טייס, אפסנאי, שיוצא לפעילות מבצעית וחס וחלילה קורה לו משהו במהלך שירות פעיל, בין שהוא בקבע, בין שהוא במילואים ובין שהוא בחובה, לא יקבל אותן זכויות? זה מה שאני שואל, ולא חשוב אם הוא טייס ולא חשוב אם הוא טנקיסט, ואפילו לא חשוב אם הוא אפסנאי.

### שר הביטחון י' מרדכי:

חבר הכנסת רמון וחבר הכנסת שריד, הסוגיה הועלתה מכיוון שהיו חברות ביטוח שלא הסכימו לבטח טייסים, הביטוחים שלהם היו פגועים והם נדרשו לשלם חלק מהפרמיות. הדבר הוחזר לקדמותו, כפי שהיה כל השנים, כך שהטייסים מבוטחים והפרמיה הנוספת משולמת על-ידי משרד הביטחון ולא על-ידי הטייסים עצמם.

עלתה סוגיה שנייה, שהיא דרישה שלהם כי תנאיהם, אם חלילה יקרה להם דבר מה, יהיו כמו של כל איש קבע שמשרת בצה"ל. אתה אומר, בצדק, שיש לדבר זה השלכות רבות מאוד על מערך המילואים בצה"ל בסדיר, בתקופת ביטחון שוטף, באימונים וחלילה גם במלחמה. הסוגיה הזאת נבחנת על-ידינו. עדיין לא נתנו עליה תשובה חד-משמעית. קבעתי כי לא תינתן תשובה רק למגזר אחד של טייסים, אלא היא תיבחן בהשלכות רחב על כלל משרתי המילואים, וכאשר נבחן את המשמעויות שלה ניתן גם את התשובות בצורה מלאה.

### **היו"ר ד' טל:**

תודה.

### **יוסי שריד (מרצ):**

אני מבקש שאלה מהמקום.

### **היו"ר ד' טל:**

בבקשה, אבל בקצרה.

### **יוסי שריד (מרצ):**

ברור שהדין צריך להיות שווה לכולם, אבל בכל זאת יש הבדל. כל ההבדל בין מילואים לסדיר הוא הבדל קטן. אבל כשכל שבוע טסים, אני הייתי רוצה שכולם יהיו שווים. כל שבוע הם טסים יום או יומיים. איך אפשר בכלל להפלות בין האחד לשני?

### **שר הביטחון י' מרדכי:**

אכן הסוגיה איננה פשוטה. היו לה, כפי שצינתי, שני מרכיבים. כל נושא הביטוח לא היה סגור. הוא היה סגור לפני כמה שנים – כתוצאה מסיבות רבות שאני לא רוצה לפרט אותן, כי היו דיונים ארוכים בנושא, הטייסים אפילו לא היו מבוטחים, ואחת הטענות העיקריות שלהם היתה, שאיש לא רצה לבטח אותם. דנו עם חברות הביטוח, הסכמנו לשלם את הפרמיה הנוספת, כדי שהם יהיו מבוטחים. זה הדבר הראשון המייד שיהיה צריך לעשותו.

אשר לחלק השני, לו היה מדובר רק באוכלוסייה יחסית קטנה, גם אותה יכולנו לפטור. יש לה השלכות רוחב, לפי דעתי. מה ההבדל בין אותו טייס לבין לוחם שייטת במילואים או לוחם אחר, שיכול להסתכן או חייו יכולים להיפגע, חלילה?

על הסוגיה הזאת להיבדק לרוחבה בכלל מערך המילואים של צה"ל. אני לא חושב שזה נכון לשנות אותה עכשיו רק לגבי הטייסים.

כפי שאמרתי, כאשר הסוגיה הזאת תלובן ויהיו לגביה תשובות ומשמעויות לגבי השירות בצה"ל, היא תובא לידיעת הציבור וודאי שגם לידיעת חברי הכנסת.

### היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני; אני מודה לך על התשובה המפורטת.

### רן כהן (מרצ):

נדמה לי שיש בעיה – – –

### היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רן כהן, אפשרתי לפנים משורת הדין.

שאלתא מס' 3136 של חבר הכנסת אריה דרעי – לפרוטוקול.

### רחבעם זאבי (מולדת):

בגלל חשיבות הנושא, אולי תסכים שיקראו את התשובה?

### היו"ר ד' טל:

שאלתא מס' 3136 של חבר הכנסת אריה דרעי, בבקשה.

## **הרצאת איש מרצ בפני צוערים בקורס קצינים**

חבר הכנסת א' דרעי שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

המקומונים "ירושלים" ו"כל העיר" מדווחים, שצוערי קורס קצינים בחיל המודיעין יצאו מהרצאתו של איש מרצ, שכדברי הכתבה פגע במשה רבנו והגדיר את מי שמקריב חייו בעד ארצו "פאשיסט" (מצורפים הפרסומים).

רצוני לשאול:

1. מי הזמינו?

2. התתאפשר הופעתו להבא בפני חיילים?

3. מדוע לא יוזמנו גם אנשי ש"ס ורבנים להרצות בפני צוערים?

### **שר הביטחון י' מרדכי:**

אדוני היושב-ראש, אף שחבר הכנסת אריה דרעי איננו כאן, אני מענה על השאלות.

1. במסגרת סדרת חינוך לצוערי קורס קציני חיל המודיעין, שהתקיימה בהר-גילה, בנושא ציונות ויהדות, הוזמן על-ידי מרכז החינוך בירושלים המרצה מאיר מרגלית.

2. המרצה לא יוזמן בעתיד להרצות בפני חיילי צה"ל בעקבות חריגה מכללי ההסברה. דבר זה נקבע על-ידי קצין חינוך ראשי ועל-ידי האחראי להסברה בצה"ל.

3. במסגרת סדרות החינוך מוזמנים גם רבנים ללא קשר לעמדתם הפוליטית, שאינה ידועה ואינה ממין העניין.

### **אי-מתן אישור לקצין לירות**

חבר הכנסת ב' אלון שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

בי"ט באייר התשנ"ח, 15 במאי 1998, פורסמה ב"מעריב" עדותו של לוחם, כי קצין שעמד בכניסה למוצב צה"ל בצומת נצרים לא קיבל אישור לירות בפלסטיני שרץ לעברו וזרק על ראשו אבן גדולה ממרחק של מטר.

רצוני לשאול:

1. האם עדות זו מדויקת?

2. מדוע לא ניתן לקצין אישור לירות במפגין?

### שר הביטחון י' מרדכי:

2-1. האירוע כפי שתואר אינו מוכר בדיווחים ובתחקירים המבצעיים שבוצעו בעקבות האירועים. כל אירועי נצרים תוחקרו על-ידי המח"ט ומפקד האוגדה באופן אישי וגם בפניהם לא עלה האירוע המתואר. כמו כן, באירועים ב-14 במאי נכח המח"ט בצומת, והנחיה כפי שמצוינת לא ניתנה על-ידי שום גורם.

מודגש, שלפי פקודות הצבא, חייל הנתון במצב של סכנת חיים, חובה עליו לפעול באמצעים העומדים לרשותו כדי למגר סכנה זו.

### היו"ר ד' טל:

תודה. חבר הכנסת אלון, שאלת הבהרה נוספת.

### בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, תודה על תשובתך. אבל האירוע הזה, גם אם לא עלה בתחקירים, תועד בעמוד 4 של העיתון, ב-15 במאי, בדיוק לפני חודשיים. כל תגובה לא ניתנה עליו, והיום בעיתון, ב-15 ביולי לספירתם, בדיוק כעבור חודשיים, אותה תופעה, בכותרת ראשית: שוטר פלסטיני הולם בקת רובהו בראשו של שוטר מג"ב. שוטרי מג"ב: השוטרים הפלסטינים מקללים, מאיימים, יורקים, דורכים כלפינו נשק. בצה"ל מודעים לכך, אך מבליגים כדי לשמור על שקט.

אדוני השר, אני הייתי נוכח עם השר שרון, כשהקימו שם אנדרטה. ראיתי לא רק את השריקות ואת חוסר התגובה של צה"ל על מה שקרה שם, אלא גם שאחר כך הסירו את האנדרטה. האם אדוני לא חושש, שאוסף הדברים האלו, למרות התחקיר שאדוני ציין, יוצר מצב, שקצינים מפחדים, שכל פיזור הפגנה באזור הוא מייד מלחמה, ולכן צה"ל אומר להם להבליג, להבליג, להבליג? תודה.



## שר הביטחון י' מרדכי:

לא, אינני חושב כך, חבר הכנסת אלון. אני חושב, שצה"ל ומפקדיו פועלים בנסיבות ובתנאים מורכבים ומסובכים, שלא היו כדוגמתם. הם נמצאים בסיורים משותפים והם נמצאים לעתים כחיץ בין ובתוך האירועים. בחלק מהאירועים משולבים גם אזרחים וגם שוטרים, גם אזרחים ישראלים וגם תושבים פלסטינים שחיים במקום. אין זה נכון בכל המקרים להניף את היד או את הנשק כדי לפתור את הבעיה. במערכת החיים המורכבת הקיימת שם, החיילים והמפקדים פועלים על בסיס ההוראות שיש להם, וכן ננקטים צעדים, וכשצריך – גם צעדים כוחניים, לרבות דריכות נשק ואף מעבר לכך.

יש הוראות ויש יכולות לצה"ל. עם זאת, במצב המורכב הקיים במקום וכאשר יש מתחים הולכים וגואים, אין זה נכון בכל המקרים שהכוח יגבר על הנכונות ועל הצורך לתת פתרון הולם מול הבעיות הקיימות.

אני נפגש לא מעט עם חיילי צה"ל, לרבות עם אלה הנמצאים בסיורים המשותפים בעזה ובמקומות אחרים, ואני מודע למורכבות הבעיה. בחלק גדול, אם לא בכל המקרים, קיימות מערכות יחסים תקינות וטובות בין כל גורמי הסיור המשותף, ולעתים יש חיכוך כתוצאה מאינטרסים מנוגדים. ובכל המקרים יש גם סמכות וגם הוראות לחיילי צה"ל ולמפקדיו איך לפעול.

## יחס למתפללים בקבר יוסף בשכם

חבר הכנסת ד' אזולאי שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

הרב שלום אברז'ל מעלה במכתב נרגש שורת אירועים המלמדים לכאורה על יחס לא הולם מצד חייל צה"ל ומפקדיו בנוגע לקבר יוסף בשכם, וכן לגבי יחסם לאוכלוסיית המתפללים היהודים מול הערבים. מכתבו – שהעתקו מצורף – נשלח גם אל כבודו.

רצוני לשאול:

1. האם נבדקו המקרים שמנה במכתבו?

2. אם כן – מה העלתה הבדיקה?

## שר הביטחון י' מרדכי:

1. ככלל, אדוני חבר הכנסת אזולאי, כל תלונה פרטנית מטופלת. בהקשר זה ראוי כי הרב אברז'ל יפנה במישרין לחטיבה המרחבית בזמן אמת, על מנת שתלונותיו יטופלו ישירות ובצורה אובייקטיבית.

חיילי צה"ל מתודרכים להתנהגות הולמת בכלל – ובמקומות הקדושים בפרט.

2. ניסינו לבדוק את העניין עצמו. מאחר שלא יכולנו להגיע לפרטי האירוע ולמסכת האירועים שהיו שם, המלצתי היא שהרב אברז'ל או אחרים אשר עדים לפגיעות או להתנהגויות בלתי הולמות במקומות הקדושים, יפנו ישירות ומייד, ואני בטוח כי בקשותיהם ותלונותיהם יטופלו מייד.

### היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת אזולאי, בבקשה.

### דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני שר הביטחון, תודה על תשובתך. המציאות הוכיחה, שכאשר פונים במקרים כאלו, עד שמקבילים תשובה עוברים חודשים רבים, וכך לפעמים יוצא שהתשובה כבר לא רלוונטית.

שאלה נוספת שאני רוצה לשאול את אדוני היא שאלה עקרונית. לאור המכתב הארוך – שבעה עמודים – עם תיאור עובדות קשות מאוד, האם אכן קבר יוסף בשליטתנו וכל אזרח שרוצה להגיע למקום יכול להגיע בבטחה ללא הפרעה על-ידי הרשות הפלסטינית? תודה.

### שר הביטחון י' מרדכי:

, בתוך שכם. על-פי ההסכמים, הוא מקום קדוש, שנמצא בשליטתנו. A קבר יוסף נמצא בתוך שטח חיילי צה"ל נמצאים שם במקום ומאבטחים את המתפללים. המתפללים והלומדים פוקדים אותו כמעט מדי יום ביומו, למעט במקרים שצורכי הביטחון אינם מאפשרים זאת. בכל המקרים האחרים של צירוף מבקרים או אחרים, נעשים הסידורים המתאימים, וברוב המקרים מבקרים אכן גם פוקדים את קבר יוסף. מאחר שמדובר באבטחה לאורך הציר ואבטחה במקום ונקיטה של צעדי אבטחה שמתחייבים מהמצב, נכון הוא שהדברים יהיו מתואמים כפי שמתואמות הכניסות והיציאות הרצופות של תלמידי ישיבת קבר יוסף ואחרים שמצטרפים אליהם.

אדוני חבר הכנסת, אתה יודע שבאירועים, בחגים או בתקופות שיש בהם צורך להגיע ולהתפלל שם בהיקפים גדולים יותר, הגיע לשם מספר אנשים גדול יותר, ושהו שם בלילה והתפללו. כל הדברים האלה מבוצעים בצורה מתואמת וסדורה עם כל גורמי הביטחון.

### היו"ר ד' טל:

תודה. שאילתא מס' 3216 של חבר הכנסת טלב אלסאנע, לפרוטוקול.

## **שיתוף הפעולה הביטחוני ישראל-טורקיה**

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הביטחון ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

ממשלת טורקיה מבצעת פעולות צבאיות נגד העם הכורדי, מחזיקה במעצר אסירים פוליטיים כורדים ואוסרת על הכורדים ללמוד בשפתם.

רצוני לשאול:

1. האם יש לישראל מעורבות במלחמת טורקיה נגד העם הכורדי? אם כן – באיזו מידה?

2. מה היא עמדת ממשלת ישראל בקשר למדיניות טורקיה נגד הכורדים?

3. מדוע לא נשמעה עמדת ממשלת ישראל נגד המעצר הפוליטי של חברת הפרלמנט הכורדית לילא זאנא?

### **תשובת שר הביטחון י' מרדכי:**

(לא נקראה, במסרה לפרוטוקול)

1. התשובה שלילית.

2-3. ישראל איננה מעורבת בכל צורה שהיא בענייניה הפנימיים של טורקיה. אנו מקיימים מערכת טובה של יחסים בילטרליים בתחומים שונים, ובכלל זה בתחום הביטחוני, אך מקפידים קלה כחמורה שלא להתערב בנושאים הקשורים לענייניה הפנימיים של טורקיה.

### **היו"ר ד' טל:**

עתה שאילתא מס' 3228, של חבר הכנסת שמריהו בן-צור, בנושא המפעלים הביטחוניים. חבר הכנסת בן-צור נמצא, ואדוני יענה.

## **מפעלים ביטחוניים הפועלים ללא רשיון**

חבר הכנסת ש' בן-צור שאל את שר הביטחון ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

ממידע שהגיע לידי עולה, שכרבע מהמפעלים הביטחוניים פועלים ללא רשיון. האגף החדש שהוקם ואמור לטפל ברישוי המפעלים לא עושה את עבודתו כיאות, ושבעה מתוך 30 מפעלים פועלים ללא רשיון.

רצוני לשאול:

1. האם מידע זה נכון?

2. מה ייעשה בנדון?

### **שר הביטחון י' מרדכי:**

2-1. בתחילת שנת 1998 החל לפעול במשרד הפנים האגף לרישוי מפעלים ביטחוניים, שמתפקידו לתת רישוי למפעלים שאין להם רשיון עסק, לפקח על כלל המפעלים ולעדכן את הרשיונות והתנאים על-פי הצורך.

האגף לא החל לפעול בחלל ריק. המפעלים הביטחוניים היו בפיקוח גורמי הבטיחות של מערכת הביטחון, שפעלו בשיתוף פעולה עם גורמים מקצועיים נוספים, כגון משרד העבודה, בנושאי בטיחות; המשרד לאיכות הסביבה; שירותי כבאות.

לחלק מהמפעלים קיים רשיון עסק בתוקף, והאגף פועל באמצעות נציגים מקצועיים מטעם משרדי הממשלה כדי לבדוק אותם, לעדכן ולהוסיף תנאים.

כעיקרון, תהליך הרישוי זהה לתהליך המתבצע במגזר האזרחי, על כל המשתמע מכך.

מן הראוי לציין, כי תהליך הרישוי הוא ארוך, מורכב ומתמשך, ומעורבים בו משרדי ממשלה שונים וכן גופים מקצועיים. בכל המתקנים החלו תהליכי רישוי ועדכון.

האגף פועל על-פי תוכנית עבודה שנתית בתיאום ובמעורבות הגורמים המקצועיים.

### **היו"ר ד' טל:**

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת בן-צור.

### **שמריהו בן-צור (מפד"ל):**

אדוני היושב-ראש, תודה לכבודו על תשובתו. צר לי שרק חלק, לפי דברי השר – – –

### **היו"ר ד' טל:**

עליזה, אי-אפשר כך. קולך נשמע למרחוק. השר לא שומע אפילו את הדובר. אני מבקש זאת מכל הדוברים שם.

### **שמריהו בן-צור (מפד"ל):**

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, תודה על התשובה, אף שלצערי הגדול מדובר רק על חלק מהמפעלים, ולא על כולם. כך הבנתי מהתשובה של אדוני השר. אני מבקש לדעת מכבוד השר, מתי סוף-סוף תושבי השרון – הוד-השרון, רעננה והרצלייה – יפטרו או ישתחררו מהמפעלים של תע"ש ואלה יועברו לנגב – אותה תוכנית חזון ששמענו עליה שנים רבות. מתי זה יצא לפועל?

### **שר הביטחון י' מרדכי:**

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שמריהו בן-צור, הלוואי שהיתה לנו היכולת, מבחינת משאבים ומבחינת מקומות תעסוקה, להעתיק את המפעלים לנגב ולמקומות מרוחקים. כפי שאתה יודע, אדוני, לפני שנים לא רבות השקיע אוצר המדינה, נדמה לי, כמיליארד דולר כדי לשקם את התעשייה הצבאית ולהעלותה על פס יציב לטובת העובדים ולטובת הצרכים הביטחוניים. מהימים הראשונים להיותי שר הביטחון בדקתי את האפשרות הזאת, ואני מוכרח לומר, כי לא נראה לי, בשל מחסור במשאבים, שנוכל אכן להעתיק אותם. היום התעשייה הצבאית מתמודדת עם בעיות של מימון, לגמלאים שלנו, לפני כמה ימים, מתקציב הביטחון את משכורתם – – –

### **אפי אושעיה (העבודה):**

אדוני, אפשר מהתמורה של הקרקע.

### **שמריהו בן-צור (מפד"ל):**

מהתמורה של הקרקע.

### שר הביטחון י' מרדכי:

רגע, תן לי לענות לך.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אתה יודע – – –

### היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת בן-צור, אדוני שאל, ועכשיו הוא ישיב.

### שר הביטחון י' מרדכי:

אני עונה לך. למה להתפרץ?

### היו"ר ד' טל:

יש סדר בזה. חבר הכנסת בן-צור, זו התפרצות, ואדוני יודע זאת.

### שר הביטחון י' מרדכי:

כדי להגיע למימון ביניים, תזרים מזומנים לתעשייה הצבאית, כדי שהיא לא תושבת, קוים מהלך שבו יש התחייבות לקרקעות שיועברו לרשות האוצר – מינהל מקרקעי ישראל, וכתמורה חלקית תקבל התעשייה הצבאית מימון להמשך קיומה ולהמשך תפעולה התקין. הפעולות האלה מתבצעות גם אם בקצב אטי, כי ללא הפעולות האלה, כפי שציינתי, כל תזרים המזומנים וכל מצב ההון של התעשייה הצבאית היו עולים על שרטון והיינו נקלעים לקשיים שלא יכולנו לפתור אותם. גם אם יינתנו כלל הקרקעות – והדברים האלה נבדקו – אם לא תהיה תוכנית של אוצר המדינה שבה יש יכולת להשקיע במשאבים – – – להעביר את כל המפעלים, את כל המכונות, לפצות את האנשים ולעשות את כל השינויים זה מיליארדים שלא עומדים לרשות משרד הביטחון, ואין היום בידי האוצר להעמיד אותם לרשות התעשיות. כפי שאתה זוכר, כולנו זוכרים את המשבר שהיה בתעשייה הצבאית. הגיעו לפתרון ביניים, ואת הפתרון הזה אנחנו מקיימים לטובתה של התעשייה הצבאית ולטובתם של העובדים.

### היו"ר ד' טל:

תודה. שאילתא מס' 3246, של חבר הכנסת מיכאל נודלמן, בנושא: עסקת נשק בין רוסיה לבין סוריה. אדוני, בבקשה.

### **עסקת נשק בין רוסיה לבין סוריה**

חבר הכנסת מ' נודלמן שאל את שר הביטחון ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

לאחרונה התפרסמו ידיעות על רכישת טילי נ"ט ועל אפשרות לרכישת טילי נ"מ מתקדמים על-ידי סוריה.

רצוני לשאול:

1. כיצד עלול הדבר להשפיע על המאזן האסטרטגי במזרח התיכון?

2. אילו צעדים ינקוט משרדך?

### **שר הביטחון י' מרדכי:**

1. מערכת הביטחון עוקבת בקפדנות אחר ההתפתחויות הצבאיות בסוריה ואחר מאמצייה של סוריה להצטייד בנשק מתקדם בתחומים שונים, ובכלל זה נשק נגד טנקים ונגד מטוסים.

ברור שרכש של אמצעי לחימה מתקדמים בתחומים אלה מגביר את האיום הצבאי מצדה של סוריה על ישראל.

2. מערכת הביטחון מדווחת על הנושא בפירוט לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת או לאחת מוועדות המשנה. אדוני היושב-ראש, הייתי מבקש שהפרטים, אם הם נדרשים, יינתנו בוועדת החוץ והביטחון או בוועדת משנה.

### **היו"ר ד' טל:**

חבר הכנסת נודלמן מסכים. אדוני, אני מודה לך.

השאילתא האחרונה, שאילתא מס' 3272, של חבר הכנסת אברהם יחזקאל, תועבר לפרוטוקול.

## **פיקוח האו"ם על פירוק עירק מנשק להשמדה המונית**

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר הביטחון ביום ל' בסיוון התשנ"ח (24 ביוני 1998):

בעקבות הידיעות על אפשרות להסרת הפיקוח של האו"ם בעירק, רצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרד הביטחון בנושא?

2. מה תעשה ישראל כדי למנוע את הסרת הפיקוח?

3. מה היא ההיערכות לגבי הסיכוי להסרת הפיקוח?

### **תשובת שר הביטחון י' מרדכי:**

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. הפיקוח של הקהילה הבין-לאומית על פירוק עירק מאמל"ח אסטרטגי – נשק להשמדה המונית וטק"ק – טילי קרקע-קרקע – ממשיך להתנהל תוך התמודדות מתמדת עם מאמציו של סדאם חוסיין להסתיר את מה שנוטר בידיו בתחומים אלה. ישראל, כמי שהיתה יעד לטילים העירקיים במלחמת המפרץ, רואה חשיבות רבה בהצלחת הפעילות הבין-לאומית בתחום זה. מערכת הביטחון מדווחת על כל התפתחות בנושא, כבנושאים דומים, לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת או לאחת מוועדות המשנה שלה.

### **היו"ר ד' טל:**

תמו השאלות. אדוני, אני מודה לך ומעריך זאת.

נעבור לשאלות לשר התשתיות הלאומיות. שר התשתיות הלאומיות ישיב על שאלות. שאלתא מס' 2846 של חבר הכנסת סאלח סלים – לפרוטוקול.

## **מצוקת הדיור בכפר פרדיס**



חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

מהנתונים שהגיעו לידי עולה, שתושבי הכפר פרדיס חיים במצוקת דיור קשה. הכפר מונה כ-9,000 נפשות החיות על שטח קטן של 350 דונם בלבד.

רצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך לבעיה זו?

2. אילו צעדים יינקטו לפתרון הבעיה?

### **תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:**

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. בשנת 1995 מונתה על-ידי מינהל מקרקעי ישראל חברה מנהלת לתכנון ופיתוח של שטח גבעת פרדיס בגודל 540 דונם לבניית 1,500 יחידות דיור. פעילות זו נבעה מתוך ההכרה במצוקת הדיור בכפר.

החברה החלה לבצע עבודות פיתוח, פריצת דרכים וקירות תומכים. עקב טענת המועצה שאין באפשרות התושבים לשלם עלויות פיתוח גבוהות הופסקו העבודות, וסוכם כי המועצה תבצע את הפיתוח בעצמה.

כיום פועל מינהל מקרקעי ישראל בשיתוף עם המועצה המקומית לקידום הפיתוח והשיווק בהקדם האפשרי.

### **היו"ר ד' טל:**

עתה, שאילתא מס' 2885 של חבר הכנסת וליד צאדק בנושא: מחסור במי שתייה בטייבה. אדוני השר, בבקשה.

### **מחסור במי שתייה בטייבה**

חבר הכנסת ו' צאדק חאג' יחיא שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

בשכונות רבות בטייבה קיים מחסור באספקת מי שתייה, דבר שפוגע במאות משפחות. הפסקות זרם המים נעשות לעתים קרובות, ובמקרה הטוב יש זרם מים חלש.

רצוני לשאול:

האם ידועה תופעה זו למשרדך, ומה נעשה וייעשה בנדון?

### **שר התשתיות הלאומיות א' שרון:**

מערכת אספקת המים בטייבה מבוססת על קידוחים מקומיים. בהתאם לתוכנית האב הנוכחית לאספקת המים של עיריית טייבה, תוספות המים מהמערכת הארצית יידרשו רק בעוד כמה שנים.

בשנת 1993 הכינה נציבות המים תוכנית-אב אזורית לצורך תגבור המים לטייבה מהמערכת הארצית, ועד לתקופה האחרונה לא פנתה עיריית טייבה לנציבות המים על מנת להקדים את המועד שתוכנן.

אספקת המים לטייבה תהיה אמינה יותר לאחר חיבורה למערכת הארצית.

אם אני יכול לראות בשאילתא הזאת פנייה ישירה של טייבה לצורך העניין, אני גם מציע שבכל זאת תועבר מייד גם פנייה בכתב, תוכנית-האב תעודכן וטייבה תחובר למערכת הארצית בהקדם.

### **היו"ר ד' טל:**

חבר הכנסת צאדק, שאלת הבהרה נוספת.

### **וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):**

תודה רבה, אדוני השר, אבל בינתיים שכונות רבות בטייבה סובלות, ובעירייה טוענים, שהצנרת, רשת הצינורות בכפר לקויה ומצריכה חידוש מאל"ף עד תי"ו. האם אדוני השר יכול להגיש עזרה ראשונה לפחות, כדי שאנשים יחיו חיים נורמליים, עם מים זורמים, ולא יקדישו לפחות שעה-שעתיים כדי למלא את המאגרים שמוצבים מעל לבתיהם? החיים הם לא חיים בשכונות האלה. תודה רבה, אדוני.

### **שר התשתיות הלאומיות א' שרון:**

במה שנוגע למשרדנו, אמרתי לך, פשוט לא פניתם. לו פנו, זה היה מחובר, אין כל בעיה.

בכל מה שנוגע לרשתות מים פנימיות – אתה יודע בעצמך שזה תחום אחר – אני מבקש שתפנה את בקשתך. בכל מקרה, אני מוכן לעזור בנושא הזה, אבל מערכות מים פנימיות הן בתחום משרד ממשלתי אחר. אם תפנה ותרצה גם את התערבותי, אשמח לעזור.

**היו"ר ד' טל:**

תודה, אדוני השר.

### **שילוט בכבישי הארץ**

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר התשתיות הלאומיות ביום י"ז באייר התשנ"ח (13 במאי 1998):

בנסיעותי נתקלתי לא אחת בשילוט לא ברור בכבישי ישראל, הגורם לאי-נוחות רבה לנהגים ועלול לגרום לתאונות מיותרות. במקרים רבים אין שלט התרעה לפני צומת ראשי, ובמקרים אחרים, גם כשיש שילוט, הוא אינו גדול דיו ו/או אינו ברור ו/או ממוקם במקום שאינו בולט.

רצוני לשאול:

1. האם יש תקנים לגבי הצבת שילוט ותמרורים בכבישי הארץ?

2. אם כן – מה הם התקנים?

3. האם וכיצד מפקח משרדך על יישום התקנים?

**תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:**

**(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)**

1-3. מע"צ משמשת כרשות תמרור מקומית, ומשרד התחבורה כרשות תמרור מרכזית המאשרת את הצבת התמרורים.

קיימות הנחיות שילוט משנת 1970. הנחיות אלו נמצאות כעת בעדכון, והשילוט שהוצב לאחרונה, או שילוט בשלבי תכנון, מתבצע בהתאם להנחיות החדשות, המגדירות שלטים בהירים ובולטים יותר לשם הגברת כושר ההתמצאות של הנהג בכביש.

בכוונת מע"צ להחליף את כל השלטים הישנים שאינם עומדים בהגדרות ובהנחיות החדשות, וכבר הוחלפו מאות שלטים במסגרת מבצע "שלט תקין". החלפת השלטים נעשית על-פי הצורך, תוך קביעת סדרי עדיפויות, בהתאם למגבלות התקציב.

בכבישים המהירים, הראשיים ובמחלפים הנהיגה מע"צ את שיטת השילוט על גבי גשרי שילוט הנושאים שלטי ענק בולטים במיוחד.

### **כביש גישה לבית-ג'ן**

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

נודע לי, כי מע"צ והמועצה המקומית בית-ג'ן סיכמו על עבודות פיתוח לכבישים. המועצה פנתה, על-פי התחייבות מע"צ, למכרז פומבי לביצוע העבודות. מהנדס מחוז חיפה, מר גולדברג, כתב: לא נוכל להתחייב בשנת 1998 לאור דעתו של מר סמיר והבה, יועץ השר.

מכיוון שמדובר בכבישים בעלי עדיפות לתושבי האזור, רצוני לשאול:

1. מדוע ניתנה עדיפות לכבישים אחרים?

2. האם יש חישובים פוליטיים הקשורים בעדה הדרוזית?

3. האם תקודם סלילת הכבישים בגלל דחיפות העניין?

### **תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:**

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. מע"צ עורכת פגישות עבודה מסודרות עם ראשי הרשויות הדרוזיות. מדי שנה מוגשת על-ידי מע"צ תוכנית עבודה מפורטת להשקעות במגזר הדרוזי, על-פי סדרי עדיפויות ושיקולים מקצועיים בלבד, בתיאום עם ראשי הרשויות. בשום אופן אין מע"צ פועלת על-פי שיקולים פוליטיים. הקשורים לעדה זו או אחרת.

מע"צ השקיעה בכביש הגישה לבית-ג'ן סכום של 1.8 מיליון ש"ח. בנוסף, בתוכנית העבודה של מע"צ לשנה זו – התקנת תאורה בכביש. הכביש הינו כביש טוב ובטיחותי, ואין הצדקה להשקיע בו משאבים נוספים מעבר למה שמושקע.

### **תוואי הכביש בין טייבה לקלנסואה**

חבר הכנסת ת' חטיב שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

בעניין 31-א-16, דרך מס' 6, מדובר בקטע כביש 444 מטייבה לקלנסואה, שעובר על חלקות של אנשים פרטיים בלי להתחשב בשלמות החלקות – רצוני לשאול:

1. האם ניתן לתקן את התוואי בגבולות החלקות?

2. מה יהיה הפתרון שייתן משרדך אם לא יתוקן התוואי והמצב יישאר בעינו?

### **שר התשתיות הלאומיות א' שחון:**

2-1. כיום החיבור בין טייבה לקלנסואה נעשה בכביש צר ומפותל. על-פי הבחינה של מינהל התכנון והמועצה הארצית לתכנון ולבנייה, נקבע כי על בסיס הציר הנ"ל יוכשר התוואי הקבוע של כביש 444, אשר ישרת את כל המרחב, לרבות התנועה האזורית צפונה. הדבר מחייב שינוי תוואי הכביש, על מנת לאפשר סלילתו כדו-מסלולי בפרמטרים גיאומטריים נאותים, ובליט ברירה – גלישה לשטחים הנמצאים כיום מדרום לתוואי הקיים.

תיקון התוואי לגבול החלקות הוא למעשה המצב הנוכחי, ואינו אפשרי.

הפתרון להליך, כמקובל, יינתן במסגרת מנגנוני הפיצוי. בעלי הזכויות ששטחיהם יופקעו יפוצו בהתאם לחוק כביש חוצה-ישראל. משרד התשתיות הלאומיות בוחן בימים אלו אפשרויות לפיצוי חלק מבעלי הזכויות בקרקע, אשר יהיו מעוניינים בכך, בקרקע חלופית במקום פיצוי כספי, וזאת בהתאם לקריטריונים שיוסכמו ויאושרו במועצת מקרקעי ישראל.

כידוע, בעבר היה רק פיצוי כספי. אני משתדל ככל שניתן ובמידה שניתן להעביר את זה לפיצוי קרקעי. לא בכל מקום זה אפשרי, אבל אנחנו משתדלים כמיטב יכולתנו, וכך נהגנו גם בעניין כביש חוצה-ישראל.

**היו"ר ד' טל:**

חבר הכנסת תאופיק חטיב, שאלה נוספת בבקשה.

#### **תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):**

תודה רבה, אדוני השר. השאלה נוגעת לשני עניינים: ראשית, נושא הפיצוי, ואני מודה לך על שהכרזת שבנגוע לתוואי הזה היחס יהיה בדיוק כפי שנוגע לתוואי כביש חוצה-ישראל בקשר לפיצוי. זה דבר ראשון. אבל בנושא של התוואי עצמו, המהנדס של קלנסואה, מהנדס הכבישים, פנה למתכנן כדי שיסיטו בתיקונים נקודתיים את הכביש, כדי שלא יפגע בחלקות ויפצל אותן לחצאים, והפנייה נדחתה בין היתר מפני שהסטייה היתה אמורה להסיט את הכביש קצת מזרחה ולפגוע גם בחלקות של שער-אפרים, כמו שזה פוגע בקלנסואה, והמהנדס אמר שהוא לא יכול לעשות את זה – הקבלן שמבצע את התכנון – כי ההוראות הן כביכול להעביר את הכביש בקרקע של קלנסואה, ואת זה רציתי לשמוע מכבודו.

#### **וליד צאדק חאג'–יחיא (מרצ):**

אפשר לשאול שאלה?

#### **שר התשתיות הלאומיות א' שחון:**

אני לא מכיר שום הוראה להעביר כביש דווקא בקרקע של קלנסואה, אבל כדי שאוכל לבדוק את זה – והמקום מוכר לי היטב – אם אתה יכול, תעביר לי במהירות את הפנייה שלכם וגם את התשובה, טוב? תודה.

#### **וליד צאדק חאג'–יחיא (מרצ):**

אדוני השר, היה אתך סיכום, והסיכום היה מאוד חיובי, אבל – – –

#### **היו"ר ד' טל:**

סליחה, חבר הכנסת צאדק, אני מבקש – – –

#### **שר התשתיות הלאומיות א' שחון:**

אני רוצה – – –

### היו"ר ד' טל:

בבקשה, אדוני, אבל יש לנו סדר.

### שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אני עונה פשוט בהמשך לעניין. אם מדובר בכביש חוצה-ישראל, אי-אפשר להזיז את התוואי. אף אחד לא קבע שזה יהיה באדמות קלנסואה, ובכלל, מגמתי הראשונית היתה להעביר את הכביש הזה – –

### תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

זה קטע של כביש מס' 444.

### היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת חטיב, אני לא מוכן לסדר הזה. עם כל הכבוד, יש שאילתא ויש תשובה.

### תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אבל צריך שזה יהיה ברור.

### היו"ר ד' טל:

כל מה שאפשר לצורך העניין זה שאלת הבהרה.

### שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

אולי אתה מוכן להקשיב בסבלנות? צא מתוך הנחה שהמקום הזה הוא כמעט מקום הולדתי, ואני מכיר את העניין הזה. אם היה מדובר בכביש חוצה-ישראל, לא ניתן לעשות כל שינוי, כי התהליך בדרכו. לגבי הכביש הזה, ביקשתי שתעביר אלי בהקדם – כדי שאוכל לבחון נקודה זאת עוד הפעם – את הפנייה ואת התשובה.

## היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני; אני מודה לך מאוד.

## מוביל הביוב המזרחי בנתניה

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ט' בסיוון התשנ"ח (3 ביוני 1998):

המינהלת הארצית למים וביוב החליטה לבטל את פרויקט מוביל המים המזרחי. בעבר התחייב משרדך לקיים את הפרויקט.

רצוני לשאול:

1. האם ההחלטה סופית?

2. אם כן – האם אין ביטול הפרויקט עומד מול התחייבותכם לבג"ץ?

3. איך מתכוונת נציבות המים למנוע הזרמת עודפי מי קולחין ממכונת הטיהור של רעננה וקולחי תל-מונד, קדימה, אבן-יהודה ועוד, לנחל פולג ולחוף הים?

## שר התשתיות הלאומיות א' שרון:

1-3. ההחלטה אכן סופית. ההצהרות בפני בג"ץ היו נכונות לזמנן, אולם הסתבר כי עלות הפרויקט עצומה, מעל ומעבר להערכות התקציביות שנעשו בזמנן.

מתוכננים פתרונות חלופיים לקליטת מי הקולחין בשטחי חקלאות קיימים באזור המרכז. כמו כן נבדקות אפשרויות לשיקום נחלים באזור המרכז על-ידי הזרמת מי הקולחין המטוהרים אליהם.

## היו"ר ד' טל:

בבקשה, חבר הכנסת אושעיה.



## **אפי אושעיה (העבודה):**

אדוני השר, הבנתי את תשובתך, אף-על-פי שאני לא מקבל את תוכנה, והייתי רוצה מאוד שיהיו פתרונות. אתה מדבר על תכנון, ואני מבקש לשאול אותך, האם אתה יודע שחוף פולג בנתניה סגור כבר שנים מספר כתוצאה מהזרמת מי הקולחין של יישובי הסביבה, החל מרעננה? האם יש לזה פתרון?

## **שר התשתיות הלאומיות א' שרון:**

אשר לכל הנושא הזה של טיפול במערכות מי הביוב – ראשית, ידוע לי ואני גם מאוד מצר על המים האלה הנשפכים שם לים, שאפשר היה להשתמש בהם. הרעיון שאתה מדבר עליו, של המוביל המזרחי למי ביוב, הוא פרויקט שההוצאות עליו הן עצומות, ולמשלה היום יש מחשבות אחרות ותוכניות אחרות, ולכן כרגע זאת החלטה לא לבנות את המוביל המזרחי.

יכול להיות, שאם יימצא גורם פרטי שיהיה מוכן לקחת על עצמו את קניית מי הביוב, הובלתם לנגב ומכירתם, אפשר יהיה לעשות זאת. פשוט, יש לנו היום פתרונות אחרים. זה עדיין לא נותן את התשובה על הבעיות שהזכרת שם, כמו שאין עדיין תשובה ביחס לביוב של טול-כרם ואין תשובה ביחס למי הביוב של קלקיליה שזורמים, קולחים, אל נהר הירקון, נוזלים ומוצקים כאחד, כן? יש לנו תוכניות בדברים האלה, בעיות מאוד כבדות, מאוד קשות.

שאלת ספציפית לגבי המוביל הזה. המוביל הזה איננו כרגע בתוכנית, אלא אם יימצאו האפשרויות שהזכרתי, אבל פתרונות אחרים בהחלט יהיו, ואני מניח שאם העניין הזה עוד יעלה או תתעניין, אני אוכל לתת לך פרטים רבים יותר, או אבקש מנציב המים שיעדכן אותך בתוכניות האלה.

## **היו"ר ד' טל:**

תודה, אדוני, על ההתייחסות.

## **חשש לקריסת מערכות התשתית והתחבורה בארץ**

חבר הכנסת ע' ברעם שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

בעקבות דיונים שנערכו בנושא, עולה החשש כי מערכות התשתית והתחבורה עלולות לקרוס בארץ בעשורים הקרובים.

רצוני לשאול:

1. האם יש ממש בחשש זה?

2. האם תהיה מערכת של כבישים אשר תספיק ל-6 מיליוני כלי רכב?

3. האם יש תיאום בין משרדך לבין המשרדים השונים העוסקים בנושא כדי למנוע קריסה?

### **תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:**

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. מערכת תשתית הכבישים אכן עלולה לקרוס בשנים הקרובות. הסיבה העיקרית לכך היא מצב מתמשך של הקצאת תקציבים אשר אינה תואמת את קצב הגידול במשק התחבורה במדינת ישראל.

כיום יש כ-1.6 מיליון כלי רכב על כבישי הארץ. בשנים האחרונות קצב הגידול הוא כ-6% בשנה, בעוד קצב הגידול בסלילת הכבישים הוא כ-3% בשנה. פער גדל והולך זה יוצר לחץ כבד על כבישי הארץ, והמשך המגמה עלול לגרום לקריסת מערכת הכבישים.

לאור זאת פועל משרד התשתיות הלאומיות לפיתוח מואץ של כבישי הארץ, לרבות סלילת כביש חוצה-ישראל. במקביל, מתבצעת פעילות להאצת ההשקעה בתשתית המסילתית הקיימת, כדי להגדיל את מספר הנוסעים ברכבת ישראל.

מערכת הכבישים לא תוכל להספיק ל-6 מיליוני כלי רכב, ויש לבחון פיתוח מערכות הסעה המונית חלופיות למערכת הכבישים, כפי שנהוג במדינות מפותחות באירופה ובארצות-הברית. המספר 6 מיליוני כלי רכב אינו בטווח הנראה לעין.

קיים תיאום שוטף בין המשרדים העוסקים בתחום התחבורה, וקיימת הסכמה לגבי הפתרונות החלופיים.

### **בית-קבחת מוסלמי ביישוב דליית-אל-כרמל**

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

למוסלמים תושבי דליית-אל-כרמל, שהיו תושבי הכפר אום-אל-זינאת, אשר נהרס בשנת 1948, ובעלי אדמות בשטח של יותר מ-20,000 דונם שהופקעו, אין בית-קברות באזור מגוריהם הנוכחי בדליית-אל-כרמל. הם נאלצים לקבור את יקיריהם בחצרות בתייהם.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא יתאפשר למוסלמים תושבי דליית-אל-כרמל להשתמש בבית-הקברות שלהם בכפרם אום-אל-זינאת?

2. מדוע אין מינהל מקרקעי ישראל מקצה חלקת אדמה באזור דליית-אל-כרמל, אשר תשמש את המוסלמים כבית-קברות?

### **תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:**

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מינהל מקרקעי ישראל מתנגד לקבורה באום-אל-זינאת, מאחר שאין במקום יישוב קבע, ומדובר בשטח שמורת טבע וגן לאומי.

נושא הקמת בית-קברות בדליית-אל-כרמל נדון בין המועצה המקומית ומינהל מקרקעי ישראל. לפני כחודש וחצי נפגש נציג המינהל עם ראש המועצה והציג בפניו כמה שטחים שמתאימים למטרה זו. עד היום לא קיבל המינהל מהמועצה נתונים לגבי מספר התושבים המוסלמים, איתורים מדויקים של שטח מבוקש או הסכמת המועצה להצעתו. המינהל אינו יכול לתכנן שטח לבית-הקברות ללא שיתוף המועצה המקומית והסכמתה.

### **גביית "תוספת רכבת ישירה" על-ידי רכבת ישראל**

חבר הכנסת ד' אזולאי שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

רצ"ב צילום של כרטיס נסיעה ברכבת מתל-אביב לנהרייה, ובו מצוין "כולל תוספת רכבת ישירה". הכרטיס, וגם זה מצוין, הוא כרטיס סטודנט, ולמותר לציין עד כמה כספם של סטודנטים מדוד.

רצוני לשאול:

1. מה היא אותה "תוספת רכבת ישירה"?

2. מי התיר לגבות תוספת זו ומדוע?

3. הניתן לבטל זאת, לפחות לגבי סטודנטים?

## **שר התשתיות הלאומיות א' שחון:**

1. תוספת רכבת ישירה היא תוספת המשולמת על-ידי אותם נוסעים המשתמשים ברכבת ישירה שהיא רכבת בקו חיפה–תל-אביב, שבמהלך נסיעתה עוצרת, לצורך העלאת נוסעים או הורדתם, בתחנה אחת לכל היותר. התוספת הנ"ל היא תוספת של 3 ש"ח על דמי הנסיעה המשולמים בעבור נסיעה רגילה ברכבת.

2. תוספת רכבת ישירה מעוגנת בתקנה 3 לתקנות מסילות הברזל (דמי נסיעה), התשנ"ז–1997, שמועד תחילתן הינו 1 בספטמבר 1997. התוספת הנ"ל נקבעה לאור העובדה, שרכבת ישירה נוסעת בפחות זמן מרכבות אחרות, דבר המקנה יתרון גדול לנוסע. עיקרון זה מקובל מאוד בארצות שונות בעולם.

3. ביטול התוספת משמעה הנחה נוספת. כל הנחה צריכה להיות מתוקצבת, משום שהיא מהווה הפסד הכנסה ומגדילה את הסבסוד של המדינה לרכבת ישראל. שינוי כזה מצריך אישורו של משרד האוצר.

## **היו"ר ד' טל:**

חבר הכנסת אזולאי, בבקשה.

## **דוד אזולאי (ש"ס):**

אדוני השר, תודה על תשובתך, אבל אני חושב, שאנחנו היום, בלחץ התנועה על הכבישים, מעודדים נסיעה ברכבות, והעלאה כזאת, ובמיוחד כשמדובר בסטודנטים ובאנשים אחרים שמקבלים הנחה, גם אם זה 3.5 שקלים, אני חושב שלגביהם זה משמעותי – לאנשים שנוסעים הרבה.

אני חושב שמן הראוי לשקול את העניין שנית, ולא ייתכן שבגלל נסיעה ברכבת מיוחדת יגבו תוספת של 3.5 שקלים. זה לא הוגן, במיוחד כשהמטרה לעודד נסיעה בתחבורה ציבורית. תודה.

## **היו"ר ד' טל:**

תודה רבה.

## **שר התשתיות הלאומיות א' שחון:**

אני מוכן לבדוק את זה עוד הפעם, אבל אתה צריך להבין, מכובדי, שעם כל המאמץ להרחבת רשת הרכבות – ברגע שנגמור את הקטע האחרון במסילה ליד בנימינה, הרכבת כולה הופכת בעצם לרכבת דו-מסילתית. יש אפשרות, וגם הנסיעה תקוצר וכן הלאה.

עם כל הדברים שעושים ועם גידול מספר הנוסעים המשמעותי ברכבת, עדיין בכל מה שנוגע לנוסעים, הרכבת מסובסדת בצורה כבדה. והדבר הזה מקובל.

אני מוכן שוב לבחון את המשמעות של העניין. תודה.

**הי"ר ד' טל:**

תודה, אדוני.

### **ישובים בדואיים חדשים בנגב**

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

ב-3 ביוני 1998 פורסם בעיתון "הארץ", כי משרדך קיבל אישור עקרוני של המועצה הארצית לתכנון ולבנייה להקמת ארבעה יישובים בדואיים חדשים בנגב.

רצוני לשאול:

1. מה הוא המקום הגיאוגרפי המדויק של היישובים, ואילו שבטים מיועדים להתגורר ביישובים הנ"ל?

2. מה הוא לוח הזמנים לביצוע התוכניות הנ"ל?

**תשובת שר התשתיות הלאומיות א' שרון:**

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המועצה הארצית לתכנון ובנייה, בישיבתה ב-5 במאי 1998, אישרה באופן עקרוני את הצורך בהקמת יישובים בדואיים נוספים. מיקומים מדויקים עדיין לא נקבעו.

יישוב על כביש דימונה: מיועד לשבט הואשלה, בקרבת מקום מגוריהם הנוכחי. יישוב באזור הר-דרגות: מיועד לפלגים משבט אבו-רביע וקבוצות אחרות. יישוב באזור מולדה – בין תל-שבע לחורה: מיועד לשבטי נחל חברון והאזור. יישוב באזור רביבים: מיועד לשבט העזאזמה. בנוסף, אישרה הממשלה הקמת יישוב לשבט טראבין, בין משמר הנגב ללהבים. בתוך כחמישה חודשים תתחיל העבודה להקמת היישוב, עם קבלת כל אישורי ועדות התכנון.

צוות התכנון מטעם המינהלה לקידום הבדואים בנגב עוסק באיתור המקומות המדויקים. בתהליך התכנון ישולבו בדואים תושבי השבטים המיועדים להתגורר ביישובים.

התוכנית תהיה מוכנה להצגה לקראת סוף חודש אוקטובר 1998, לרבות לוחות זמנים מתוכננים.

### **פארק השרון באזור חדרה**

חבר הכנסת א' אושעיה שאל את שר התשתיות הלאומיות ביום כ"ג בסיוון התשנ"ח (17 ביוני 1998):

פארק השרון, בלב אזור השרון ובסמוך לחדרה, הוא פנינת נופ ייחודית באזור. נודע לי, כי מע"צ מתכננת לחבר את כביש מס' 2 עם כביש מס' 4 על-ידי כביש מס' 9 ומחלפיו, תוך פגיעה מהותית בפארק.

רצוני לשאול:

1. האם נבדקו חלופות אחרות לסלילת כביש מס' 9?

2. אם כן – מדוע מדוע נבחרה דווקא האלטרנטיבה הפוגעת בערכי טבע?

3. האם שוקלים להכריז על השטח כעל פארק לאומי?

### **שר התשתיות הלאומיות א' שרון:**

2-1. מע"צ בדקה שלוש חלופות לכביש מס' 9. בחלופה הצפונית ובחלופה המרכזית היתה פגיעה חמורה בשטחים חקלאיים, ועל כן בחרו מוסדות התכנון את החלופה הדרומית.

על מנת למזער את הפגיעה בערכי טבע תבצע מע"צ מנהרה מתחת לקטע של פארק השרון, בין כביש מס' 2 לבין מסילת הרכבת תל-אביב-חיפה. בשאר השטח אין כל פגיעה בערכי טבע.

3. ידוע לנו כי המשרד לאיכות הסביבה והגופים הירוקים יוזמים את הכרזת השטח כפארק לאומי.

**היו"ר ד' טל:**

תודה. שאלה נוספת. בבקשה, חבר הכנסת אושעיה.

**אפי אושעיה (העבודה):**

אדוני השר, קמתי לברך אותך. אם אכן תיכרה שם מנהרה שתשמור על ערכי הטבע, המשרד שלך ראוי לכל הערכה וברכה. תודה.

**היו"ר ד' טל:**

תודה, אדוני. אני מודה לך מאוד. אדוני השר, אני מאוד מודה ומעריך את התשובות שמסר.

**הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון – שינוי בזכאות**

**לבן משפחה של נספה), התשנ"ז-1997**

**(הצעת חבר הכנסת ח כהן)**

**היו"ר ד' טל:**

אנחנו עוברים להצעת חוק של חבר כנסת רן כהן, מס' פ/1383. ידידי, אתה מוכן לעלות ולנמק מהמקום?

**ח כהן (מרצ):**

השר – – –

**היו"ר ד' טל:**

השר יגיע, ואם לא יגיע, השר יהלום נמצא פה. אם הוא ירצה, הוא ישיב.

## **ח כהן (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, אני מתכבד להעלות הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון – שינוי בזכאות לבן משפחה של נספה), ואומר זאת בכמה משפטים.

מדובר בכך שמשפחות של חיילים שנספו זכאיות, לאחר צאתן לגמלאות, או עם שינוי המועד של צאתן לגמלאות, לזכויות שונות. החוק כרגע קובע, שהן חייבות להודיע על היציאה לגמלאות בתוך שנתיים, ואם הן מאחרות ביותר משנתיים, הן מאבדות את זכאותן ממועד צאתן לגמלאות ומקבלות את ההטבות שמגיעות להן כדין רק מיום ההודעה.

הדבר הזה לא תקין משום בחינה. אם הזכאות קיימת מיום היציאה לגמלאות, כי אז זכותן לקבל את זכויותיהן על-פי החוק, והעובדה שהן לא היו ערוות לעניין או שהן היו בצרות שלהן, או מסיבה כלשהי לא היה בכוחן לעמוד על זכויותיהן במועד, לא תופסת.

פניתי בזמנו גם לשר הביטחון יצחק רבין, זכרו לברכה, והוא נענה בעניין הזה. אני מאוד שמח – ייבדל לחיים ארוכים, שר הביטחון הנוכחי יצחק מרדכי, גם הוא רואה את הצורך לשנות את החוק ולקבוע, שהזכאות קיימת מיום שבו בן משפחה של נספה יצא לגמלאות או השתנה מעמדו, והוא זכאי לאותם דברים שקבועים בחוק.

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, גם להודות לשר הביטחון וגם לבקש להעביר זאת לוועדת החוץ והביטחון, שמטפלת בסוגיות הנוגעות לחיילים. תודה רבה.

## **היו"ר ד' טל:**

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

## **שר הביטחון י' מרדכי:**

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת רן כהן, חברי חברי הכנסת, הממשלה תומכת בהצעת החוק של חבר הכנסת רן כהן.

בתחילה אבקש לציין, כי הצעה דומה אושרה בקריאה טרומית כבר בכנסת השלוש-עשרה, אך לא קודמה, אף שלמשרד הביטחון היה עניין רב בכך.

הצעת חוק זו באה להיטיב עם הורים שכולים הזכאים לתגמול על-פי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950. על-פי האמור בחוק זה, תגמולים להורים שכולים ישולמו לפי גובה הכנסותיהם, ולכן הורים שכולים שיש להם הכנסה מקבלים תגמול מופחת. החוק, בקובעו כי



תגמולים להורים שכולים ישולמו לפי גובה הכנסתם, קבע, כי על ההורים השכולים למסור מדי פעם דין-וחשבון ופרטים על הכנסתם, וזאת לצורך חישוב גובה התגמולים שלו הם זכאים על-פי סעיף 21 לחוק.

קורה שהורים שכולים לא מדווחים במועד על שינוי בגובה הכנסותיהם, לדוגמה כאשר יש פרישה לגמלאות שכתוצאה ממנה חלה ירידה בהכנסה אשר עשויה לזכות בתגמול מוגדל. הוראת סעיף 28(ג) לחוק קובעת כאמור: "חל במצבו של בן משפחה של נספה שינוי המזכה אותו בהגדלת תגמוליו, חייב הוא להודיע על כך לקצין התגמולים תוך שנתיים מיום השינוי; הודיע לאחר שנתיים מיום השינוי, יהא זכאי להגדלת תגמוליו רק מתאריך מסירת ההודעה". מצב זה יוצר תוצאה לא צודקת מבחינתו של ההורה השכול, כי התגמולים המוגדלים משולמים רק מיום ההודעה, באותם מקרים שההודעה היא לאחר יותר משנתיים מיום השינוי.

מטרת הצעת החוק היא לתקן ולקבוע, כי אם חל שינוי בהכנסות, תהיה הזכאות להגדלת התגמול למן המועד שבו חל השינוי.

בהתחשב בכך שהצעת החוק צודקת וההוצאה הכספית הכרוכה בה אינה גבוהה, הממשלה מסכימה ותומכת בהצעת חוק זו.

#### **היו"ר ד' טל:**

תודה, אדוני; אני מאוד מודה. אנחנו עוברים – – –

#### **מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

ועדת העבודה והרווחה אחראית – – –

#### **ח כהן (מרצ):**

– – –

#### **היו"ר ד' טל:**

אנחנו נעביר זאת לוועדת הכנסת.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

### ח כהן (מרצ):

סליחה, אדוני, מה הבעיה?

### קריאה:

ועדת העבודה והרווחה – – –

### היו"ר ד' טל:

הוא טוען – ועדת העבודה והרווחה. אדוני ביקש להעביר לוועדת החוץ והביטחון, יש כאן הצעה להעביר לוועדת העבודה והרווחה. אנחנו נעביר את זה לוועדת הכנסת, שתחליט אם הנושא עובר לוועדת החוץ והביטחון או לוועדת העבודה והרווחה.

### ח כהן (מרצ):

אני אבקש מיושב-ראש ועדת משנה לחקיקה – – –

### היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת רן כהן, בוא נראה קודם אם זה עובר, ואחרי זה נדבר.

### קריאה:

– – –

### ח כהן (מרצ):

פשוט בקדנציה הקודמת זה עבר. מרוב שזה חיכה – – –

### היו"ר ד' טל:

זה נושא קלאסי לוועדת העבודה והרווחה, אבל בוא נדבר לאחר מכן.

**ח כהן (מרצ):**

אפשר להעביר לוועדת העבודה והרווחה, ונגמר הסיפור. אין לי בעיה.

**היו"ר ד' טל:**

זה מה שהוא מבקש.

**ח כהן (מרצ):**

אני רק רוצה שזה יעבור מהר.

**היו"ר ד' טל:**

אם כן, אם החוק יתקבל, הוא יעבור לוועדת העבודה והרווחה.

**קריאות:**

---

**היו"ר ד' טל:**

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון – שינוי בזכאות לבן משפחה של נספה), התשנ"ז–1997. ההצבעה החלה.

**ח כהן (מרצ):**

חבר הכנסת מקסים לוי, נעביר את ההצעה אליך, ואתם תעשו את זה מהר.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 18

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון – שינוי בזכאות לבן משפחה של נספה), התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

#### **היו"ר ד' טל:**

אם כן, 18 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון – שינוי בזכאות לבן משפחה של נספה), התשנ"ז–1997, תועבר לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה ראשונה. תודה רבה.

### **מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת**

#### **היו"ר ד' טל:**

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

#### **סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:**

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם ועדת הכלכלה – הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 47), התשנ"ח–1998. תודה.

#### **היו"ר ד' טל:**

תודה, גברתי.

### **הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות דרכים (תיקון – ייצוג משפחות), התשנ"ח–1998**

#### **(הצעת חבר הכנסת ב' בן-אליעזר)**

## היו"ר ד' טל:

אנו עוברים להצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות דרכים (תיקון – ייצוג משפחות), התשנ"ח-1998 – הצעת חוק פ/2095. חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר, פואד, יעלה ויבוא.

## בנימין בן-אליעזר (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני שר התחבורה, אני מעלה היום הצעת תיקון לחוק המאבק הלאומי בתאונות דרכים. זה אותו חוק שהתקבל בשנת 1997, ועל כך אני יכול רק לברך.

הצעת חוק זו באה להסדיר את הפעילות של הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, אותה רשות שאחראית לגיבוש וליישום של תוכנית רב-שנתית ושנתית במאבק בתאונות הדרכים.

אדוני השר, חברי חברי הכנסת, אינני יודע אם עינכם קולטת, אבל תרשו לי רק להציג לכם פה גרף: מאז אנו נאבקים על הקיום שלנו ועד עצם היום הזה היו 20,332 חללים בכל מערכות ישראל. שימו לב לגרף השני: מאז קום מדינת ישראל ועד היום הזה – 20,325 אנשים נהרגו בתאונות דרכים. כמספר החללים שנפלו במאבקם על קיומה ועל חירותה של המדינה הזאת – כך מספרם של אלה שנפלו בתאונות הדרכים במדינת ישראל.

הצעת חוק זו באה, משום שאני מתעניין בנושא הזה זמן רב, ואני מודה שגם בתקופה שבה הייתי חבר בממשלה כשר הבינוי והשיכון, הממשלה שהייתי חבר בה עשתה את כל אשר היה לאל ידה, והדבר הזה התבטא גם באותם מיליארדים שהיא השקיעה להרחבת הכבישים, לבנייה של אוטוסטרדות, מחלפים, והכול כדי לאפשר לצמצם עוד במשהו את המכה הזאת שאני לא יודע איך יוצאים ממנה.

אותן משפחות הקימו עמותה, והעמותה הזאת נקראת "יד הנקטפים". זו עמותה של משפחות ההרוגים בתאונות הדרכים ושל אזרחים שנאבקים גם היום, יום ולילה, בנושא הקטל בדרכים. העמותה קמה לפני כעשר שנים, במטרה לטפל במשפחות ההרוגים, אבל גם להוות איזה גורם מרטיע, מחנך ומחזק לזהירות בדרכים.

אדוני היושב-ראש, במסגרת סעיף 11 לחוק, אחראי שר התחבורה למיני צוות היגוי, שחברים בו שבעה חברים ממשרדי הממשלה השונים, וסעיף 13 לחוק מגדיר את דרך מינויה של ועדה מייעצת לרשות, שמונה 21 חברים, לפי החלוקה הבאה: שבעה נציגים של משרדי ממשלה, שבעה נציגים מקרב העובדים האקדמאים של מוסדות מוכרים להשכלה גבוהה ושבעה נציגי ציבור שממנה השר ותחום עיסוקם קשור למטרות חוק זה.

ההצעה לתיקון החוק שאני מביא אותה היום לפני הכנסת באה להבטיח ייצוג מסוים של משפחות ההרוגים בצוות ההיגוי ובוועדה המייעצת לרשות. העמותה, שמייצגת את משפחות ההרוגים, מכירה היטב ותורמת רבות למען המאבק בתאונות הדרכים.

אדוני השר, אני יודע שזה אולי גורם לך לאי-נוחות, אבל אני נפגש עם המשפחות האלו זו השנה השישית. לאור התרומה והמעורבות של המשפחות הרבות של נפגעי תאונות הדרכים, יש חשיבות, ואולי גם הכרחי, שמשפחות אלה ייקחו חלק בתהליכי קבלת ההחלטות ויתרמו מניסיון הכואב לפעילות הרשות ומוסדותיה.

כפי שכבר הצגתי בפניכם, לצערי הגדול, מספר ההרוגים בתאונות הדרכים מתחרה, ואף עולה על מספר החללים שבהם שילמנו ושילמה המדינה על המאבק לקיומה.

חשוב לזכור לא רק את ההרוגים האלה, אלא גם את משפחותיהם, שהכאב מלווה אותן מדי יום. שיתוף המשפחות במוסדות הממשלתיים הפועלים למאבק בתאונות הדרכים הוא הכרח, גם כדי ללמוד מניסיון וגם בשל העובדה שהן המייצגות האמיתיות של מכת תאונות הדרכים על החברה הישראלית.

במדינה דמוקרטית, אדוני היושב-ראש, יש חשיבות רבה בשילוב של אזרחים בתהליך קבלת ההחלטות, ובמקרה זה שילובן של משפחות ההרוגים בצוות ההיגוי ובוועדה המייעצת מוצדק לא רק בשל האובדן האיום של משפחות אלה, אלא גם בזכות העשייה שלהן לאורך שנים.

אין ספק, אדוני השר, שאילו הזמנת פעם אחת את חברי העמותה וניסית ללמוד מהם על הפעילות שלהם ימים כלילות, איך וכיצד הם סועדים את המשפחות ומה הם עושים כדי ללכת מבית-ספר לבית-ספר ולחנך ולהרצות ולהביא לבלימה במשהו, אולי היית מתחשב בעמותה הזאת ובמה שקורה שם.

כפי שאמרתי, אני מברך על קיומו של חוק המאבק הלאומי בתאונות דרכים ועל הקמת הרשות, ואני חושב שזה היה צעד נכון וחשוב, אבל עלינו לעשות כל שביכולתנו למנוע, ולו במעט, את התופעה המזעזעת של תאונות הדרכים. אחת הדרכים לעשות זאת היא להבטיח שילוב פורמלי של כמה מבני משפחות הרוגים במוסדות הרשות, לא רק למען, אלא גם למען כולנו. אני מודה לך, אדוני היושב-ראש.

### **היו"ר ד' טל:**

תודה רבה לך, אדוני. אדוני שר התחבורה ישיב על הצעת החוק של חבר הכנסת בן-אליעזר.

### **שר התחבורה ש' יהלום:**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני חבר הכנסת המציע, אודה על תשומת לבך.

אני מתנגד להצעת החוק ואני פונה לחברי הכנסת ומבקש שלא יקבלו אותה, ואני אסביר.

קודם כול, בוא נדבר מבחינת הכנסת עצמה. מדובר בחוק שהתקבל בשנה שעברה. עכשיו עוסקים ביישומו. כאשר החוק התקבל, הוא נדון בממשלה ונדון במליאה ונדון בוועדת הכלכלה, וישבו ודנו בו בלי סוף, כמה ואיך, והגיעו המומחים ואמרו: כך טוב יהיה, אם יהיה כך, וכך יהיו הנציגים. תנו לנו שנה לעבוד. אף לא מלאה שנה להרצתנו את החוק ואת הרשות; תנו לנו שנתיים. רבותי, יגיעו למסקנה שמשהו לא טוב במבנה, שמהו לא טוב באיזה מקום – אני מבין. אבל לבוא היום ולעשות מהפכה במבנה החוק, שעוד אין שנה ליישומו, ולהגיד שאנו עושים הרכבים ושינויים – וכאשר קיבלו את החוק, כולנו היינו פה – אני חושב שקודם כול מבחינה פורמלית זו טעות.

הדבר השני. איך אתה קם כאן? ראית אותי לפני שעה, כשחיכינו שנינו בעת שאילתות לשרים אחרים. איך אתה אומר: האם אתה, השר, תיפגש עם חברי "יד הנקטפים" ותשמע? אולי נפגשתי? אז אני אומר לך, ודאי שנפגשתי. נפגשתי עם חברי העמותה ודיברתי אתם.

### **בנימין בן-אליעזר (העבודה):**

המזכירה שלך לא מעבירה לי את לוח הזמנים.

### **שר התחבורה ש' יהלום:**

תשאל. אתה כבר קובע עובדות. מייד עם כניסתי נפגשתי אתם, ואני עורך אתם – – –

### **בנימין בן-אליעזר (העבודה):**

תזמין את ראש הממשלה שישוחח אתם.

### **שר התחבורה ש' יהלום:**

תקשיב לי רגע. פואד, אתה מוכן להקשיב?

ישבתי אתם, ואני עושה אתם תוכנית שהם יעברו כמרצים בכל בתי-הספר במדינה, ואני מכשיר אותם, בשיתוף משרד החינוך, ונכשיר את המרצים ונעשה הכול כדי לשתף.

אני אומר לך, הרי העמותה הזאת, מעבר לפעילות, מבקשת גם תקציב. היום, כשיש שבעה נציגי ציבור – אחד משבעת נציגי הציבור הוא יושב-ראש עמותת "יד הנקטפים", מר קריגר. הוא יושב בוועדה שאתה מציע לצרף אליה.

## בנימין בן-אליעזר (העבודה):

הוא יושב כנציג מע"צ.

## שר התחבורה ש' יהלום:

לא, לא, הוא יושב כנציג "יד הנקטפים".

מה אתה אומר? ברגע שיהיו חמישה נציגים, אני לא יכול שהרשות תקציב כסף ל"יד הנקטפים", שהם לפחות חמישה נציגים. הרי לא יכול להיות, זה ניגוד אינטרסים. אף אחד לא יקבל את זה שהם עצמם מחליטים להקציב תקציב לעצמם. אתה הורס את התוכנית שהם רוצים. הם לא ביקשו מה שאתה מבקש. הם ביקשו תקציב לפעילות, ואתה בחוק שלך אומר שאלה שמחליטים הם אלה שיקציבו?

לכן, מכל הסיבות האלה, ואני יכול לפרט כאן עוד הרבה, אני מציע לדחות את הצעת החוק.

## היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק של חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר, הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות דרכים (תיקון – ייצוג משפחות), התשנ"ח-1998. אפשר להצביע. מי בעד? מי נגד? מי נמנע?

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 22

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 26

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות דרכים (תיקון – ייצוג משפחות), התשנ"ח-1998, נתקבלה.



**היו"ר ד' טל:**

22 בעד, 26 מתנגדים, אין נמנעים.

**אליהו בן-מנחם (העבודה):**

תצרף אותי בעד.

**היו"ר ד' טל:**

נצרף את חבר הכנסת בן-מנחם להצבעה בעד. אשר על כן, הצעת החוק לא נתקבלה.

### **הצעת חוק-יסוד: חוקה לישראל (כינון ועדת ניסוח)**

#### **(הצעת קבוצת חברי הכנסת)**

**היו"ר ד' טל:**

אנחנו עוברים להצעת חוק-יסוד: חוקה לישראל (כינון ועדת ניסוח), של חברי הכנסת יוסי כץ וראובן ריבלין – הצעה פ/2097. ינמק חבר הכנסת יוסי כץ. בבקשה, אדוני.

**יוסי כץ (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בפתח דברי אני רוצה להודות לשר המשפטים – – –

**היו"ר ד' טל:**

חברי הכנסת, אני מבקש את תשומת לבכם. אדוני שר החינוך והתרבות. חבר הכנסת רובי ריבלין, שמהמקום אתה מפריע לי אני יכול עוד להבין, אבל בעמידה אתה מפריע לי? בבקשה, אדוני. אני מבקש מהאגף השמאלי כאן. סדרנים, לסגור את הדלת. רבותי העוזרים והעוזרות, אם לא יהיה שקט אני אוציא את כל העוזרים ואת כל העוזרות. בבקשה.

**יוסי כץ (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שאני פותח בהעלאת ההצעה שלי אני רוצה להודות לא רק לחברי חבר הכנסת ראובן ריבלין, שחבר אלי, אלא גם לשר המשפטים לשעבר משה נסים – – –

### **היו"ר ד' טל:**

חבר הכנסת ריבלין, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת ריבלין, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת ריבלין, אני מבקש ממך לשבת. יש גבול. עומד כאן חבר כנסת שקיבל רשות דיבור ואתם מפריעים לו. עם כל הכבוד, אני חושב שההצעה משותפת גם לך. בבקשה, אדוני.

### **יוסי כץ (העבודה):**

ובכן, שר המשפטים לשעבר משה נסים היה שותף מלא לניסוח ההצעה הזו.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

שר המשפטים לשעבר, באיזו שנה?

### **יוסי כץ (העבודה):**

עכשיו, לפני כמה חודשים.

### **ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

בכנסת השתיים-עשרה.

### **יוסי כץ (העבודה):**

שר המשפטים ושר האוצר לשעבר.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

בכנסת השתיים-עשרה אנחנו תמכנו. העברנו שני חוקי-יסוד – – –

## היו"ר ד' טל:

אדוני השר, עוד מעט יתאפשר לך להשיב ואתה תסביר לנו גם מדוע צריך – – – חבר הכנסת גפני.

## יוסי כץ (העבודה):

חבר הכנסת גפני, אני מציע לך: שב, תשמע את ההצעה ותראה שהיא לא כל כך גרועה.

בשנת היובל של מדינת ישראל אין לנו חוקה. אומנם יש לנו חוקי-יסוד שיש להם משמעות, אבל הרבה מאוד אנשים, במיוחד הציבור שאתה מייצג אותו, חבר הכנסת גפני, מתקוממים כנגד העובדה, שאף שהכנסת לא חוקקה חוקה, בכל זאת חוקי היסוד הפכו להיות למעשה – במיוחד לאחר חקיקתם של שני חוקי היסוד, נקרא להם הפרטניים – חוקה כתוצאה מהפסיקה של בית-המשפט העליון. וגם בית-המשפט העליון ער לעובדה שיש ביקורת; אף שאין חוקה במדינת ישראל, חוקי היסוד קיבלו מעמד כזה, שכתוצאה ממנו נמתחת ביקורת על בית-המשפט העליון. וגם בית-המשפט העליון בוודאי היה מעדיף שתהיה חוקה.

ובכלל, מדינת ישראל היא כמו שתיל רך. מה הם 50 שנה בחייו של העם היהודי, או בחייה של מדינה? וכל דבר ראוי היה שיעשה בהסכמה כללית, בהסכמה רחבה, לא בכיפוף ידיים, ולא מעת לעת לנצל מצבים קואליציוניים כאלה או אחרים ולכופף ידיים של הזולת. וזו בדיוק מטרת ההצעה הזו.

אינני תמים כדי לחשוב שהכנסת הזו מסוגלת לנסח היום חוקה. הכנסת איננה מסוגלת לנסח חוקה. וכבר שמעתי את אחד מחברי הכנסת מתראין בכלי התקשורת ואומר, שגם אם עשרת הדיברות יהיו בגדר הצעת חוקה, הוא יתנגד לזה, כי הוא לא יודע מה יעשה בית-המשפט העליון, או משהו כזה.

## היו"ר ד' טל:

איזו פרשנות ייתן לזה בית-המשפט העליון.

## יוסי כץ (העבודה):

אני אומר לכם, במובן מסוים, ואני אומר דבר שאולי יכעיס את חברי לאופוזיציה, ההצעה שלי, העיתוי שלה הוא הנוח ביותר דווקא לקואליציה הנוכחית, משום שמה אני מציע?

## שבח וייס (העבודה):

לכן אני מתנגד.

### יוסי כץ (העבודה):

הואיל ואין אפשרות לבוא עם חוקה, אני מציע להקים ועדת ניסוח, שהכנסת תקבע את הרכבה, אבל לא תנסח את החוקה. אותה ועדת ניסוח, שתייצג את כל הרשויות, אבל לא רק את הרשויות – הרשות השופטת, כי נשיא בית-המשפט העליון ישלח נציגים, והממשלה תשלח נציגים, והכנסת תבחר בנציגים – אלא גם העדות הדתיות יהיו מיוצגות, ונשיא המדינה ישלח נציג, והציונות העולמית, וההסתדרות הציונית, ויושב-ראש ועדת החוקה, וגורמים נוספים, ואם תקראו את ההצעה תבינו שהיא מאוזנת להפליא, וגם היא רק מנסחת את החוקה, והיא צריכה לקבל את ההחלטות שלה ברוב של שני-שלישים, והיא מביאה את זה לכנסת והכנסת צריכה להצביע ברוב של שני-שלישים – – –

### שבח וייס (העבודה):

עד מתי?

### יוסי כץ (העבודה):

– – – והחוק הזה צריך להתקבל ברוב של שני-שלישים. זאת אומרת, כל כך הרבה מחסומים שמבטיחים שזו תהיה חוקה שתשקף הסכמה כללית רחבה ותעשה סדר בעניין ותביא למדינת ישראל בשנת היובל שלה סוף סוף חוקה שמקובלת על כלל הציבור, ולא מייצגת חלק כזה או אחר.

### שבח וייס (העבודה):

זאת תוכנית ליובל הבא, ליובל השנים הבאות.

### יוסי כץ (העבודה):

יש הטוענים, מדוע להוציא מהכנסת את ניסוח החוקה. על כך יש כמה תשובות: ראשית, הכנסת אינה בנויה – ותהיו כנים עם עצמכם – איש מכם לא בנוי לנסח חוקה, נושא זה מצריך השקעה ארוכה בזמן. זה לא לרוץ מוועדת החוקה להצבעה על תעריף המכס בוועדת הכספים ולערעורים בוועדת הכנסת, אלא באמת התייחסות רצינית והולמת לחוקה. הניסיון מלמד, שאנחנו מרכיבים היום טלאי על טלאי בחוקי היסוד, וזה לא דבר רצוי. צריך לעשות זאת פעם אחת כמקשה אחת.

יש המרחיקים לכת. בין המשפטנים הבכירים יש רבים שחושבים – אומנם זו דעת מיעוט בבית-המשפט העליון – שרק משאל עם יכול לאשר חוקה. משום שיש ויכוח, ורוב שופטי בית-המשפט העליון חושבים שלכל כנסת יש הסמכות של האספה המכוננת – זה עובר מכנסת לכנסת. יש כאלה שלא חושבים כך, שלכנסת הראשונה היתה הסמכות הזו ולא לכנסות האחרות, ולכן צריך להביא זאת

למשאל עם. אני בחרתי דווקא בדרך ששומרת בידי הכנסת את סמכות אישור החוקה. לא לוקחים מידי הכנסת את הסמכות הזו.

הוויכוח הזה הוא ויכוח עקרוני, ואני פונה ומבקש שלא להפוך אותו לוויכוח פוליטי. צריך להסתכל על כך, שדווקא ההצעה הזו של הקמת ועדת ניסוח עם רוב שני-שלישים, עם הרכב מאוזן, נותנת דווקא היום ביטוי לכל הזרמים, לכל העדות, לכל הסטיות ולכל המפלגות.

כשיגיע החוק הזה לדיון לקראת קריאה ראשונה בוועדת החוקה יהיה אפשר, כמובן, לשנות את הדברים ולשפר אותם. אבל בואו ניתן לרעיון עצמו צ'אנס. הרי כולנו יודעים מי עומד בראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. אין לי ספק, שלא יהיה אפשר להעביר את החוק הזה על כל שלביו במחטף או ברוב מקרי. הוא יחייב רוב מיוחד ודיון רציני.

לעומת זאת, איזו מתנה יפה יותר יכולה להיות למדינת ישראל אם בחג היובל שלה היא תפתח במסלול שיהיה, אולי, ארוך, אבל יביא, בסופו של דבר, לחוקה למדינת ישראל, חוקה מאוזנת, מקובלת על כלל הציבור, תביא לסדר ולרגיעה במערכת היחסים בין בית-המשפט העליון לבין קבוצות שונות בחברה הישראלית, תביא לידי כך שנוכל להימנות עם מדינות נאורות רבות ולמלא, בסופו של דבר, את מה שרצו המחוקקים בכנסת הראשונה, שקיבלו את הפשרה הידועה. הם רצו שלמדינת ישראל תהיה חוקה.

### **היו"ר ד' טל:**

תודה רבה. אדוני שר המשפטים, בבקשה.

### **שבח וייס (העבודה):**

אדוני שר המשפטים, אתה מסכים או מתנגד?

### **היו"ר ד' טל:**

חבר הכנסת ריבלין, אני רוצה להזכיר לאדוני שיש שני "צהובים".

### **שבח וייס (העבודה):**

אדוני שר המשפטים, אני מבין שהסיעות הדתיות יצביעו בעד החוק, כי רק בעוד מאה שנה תהיה חוקה.

### שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת המציעים, חברי הכנסת כץ וריבלין, חברי הכנסת, זו אחת הפעמים הבודדות שאני הולך לנמק את נימוקי ועדת השרים לענייני חקיקה שהחליטה בניגוד לדעתי להתנגד להצעת החוק. אני הצבעתי בעד, שלושה שרים הצביעו נגד. יש לי הרבה הערות להצעת החוק, ואם היתה הממשלה תומכת, אזי הייתי מפרט כאן את הנימוקים בעד ואת ההערות. אבל כרגע אני מייצג את הממשלה ואת נימוקיה בהקשר של עמדת השוללים.

הממשלה מתנגדת להצעת החוק מכיוון שהיא איננה עולה בקנה אחד עם התפיסה החוקתית ועם המסורת החוקתית שהתגבשה במדינת ישראל ביוכל שחולף בעצם השנה הזאת. ההצעה מציעה להקים, כפי שפירט כאן המציע חבר הכנסת יוסי כץ, ועדה שתכלול נציגים מצד מוסדות השלטון, האקדמיה, הסוכנות והעדות השונות. הוועדה תנסח חוקה לישראל ברוב הדרוש של שני-שלישים, ולאחר מכן הכנסת תאשר או לא תאשר את החוקה. האישור יכול להתקבל רק בהתקיים רוב של שני-שלישים מחברי הבית.

כידוע, רבותי חברי הכנסת, בשנת 1950 החליטה הכנסת, כי חוקתה של מדינת ישראל: "תהיה בנויה פרקים-פרקים באופן שכל אחד מהם יהווה חוק יסודי בפני עצמו".

### שבח וייס (העבודה):

מאי 1950, הצעת הררי.

### שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת שבח וייס, אפילו אתה לא היית נוכח אז בישיבה, אבל אני בטוח שאתה יודע את כל פרטיה.

### שבח וייס (העבודה):

הייתי אחרי בר-מצווה.

### שר המשפטים צ' הנגבי:

בשנים שחלפו מאז חוקקו חוקי יסוד שנוגעים לשורה של מוסדות המדינה – חוק-יסוד: הכנסת, חוק-יסוד: הממשלה –

## שבח וייס (העבודה):

כדאי להזכיר את הררי, שייכנס לפרוטוקול.

## שר המשפטים צ' הנגבי:

מייד אזכיר אותו.

– – חוק-יסוד: נשיא המדינה, חוק-יסוד: השפיטה וחוק-יסוד: מבקר המדינה, וכן כמה חוקי יסוד נוספים – משק המדינה, מקרקעי ישראל, הצבא, ירושלים בירת ישראל.

באדר התשנ"ד חוקקה הכנסת את חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו ואת חוק-יסוד: חופש העיסוק, שהוחלף כעבור שנתיים וזה לא כבר תוקן שוב. ועדת החוקה של הכנסת החליטה במהלך דיוניה, כי אף זכויות היסוד יחוקקו פרקים-פרקים, ולכן התקבלו בשעתם שני חוקי יסוד שהוזכרו לעיל.

כל חוקי היסוד שמנתי, הן אלה שעוסקים במשטר המדינה והן אלה שעוסקים בזכויות האדם, הם פרקים בחוקת המדינה שחוקקו על-ידי הגוף המכון, היא הכנסת בכובעה כרשות מכוננת.

כפי שאנחנו יודעים, בהמשך להחלטת הררי מ-1950 אנחנו עדיין עוסקים במפעל החוקה. החוקה טרם הושלמה, חוקי היסוד בדבר זכויות האדם שהוכרו כבר קודם לכן בפסיקה של בית-המשפט העליון עיגנו בחוקי יסוד רק חלק מהזכויות. תהליך עיגון זכויות היסוד של האדם וחוקי יסוד ראוי שיימשך. אנחנו עוסקים בנושא הזה באינטנסיביות, וכבר נועדתי בבית הזה עם כמה נציגים של סיעות הקואליציה, ובדעתי להיפגש גם עם נציגים נבחרים של האופוזיציה, על מנת שהאופוזיציה והקואליציה כאחת יביאו לבית הזה בהסכמה – בקרוב, כך אני מקווה – שלושה חוקי-יסוד – חוק-יסוד: זכויות במשפט, חוק יסוד: חופש הביטוי וההתאגדות וחוק-יסוד: זכויות חברתיות.

בהקשר זה, וזו הסיבה לתמיכתי בהצעה של חבר הכנסת כץ ושל חבר הכנסת ריבלין בוועדת השרים, ההצעה שעומדת בפנינו משלימה את המהלך שביסודו מונח הרצון ומונחת ההכרה, שבלי קונסנסוס בחברה הישראלית ובלי הרמוניה בפרלמנט שמייצג את גוני ההשקפות בחברה הישראלית, אין סיכוי שתהיה חוקה.

בין שמגיש ההצעה הוא מן הקואליציה ובין שהוא מן האופוזיציה, בין שאנחנו רוצים לקדם את חוקי היסוד בהדרגה או יחד; במובן הזה, דווקא ההצעה שעומדת לפנינו יש לה בעיני אפילו הרבה יותר עדיפות מבחינתן של הסיעות הדתיות, למשל, כי חוק יסוד יכול שיעבור כאן ברוב של 61, אם הוא מובא לכנסת להצבעה.

אבל, אדוני היושב-ראש, ואתה מתעניין בחוקי יסוד, אתה בוודאי רואה שכאן נדרשת למעשה הצבעתם של שני-שלישים מן החברים, וכאשר שני-שלישים מן החברים משתתפים בתמיכה, זה בוודאי הרבה יותר מ-61.

אבל, כאמור, מסיבות כאלה ואחרות ההצעה הזאת לא התקבלה על דעת ועדת השרים לחקיקה. עמדת הממשלה היא להתנגד, ולכן הכנסת מתבקשת להכריע.

### היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. חבר הכנסת ריבלין רוצה להשיב? בבקשה.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני ראש הממשלה, רבותי השרים, אדוני שר המשפטים, חברי חברי הכנסת, אני נמצא כאן במצב מביך מאוד. אני מגיש הצעת חוק שברור לי שגם תנועתי וגם ממשלתי תומכות בה. שר המשפטים עצמו, כאשר הובא הדבר לדיון בפני ועדת השרים, תמך בעמדה.

אני מוכרח לומר, שהצעת החוק אינה מדברת על החוקה עצמה, אלא על הדרך שבה נוכל אולי להגיע לקונסנסוס לאומי.

### שבח וייס (העבודה):

אני רוצה לשאול שאלה חוקתית.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עוד שנייה, חבר הכנסת שבח וייס, כי אני מתייחס בדברי אליך. אני מייד מגיע אליך ותשאל אותי, כי אני יודע מהם החששות שלך.

אני מוכרח לומר, שבהצעת חוק זו, שעוד בכנסת השתים-עשרה ביקשנו להביאה בפני הכנסת, תמכו כמה חברי כנסת, בהם חבר הכנסת בנימין נתניהו, שבאמת חשב באותה עת, שראוי שרעיונו וחזונו של ראש הממשלה הראשון למדינת ישראל, דוד בן-גוריון, אשר הקים את ועדת החוקה, חוק ומשפט על מנת שחוקה זו – – –

### שבח וייס (העבודה):

— — —



## **ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

אני יודע את דעתך, אני יודע את עמדתך.

— — — על מנת שהיא תביא חוקה לישראל.

גם השר משה נסים תמך בזמנו בהצעת חוק זו. יתירה מכך, חבר הכנסת יושב-ראש ועדת הכספים דהיום, חבר הכנסת רביץ, בהחלט ראה בחיוב את הנושא כפי שהוא מובא היום כאן.

אני חייב להודות, שמאז עברו חברינו ניסיון שהיה לא קל להם, כאשר בעזרתם ובקולותיהם חוקק חוק-יסוד: חופש העיסוק, ולאחר מכן חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, והיום הם שואלים את עצמם אם חוקי היסוד האלה היו צריכים להיחקק מלכתחילה.

אני סובר, וגם רבים מחברי בליכוד עצמו סוברים, שטוב היה אילו הקמנו בית-משפט לחוקה. כך היו יכולים 14 או 15 שופטים לדון בחוקיותו של חוק, ולא היינו נזקקים להרכב מזדמן של שופט בית-משפט עליון אחד, או מוטב של שלושה, אשר יקבעו בעניינים חקיקתיים.

אני חושב, שהמנגנון שאנחנו מבקשים להקים הוא תזכורת קבועה לצורך בקיום חוקה בישראל, שהוא צורך של כל שכבות הציבור.

אשמח לענות על שאלתו של חבר הכנסת שבח וייס, שגם לו יש חששות, שמא הקמת ועדה זו היא דחיית חוקה לדורות, משום שבמקום לחוקק חוקה אנחנו מחוקקים ועדה.

## **היו"ר ד' טל:**

תודה.

## **שבח וייס (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לשאול שלוש שאלות כי אני מתלבט איך להצביע.

1. מה יקרה, לדעת בעלי ההצעה חברי הכנסת יוסי כץ וראובן ריבלין, אם תיווצר תחרות בין הכנסת "הריבונית" לבין הוועדה לחקיקת חוקה, כי הרי אנחנו מחוקקים אותה שלבים-שלבים. כלומר, האם זה מבטל את החלטת הררי.

2. האם אפשר לקבל בחיפזון כזה החלטה שחוקה משנים בשני-שלישים? האם מודעים לכך שהמשמעות היא מתן כל הכוח החוקתי לשליש פלוס אחד? לו הייתי חבר כנסת דתי היום הייתי חוטף את ההצעה, כי לפיה החוקה תהיה בעוד מאה שנים. הייתי חוטף את ההצעה הזאת.

3. האם אתה לא רואה בכך תחרות, בהוצאת הנושא מחוץ לתחום הפרלמנטרי, לב הפרלמנטריזם, לוועדה ציבורית, התמסרות לוועדה ציבורית?

### **ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

אני אוכל לענות רק על שאלה אחת בגלל הזמן הקצר שנותר לי.

חבר הכנסת שבח וייס, מובן שאנחנו מחוקקים חוק שהכנסת יכולה לשנותו תמיד. חוק זה כוונתו להעמיד באופן קבוע על סדר-יומו של בית-הנבחרים את חוק-יסוד: חוקה לישראל.

### **היו"ר ד' טל:**

תודה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק-יסוד: חוקה לישראל (כינון ועדת ניסוח). מי בעד, מי נגד – אפשר להצביע.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 33

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 37

נמנעים – אין

ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת חוק-יסוד: חוקה לישראל (כינון ועדת

ניסוח) נתקבלה.

### **היו"ר ד' טל:**

אם כן, 33 בעד, 37 נגד, אין נמנעים. אשר על כן, הצעת החוק לא התקבלה.

### **חילופי גברי בוועדות הכנסת**

### היו"ר ד' טל:

הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת. בבקשה.

### רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת על חילופי אישים בוועדת החוקה, חוק ומשפט –

מטעם סיעת הליכוד: במקום חבר הכנסת סילבן שלום יבוא חבר הכנסת דוד ראם.

בוועדה לענייני ביקורת המדינה: במקום חבר הכנסת סילבן שלום יבוא חבר הכנסת עוזי לנדאו. תודה.

### היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת. הכנסת רושמת זאת לפניה.

## הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)

(תיקון – סייג לפרסום), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת צ' ויינברג)

### היו"ר ד' טל:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון – סייג לפרסום), התשנ"ח-1998; הצעת חוק פ/2186, של חבר הכנסת ויינברג. בבקשה.

### צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, בספר קוהלת פרק ז' פסוק א' כתוב: "טוב שם משמן טוב". כיום לא חל שום סייג על כל רשות של המדינה או על אמצעי התקשורת לפרסם שמו של אדם כחשוד בעבירה, אפילו בשלב ראשוני. לא ייתכן להכתיים שמו של אדם עוד לפני בירור ראשוני של האשמה נגדו. לכן החוק המוצע מבקש למנוע את פרסום שמו של החשוד עד לשלב של הארכת המעצר.

עם זאת, מוצעים סייגים לאיסור. למשל, אם החשוד מעוניין שיפורסם האשם נגדו, הוא יוכל לבקש זאת בכתב. הצעת החוק מאפשרת לאדם עצמו להגיש קובלנה פלילית נגד מי שפגע בו. תודה.

### היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. אדוני שר המשפטים ישיב על הצעת החוק של חבר הכנסת ויינברג; בבקשה.

### שר המשפטים צ' הנגבי:

חבר הכנסת ויינברג חוזר לנושא איסור פרסום שמו של חשוד, הצעה חדשה, מוגבלת ומאוזנת יותר מהקודמת, שלה הממשלה לא יכלה להסכים, אף שהיא עברה קריאה טרומית, ועכשיו היא בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. חבר הכנסת ויינברג הסכים למתן את ההצעה.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אולי תתייחס לאיסור פרסום לגבי מה שקרה השבוע, מה קורה במקרים כאלה.

### שר המשפטים צ' הנגבי:

נדמה לי שחבר הכנסת זוילי צריך להתייחס למה שקורה במקרים כאלה.

בכל מקרה, מה שמציע חבר הכנסת ויינברג, ובזאת אנחנו תומכים, הוא, שאיסור הפרסום לא יחול באחד מאלה: הוגשה נגד החשוד בקשה להארכת מעצר ובית-המשפט החליט להאריך את מעצרו או לשחררו בערובה; הוגש נגד החשוד כתב אישום; קצין משטרה אישר בכתב את הפרסום מחמת שהחשוד ביקש זאת – יש גם מקרים כאלה; נשיא בית-משפט שלום שוכנע, כי מעמדו הציבורי של החשוד מחייב מתן מידע לציבור בהקשר הנדון.

הצעה זו, אדוני היושב-ראש, עונה על מרבית הקריטריונים שנקבעו בשעתם על-ידי ועדה בראשות השופט בכור בדוח לעניין איסור פרסום שמו של חשוד. הוועדה התמנתה בשנת 1982. קריטריונים דומים באו לידי ביטוי גם בהצעת חוק ממשלתית משנת 1987. לכן, לא נראה לנו שיש להתנגד להצעה.

עם זאת, יש בנושאים הללו הרבה מאוד הצעות. ועדת החוקה דנה בכמה הצעות כאלה, והמטרה של הממשלה היא לנסות ולהשיג, עם ועדת החוקה, הרמוניה בין ההצעות כדי שבסופו של דבר תצא מתחת ידה של ועדת החוקה ותוגש לאישור מליאת הכנסת בקריאה שנייה ושלישית הצעה שיש בה איזון נאות בין הערכים השונים, שכדרכן של סוגיות חשובות, שנוגעות גם לזכויות האדם וגם לזכויות הציבור – הערכים הללו מתנגשים אלה באלה.

לכן, אדוני היושב-ראש, בכפוף לכך אנחנו תומכים בהצעה. הערות מקצועיות שיש לנו, גם לעניין הניסוח שקיים כעת בהצעה, הממשלה תביא לידיעת חברי הכנסת בוועדת החוקה, שתדון בהצעה הזאת, אם הכנסת תעביר אותה לשם.

### היו"ר ד' טל:

תודה, אדוני. חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעת החוק.

### שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי הקצרים אני רוצה לאחל לחבר כנסת צעיר שלנו, איתן כבל, איחולים לבביים, אני מקווה בשם כל הבית. ממש בימים אלה נולדה לו בת, שמה בישראל יהיה מאיה. זה כיף שיש לנו כנסת שבה כל כך הרבה חברי כנסת הם עוד אנשים צעירים והם בתהליכים ראשוניים של הקמת משפחה.

חבר הכנסת ויינברג, אני עליתי כאן, מכיוון שהצעה זהה הובאה לכנסת בשנת 1982. היו חתומים עליה שני חברי כנסת, במקרה גם אז חברים בוועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת הרצוג, זיכרוננו לברכה, לימים נשיא מדינת ישראל, וחבר הכנסת שבח וייס. בדיוק אותה הצעה עם אותם נימוקים.

### צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

---

### שבח וייס (העבודה):

לא, לא. תראה כמה שלא כיוונת.

ההתנגדות שלי היא גם סוג מסוים של אזהרה זהירה וחברית כלפיה, אזהרונת, שלא תהיה מלה תוקפנית ובוטה. דרך אגב, העברנו אותה בקריאה טרומית, היא הגיעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט. מה שחיים הרצוג, זיכרוננו לברכה, ואני חטפנו אז זה לא יתואר, פחד אלוהים, ואתה מנחש מאיזה כיוון. הנה, אני חבר שלך, אז אני רוצה להזהיר אותך.

בינתיים חיים הרצוג, ידידנו האהוב, נבחר לנשיא מדינת ישראל, ואני ניצלתי הזדמנות חגיגית זו, ירדתי מהר מן העניין בנימוק פורמלי, ששותף שלי הוא נשיא המדינה, ולא יאה שאוביל הצעה כזו מכובדת כשהנשיא כבר לא שותף לה.

כנסת אחרינו אימץ אותה יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת אלי קולס, ברשותנו הנדיבה, כי אנחנו אימצנו אותה מן המסורת המשפטית הבריטית, כידוע. שם קיים מנגנון דומה למה שאתה מציע. מה שהוא חטף, אין לך מושג. הוא ברח מזה כמו מאש.

אני, מטעמים חבריים, מציע לך לרדת מן ההצעה הזאת. הסברים תקבל ממני בשיחה פרטית. תודה.

**היו"ר ד' טל:**

אני מודה לך.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון – סייג לפרסום), התשנ"ח-1998. מי בעד ומי נגד – אפשר להצביע.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 22

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון – סייג לפרסום), התשנ"ח-1998, לדין מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

**היו"ר ד' טל:**

אם כן, 22 בעד, ארבעה נגד, נמנע אחד. אשר על כן, הצעת החוק של חבר הכנסת ויינברג התקבלה, והיא תעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

**הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חובת נאמנות של מנהל תאגיד עירוני),**

**התשנ"ז-1997**

**(הצעת חבר הכנסת י' יהב)**

### היו"ר ד' טל:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת החוק של חבר הכנסת יונה יהב, שינמק מהמקום, הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חובת נאמנות של מנהל תאגיד עירוני), התשנ"ז-1997, מס' פ/1439.

אני מבקש למסור, שהשר בחר שלא לענות, ומייד בתום ההנמקה נצביע.

### נסים דהן (ש"ס):

חמש דקות.

### היו"ר ד' טל:

חבר הכנסת דהן, אולי תשמור את ההערות הללו לעצמך? אני יודע שאתה בקיא ברזי התקנון, אבל תאפשר לנו לנהל את הישיבה.

### נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מתנצל אם פגעת בך.

### יונה יהב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שמח על כך שמשדד המשפטים ומשרד הפנים ניאותו לתמוך בהצעה זו, שעיקרה לפתור בעיה חוקתית בכך שחברי דירקטוריון בתאגידים עירוניים, שממונים על-ידי העיריות, חובת הנאמנות שלהם איננה ככתוב בפקודת החברות, אלא על-פי פקודת העיריות, והיא לשולח אותם, דהיינו לעירייה.

נאמנות מאוד משונה זו, בלשון המעטה, גורמת לכך, שלא ניתן להפריט חברות עירוניות, או לא ניתן להכניס אליהן שותפים מהמגזר העסקי הכלכלי, ובצורה כזאת לפרוס פריסה הרבה יותר נרחבת את מניפת יכולתן הכלכלית הכלכלית של אותם חברות ותאגידים עירוניים, שעיקרם הוא לפתח את הערים והאזורים שבהם הם מתפקדים.

לפיכך, התיקון המוצע מאפשר, כאשר נכנסים לעידן של הפרטה, בין באמצעות שוק ההון בין באמצעות גיוס הון, ליישם על תאגידים עירוניים את הנהוג בחוק תאגידים ממשלתיים. זה בעצם עיקרה של ההצעה שלי. לכך הסכימה הממשלה, ואני מקווה שהבית יתמוך בהצעה.

אם החוק יתקבל, אני מבקש שהוא יועבר לטיפול ועדת הפנים או ועדת החוקה.

### היו"ר ש' וייס:

מה דעתך? מה אומרים לך חושי המשפטן שלך?

### יונה יהב (העבודה):

ועדת החוקה.

### היו"ר ש' וייס:

חברים, אני רוצה להודות לחברי, חבר הכנסת יונה יהב. אני בטוח שכל אחד הבין לגמרי את הצעת החוק לפרטי פרטיה. אין התנגדות של הממשלה.

אם כן, אנחנו נצביע על הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חובת נאמנות של מנהל תאגיד עירוני), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת יונה יהב, והיא תעבור לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (חובת נאמנות של מנהל תאגיד עירוני), התשנ"ז-1997,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

אם כן, 14 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה אושרה.



אני מברך את חבר הכנסת יהב, שבשקט בשקט הוא מחוקק, מחוקק ומחוקק. בסוף הוא יפתיע אותנו ויעמוד עם ענת מאור, תמר גוז'נסקי, יעל דיין, פורז ועוד כמה חברי כנסת בראש טבלת המחוקקים.

## **הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – בחירות בבתי-סוהר ובבתי-מעצר).**

**התשנ"ח-1997**

### **(הצעת קבוצת חברי הכנסת)**

#### **היו"ר ש' וייס:**

אנחנו עוברים הלאה. הצעת חוק מס' פ/1798, הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – בחירות בבתי-סוהר ובבתי-מעצר), התשנ"ח-1997, של חברי הכנסת אברהם הירשזון, דוד מגן וזאב בויס. חבר הכנסת דוד מגן ינמק מהמקום. בבקשה.

#### **דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

#### **אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):**

האם זה מקרה שדווקא אנשי – – –

#### **היו"ר ש' וייס:**

דוד מגן, אני בהחלט לא הייתי עובר על זה לסדר-היום – –

#### **דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):**

נוכח הערתו של – – –

#### **היו"ר ש' וייס:**

– – על ההערה הסטריאוטיפית.

**דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):**

— — — חבר הכנסת פורז, אני רוצה לומר לך — —

**היו"ר ש' וייס:**

לא, קודם תן לו להצביע, אחר כך תענה לו.

**דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):**

הוויכוח אם להעניק לאסירים את זכות ההצבעה עדיין יכול להתנהל, אבל הכנסת הכריעה בסוגיה הזאת, ואינני זוכר בדיוק מי הצביע בעד מתן זכות ההצבעה לאסירים בבחירות לכנסת ולראשות הממשלה.

**היו"ר ש' וייס:**

אגב, אני יודע.

**אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):**

— — —

**היו"ר ש' וייס:**

— — — חבר הכנסת פורז

**אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):**

— — —

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת פורז, אני במקרה יודע את תוצאות הבחירות בבתי-סוהר פחות או יותר. ההשערה שלך לא נכונה, ואני אחר כך אסביר לך למה. זה מתחלק פיפטי-פיפטי בין ימין לשמאל, ומטעמים אנושיים אני לא רוצה להסביר מדוע.

**אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):**

---

**היו"ר ש' וייס:**

אני אומר לך, פיפטי-פיפטי.

**דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):**

אדוני היושב-ראש –

**היו"ר ש' וייס:**

כולנו יודעים למה.

**דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):**

– לעניין ההצעה. חברי הכנסת אברהם הירשזון, זאב בויס, ואני עבדכם מציעים, כי תינתן זכות לאסירים ולעצירים הנתונים בבתי-הסוהר ובבתי-המעצר להשתתף בבחירות לרשויות המקומיות, כפי שיש להם זכות להשתתף בבחירות לכנסת ולראשות הממשלה.

כזכור, הזכות הזאת ניתנה רק בשנים האחרונות לאור תיקון של הכנסת. הכנסת לא זכרה בדיוק את חשיבותן של הבחירות לרשויות המקומיות. מבקר המדינה, יותר נכון מבקרת המדינה הקודמת, גברת מרים בן-פורת, העירה על כך, כי כדאי שתינתן הדעת למצב הלא-מאוזן הזה, ואנחנו חושבים שבהחלט צריך להעניק לאסירים ולעצירים את זכות הבחירות לרשויות המקומיות.

כאן המקום להדגיש, כי בשיחה עם היועץ הבכיר לשר הפנים, יחזקאל לביא, הוא ביקש לציין, ואני אומר זאת לפרוטוקול, כי משרד הפנים טוען, שמבחינה טכנית הוא אינו ערוך לכל מה שקשור לבחירות הקרובות לרשויות המקומיות, בנובמבר 1998.

הנושא ייבדק, אם הכנסת תאשר את הצעת החוק, כמובן, בוועדת הפנים ואיכות הסביבה. יושב-ראש ועדת שרים לענייני חקיקה ואכיפת החוק תומך בהליך מזורז של חקיקה בתחום הזה, ואני מבקש, כמובן, מהכנסת לאשר את הצעת החוק ולהעבירה לדין לקראת הכנתה לקריאה ראשונה בוועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

### היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מקווה שלא תיפגע אם אני אומר שאלה שמציעים את הצעת החוק מקווים שהאסירים יהיו אסירי תודה להם ביום הבחירות.

נעבור להצבעה על הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – בחירות בבתי-סוהר ובבתי-מעצר), התשנ"ח-1997, של חברי הכנסת הירשזון, מגן ובוים. ההצבעה החלה, רבותי.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירות) (תיקון – בחירות בבתי-סוהר ובבתי-מעצר), התשנ"ח-1997, לדין מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה

נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

זה חוק אנושי מאוד.

אותה קבוצה; 14 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעה אושרה בקריאה טרומית.

### אליהו בן-מנחם (העבודה):

---

### היו"ר ש' וייס:

לצרף. אלי בן-מנחם, אתה ה-15. אני מצרף אותך.

כן, גברתי שושנה כרם, לאיזו ועדה? חוקה או פנים? אני חושב שלחוקה. מדובר על זכויות אדם. פנים זה איך לארגן את הארגונים. נעביר אחר כך לפנים.

### דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מקבל את – – –

### היו"ר ש' וייס:

אני חושב. זה לא משנה לך, נכון? כי אני מבין שאם יש רצון יוכלו להעביר את זה בשתי הוועדות באותו קצב.

## הצעת חוק תושבים חוזרים (מענק התארגנות), התשנ"ח-1998

### (הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)

### היו"ר ש' וייס:

חברים, הצעת חוק תושבים חוזרים (מענק התארגנות), התשנ"ח-1998, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל, מס' פ/2251. בבקשה, גברתי.

### נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק הזאת מדברת על מענק מיוחד שיינתן לישראלים שרוצים לחזור הביתה לאחר כמה שנים.

חבר הכנסת יצחק כהן הגיש הצעת חוק דומה, שמדברת גם על האפשרות להגיע לכאן לקראת – –

### נסים דהן (ש"ס):

היא עברה בקריאה טרומית אפילו.

### נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

נכון.

— — שנת ה-50 למדינת ישראל. אני חושבת שזה חוק שהוא בזמנו, אנחנו צריכים לעודד אותם ישראלים שבתקופה מסוימת עזבו אותנו, לחזור הביתה, ומוכרחים לומר שהרבה מהם אינם מצויים במצב כלכלי טוב. אנחנו לא מדברים כאן, חלילה, על אנשים שעשו הון ועכשיו ניתן להם איזה מענק, אלא — —

### אברהם פורח (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לתושב חוזר, אחרי שנתיים, יש זכויות.

### נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

יש זכויות מזכויות שונות, אבל גם היום אנחנו ערוכים — —

### קראות:

— — —

### נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה להצהיר בזאת, שאני אהיה מוכנה, בהחלט, להיכנס לשינויים משינויים שונים.

החוק שלי מדבר על איזה מענק התארגנות, כי אמרו לי שזו הבעיה הבסיסית בתקופה הראשונה. תודה רבה. אני אשמח אם תהיו שותפים בהצבעה חיובית על העניין הזה.

### היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רבותי, חבל שאי-אפשר כל שנה לעשות חגיגות שנת 50.

חבר הכנסת אופיר פינס-פז, נדמה לי שהרעיון לא כל כך מוצא חן בעיניך. בבקשה. יש לך עד חמש דקות להסיר.

**נסים דהן (ש"ס):**

אופיר, אני יכול להגיד – – –

**היו"ר ש' וייס:**

אתה מוכן לעשות ניסיון?

**אופיר פינס-פז (העבודה):**

פעם קודמת חבר הכנסת וייס ניסה – – –

**היו"ר ש' וייס:**

אתה מוכן לעשות ניסיון? שני משפטים לחבר הכנסת נסים דהן מהמקום. ניחוש.

**נסים דהן (ש"ס):**

על-פי כל הסטטיסטיקות, העולים מארצות הרוחה היום הם בדרך כלל עלייה דתית – – –

**היו"ר ש' וייס:**

אופיר, נראה אותך. אפילו אם זה הנימוק שלו, רק בגלל ההערה שלך הוא ישנה אותו.

**אופיר פינס-פז (העבודה):**

אתה רואה?

**היו"ר ש' וייס:**

קדימה.

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אנחנו, ברוח ההומור והחברות, נותנים לך, אבל אתה מפליג בדמיונות שווא.

### הי"ר ש' וייס:

ידעתי שהוא יפתיע אותנו.

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, גברתי ידידתי חברת הכנסת נעמי בלומנטל, חברי חברי הכנסת, אני מתנגד להצעת החוק לא משום המהות שלה. במהות שלה אני באמת חושב שיש קושי גדול מאוד לאדם שעזב את מדינת ישראל, יורד שרוצה לחזור יש לו קושי גדול לחזור מאלף ואחד טעמים, לרבות קשיים כלכליים משמעותיים מאוד מאוד. לא במקרה מדינת ישראל מסייעת בפטור ממכס ובדברים אחרים, ואני כבר רוצה לומר שכל הסיוע שמדינת ישראל נותנת אינו מספיק. אגב, הבעיה העיקרית היא, כמובן, מציאת תעסוקה ומציאת דיור. לזה קשה מאוד לתת עזרה, משום שפה מדובר בסכומים גדולים מאוד.

### אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

---

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אבל, אני אגיד לכם מה מפריע לי מאוד בהצעה של חברת הכנסת נעמי בלומנטל, ולכן אני מתנגד לה. חברת הכנסת בלומנטל קובעת בהצעת החוק שלה, שהיא מציעה שיהיה מענק התארגנות – שזה, כאמור, חיובי בעיני, אף שאני עוד לא יודע מה המשמעות שלו מבחינה אופרטיבית – רק מהשנה החמישית. זו ההצעה. שיורד או ישראלי שלא גר בארץ, אני מעדיף את הטרמינולוגיה הזאת, שחוזר לישראל, רק אחרי חמש שנים או מחמש שנים ואילך, יקבל אותו מענק התארגנות, ואני אומר: חברים, אנחנו קובעים רף. אם אדם רוצה לחזור אחרי שנתיים? ואם אדם רוצה לחזור אחרי שלוש שנים? אם אדם רוצה לחזור אחרי ארבע שנים? הוא לא יחזור אלא יגיד: רגע, נישאר עוד שנתיים באמריקה, נישאר עוד שנתיים באוסטרליה, נישאר עוד שלוש שנים באנגליה, ואז נבוא.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):



---

**אופיר פינס-פז (העבודה):**

אתה מבין, חבר הכנסת ריבלין, את מהות הבעיה? אני חושש, שאנחנו קובעים רף שכולם יתיישרו לפיו ולא יחזרו לארץ.

**ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

---

**אופיר פינס-פז (העבודה):**

לכן אני אומר, חברים, נדמה לי שאין מקום לקבוע רף. אם אנחנו רוצים להגדיל את המענקים, לתת יותר זכויות, בואו נגיד, ואז צריך לעשות את זה כפי שקבוע היום בחוק, מהשנה השנייה. ישראלי נחשב יורד או ישראלי נחשב תושב חוזר החל מהשנה השנייה. אני מציע שלא לפגוע בעניין הזה. שנתיים – זה הכלל. לא חמש שנים – – –

**ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

נדון בוועדה.

**אופיר פינס-פז (העבודה):**

מה זה "נדון בוועדה"? אני מציע – – –

**ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

---

**היו"ר ש' וייס:**

לא, אני לא חושב.

### **אופיר פינס-פז (העבודה):**

אני מבקש, אם חברת הכנסת בלומנטל, שהיא מציעת החוק, רוצה לבוא כאן ולקבל הבהרה או להגיד את דעתה ולהתחייב בפני חברי הוועדה שהיא לא הולכת על חמש שנים אלא על שניים ואילך – אני אקבל זאת ואתמוך בחוק. אבל במתכונת הנוכחית שלו אני חושב שהחוק עלול לגרום לזה שאנשים יישארו בחוץ-לארץ כדי לקבל את המענקים אחרי חמש שנים. מה הרווחנו?

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. חברת הכנסת בלומנטל, את יכולה לדבר מהמקום.

### **נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):**

אני בהחלט מקבלת את עמדתך, ידידי, חבר הכנסת אופיר פינס, ובוועדה בוודאי נוכל להתגמש בהתאם לצרכים ובהתאם להחלטת הרוב, כך שמקובל עלי ללכת בכיוון הזה.

### **היו"ר ש' וייס:**

חברת הכנסת בלומנטל, אתם יכולים גם לעשות איזה מדרג. אפשר למצוא מנגנון שיהיה צודק. יש כאן הסכמה.

חברים יקרים, נעבור להצבעה.

### **אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):**

לאיזו ועדה? אני מניח לוועדת הכספים.

### **היו"ר ש' וייס:**

כל החוקים של ועדת העלייה והקליטה, כמעט כולם עוברים לוועדת הכספים, אבל הקמנו ועדה, וגם לה צריך לתת מרחב מחיה.

### **נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):**

לוועדת העלייה והקליטה.

**אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):**

צריך לקבוע את הסכום.

**היו"ר ש' וייס:**

ועדת הכנסת תכריע, אין מה לעשות. אגב, כל פעם יש לנו אותה בעיה.

חברים, אנחנו מצביעים על הצעת חוק תושבים חוזרים (מענק התארגנות), התשנ"ח-1998. אגב, זה לא רק לעולים, מדובר בתושבים חוזרים, זה יכול להיות גם ערבי, דרוזי, צ'רקסי, חברה שנסעו ללמוד בהונגריה או בסלובקיה, כך שאתם יכולים להצביע בשביל זה. זו ממש הצעה אוניברסלית, כלל-אזרחית. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 12

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק תושבים חוזרים (מענק התארגנות), התשנ"ח-1998,

לדיון מוקדם בוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

**היו"ר ש' וייס:**

12 תומכים, ארבעה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק אושרה וועדת הכנסת תכריע לאן להעביר את הנושא.

**הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – פטור ליורש מחללי צה"ל), התשנ"ח-1998**

**(הצעת קבוצת חברי הכנסת)**

## היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו עוברים להצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – פטור ליורש מחללי צה"ל), התשנ"ח-1998, מס' פ/2144, של חברי הכנסת אברהם פורז, מאיר שטרית ואלי גולדשמידט. יציג את ההצעה חבר הכנסת אברהם פורז.

## ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אפשר להשיב?

## היו"ר ש' וייס:

תירשם.

## אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לפני למעלה משנה הצלחתי להעביר בקריאה מוקדמת הצעת חוק, שמטרתה היתה ליצור שוויון בתשלום מס השבח לגבי אנשים שהמוריש שלהם נפטר לפני 1981 ואלה שהמוריש שלהם נפטר לאחר 1981. ומדוע העניין הזה חשוב? משום שמי שירש נכס לאחר 1981, בא בנעלי המוריש לצורך תשלום מס שבח, ויש הוראות מסוימות בחוק מס שבח מקרקעין הנותנות עדיפות למי שרכש מגרש לפני הקמת המדינה ועד 1960. המס מוגבל, הוא 12% למי שרכש עד 1948, 1% נוסף לכל שנה עד 1960.

הצעה זו אושרה כאמור על-ידי מליאת הכנסת בקריאה מוקדמת והגיעה לוועדת הכספים. שאלו אותי: מהיכן אני מציע לממן את ההטבה? הצבעתי על מקור המימון, התכוונתי אז שהרצפה של 12% תעלה ל-15%, אבל, לדאבוני, ועדת הכספים לא קיבלה את עמדתי. זה הגיע גם למליאת הכנסת, ומליאת הכנסת הסירה את ההצעה מסדר-היום.

בכל זאת, יש כמה מקרים מאוד קשים, בעיקר של אנשים שירשו מחללי מלחמת יום הכיפורים ומלחמת ששת הימים; אולי יש גם מתקופת מבצע סיני, אינני יודע. שתי המלחמות הללו כידוע היו לפני 1981, וכך יוצא מצב, שמי שירש נכס מחלל צה"ל שנפל במלחמת ששת הימים או במלחמת יום הכיפורים, הוא משלם מס יותר גבוה מאשר אילו החלל היה ממשיך לחיות והיה נפטר לאחר 1981. כמובן, אם הוא לא היה נפטר בכלל, זה היה עוד יותר טוב.

רבותי חברי הכנסת, אני גם טוען, שבתכנון מס נכון, במקרים רבים מאוד אפשר להימנע כליל מתשלום מס. אני אתן לכם דוגמה: אדם מחזיק במגרש שרכש אותו. אם הוא ימכור את המגרש, הוא חייב במס שבח.

### נסים דהו (ש"ס):

הוא בונה עליו בית ומוכר אותו.

### אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הוא בונה עליו בית, אפילו כמה דירות, בשלב הזה אין מס, הוא לוקח משכנתה ומממן את הבנייה. היו מקרים שהוא יכול היה לבנות שתי דירות, מכר לאט לאט ובתכנון מס נכון הוא הגיע למצב שאין לו מס, או העביר זאת לילדיו וילדיו מכרו לאחר ארבע שנים.

מי שנפל, חלילה, אין לו יכולת לעשות שום דבר. ולכן חשבת, שכדי לעשות צדק עם אותם מקרים, אנחנו צריכים ללכת עד הסוף ולפטור אותם כליל מתשלום מס שבת.

### נסים דהו (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, כל הטיעונים שלו נכונים ומוצדקים, הוא רק צריך להסביר, עם כל הכאב, למה צריך לעשות הבחנה בין מי שנפל במערכות ישראל לבין מי שנספה בתאונת דרכים?

### אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני רוצה להסביר מה ההבדל: מי שנספה בתאונת דרכים, זה קרה בתוך מהלך רגיל, אבל מי שנפל במערכה, המדינה שלחה אותו לשם, הוא הגיע לחזית כי המדינה שלחה אותו להילחם, ואם המדינה שלחה אותו להילחם, המדינה לא יכולה ליהנות ממותו על-ידי הטלת מס. בעניין הזה, הדבר שונה מתאונת דרכים. מספר המקרים של תאונות דרכים הוא כנראה הרבה יותר גדול – – –

### הי"ר ש' וייס:

מה לגבי אזרח עובד מדינה שנמצא בשליחות משרתו הממלכתית ונהרג בתאונת דרכים? המדינה שלחה אותו. בואו נאמר, כלפי צה"ל יש לנו יחס מיוחד, זה די מובן.

### אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

בתחילת דברי הסברתי, שניסיתי לעשות חוק כללי, שעבר קריאה מוקדמת ובסופו של דבר נפל. אילו היה הדבר לשיטתי, היינו מחילים זאת על כולם. לדעתי, לא צודק המצב שבו שיעור המס שאתה משלם תלוי בשאלה מתי נפטר המוריש, לפני תאריך מסוים או לאחר תאריך מסוים. מה גם, לגבי פטירות לפני 1981, העונש הוא כפול, כי בתקופה הזו היה מס עיזבון. זאת אומרת, האנשים האלה נענשים פעמיים, גם חויבו לשלם מס עיזבון וגם ישלמו הרבה יותר מס שבת.

אדוני היושב-ראש, להצעה הזאת שותפים שני חברי כנסת חשובים מאוד, האחד, חבר הכנסת אלי גולדשמידט, יושב-ראש סיעת העבודה, והשני, חבר הכנסת מאיר שטרית, יושב-ראש סיעת הליכוד.

אני מציע לאשר את ההצעה ולהעבירה לוועדת הכספים.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. חבר הכנסת דהאמשה, אתה רוצה להתנגד להצעה?

### **ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

אי-אפשר להתנגד להצעה הזו, היא הצעה מצוינת.

### **עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):**

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק הזאת איננה דמוקרטית בכלל, היא באה להגביר פילוג ואי-שוויוניות בתשלומי המסים. אנחנו יודעים שיש שרשרת ארוכה של חוקים אשר קשרה כל מיני זכויות סוציאליות עם שירות בצה"ל, בין שזה ביטוח לאומי, בין שזה מקורות אחרים. אנחנו יודעים, שההצעות האלה והחוקים האלה מכוונים במיוחד למגזר אחד של האוכלוסייה. הרי ידוע שזה המגזר הערבי, שאינו משרת בצה"ל, ולכן יש בה גם אפליה גזענית.

### **עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):**

במצרים ובסוריה יש חוקים כאלה.

### **עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):**

אינני יודע מה יש בסוריה ובמצרים, אנחנו נמצאים פה ואנחנו מדברים על החוקים שלנו, על הבעיות שלנו בארץ.

### **אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):**

חבר הכנסת דהאמשה, נניח שגשש בדואי נופל ומשאיר מגרש לילדיו. אתה תאמר: שישלמו מס?

### עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת פורז, אני רוצה שוויון גם לגשש בדואי וגם לבדואי שאיננו גשש, גם לזה שמשרת בצה"ל וגם לזה שאינו משרת בצה"ל, כולם אזרחים באותה מדינה. ולכן, גם מבחינת המסים וגם הפטור ממסים, הם חייבים להיות שווים. כל עוד העניין אינו שוויוני, זה למעשה מיטיב עם סוגים מסוימים של האוכלוסייה ומרע את מצבה של אוכלוסייה אחרת. זה לא דמוקרטי, לא שוויוני ולא צודק. לא יכול להיות, שזכויות אזרחיות של תושבים במדינה הזו יהיו תלויים בזה שהם משרתים בצבא או לא משרתים.

### אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

הם נפלו בקרב.

### עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כל הדרך של החוקים הללו היא אנטי-דמוקרטית ואנטי-שוויונית.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

גם שלנו.

### עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שלנו כולנו, גם שלי, חבר הכנסת זיסמן, אני שליח ציבור המייצג אוכלוסייה. שלנו כולנו, זה היסוד שלא צריך לשכוח אף פעם. כל עוד אתם בקונצפציה הזו, אתם תהיו אנטי-דמוקרטים ותגרמו עוול לאזרחי המדינה.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

החוק הזה מביא בחשבון, שבעוד כמה שנים גם אתם תשרתו בצבא.

### עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הכנסת של כולם, המדינה של כולם, כולם אזרחי המדינה, ולכן, החוק צריך להיות שוויוני לכל האזרחים. כל מי שעושה אחרת חוטא לדמוקרטיה, ולדעתי גם לאינטרס האמיתי של המדינה הזו ושל כל תושביה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אני מודה לחבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת שטרית, כשותף ליוזמה הואל בטובך להשיב.

#### **מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק שמונחת פה, על שולחן הכנסת, היא הצעה משותפת של חברי הכנסת פורז, גולדשמידט ושלי. היא נועדה לתת תשובה על בעיה מאוד כואבת. היא לא נועדה, חבר הכנסת דהאמשה, להפלות בין אדם לאדם.

#### **עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):**

זו התוצאה, זה מה שיוצא. יש הרבה חוקים כאלה, ואתה מכיר אותם.

#### **מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):**

אנחנו אומרים, לפטור ממס שבח נכס שהמוריש שלו היה חלל צה"ל. חבר הכנסת דהאמשה, יש, לצערי, חללי צה"ל יהודים וערבים ודרוזים ומוצרים וצ'רקסים, ויש, לצערי הרב, חללי צה"ל מכל העדות.

#### **עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):**

למה לקשור זאת דווקא – – – מה זה קשור?

#### **מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):**

כל אחד מהאנשים הללו, שנהרגו על הגנת המדינה, שילם בדם כדי להגן על קיומה של מדינת ישראל.

#### **עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):**



יש חוקים מיוחדים שנותנים זכויות לחללים האלה, אבל במס שבח – – –

### מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מאה אחוז.

### היו"ר ש' וייס:

רבותי, עוד מעט נגמר הזמן, ואז יהיה קנס שבח. אני אפסיק זאת.

### מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אילו היה אדם נשאר בחיים ולא נהרג על הגנת המדינה, היה יכול לעשות פעולות בנכס שהיו פטרות אותו ממס. זה לא הגיוני שנעניש את משפחתו של אדם, מאחר שהוא נהרג על הגנת המדינה.

מה שהחוק מציע הוא לא עלות גדולה מאוד. החוק מציע לפטור אותם נכסים לגבי אנשים שמורשים והם חללי צה"ל.

לכן, נדמה לי, חבר הכנסת דהאמשה, שגם אתה לא צריך להתנגד לכך. זה חוק נכון וראוי וצודק. תודה.

### היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת שטרית.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק מס שבח מקרקעין (תיקון – פטור ליורש מחללי צה"ל), התשנ"ח-1998, של חברי הכנסת פורז, שטרית וגולדשמידט. ההצבעה החלה.

לאיזו ועדה תעבור ההצעה?

### מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כספים.

## היו"ר ש' וייס:

בכל מה שנוגע לשבח, כספים זה לא רע.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס שבח

מקרקעין (תיקון – פטור ליורש מחללי צה"ל),

התשנ"ח-1998, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

## היו"ר ש' וייס:

16 תומכים, שני מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהחוק עובר לוועדת הכספים להמשך טיפול והכנתו לקריאה ראשונה.

## **הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – ועד החינוך וסמכויותיו), התשנ"ז-1997**

### **(הצעת חבר הכנסת ע' זיסמן)**

## היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – ועד החינוך וסמכויותיו), התשנ"ז-1997; הצעת חוק פ/1168, של חבר הכנסת עמנואל זיסמן. בבקשה.

## **עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, השנה ימלאו 45 שנה לאחד החוקים החשובים ביותר, בעלי המשמעות הלאומית והחברתית המפליגה ביותר שחוקקה הכנסת מאז הקמתה: חוק חינוך ממלכתי, התשי"ב-1953. זה החוק שביצר את מקומה של מערכת החינוך כאזור היחד המרכזי והחשוב ביותר של רוב ילדי ישראל, לקראת היותם אזרחים בחברה מגוונת, הזקוקה לתשתית משותפת.

מסיבות שונות, שאינני בא כאן לא לפרטן ולא להעריכן, לא השלים החוק את צו היחד עד תום, וקבע שתי מסגרות ממלכתיות. האחת, החינוך הממלכתי המקיים אורח חיים וחינוך בעבור כל תלמיד ותלמידה בישראל, אחת היא מה הן ההשקפות ואורח החיים של הוריו; השנייה, החינוך הממלכתי הדתי, שייחודו על-פי החוק אמור להיות באורח החיים הדתי המתקיים במוסדותיו.

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת פורז, אפשר לפרופסור חבר הכנסת רובינשטיין להקשיב, כי הנאום שלו הוא פרולוג לנאום שלך בעוד כמה דקות.

### **עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):**

אין סימטריה בין שני החלקים הללו של החינוך הממלכתי והממלכתי הדתי. החינוך הממלכתי הוא הכללי, ולומדים בו בעברית ובערבית, ימנים ושמאלנים, חילונים, מסורתיים ומעט דתיים. לפיכך אין לחינוך הממלכתי הכללי כל אפיון המגדיר ומפריד פלח אוכלוסייה אחד מכלל האוכלוסייה. לעומתו, החינוך הממלכתי הדתי הוא חלק, שעל-פי ההגדרה ההתנהגותית מיועד לחלק מכלל האוכלוסייה. ייתכן שזו הסיבה לכך, שבחוק חינוך ממלכתי יש א-סימטריה ברורה בין מנגנוני הפיקוח הציבורי שנקבעו במסגרתו על סוגיו השונים של החינוך הממלכתי. היו לכך בוודאי גם סיבות אחרות. זוהי א-סימטריה שהפכה ברבות הימים לאי-שוויון ולמקור לתרעומת מוצדקת, ואותה באה הצעתו לתקן.

לפיקוח הציבורי על כלל החינוך בישראל קבע המחוקק, בסעיף 12 לחוק, גוף המתקרא "ועד החינוך". לחלק הדתי של הכלל נקבעה בסעיף 13, במקביל לכאורה, "מועצה לחינוך ממלכתי דתי".

אמרתי "במקביל לכאורה", כי גם מבט אחד יספיק כדי לעמוד על ההבדלים הגדולים בין שני הגופים. הסעיף על ועד החינוך הוא אמורפי, כללי ולא מדויק. מספר החברים יכול לגדול ללא הגבלה. אין הגדרה של מספר נציגי החינוך הגבוה והמוריס. 25% מן החברים יכולים להיות עובדי משרד החינוך, אבל אין הגבלה על מספר המינויים הנוספים, הפוליטיים, שניתן לצרף.

לעומתו, הסעיף הדין במועצה לחינוך הממלכתי הדתי מוגדר ומדויק. מספר החברים מוגדר ומוגבל, ורק שניים הם נציגי שר החינוך. לידיעתכם, שישה הם נציגי שר הדתות, משום מה. זה חוק שנחקק ב-1953, חבר הכנסת רובינשטיין.

### **שמריהו בן-צור (מפד"ל):**

זה היסטוריה.

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

זה היסטוריה, ואני ניסיתי לשנות.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

ומה אשר לסמכויותיהם של שני הגופים הללו? סעיף 14 לחוק מפרט את סמכויות ועד החינוך, וסעיף 15 – את סמכויותיה של המועצה לחינוך הממלכתי הדתי. וההבדל הוא עצום. סמכותו היחידה של ועד החינוך הוא, ששר החינוך חייב להיוועץ בו בטרם ישתמש בסמכות מן הסמכויות שחוק חינוך ממלכתי מקנה לו. דהיינו, לפני כל מהלך חשוב בשדה החינוך. לעומת זאת, כאשר מדובר במועצה לחינוך הממלכתי הדתי, יש תוספת אחת קטנה, שאין חשובה ממנה. כאן חייב שר החינוך להיוועץ לגבי "מינוי מנהל אגף החינוך הדתי – – – ומינויים של מפקחים, מנהלים ומורים – – –"

### היו"ר ש' וייס:

המפד"ל היתה תמיד אפקטיבית יותר מתנועת העבודה.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל מדובר ב-1953.

### היו"ר ש' וייס:

כבר אז היא היתה אפקטיבית.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אתה היסטוריון, איך קרה דבר כזה?

אנחנו רואים אפוא, ש"ועד החינוך" הוא גוף אמורפי, שניתן לשחק בקלות בהרכבו; אין חובה אלא להיוועץ בו בלבד; ואין לו כל סמכות לגבי האיוש הפדגוגי של מערכת החינוך, אפילו לא של החלק הממלכתי-הכללי שלה. לעומת זאת, המועצה לחינוך הממלכתי הדתי היא גוף שהרכבו מוגדר ומדויק, ובסמכותו לא רק להשפיע על כל מדרג האיוש, ממנהל האגף לחינוך דתי ועד אחרון המורים, אלא שהוא אף מוסמך להרחיקם.

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, אתה ממליץ לתת יותר כוח ושיניים לוועד או להוריד מהמועצה?

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני ממליץ לחזק את הוועד.

### היו"ר ש' וייס:

אתה שלם עם הרעיון שבכלל גופים כאלה יעסקו במינויים? זה לא נראה לך פרוטקטורט מוחלט?

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

סגן יושב-ראש הכנסת ויושב-ראש הישיבה, עברו שנים – – –

### היו"ר ש' וייס:

אני שואל על אמת, ולא כדי לקנטר.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני עונה לך עם כל הכבוד. נוצר מצב שאין עוד מה לדבר על האחדת החינוך. הפלורליזם והפיצול – אי-אפשר להתמודד עם זה.

### היו"ר ש' וייס:

לא. אני מדבר על המינויים. האם ועד צריך למנות מנהלים? האם זו איננה פרוגרטיבה של – – –?

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני רק מגדיר את הסמכויות.

### היו"ר ש' וייס:

שאלתי דווקא בתחום המינויים הקונקרטי.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

ועד החינוך הדתי, מה אתה חושב התפקיד שלו? לא לאשר – – –

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני רק באתי להדגיש את ההבדלים בין שני הדברים, ולא באתי לתמוך – – –

### היו"ר ש' וייס:

אבל, לאן אתה חותר? מה להשוות למה?

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

עוד מעט תשמע.

### היו"ר ש' וייס:

כן. בבקשה.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

במשך השנים, הפער בין שני הגופים הלך וגדל ואף נתן את אותותיו במערכת עצמה. המועצה לחינוך ממלכתי-דתי הלכה והרחיבה את התחולה והפרשנות של המושג "אורח חיים דתי" בבית-הספר, ואת המושג "מטעמים דתיים בלבד", וכמעט שיצרה משרד חינוך בתוך משרד חינוך.

### אמנון חבינשטיין (מרצ):

לא כמעט. צריך למחוק את המלה "כמעט".

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בסדר.

### היו"ר ש' וייס:

היא יצרה את מכה בתוך מדינה.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

ללא קשר להישגיה ולבעיותיה, יש לציין שזו מערכת שאינה מאפשרת ללא-דתיים להשתתף בה דרך קבע. דרך אגב, אם אני רוצה לשלוח את ילדי למערכת "אל המעיין", עם כל המגבלות וכל הביקורת שיש לי, זה אפשרי. הרבה מאוד חילונים או בעלי תודעה יהודית –

### אמנון חבינשטיין (מרצ):

– עושים זאת.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – שולחים את ילדיהם בגלל כוח המשיכה, בגלל לימוד חינוך, ארוחות החינוך והסעות החינוך וכיוצא בזה.

### אמנון חבינשטיין (מרצ):

יום לימודים ארוך. חבר הכנסת זיסמן – –

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

במקרה זה, היא אינה מוותרת כהוא-זה על ההשתתפות וההשפעה במערכת הכללית. לעומת זאת, ועד החינוך הלך ונעשה עמום עד שנמחק לחלוטין. שימוש הנעשה בסעיף 17 לחוק, שלפיו השר קובע את התקנונים של שני הגופים, דרדר את ועד החינוך למדרגת גוף שאינו מתכנס לעולם. חבר הכנסת שמריהו בן-צור, שהיה חבר פעיל וחשוב ביותר בוועדת החינוך – ואולי רק בגלל זה חבל

שהוא נבחר ליושב-ראש סיעת המפד"ל, ואני זקוק לו – אמר לי, שהוא היה חבר הוועד הזה. הוא יגיד כמה פעמים כינסו אותו וביקשו את עצותיו הנבונות.

בשבוע שעבר קראנו, שב-1995 אפילו לא טרחו למנותו מחדש, ולפיכך לא נתקיימה בו אפילו חובת ההיוועצות שהחוק דורש. בהרכבו האחרון הוא מנה 27 חברים בהרכב תמוה למדי. כמה מן הרשומים בהרכב אינם זוכרים מתי נועצו בהם לאחרונה, ואחרים טוענים שאינם יודעים על חברותם בוועד החינוך.

מטרתי היא להקדים תרופה למכה – להתאים עצמנו למרקם החברתי-התרבותי על-ידי התיקון שאני מציע בסעיף 12 לחוק, הקובע במדויק את מספר חברי ועד החינוך, מקטין את מספר הנציגים המשרדיים או הפוליטיים, מעדכן ומגוון את רשימת הגורמים שיהיו מיוצגים בו ומשווה את מעמדם למעמדה של המועצה לחינוך ממלכתי-דת.

הנוסח החדש שאני מציע לסעיף 14 בחוק מקנה לוועד החינוך סמכויות לגבי איוש המערך הפדגוגי וכיוצא בזה.

אני מדלג, כי עברתי את הזמן.

### **היו"ר ש' וייס:**

בבקשה.

### **עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):**

לסיום דברי, אני פונה אל שר החינוך והתרבות, הרב יצחק לוי: דברי שהובאו, יסודם בדרישה הטבעית והפשוטה לשוויון בין שתי מערכות ממלכתיות ובהבנה שמצב הדברים הנוכחי הוא קרקע פורייה למרירות ולעוינות. לצערי, דברים אלה לא נפלו עד היום על אוזן קשובה. אתמול השר לוי – וקראתי בעיתונים את דברי הנועם שנשא בפסטיבל היהדות בכפר-בלום. טוב להתחיל בטון כזה אפילו בדברים פחות חשובים.

### **היו"ר ש' וייס:**

מה זה שם? פסטיבל חסידי או מה? רקדו?

### **עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):**



זה היה פסטיבל לקירוב לבבות בין דתיים לחילונים. טוב להתחיל בטון כזה אפילו בדברים פחות חשובים, שהרי הנס והדגל של הציונות החופשית בארץ-ישראל אינם לא אכילת חזיר ולא עבודה בשבת. אני מקווה שטון חדש מפיו של שר החינוך יעשה גם את המוזיקה, ונגיע להידברות על הדברים החשובים באמת: על התרבות, על החיבור בין העבר לעתיד, על הקשר שבין היהודי לאוניברסלי, על המוסר ובעיקר על הערכים, שהם העניין החשוב ביותר שהחינוך צריך לעסוק בו.

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, אנא.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מסיים. הצעת התיקון שלי – יש בה כל הסיבות הטובות בעולם, שתמיכתו ותמיכת הממשלה יינתנו לה, והיא תתרום תרומה גדולה נוספת לאמון הנדרש כל כך בימים אלה בין כל חלקי העם.

סמוך לדיון עכשיו הודיע לי שר החינוך, שהוא מסיר את התנגדותו ומבקש שיהיו תיאום ושיתוף פעולה בין קריאה לקריאה. אני מודה לו על כך. אני מקווה שחברי הכנסת יאשרו את הצעת החוק בקריאה טרומית. אדוני היושב-ראש, אני מודה לך.

### היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת בן-צור, אתה מעוניין להסיר, אחרי ששר החינוך מסכים?

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — —

### היו"ר ש' וייס:

בבקשה. יש לך כל הכלים הפרלמנטריים לנסות ולהצליח.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתחילה באמת חשבתי — — —

### היו"ר ש' וייס:

רגע. אני מבין שיש שם איזו התייעצות משפטית בקשר להחלטת בית-המשפט המחוזי בתל-אביב.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

---

### היו"ר ש' וייס:

יש חדשות – תעבירו לי בפתק, בבקשה.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

---

### היו"ר ש' וייס:

עכשיו, חבר הכנסת בן-צור. חברים, לא להפריע.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

בתחילה חשבתי לתמוך בחוק הזה, להחיות את ועד החינוך, שהייתי חבר בו. כמו שאמר חבר הכנסת זיסמן, יושב-ראש ועדת החינוך, בצדק, הוועד הזה, שהיה סמוך לשולחנו של שר החינוך והוא צריך לאשר הקמתם של מוסדות חינוך, לצערנו הגדול, הוועד הזה – וזה לא משנה איזה שר חינוך זה היה, ואם הוא ממפלגת העבודה, ממרצ, מהמפד"ל או לא משנה – לא התכנס. הוא סתם הופיע על הנייר.

### היו"ר ש' וייס:

איפה הם היו?

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

כולם שתקו. אף אחד לא פעל. כל אחד יכול להקים לו מוסד. יושב פקיד במשרד החינוך ומאשר את הקמת המוסד הזה, ובזאת סיימנו. חברי ועד החינוך היו מקבלים מכתב: "דע לך, שבישיבה מסוימת אישרו את הקמת בית-הספר הזה" – רשמי או לא רשמי.

למה ביקשתי להסיר את ההצעה של חבר הכנסת זיסמן? אדוני חבר הכנסת זיסמן, לא יכול להיות שאתה קיבלת את הסכמתו של שר החינוך והגעתם לתמימות דעים – כך נמסר לי על-ידך – ואתה בא עכשיו ומנצל את הבמה כדי לתקוף את המועצה לחינוך דתי.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

### היו"ר ש' וייס:

לא, הוא לא תקף.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

לא, תקפת אותה בדרך מסוימת.

### היו"ר ש' וייס:

הוא רק אמר שהיא הרבה יותר אפקטיבית.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

נקטת דרך השלישית לתקוף אותה.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא נכון — — —

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

כן.

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — וביקשתי אותו דבר. לא אמרתי מלה — — —

### הי"ר ש' וייס:

בתור מי שהקשיב, חבר הכנסת שמריהו בן-צור, אני חושב שהוא הביע קנאה בעוצמה של המועצה, תפילה שיהיה שוויון של סמכויות.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

סליחה. אני רוצה לומר פעם נוספת, תאפשר לי, בבקשה. אדוני היושב-ראש הקשיב ואני האזנתי. אני בא וקובע, שהמועצה לחינוך דתי – אין לה אותו כוח כפי שמתארים, לצערי הגדול, ותלוי מי מאייש ומי עומד בראש. לצערי הגדול, זה לא כפי שמתארים את זה היום. לכן, אם באמת לא תקפת — — —

### עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא, לא.

### הי"ר ש' וייס:

לא, לא.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אז אני אומר בפירוש: כן, כן; אני מסכים להחיות את ועד החינוך, לתת לו תוקף רציני וחזק.

### הי"ר ש' וייס:

ברגע זה אין לך יותר זכות דיבור, כי על-פי התקנון אתה חייב להתנגד.

**שמריהו בן-צור (מפד"ל):**

לא, עוד לא גמרתי, רק לקחתי אוויר לנשימה, אדוני היושב-ראש.

**היו"ר ש' וייס:**

בבקשה. אז זה היה פסיק? טוב.

**שמריהו בן-צור (מפד"ל):**

אבל אם אתה כורך את זה על-ידי כך שאתה תוקף את המועצה לחינוך דתי שעושה עבודה מצוינת, אני מתנגד לזה בתוקף, חד וחלק.

**היו"ר ש' וייס:**

הצבעה, חברים.

**דוד צוקר (מרצ):**

הוא לא תוקף, הוא רוצה אותו דבר.

**היו"ר ש' וייס:**

תודה, נעבור להצבעה.

**שמריהו בן-צור (מפד"ל):**

זה לא אותו דבר, זה משהו אחר וזה משהו אחר. יש לזה תפקיד אחר ולזה תפקיד אחר.

**היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת שמריהו בן-צור, אנא, תשתתף אתנו בהצבעה.

חברים יקרים, אנחנו עוברים להצבעה, ואמתין עד שחבר הכנסת שמריהו בן-צור ישוב אל מקומו.

**אליהו גבאי (מפד"ל):**

שמריה, אתה בעד או נגד?

**שמריהו בן-צור (מפד"ל):**

אני בעד בתנאי. זה כפוף לשר החינוך.

**היו"ר ש' וייס:**

בסוף לא תצביעו.

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – ועד החינוך וסמכויותיו), התשנ"ז–1997. לאן היא תעבור, אם היא תאושר?

**קריאה:**

לוועדת החינוך.

**היו"ר ש' וייס:**

לוועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 17

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – ועד החינוך וסמכויותיו),

התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

17 תומכים – נא להירגע, הרי זה הוכרע – שני מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה אושרה בקריאה טרומית, והיא תעבור לטיפול של ועדת החינוך והתרבות להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

#### **אליהו גבאי (מפד"ל):**

לוועדת חוקה, כן?

#### **וליד צאדק חאג'־יחיא (מרצ):**

— — — לוועדת החינוך.

#### **היו"ר ש' וייס:**

לחינוך ותרבות. גמרנו, כבר הודעתי על חינוך ותרבות.

#### **עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):**

ה-17 כוללים גם את היושב-ראש?

#### **היו"ר ש' וייס:**

אותי כן, בוודאי. איזו שאלה – כוח 17, אני התוספת של כוח 17.

## הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרות החינוך), התשנ"ז-1997

### (הצעת קבוצת חברי הכנסת)

#### היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרות החינוך), התשנ"ז-1997 – הצעת חוק פ/1358, של קבוצת חברי כנסת. ינמק חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. בבקשה, אדוני.

#### אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה – – –

#### קריאה:

– – –

#### היו"ר ש' וייס:

לא, אני לא מוסיף. אגב, כל הסגנון הזה שמוסיפים, הוא לא טוב.

#### אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני רוצה לברך את חבר הכנסת זיסמן, יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות שלנו.

#### היו"ר ש' וייס:

יש לי שאלה תקנונית – סליחה, מורי ורבי, חבר הכנסת אמנון רובינשטיין – אתם הסכמתם על הנמקה מהמקום? היתה הסכמה עם הממשלה?

#### אמנון רובינשטיין (מרצ):

לא, ניתנה הסכמה של הקואליציה ושל שר החינוך, אבל רק לאחר החלטה של ועדת שרים לענייני חקיקה.



### היו"ר ש' וייס:

לא, יש לנו פה בעיה, כי אם זה מהמקום – זה דקה מהמיקרופון.

### אמנון חבינשטיין (מרצ):

לא, זה לא מהמקום.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זאת לא הנמקה מהמקום.

### היו"ר ש' וייס:

זאת אומרת שזה לא מוסכם; זה על חשבון המכסה שלכם.

### אמנון חבינשטיין (מרצ):

זה על חשבון המכסה.

### היו"ר ש' וייס:

קדימה, רק עכשיו אני מתחיל עם הזמן, יש לך כל עשר הדקות.

### אמנון חבינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קודם כול, אני רוצה לברך את חבר הכנסת זיסמן, יושב-ראש ועדת החינוך והתרבות, על הצעת החוק שלו, שעברה כאן בקריאה מוקדמת. הצעת חוק דומה הוגשה על-ידי חבר הכנסת דדי צוקר ועל-ידי, ולא באה לידי הבשלה, אבל אין אנו מקנאים על הצעת החוק והבעלות עליה, אלא על רעיון; והרעיון שהעלה כאן חבר הכנסת זיסמן הוא נכון. זה היה רעיון שכשר החינוך והתרבות פשוט לא הספקתי להביא אותו לכנסת, משום שהיתה בעיה גדולה מאוד בהעברת חקיקה כלשהי בנושא חינוך בכנסת הקודמת.

אני רוצה לציין בהזדמנות זו גם את פועלו של חבר הכנסת זיסמן, שדאג להעביר הצעת חוק שעברה בכנסת הקודמת בקריאה ראשונה בעניין של שלוחות של אוניברסיטאות חוץ-לארץ. העיכוב בקבלת החוק במשך כמעט שלוש שנים הביא לפריחתן של שלוחות לא שלוחות, שלא ראויות לכך, וכעת הבאנו דבר על תיקונו. כמו שאני מצטער על כך שהחוק לא נחקק בכנסת הקודמת, כך אני משבח את חבר הכנסת זיסמן על שהוא העביר, לאחר דיונים קשים, ארוכים ונוקבים את הצעת החוק הזאת, שהפכה לחוק בישראל.

הצעת החוק שאני מבקש להניח כאן, גם היא באה בפני הכנסת הקודמת ונתקבלה פה-אחד, לאחר שעברה דיונים ארוכים במוסדות שונים, גם במועצת החינוך הממלכתי הדתי וגם בקרב ארגונים והמחלקות השונות של משרד החינוך. זוהי הצעת חוק שנדונה במשרד החינוך במשך למעלה משנתיים, ואני גם שמח שלפחות סעיף אחד ממנה, שהוא הסעיף המרכזי שאקרא אותו מייד, ניסחתי אישית.

הבעיה היא לא קלה ולא פשוטה, כיוון שצריך לנסח מטרות משותפות למערכת החינוך הממלכתי, הכולל גם הוא זרמים שונים, ובהם – חינוך יהודי, חינוך עברי וחינוך ערבי, וגם לייחד את החינוך הממלכתי-דתי, שמטרותיו בחוק לא הוגדרו על-פי מהותו.

משום כך החוק הזה כולו עבר דיונים וקיבל אישור פה-אחד במועצה לחינוך הממלכתי הדתי, בארגוני המורים ובדיונים עם תלמידים, ותפקידו הוא פשוט, להיות מנחה למערכת החינוך בימינו. למה אני אומר בימינו? משום שמערכת החינוך הממלכתי הוגדרה ב-1953 בצורה מאוד מאוד מיושנת, שלא מתאימה לא להתפתחות הטכנולוגית ולא להתפתחות הערכית של מדינת ישראל.

הסעיף הראשון, סעיף שמדבר במונחים של אהבה – וגם לכך יש חשיבות וערך – אומר: "מטרות החינוך הממלכתי הן: (1) לחנך אדם להיות אוהב אדם" – קודם כול אוהב אדם – "אוהב עמו ואוהב ארצו". הניסוח הזה מאפשר לכנס את כל השלוחות של החינוך הממלכתי – – –

### היו"ר ש' וייס:

אגב, לגבי הממלכתי הרגיל קיימים אותם עקרונות? מופיע שם אוהב, אוהב אדם וכן הלאה?

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

לא, הצעת חוק זו היא לגבי כל זרמי החינוך.

### היו"ר ש' וייס:

אה, יחד?

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

כולם יחד – ערבים, יהודים, דתיים לא-אורתודוקסים.

### היו"ר ש' וייס:

לא, כי כתוב כאן: "מוצע להוסיף לחוק חינוך ממלכתי" – התייחסות – "כי החינוך הממלכתי-הדתי מחנך לחיי תורה ומצוות – – – וברוח הציונות הדתית" וכו'.

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

ההגדרה החדשה של החינוך הממלכתי-דתי – אבל ברשותך, אדוני היושב-ראש, אם רק אוכל לסיים את הדיון בסעיף 1, אחזור לעניין הזה.

### היו"ר ש' וייס:

בסדר גמור.

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

אני חוזר, סעיף 1 מדבר במונחים של אהבה: "לחנך אדם להיות אוהב אדם, אוהב עמו ואוהב ארצו, אזרח נאמן למדינת ישראל, המכבד את הוריו ואת משפחתו, את מורשתו, את זהותו התרבותית ואת לשונו". הסעיף הזה הוא סעיף מסגרת, שכולל כל תלמיד בישראל בחינוך הממלכתי. לדאבוני הרב, הוא לא חל על שלוחות אחרות של החינוך, שהוא לא החינוך הממלכתי.

לאחר מכן באים הסעיפים שנועדו להגדיר את המטרות החברתיות והאתיות של החברה הישראלית הפלורליסטית.

סעיף 2 מדבר על הנחלת "ערכי ההכרזה על מדינת ישראל", על פיתוח "יחס של כבוד לזכויות האדם, לחירויות היסוד, לערכים דמוקרטיים, לשמירת החוק, לתרבותו ולהשקפותיו של הזולת, לחתירה לשלום, ולסובלנות ביחסים בין בני אדם ובני עמים".

לאחר מכן באים סעיפים שמדברים על טיפוח הסקרנות של הילד, על הענקת שוויון הזדמנויות לכל ילד; אחת המטרות החשובות ביותר של מערכת החינוך – לטפח מעורבות בחיי החברה הישראלית: "נכונות לקבל תפקידים ולמלאם מתוך מסירות ואחריות, רצון לעזרה הדדית וחתירה לצדק חברתי במדינת ישראל".

הסעיף הבא מדבר על פיתוח "יחס של כבוד ואחריות לסביבה הטבעית וזיקה לנופי הארץ, לחי ולצומח"; "ללמד את תולדות ארץ-ישראל ומדינת ישראל"; "ללמד את תולדות העם היהודי, מורשת ישראל והמסורת היהודית ולהנחיל את תודעת זכר השואה והגבורה". זה לגבי כל התלמידים בישראל – להכיר את השפה, התרבות, המורשת והמסורת הייחודית של קבוצות האוכלוסייה השונות במדינת ישראל ולהכיר בזכויות השוות של כל אזרחי ישראל.

אני חושב שזוהי הגדרה נכונה של החברה שאנחנו רוצים לראות בישראל, ברוחה של הכרזת העצמאות.

בעת ובעונה אחת הגדרנו מחדש, בהתייעצות עם המועצה לחינוך הממלכתי-דתי, גם את מטרות החינוך הממלכתי-דתי, ואמרנו בגילוי, ולא כאמור בחוק המיושן הזה מ-1953, שחינוך ממלכתי-דתי שותף בכול לערכים הכלליים, אבל יש לו מטרה אחת נוספת. מדובר על כך שבתי-הספר של החינוך הממלכתי-דתי מחנכים לחיי תורה ומצוות על-פי המסורת הדתית וברוח הציונות הדתית.

אני רוצה לומר, שהדברים האלה נתקבלו, עברו דיון בממשלה והתקבלו על דעת הרב עמיטל, התקבלו בעצם על דעת כל חברי הכנסת. חבר כנסת אחד נמנע מטעמים שבפולמוס, ואני פשוט מבקש שאנחנו ניתן תוכן מחדש, ניצוק תוכן ערכי חדש למערכת החינוך הממלכתי שלנו, שהיא מערכת החינוך העיקרית, צריך לזכור זאת. אומנם קיימות מערכות חינוך אחרות, אבל מערכת החינוך הממלכתית היא הקובעת את דפוסי החיים במדינת ישראל לעתיד לבוא.

אני רוצה להוסיף דבר אחד. שוחחתי עם שר החינוך והתרבות בעניין זה. הוא תמך בהעברת הצעת החוק לקריאה מוקדמת וביקש רק, שאם יהיו לו הערות ברוח אותה הצעת חוק שאני מדבר עליה ומביא אותה כאן, שגם אלה יובאו בחשבון. אין צורך לומר שאני עושה זאת ברצון ובשמחה, ואני מבקש את העברת הצעת החוק לוועדת החינוך והתרבות להכנתה לקריאה ראשונה.

### **היו"ר ש' וייס:**

בבקשה, חבר הכנסת זאבי רוצה לשאול שאלה.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

חבר הכנסת רובינשטיין, אני מסכים להוסיף עוד שני סעיפים למטרות: 1. חינוך להגנה עצמית; 2. חינוך לעמלנות ולעבודה יוצרת.

### **היו"ר ש' וייס:**

זה יפה.

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

חינוך לעמלנות ולעבודה יוצרת, לדעתי, נכלל כאן. חינוך להגנה עצמית, אני – – –

### דוד צוקר (מרצ):

– – – לא מופיע ב-49. זה נוסח מאוד מיושן.

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

אני חושב שבסך הכול הסעיפים האלה מדברים – המלה עמלנות לדעתי היא מלה מיושנת, מכיוון שאנחנו מדברים על יצירתיות, אנחנו אומרים יצירה. גם בחינוך לטכנולוגיה, גם בתעשייה, גם במדע, גם בפיתוחים הטכנולוגיים, ישראל הופכת למעצמה בזכות הדברים האלה.

אין לי כל התנגדות להוספת הנושא הזה. העניין של הגנה עצמית – אני בהחלט מציע שזה יוצע ליושב-ראש הוועדה, מכיוון שכל אדם חייב גם לדעת להגן על עצמו. אני רוצה להזכיר רק דבר אחד, שזו הצעת חוק בקריאה מוקדמת, היא תחזור אלינו בקריאה ראשונה, ובוודאי תהיינה הערות נוספות. אבל דבר אחד אני מדגיש, העניין הזה של סעיפים 1 ו-2, שני הסעיפים הערכיים הגדולים, חשוב שהוא יישאר ברוחו ולא יחול בו שינוי מהותי.

אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת החינוך כדי להכינה לקריאה ראשונה.

### היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת רובינשטיין.

## מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

### היו"ר ש' וייס:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. לאחר מכן אני אזמין את סגן שר החינוך כדי שיתייחס להצעת החוק הזו.

## **סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:**

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת – הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון מס' 19) (החמרת ענישה), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת אופיר פינס-פז; הצעת חוק האזרחות (תיקון מס' 7) (אזרחות לקרובי חיל), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת יוסי שריד; הצעת חוק לתיקון פקודת השותפויות (מס' 2) (הגדלת מספר השותפים בשותפות), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת יונה יהב; הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 32) (תיקון), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת דוד צוקר, וכן הצעת חוק התגמולים (ילד שנתייתם עקב מעשה אלימות במשפחה) (תיקון מס' 2) (הקדמת תחולה), התשנ"ח-1998, של חברת הכנסת ענת מאור. תודה.

## **היו"ר ש' וייס:**

אני מאוד מודה לסגנית מזכיר הכנסת, גברת שושנה כרם.

## **הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרות החינוך), התשנ"ז-1997**

### **(הצעת קבוצת חברי הכנסת)**

## **היו"ר ש' וייס:**

סגן שר החינוך והתרבות, בבקשה.

## **עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):**

היום היה דיון על חוק הספורט – – –

## **היו"ר ש' וייס:**

אולי הוא הספיק לחזור מירדן.

## **קריאה:**

חזרתי.

## היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

## סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, הייתי שלושה ימים במוסקבה בביקור של התזמורת הפילהרמונית הצעירה, 100 נגנים ונגניות ישראלים צעירים נתנו כמה קונצרטים במוסקבה. יש לנו גם נבחרת גדולה של 30 ספורטאים באולימפיאדת הנוער במוסקבה.

## היו"ר ש' וייס:

אני משער שמאלה ומאלה, מחצית דוברי רוסית, אם לא יותר.

## סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

נכון, גם מאלה וגם מאלה.

## עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — — היתה התקדמות עצומה.

## סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

לנושא החוק, מטרות החינוך הממלכתי בישראל נוסחו לפני 45 שנים והתאימו לערכיה ולעמדותיה של החברה הישראלית דאז. המטרה "להשתית את החינוך במדינה על — — — אימון בעבודה חקלאית והמלאכה" לדוגמה, איננה אקטואלית עוד, או שאיבדה מהאקטואליות שלה. לא אומר שהיא שוב לא רלוונטית, אבל היא איבדה מעט מאקטואליותה.

עם גיבושה של המציאות החינוכית בשנים האחרונות נוצר צורך, שהוכר על-ידי אנשי אקדמיה ועל-ידי המנהיגות הפדגוגית של משרד החינוך, להתאים את מטרות החינוך על-פי ניסוחן בחוק למטרות העדכניות.

אני חושב, שהחוק הוא חוק נכון, הוא חוק במקומו, הוא חוק צודק, אלא שצריך לעבד אותו במשותף. אני קורא לך, חבר הכנסת רובינשטיין, שר החינוך לשעבר, באמת להגיע להסכמות בנושא של ניסוחים משותפים מוסכמים על כל נדבכי החברה – אם לא על כולם, על רובם. אתה מבין למה אני מתכוון.

משרד החינוך ער בהחלט לשינויים שחלו ב-45 השנים האחרונות, מאז נוסחו מטרות החוק, כמו למשל הכנסת זכויות האדם ומסורת ישראל, ושמתי לב שכבר הכנסת זאת בדברך, או נושא העדות השונות בישראל, או קבוצות האוכלוסייה השונות בחברה הישראלית וכו'.

נדמה לי, שבעבודה משותפת, בהסכמה משותפת, נוכל להגיע למטרות חדשות, עדכניות, היפות כמעט לכל החברה הישראלית. תודה.

### **היו"ר ש' וייס:**

אני מאוד מודה לסגן השר. חברים, אנחנו עוברים להצבעה.

### **אבנר חי שאקי (מפד"ל):**

ביקשתי להסיר.

### **היו"ר ש' וייס:**

ביקשת להסיר, בבקשה. למען הפרוטוקול, חבר הכנסת אבנר שאקי מבקש להסיר, בבקשה.

### **אבנר חי שאקי (מפד"ל):**

רציתי להזכיר לחברי חבר הכנסת רובינשטיין, שהקדמתי אותו בהגשת הצעת חוק באותו נושא כשהוא היה שר החינוך. הוא סירב לזה, מפני שאני בסך הכול ביקשתי, שבמטרות החינוך הממלכתי ייאמר, שמדובר בחינוך יהודי; מטרות החינוך היהודי, במורשת היהודית, להדגיש שזו מדינה יהודית.

יש מי שבורח מזה, אני גאה בזה, מזכיר את זה ורוצה לקדם את זה יום ויום ושעה שעה.

עברתי על ההצעה שלו, ואני לא רואה בה אפילו פעם אחת את המלה 'יהודי'.



היו"ר ש' וייס:

יש לי שאלה אל כבודו. בהמשך לדיונים אתמול, חבר הכנסת שאקי – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

מה זה שייך לאתמול?

היו"ר ש' וייס:

לא, אני שואל.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא, לא, לא, זה לא שייך לאתמול. זה שייך להיום.

היו"ר ש' וייס:

לא, בהמשך – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אין שום המשך.

היו"ר ש' וייס:

בנפרד, בסדר. שאלתי: הרי מערכת החינוך מיועדת לכלל אזרחי ישראל, נכון?

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא. בחוק החינוך יש מטרות החינוך הממלכתי, יש מטרות החינוך הממלכתי-דתי ויש סעיף לחינוך הערבי. אלה שלושה זרמים שונים לחלוטין. זה היה כך, ואין מישהו – – –

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רובינשטיין, מהמקום. במסגרת הפקולטה למשפטים של אוניברסיטת תל-אביב, שני מורים שלי, ואני הייתי התלמיד.

### אמנון רובינשטיין (מרצ):

שוחחתי על כך עם חבר הכנסת שאקי בכנסת הקודמת. החינוך הממלכתי, כפי שמוגדר בחוק, כולל את כל אזרחי ישראל השותפים בחינוך הממלכתי – –

### היו"ר ש' וייס:

זה מה שניסיתי לומר לו.

### אמנון רובינשטיין (מרצ):

– – לרבות החינוך הערבי. אין לנו מטרות שונות לחינוך הערבי. אני הקמתי, ואני מקווה שזה גם יימשך, מועצה לחינוך ממלכתי ערבי, על-פי התקנות, לא על-פי החוק.

בחוק יש לנו רק הגדרה משותפת. אני לא יכול לתת הגדרה כזאת, ששוללת את החינוך הערבי בחינוך הממלכתי.

### היו"ר ש' וייס:

זה היה ניחוש שלי, אתה מתנגד, בסדר.

### אבנר חי שאקי (מפד"ל):

הכוונה היא לחינוך יהודי. לכן, מהסיבה הזאת, כיוון שהצעת החוק שלי תעלה בשבוע הבא, בעזרת השם, אינני יכול לקבל זאת.

אני מקווה שנשב יחד ונמצא שפה משותפת, אבל להתעלם מיהדותה של המדינה במטרות החינוך הממלכתי, זה נראה לי דבר בלתי סביר, חסר כל סיכוי.

### היו"ר ש' וייס:

הבנתי. זו סדרה מעניינת, החוקים של חבר הכנסת שאקי מאתמול והיום בהמשך – זה לייחד את ערביי ישראל.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— — — מגילת העצמאות מציינת שזאת מדינה יהודית.

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

— — —

### היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, הרי העמדות כל כך ברורות.

### קריאות:

— — —

### היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, הרי הכול כל כך ברור, וגם סגן שר החינוך קרא כאן לאחוזה ולא יחוד ולהבנה, ואנחנו רואים את ראשיתה עכשיו במה שהיה כאן בשתי הדקות האחרונות.

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרות החינוך), התשנ"ז–1997, שהביא חבר הכנסת אמנון רבינשטיין. אם היא תאושר, היא תעבור לטיפול של ועדת החינוך והתרבות של הכנסת. חברים, ההצבעה החלה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 17

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון – מטרות החינוך),

התשנ"ז-1997, לדיון מוקדם בוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

#### **היו"ר ש' וייס:**

והרי התוצאות. אני מוכרח לומר, שההצבעה היא בכל זאת בסימן של אחווה. 17 תומכים, לרבות חבר הכנסת שאקי, אין מתנגדים, אין נמנעים – התחלה טובה.

#### **נסים דהן (ש"ס):**

וחבר הכנסת נסים דהן.

#### **היו"ר ש' וייס:**

וחבר הכנסת נסים דהן. התחלה טובה.

#### **קריאה:**

וחבר הכנסת גפני.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אם חבר הכנסת גפני היה כאן, הוא היה מצביע פעמיים בעד, אין ספק.

אם כן, הצעת החוק עוברת לטיפול של ועדת החינוך והתרבות.

## הצעת חוק שיחות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים)

(תיקון – חברות בגוף בוחר), התשנ"ח-1998

(הצעת חבר הכנסת ש' בן-צור)

### היו"ר ש' וייס:

אנחנו ממשיכים, חברים יקרים: הצעת חוק שיחות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) (תיקון – חברות בגוף בוחר), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת שמריהו בן-צור – הצעה פ/2237. הנמקה מהמקום. יש לך דקה, בבקשה. חברים, נא להקשיב, כי זה מהמקום.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, מדובר בהצעת תיקון חוק שבאה כדי לאפשר, על-פי הצעתו של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, שלא תהיה אפליה בין עובדי מדינה, שמצד אחד, לא יכולים להצביע במרכז המפלגה, ומצד אחר, יש אנשים שכן יכולים להצביע – – –

### היו"ר ש' וייס:

תגביר קצת את קולך, רק שנבין עבור מה אנחנו מצביעים, ברשותך.

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אנחנו מדברים על כך, שלחברי מרכז, שהם עובדי הוראה או רופאים, יהיה מותר להצביע במרכז בבחירות לתפקידים מסוימים, כמו חברי כנסת ושרים. זאת ועוד: בכל מקרה לא יאפשרו לעובדי מדינה בארבע הדרגות הגבוהות להצביע.

אני מקבל את ההצעה של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין שזה יחול רק על עובדי הוראה ורופאים. תודה.

### היו"ר ש' וייס:

אם נניח, תיאורטית, שהסתדרות המורים – תומכי מפד"ל או מפלגת העבודה – היא חזקה מאוד, והיא מכניסה למרכז המפד"ל 300 חברים מתוך 1,000 חברים, הרי שהם יבחרו לעצמם את שר החינוך והתרבות. זו הכוונה של המחוקק?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

---

אמנון רבינשטיין (מרצ):

לא המפקחים.

דליה איציק (העבודה):

לא מפקחים ולא מנהלים.

היו"ר ש' וייס:

מורים. שאלתי אם מורים יבחרו לעצמם את שר החינוך. הרעיון הוא נהדר. אני מציע - - -

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

---

קריאות:

---

היו"ר ש' וייס:

ועובדי חברת החשמל יבחרו לעצמם את שר האנרגיה. רעיון טוב.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

---

### חיים אורון (מרצ):

אם אפשר, אני מבקש – – –

### היו"ר ש' וייס:

לא, אי-אפשר. יש כללים בחוק.

### חיים אורון (מרצ):

אני ראיתי שהיית מאוד ליברלי היום במסגרת הכללים – – –

### קריאה:

– – –

### היו"ר ש' וייס:

אני עוד מעט אהיה גם. איפה הייתי אדיב?

### חיים אורון (מרצ):

– – –

### היו"ר ש' וייס:

מייד, אני אאפשר לך. האם יש שר שעונה על כך?

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אין. זו הנמקה מהמקום.

### היו"ר ש' וייס:

לפני שהשר סילבן שלום מגיע, אני אאפשר הערה קצרה מאוד לחבר הכנסת אורון. בבקשה.

### נסים דהן (ש"ס):

חבל על הזמן. נצביע.

### היו"ר ש' וייס:

אין דבר. זה פרס לאלה שיושבים במליאה רוב הזמן בכל זאת.

### חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, תודה.

חבר הכנסת בן-צור, חבר הכנסת בן-צור, אני מבקש את הקשבתך. סיעתנו, בראשית, התכוונה להצביע נגד. לאחר ההבהרה – – –

### צבי הנדל (מפד"ל):

לא שומעים.

### חיים אורון (מרצ):

אנחנו התכוונו להצביע נגד. לאחר ההבהרה, אנחנו החלטנו להצביע בעד. נאמר לי עכשיו שהעניין של ארבע הדרגות הנמוכות – –

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, אני מגדיל לך את מסגרת הזמן, כי השר לא משיב.



### חיים אורון (מרצ):

— — איננו מכסה את שאלת המפקחים והמנהלים. יהיה מוסכם בינינו, שבתהליך החקיקה ננסה, כפי שביקשת, שיהיה מדובר בהמוני המורים, המוני הרופאים, אבל לא במנהלי בתי-חולים, כשם שלא במנהלי בתי-ספר.

### דליה איציק (העבודה):

נכון.

### קריאות:

---

### היו"ר ש' וייס:

לאיזו ועדה זה צריך לעבור? חבר הכנסת שמריהו בן-צור, לאיזו ועדה אתה מציע להעביר את הצעת החוק?

### שמריהו בן-צור (מפד"ל):

לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

### היו"ר ש' וייס:

חוקה, חוק ומשפט. הוועדה מוסכמת? זה כשעדיין אינני יודע אם החוק יעבור או לא.

### קריאה:

כן.

### היו"ר ש' וייס:

רבותי, הצעת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) (תיקון – חברות בגוף בוחר), התשנ"ח-1998, של חבר הכנסת בן-צור. רבותי, זה בהחלט עומד בניגוד לכמה מסורות שהתבצרו בשנים האחרונות, אבל אם יש הסכמה, אנחנו לעולם לא נפריע לה.

### קריאות:

---

### הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 17

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) (תיקון – חברות בגוף בוחר), התשנ"ח-1998,

לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

17 תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד.

### רחבעם זאבי (מולדת):

---

### היו"ר ש' וייס:

להוסיף את חבר הכנסת זאבי. אם כן, 18 תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קורא עכשיו לכל פעילי המפלגות בהסתדרות המורים: כל פעילי המפלגות בהסתדרות המורים, רבותי, יש הזדמנות להסתדרות המורים לכבוש את השלטון, תאמינו לי. זה משהו פנטסטי, מה שהיה פה עכשיו. הצעת החוק עברה, כמובן, לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

## קריאה:

---

## היו"ר ש' וייס:

גם אני תמכתי. למה לא? מי לא צריך את המורים במרכזים? רבותי, הבחירות רק בעוד שנתיים ורבע.

## דוד צוקר (מרצ):

אל תהיה בטוח.

## שר התחבורה ש' יהלום:

---

## דוד צוקר (מרצ):

יכול להיות שיותר משנתיים.

## הצעות לסדר-היום השב"כ מזהיר מהתקוממות יהודית מזוינת אם תבוצע נסיגה

## היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לנושא מאוד רגיש: השב"כ מזהיר – רבותי, השב"כ מזהיר, ואתם לא מקשיבים לי. הנושא הוא: השב"כ מזהיר מהתקוממות יהודית מזוינת אם תבוצע נסיגה. אלה הצעות דחופות לסדר-היום מס' 4968, 4977, 4979, 5000 ו-5014. חמישה בעלי הצעות, לכל אחד שלוש דקות. חבר הכנסת חיים אורון, אתה תיתן את הטון בדיון הזה. אחריו – חבר הכנסת אחמד סעד.

## חיים אורון (מרצ):

מי עונה?

## היו"ר ש' וייס:

השר סילבן שלום עונה, אם ירצה לענות, ואני משער שירצה לענות.

## חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בעיתון "הארץ" ביום שישי האחרון התפרסם מאמר של העיתונאי הוותיק והמהימן זאב שיף, ובו ציטוט מדוח שנתי של השב"כ ומהפרק שעוסק בשאלות הביטחון הפנימי בקרב החברה היהודית בארץ-ישראל. אני לא יודע אם הציטוט המופיע במאמר הוא ממש ציטוט מילולי מתוך הדוח. אני מניח, על-פי היכרותי את כתיבתו של זאב שיף, שהציטוט הוא מדויק, גם אם הוא מופיע בלשונו:

"הערכת המצב של שירות הביטחון הכללי כוללת את האפשרות, שקבוצות קיצוניות בחברה הישראלית יגלשו למעשי אלימות חריפים, לרבות שימוש בנשק חם, הן נגד השלטון בישראל והן בין לבין קבוצות שונות באוכלוסייה. כל זה נובע מהתפתחויות שונות בתהליך המדיני ומהקרע העלול להיווצר בעטיו בחברה הישראלית."

אני לא רוצה לעסוק בשאלת התהליך המדיני. יש לי הערכה – חבר הכנסת ריבלין, זה דיאלוג מתמשך – יותר פסימית מזו שמופיעה פה באשר לתהליך המדיני. זה לא מפחית כהוא-זה מתוכנה של הערכת המצב כפי שהיא מופיעה כאן.

## ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל עוד אתה פסימי, אני הופך ליותר אופטימי.

## חיים אורון (מרצ):

יכול להיות.

בהקשר של מה שנאמר כאן, זה לא משנה את הערכת המצב. הערכת המצב אומרת, שקיימת בעין אפשרות, שקבוצות אוכלוסייה בקרב היהודים יחליטו לפעול באמצעים לא לגיטימיים, ולא מדובר בהפגנה לא חוקית, אלא בשימוש בנשק כנגד השלטון וכנגד קבוצות אחרות.

רק דבר אחד אל תגידו לי, ואני מקווה שהשר סילבן שלום, שיענה כאשר הוא יגיע – – –

## היו"ר ש' וייס:

הוא היה פה. הוא יצא לרגע.

## חיים אורון (מרצ):

רק אל תגידו לי, אל תיבהלו. כבר שמענו את זה הרבה פעמים. רק אל תגידו לי, לא יעלה על הדעת. רק אל תגידו לי, לא יכול להיות. היה, יעלה על הדעת, קרה, יכול לקרות.

אני חושב, שיש חובה להתייחס בכל החומרה למשמעויות של הערכת מצב כזה מהגוף המוסמך ביותר, מהשב"כ. זה לא תחקיר עיתונאי, זה לא מישור, זה לא חבר כנסת שיש לו סברות כרס. אגב, לא חייבים לקבל כל הערכת מצב, אבל הערכת מצב מהסוג הזה מחייבת למעשים.

יש מישור אחד שמחייב למעשים, ואני מסתפק בשורה אחת. כל מי שממונה על התחום הזה במדינת ישראל חייב לעשות יותר בעקבות הערכת מצב כזאת, ולא לענות על כל מיני קריאות, כגון תשנו את הוראות היועץ המשפטי לממשלה וכו' וכו'. יש דבר נוסף – במסגרת הזמן הקצר – שאני רוצה לומר אותו פה בשני מישורים נוספים.

## היו"ר ש' וייס:

במסגרת אין זמן. בבקשה.

## חיים אורון (מרצ):

עוד דקה וחצי.

ההערה האחת, חברי הכנסת, כולנו יודעים שתופעות כאלה צומחות בקרקע גידול. אם לא עוסקים בקרקע הגידול מדברים על אנשים לא מאוזנים, על פסיכים, רחמנא ליצלין. לא בכך מדובר. החובה להתמודד עם קרקע גידול חלה על מי שנמצא קרוב יותר לקבוצות הללו.

וההערה השנייה והאחרונה, אדוני השר – או לממשלה שבמסגרת שיקוליה, איך היא יכולה לפעול, במודע או בתת-מודע יהיה שמא תהיה התקוממות. ואל תגידו לי שזה לא יקרה. זה קרה לממשלה שלנו. טעינו ולא פיינו את היישוב היהודי מלבה של חברון, כי ראש הממשלה המנוח חשש מה יקרה, כי גם לו היו דוחות כאלה. והטעות היתה כפולה: האחת – שלא פינו, והשנייה – שנכנעו לאיום הגלוי הזה, ולכן עשו משגה פוליטי מרחיק לכת.

## היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת אורון. חבר הכנסת אחמד סעד. אחריו – חבר הכנסת יצחק וקנין.

## אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בתחילת דברי אני רוצה לנצל את הבמה ולברך את השר סילבן שלום. אני מאחל לך הצלחה במשימה הכבדה והאחראית ומקווה שתהיה גורם פעיל בממשלה שתדחוף את העגלה למען השלום ולמען הקידמה בתוך ישראל.

אדוני היושב-ראש, בסוף השבוע כתב זאב שיף ב"הארץ", שזו אולי הפעם הראשונה שבצורה הברורה ביותר מזהיר דוח השב"כ מקבוצות טרור יהודי מזוינות, מאורגנות, שיכולות להביא סכנה גדולה לחברה הישראלית, שיכולות להעביר את מעשי הפשע – היום שותקים על מה שהם עושים נגד בני העם הערבי הפלסטיני, נגד תושבי חברון, אלה רוכבי הסוסים ושוברי המכוניות והבתים בחברון ובמקומות אחרים.

אנחנו הזהרנו פעמים רבות, שהקבוצות האלה לא צמחו בחלל ריק, הן ניזונות מהתמיכה הישירה והלא-ישירה של הכיבוש הישראלי, של שלטונות הכיבוש. מי נותן להם את הנשק? הם מתחזקים בחממה של הכיבוש. יש לנו הרבה ניסיון מההיסטוריה, שמי ששותק על חילול כבוד עם אחר יסבול בסוף. והעם היהודי יודע זאת טוב מאוד. מי שבהתחלה הרים ססמה נגד קומוניסטים ויהודים, אחר כך הפנה את הנשק נגד הכוחות הדמוקרטיים הגרמניים.

אני לא רוצה להשוות, אבל אני רוצה ללמוד לקחים מההיסטוריה. עד היום הזה אני לא שמעתי שהממשלה קמה ואמרה: אנחנו כן נקים איזה צוות שרים כדי להתמודד עם הסכנה הזאת. אבל שמעתי במקום זה, שבעקבות הדוח, שחלק ממנו כאילו יש ערבים החותרים תחת המדינה, בססמה הזאת הקימו במהירות צוות כדי לטפל בתופעות קיצוניות באוכלוסייה הערבית. אין לי הזמן לדבר – על איזו קיצוניות הם מדברים? על מאבק צודק של האוכלוסייה הערבית נגד ההקצנה במדיניות של הממשלה הזאת נגד האוכלוסייה הערבית. יש הרבה תוכניות. אין לי, לצערי הרב, הזמן לדבר על כך.

לכן, אדוני השר, יש חשיבות לכך, במדינה הזאת שנרצח בה ראש ממשלה – אם הממשלה לא תיקח את העניינים לידיים, אני יודע שיש מפלגות בתוך הממשלה הזאת שתומכות בקבוצות שאולי הן הזרוע שלהם. אני אומר לכם, הם הרגו ראש ממשלה, הם יכולים להרוג גם עוד ראש ממשלה ועוד שרים, ואני לא רוצה לדבר על הכוחות הדמוקרטיים היהודיים. תודה רבה.

## היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת סעד. חבר הכנסת יצחק וקנין, ואחריו – חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. אחרי אחריו – חבר הכנסת אורי אור.

## יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, המחתרת היהודית – הביטוי נשמע כמושג מהעבר, מושג קיצוני, הרחוק מהאקטואליה הישראלית, היהודית, כיום. אולי נוח לנו להאמין, כי אנו שולטים במצב, ערים למתרחש ומחברים לכל שכבות האוכלוסייה. מחתרת יהודית שייכת לימין הקיצוני, ללאומנים לא-לגליים, אך הרשו לי להתריע ולנסות לפקוח עיניים מבימה זו. אין מדובר בקבוצה קטנה של יחידים, בהתארגנות מחתרתית נסתרת וקיצונית. אין מדובר על עוד פינוי נקודתי כפינוי ימית והשלכותיו. יש חשש להתפרצות קבוצות שונות מאזורים שונים ורחבים בארץ.

בטור אישי בעיתון "הארץ" מ-10 ביולי קובע הפרשן הצבאי זאב שיף, כי "בפעם הראשונה בתולדות המדינה הערכת המצב של שירות הביטחון הכללי כוללת את האפשרות, שקבוצות קיצוניות בחברה הישראלית יגלוש למעשי אלימות חריפים, לרבות שימוש בנשק חם, הן נגד השלטון בישראל והן בין לבין קבוצות שונות באוכלוסייה".

בשבוע שעבר, ב"ד בתמוז, התפרסמה ידיעה בעיתון "הארץ", כי המשטרה ומצ"ח חוקרים חשד, שח"ילים המתגוררים ברמת-הגולן החלו לאגור כלי נשק ותחמושת במטרה למנוע פינוי ישובים. חוקרי המשטרה מצאו שני מחסנים בבתי ח"ילים בקיבוץ בצפון, שבהם נמצאו כמויות גדולות מאוד של ציוד צבאי, עשרות אפודי קרב, קסדות, מחסניות, דורגלים ואוהלים צבאיים. קצין בכיר אשר חוקר את הנושא אמר: מדובר בציוד שנגנב מצה"ל ואמור להספיק למחלקת חי"ר שלמה. לא הגיוני שאדם יחזיק כמות כזו של ציוד צבאי.

בית-המקדש השני חרב בגלל שנאת חינו, ואבוי לנו אם בית-המקדש השלישי לא יבנה בגלל פילוג, מחלוקת ושנאה בעם ישראל. עלינו לשמוע, ללמוד וללמד, כי השלטון הדמוקרטי בישראל מושתת על עיקרון שקבעו חז"ל בעבר הרחוק: "אחרי רבים להטות". המיעוט חייב להבין ולקבל עליו את דעת הרוב הנבחר – "יחיד ורבים הלכה כרבים".

המושג מלחמת אחים נשמע כקלישאה, אולם אם לא נפעל כנגד זה ניצוק במו-ידינו תוכן ומשמעות לביטוי מזעזע זה.

"עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ואמרו אמן."

## היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת יצחק וקנין. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, ואחריו – חבר הכנסת אורי אור.

## עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני שותף לדעתם של חברי שדיברו קודם, ואני רוצה לברך במיוחד את חברי יצחק וקנין על הדברים האמיצים והנכונים שהוא אמר מעל במה זו.

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

---

### עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

העניין הוא הרבה יותר חשוב מאשר התבדחות וציונים כאלה ואחרים, חבר הכנסת מקסים לוי. העניין הוא בנפשה של המדינה הזאת, בנפשנו כולנו, כי הוא נוגע באפשרות להמשיך לחיות חיים דמוקרטיים וחיי שלום ושוויון, שכמדומני כולנו שותפים לשאיפה להגשימם.

כאשר מדובר על אותה מחתרת, ואני רוצה להוכיח גם את זה, הרי אותה מחתרת יהודית, אותו שאול ניר, שהיה ממנהיגי המחתרת וגרם לקטיעת איברים של ראשי הערים, בנו ממשיך את דרכו, רוכב על סוס וגורם לנזקים בגוף ובנפש לתושבים בחברון. אותה שושלת, אותה משפחה, אותה מחתרת, אבל הרבה יותר מתוחכמת הפעם. לא אני אומר את הדברים, אלא השב"כ אומר אותם, השב"כ מתריע, והכתובת היא על הקיר. אני חושש מאוד, ובעקבות הווידוי שהיה כאן, שגם הממשלה הנוכחית, אולי לא מטעמים של כוח, אני בטוח שהממשלה יכולה אם היא רוצה להשליט סדר ולהעמיד את האנשים האלה במקומם ולבער אותם מהמקום. היא כן יכולה, והשאלה היא אם היא רוצה. הממשלה הקודמת לא יכלה לפנות אותם מחברון. אני מדבר רק על חלק מהתופעה הזו.

אני חושב, שהמחתרות האלה מסכנות עכשיו את התושבים הערבים. עכשיו הן מסכנות את תהליך השלום, עכשיו מדברים על דברים באופן רחב, חופשי וקל, אבל שעת האמת תגיע. שעת האמת אומרת לנו, ואין מקום לספקות, הרי אותן תופעות ואותה קרקע הצמיחו את רוצחי ראש הממשלה הקודם, רבין המנוח. אותה קרקע נמצאת, אותם עשבים שוטים הולכים וגדלים ומתפתחים, ואותה תופעה הולכת ומתעצמת. מי שעוצם עיניים סופו שישלם על כך, אבל זה יהיה יותר מדי מאוחר והמחיר יהיה יותר מדי כבד.

מלה אחרונה, כבוד היושב-ראש, לא נקל ראש כאשר מדובר בתופעות שמכוונות קודם כול נגד האוכלוסייה הערבית, כי מי שמכה בערבים בהתחלה סופו שמכה גם ביהודים. לא משנה אם אלה כוחות דמוקרטיים, כוחות שמאל או כוחות ימין; בסופו של דבר הפגיעה תהיה קשה מאוד לכולנו וקשה מאוד למדינת ישראל. תודה רבה.

### היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת אורי אור, ואחריו – השר סילבן שלום ישיב.



### אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לפתוח ולברך את חברי השר סילבן שלום. שאלתי אותו אם הוא עונה לי עוד בתור סגן שר הביטחון, אך מסתבר שהוא ממשיך להיות, ואני מקווה שהוא ימשיך להיות, השר המקשר. לא היתה לי הזדמנות לברך אותך, כי חבר הכנסת חיים רמון בירך בשם סיעת העבודה. אני שמח מאוד שאתה שר, והייתי שמח מאוד אם היית שר בממשלה שאנחנו מוליכים, אולי, מי יודע, הרי בסך הכול אתה איש חכם, ואתה תמצא את עצמך בסוף בצד הנכון והאמיתי של המפה. שנינו נכנסנו יחד לכנסת, אפילו יחד קנינו אז אוטו, וליווינו זה את זה.

### שר המדע ס' שלום:

בגללך קניתי את האוטו הזה.

### אורי אור (העבודה):

כן, נכון. אני שמח שאתה כבר יכול להחליף את האוטו לאוטו של הממשלה. אני חושב שזה מגיע לך, ואני בטוח שתהיה שר טוב. אני מקווה שלא תהיה כל כך לויאלי לראש הממשלה כמו שהיית עד עכשיו, כי הוא טועה לכל אורך הדרך.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר, ששמעתי את חברי הכנסת הערבים, וגם חלק מחברי הכנסת הלא-ערבים, זו לא פעם ראשונה, רבותי – – –

### האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

יש כבר מונח חדש: בעבר היו חברי כנסת לא יהודים, עכשיו יש חברי כנסת לא ערבים.

### אורי אור (העבודה):

יש לי עוד הרבה מושגים.

### עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה על אותו משקל.

### אורי אור (העבודה):

התכוונתי לאלה שדיברו פה, דיברו ערבים ולא-ערבים. רובם אמרו, שזו פעם ראשונה. רבותי, זו לא פעם ראשונה שהשב"כ, ואני לא רוצה להיכנס כאן לפירוט, דן באפשרות של התנגשויות אלימות. אלא מאי, אני מסכים עם חברי חברי הכנסת הערבים, כאשר מדובר בהתנגשויות של יהודים ביהודים, אז אנשים מזעקים הרבה יותר. גם על זה כבר דובר. מי שעקב אחר ועדת החקירה של רצח רבין יודע, שאחת הטענות הלא-צודקות כלפי ראש השב"כ היתה, שאמרו לו שהרי היו לו התרעות והיתה סכנה שיהודים יפגעו ביהודים, לרבות בראש ממשלה, אך השב"כ לא עשה דבר. כלומר, נושא ההתרעה אינו חדש.

אני מסכים עם הדוברים שלפני, ואני רוצה לחדש בנקודה, שאין הבדל בין מי שפוגע בערבים לבין מי ביהודים ולוקח את הדין לעצמו. כשהופיעה המחתרת היהודית, טענתו של ראש הממשלה אז, משה שמיר, היתה, שהם בסך הכול בחורים טובים שלקחו את הביטחון לידיים.

### עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יצחק שמיר.

### אורי אור (העבודה):

יצחק שמיר, שאמר – מה אמרתי?

### עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אמרת משה שמיר.

### עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

טעות שלי, אני שמח על התיקון. משה שמיר אמר דברים אחרים, גם הם חמורים בפני עצמם, אבל לא בהקשר זה. ראש הממשלה יצחק שמיר, אני מתקן, אמר אז, שבסך הכול אלה בחורים טובים שלקחו את הביטחון לידיים.

### תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

---

## אורי אור (העבודה):

זו היתה קבוצה של אנשים שרצתה לשנות סדרי בראשית ביהודה ובשומרון. מי שפגע בראשי הערים ומי שפגע במכללה ומנסה לפוצץ את הר-הבית, זו קבוצה שרצתה לשנות סדרי עולם ולא לתת יותר ביטחון ליהודים. לאחר מכן היתה שורה ארוכה וקשה של התפרעויות של קבוצות די גדולות של אנשים, ולא כל כך קטנות כמו שחושבים. אנחנו זוכרים את ברוך גולדשטיין, ואנחנו זוכרים מקרים קיצוניים, אך יש קבוצות לא רק ביהודה ובשומרון, שהן מסוכנות כי הן לוקחות את הדין לידיים. כאשר הן לקחו את הדין לידיים ועסקו בניגוד לחוק בהתעמרות באוכלוסייה ערבית, טיפלו בהם לפני משורת הדין. אך הנורות האדומות מתחילות להידלק כאשר מדובר ביהודים. לצערי הרב, עדיין לא הפנמנו את רצח רבין ואת כל התוצאות שהיו לאחר מכן.

השאלה שמתעוררת עכשיו, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, זה לא מה היה. אנחנו צריכים לראות מאין באנו, אנחנו צריכים ללמוד מההיסטוריה ולהבין, שאם אנחנו לא משליטים את החוק על אותם אנשים, אלה שראינו בבית-חג"י והדוגמאות שהוזכרו בחברון ובירושלים, שפגעו באוכלוסייה חפה מפשע, אנחנו מגיעים למצב, שבמאמרים ראשיים בעיתונות נאמר שאין דין ואין דין ויש אוזלת יד בטיפול באותם אנשים.

אני לא רוצה להיכנס, כמו ידידי האחרים שדיברו לפני, לתהליך השלום, ואני מציע לחברי השר סילבן שלום שיענה, שיעזוב כרגע את תהליך השלום, כי יש לנו ויכוח קשה ונוקב בנושא תהליך השלום. ברור הוא, שכל פעימה או כל היערכות אחרת, אם יעשו אותה, מדברת על חלק מההתנחלויות ועל יישובים יהודיים שהיו בתוך אזור שבשליטה פלסטינית. אני מדבר עכשיו לא על הסדר הקבע אלא על הסדר הביניים, ולכן צריכה להיות עירנות של המערכת הצבאית, שהיא אחראית לחוק, של המערכת המשטרתית, שאנשים שם, באזורים שבהם הם נתונים בקשיים אובייקטיביים, כמו חברון, כמו באזור של גוש-קטיף, אם כפר-דרום ונצרים, ואם יישובים נוספים שהיו תוך כדי תהליך הביניים. אינני מדבר כרגע על הסדר הקבע.

לכן, הדרך היחידה עכשיו היא להתעסק היום עם פורעי החוק. אם משטרת ישראל לא תשים היום דגש מיוחד ולא תקצה כוחות מיוחדים לטיפול באותם אנשים, כשעשרות תיקים נשארים ללא פתרון, אנחנו נגיע למצב, כפי שכתב חברנו שיף בעיתון "הארץ", שהוא לא חדש, אבל הוא בהחלט יהפוך לחזון שמגשים את עצמו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לסכם ולומר, שאין הבדל בין ערבי לבין יהודי ביהודה ושומרון, ומי שפוגע בערבי חף מפשע היום, יפגע יום לאחר מכן ביהודי חף מפשע. מי שאיננו מקבל את המרות של צה"ל ושל ממשלת ישראל ביהודה ושומרון, יטרפד מחר כל הסכם.

עד היום, אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אין לנו מה להתפאר בצורה שבה אנחנו משליטים את החוק ביהודה, שומרון וחבל עזה. השלטת החוק חשובה הן לערבים, הן ליהודים, ואין זה משנה כלל מתי ואיך אנחנו הולכים להסדר קבע. תודה רבה.

## היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. השר סילבן שלום, בבקשה.

### **שר המדע ס' שלום:**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נושא כזה של הערכות השב"כ הוא נושא שטוב היה אם לא היה מגיע לדיון כאן בכנסת. הרי איש לא מצפה שהיום הערכות השב"כ יהיו בכנסת ומחר הערכות אמ"ן וביום הבא יהיו הערכות של גוף אחר שעוסק בתחום הביטחון.

על-פי הנוהג הקיים מאז ומתמיד – זה לא דבר חדש, חבר הכנסת חיים אורון, ידידי הטוב – הערכות מצב של שב"כ אינן מובאות לדיון במליאת הכנסת. ועדת החוץ והביטחון זה – דבר אחר. הרי גם בוועדת החוץ והביטחון יש ועדת משנה לשירותים חשתיים. כך שלקיים דיון על הערכות אחד מגורמי הביטחון החשובים ביותר כאן, במליאת הכנסת, זה לא דבר שעשו בעבר, ואני לא חושב שיש מקום לקיים דיון במליאת הכנסת בנושא מסוג כזה.

אין ספק שיש דיונים כאלה בנושא של פעילות קבוצות קיצוניות בחברה הישראלית, וזה לא דבר חדש. קבוצות קיצוניות בחברה הישראלית היו תמיד, אגב, משני הצדדים, זה לא עניין של צד אחד וצד שני. דיונים במסגרות האלה לגבי אותן קבוצות היו, ואתם יודעים שיש בשירות אנשים שעוסקים בכך.

### **אורי אור (העבודה):**

תגיד לי, בעשר השנים האחרונות מתי ירו משמאל לימין? תמיד ירו מהימין לשמאל.

### **שר המדע ס' שלום:**

אני לא רוצה להפוך את הנושא הזה לפוליטי, אבל אני יכול להפוך את זה לצד השני – מתי היו בוגדים ומרגלים בצד הזה? אני לא אכנס ואומר מי קיצוני יותר. אלה קיצונים ואלה קיצונים.

### **אורי אור (העבודה):**

היו בוגדים ומרגלים גם בצד הזה.

### **שר המדע ס' שלום:**

אני לא נכנס לכך, ואני לא חושב שזה עניין מפלגתי או עניין פוליטי. אני אומר, שקבוצות קיצוניות יש, והמעקב אחר הקבוצות האלה הוא מעקב שקיים כל הזמן, והדיונים התקיימו, מתקיימים ויתקיימו בעתיד בפורומים של מערכת הביטחון ובקבינט. הקבינט המדיני-הביטחוני מקיים מפעם לפעם דיונים

בנושאים מן הסוג שעולה היום או מסוגים אחרים, ואלה בדרך כלל הפורומים שבהם צריכים לקיים את הדיון.

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שגם ראש הממשלה וגם הגופים המופקדים על כך ערים לסכנות שיש מקבוצות מסוג כזה, עוקבים אחר הפעילות שלהן, עוקבים בתשומת לב אחר ההתפתחויות שיש בתקופה האחרונה, היו גם בתקופות קודמות, והדברים האלה מתקיימים באורח שוטף. יש, כמובן, מפעם לפעם, עליית מדרגה. חבר הכנסת זאבי, אולי כאחד שעסק בתחום זה בקשר מסוים, מכיר את הנושא מקרוב. הוא יודע שדיונים התקיימו גם בתקופתו וגם בתקופות האלה. אלה דברים שעם השנים יש בהם, כמובן, שיפורים והשתכללות, אבל בסך הכול אי-אפשר לבוא ולומר שהדברים האלה לא מקבלים את תשומת הלב הראויה, לא מקבלים את המעקב, הדברים האלה נעשים, ובשירות עצמו נותנים לכך את מלוא החשיבות.

אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, שהנושאים האלה נמצאים בדיונים גם בימים האלה. אני חושב, שהדיונים והטיפול בכך צריכים להישאר במסגרות שבהן זה צריך להיות, ולא במסגרת דיון במליאת הכנסת.

#### **היו"ר ש' וייס:**

אתה מציע להעביר זאת לוועדת החוץ והביטחון?

#### **שר המדע ס' שלום:**

אני מציע להעביר לוועדת החוץ והביטחון – או אם יסתפקו בדברי.

#### **אורי אור (העבודה):**

ועדת החוץ והביטחון.

#### **שר המדע ס' שלום:**

בסדר, שזה יהיה בוועדת חוץ וביטחון. יש שם גם ועדת משנה מסוימת, ושם יטפלו בנושא זה. אני מוכן.

#### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה. חבר הכנסת האשם מחאמיד יציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת חיים אורון.

### **האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):**

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולברך את כבוד השר. לא משנה אם הוא לא שמע, אבל לפרוטוקול אני מברך אותו.

### **שר המדע ס' שלום:**

שמעתי. תודה.

### **היו"ר ש' וייס:**

על כל פנים, הוא תוספת לאגף השלום בממשלה.

### **האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):**

אני מקווה שזה יהיה נכון.

### **שר המדע ס' שלום:**

שלח לי חבר מחברת פרסום אוסף של מלים שיש להן כפל משמעות. הוא כותב: אין שלום, אין ביטחון  
— — — יש שלום, יש מדע — — —

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת דהאמשה חושב שיש מדע אז יהיה שלום.

### **האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):**

אני מקווה שכל מה שתיארת, אדוני השר, אכן יתממש.

אדוני היושב-ראש, לעצם העניין. אני גם רוצה לברך את כל הדוברים אשר הזהירו מפני הסכנות הכרוכות בנושא הזה, ואכן היו דברים מעולם. מחתרת יהודית, קבוצות טרור כמו "כהנא חי" עדיין קיימות, צילומים בטלוויזיה הראו התארגנויות.

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שאם תהליך השלום יתקדם, ואני מקווה שהוא יתקדם, התארגנויות כאלה אכן קיימות והן תתנגדנה בנשק לכל אפשרות של התקדמות בתהליך השלום. מובן שהם עלולים גם לפגוע בכל רגע בפלסטינים ולטבוח בהם. אדוני היושב-ראש, אני מזהיר, הם מסוגלים בכל רגע לטבוח. הם חזקים, יש להם כוח, יש להם נשק. לכן, צריך להחרים את הנשק שבידיהם.

אדוני השר, במקום לעשות זאת, הממשלה שאתה חבר בה מקימה צוות שיטפל באוכלוסייה הערבית בארץ. אין לכם מה לעשות, פשוט מאוד – להצר את צעדיה של האוכלוסייה הערבית. יש צוות מיוחד, שהשב"כ גם בתוכו, שבא בעצם לעקוב אחריו. על מה? תודה.

**היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה.

### **מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת**

**היו"ר ש' וייס:**

חברים, אנחנו נאפשר לסגנית מזכיר הכנסת למסור הודעה, ומייד נצביע.

**סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:**

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם ועדת העבודה והרווחה – הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 28), התשנ"ח-1998; וכן הצעת חוק שירות לאומי (תנאי שירות למתנדב בשירות לאומי), התשנ"ח-1998. תודה.

**היו"ר ש' וייס:**

אני מודה לך.

## הצעות לסדר-היום השב"כ מזהיר מהתקוממות יהודית מזוינת אם תבוצע נסיגה

### היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה. הצעות בנושא: השב"כ מזהיר מהתקוממות יהודית מזוינת אם תבוצע נסיגה, של קבוצת חברי הכנסת. המלצת השר היא שהנושא יועבר לוועדת החוץ והביטחון. בעלי ההצעה מסכימים?

### אורי אור (העבודה):

כן.

### היו"ר ש' וייס:

בסדר, רבותי, ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

### היו"ר ש' וייס:

15 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים.

## הצעה לסדר-היום קריאתה של מזכירת המדינה לחידוש המשא-ומתן הישיר עם הפלסטינים



## היו"ר ש' וייס:

רבותי, כפי שאתם רואים, יש לנו פינה שבועית קבועה של חבר הכנסת רמון. זה לאט לאט ייכנס לתקנון הכנסת. פינת רמון, בבקשה. קריאתה של מזכירת המדינה לחידוש המו"מ הישיר עם הפלסטינים – חבר הכנסת רמון, שלוש דקות; הצעה מס' 4974, בבקשה.

## חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, השבוע שוב נתקלנו בתופעה המדהימה, כיצד אין שום קשר בין מה שראש הממשלה מדווח לציבור לבין האמת, והפעם סמיכות הזמנים היתה באמת יוצאת דופן.

ביום שני, ב-12:00, מופיע ראש הממשלה בפני צעירי ה"בונדס" ומודיע, שהוא הגיע להבנות עם ארצות-הברית, שהכדור נמצא בידי הפלסטינים, וכי חלה התקדמות בלתי-רגילה בכל המשא-ומתן. העם שומע את הקולות, ובכל זאת, אף שהוא מכיר את ראש הממשלה ויודע שלא פעם אחת ולא פעמיים ושלוש פעמים בעניין הזה הוא כיזב לו, הוא אומר: בכל זאת ראש הממשלה אומר את זה בצורה כל כך בטוחה וחד-משמעית, איך לא נאמין?

מה רוצה אלוהים? לא עוברות אלא שבע-שמונה שעות ומופיע ג'יימס רובין, הדובר של ה"סטייט דפרטמנט", ומפיל על מדינת ישראל את השמים מבחינה מדינית. רק מה, אצלנו לא עוסקים בזה, כי יש לנו איזו פרשייה וכו' שתופסת את הנפח.

אני אקרא מה הוא אומר, כי לצערי הדברים האלה כמעט שלא הובאו לידיעת הציבור, בוודאי לא בהדמתאים, דברים שהופכים את דבריו של ראש הממשלה לעפר ואפר. לדעתי, חוץ מלהגיד לו, אדוני ראש הממשלה, אתה משקר במצח נחושה, הוא אמר הכול. ואלה האמריקנים, הידידים הכי טובים, שהוא הגיע אתם להתקדמות.

מה הוא אומר? אני מצטט, וכדאי שתסכיתו נא: ברצוני להכניס דברים לפרספקטיבה, שכן היו כמה דיווחים מטעים והיו כמה טיעונים חסרי שחר על-ידי כמה כתבים ועל-ידי כמה נושאי תפקידים. אנו נצמדים לרעיונות שקבע הנשיא קלינטון והציגה מזכירת המדינה בפני הישראלים והפלסטינים, ואנו מאמינים כי ניתן להגיע להסכמה בהתבסס על רעיונות אלה. אין שום שינוי ביוזמה.

מי הצד שבאמת אמר כן ומי אמר לא?

## ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תמשיך, תמשיך.

### חיים רמון (העבודה):

ברצוני להבהיר חד-משמעית – כשאני אומר ברצוני, אני מודיע שדובר המדינה אומר שברצוני להבהיר חד-משמעית: הפלסטינים אמרו כן עקרוני לרעיונות אלה. אנו עבדנו עם הישראלים כדי לברר אם הם מסוגלים להגיב ב"כן" לרעיונותינו. הישראלים אכן התקדמו, אבל נותרו פערים. יש צד שאמר כן ויש צד שאמר לא.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נו?

### חיים רמון (העבודה):

מה זה נו? הוא אומר שהוא הגיע להסכמה אתם.

מדברים על הדדיות. אומרים: ערפאת לא עשה כלום. אומרים האמריקנים, לא אני, אני רק מצטט את בעלת-בריתנו.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מדלג על קטע, חבר הכנסת רמון.

### חיים רמון (העבודה):

אני לא מדלג על שום דבר. אם ייתנו לי זמן אני אקרא הכול. פשרה זו כוללת הורדה משמעותית בכמות השטח שהמנהיג הפלסטיני ציפה לה. היא גם טיפלה היטב – תקשיב טוב, חבר הכנסת ריבלין – במה שהבנו כרצון הישראלי שתתבצע במקביל מלחמה אמיתית בטרור. איך הוא אומר? – טיפלה היטב; לא הכרעה, לא במדינה, טיפלה היטב, כך שעם העברת שטח – תקשיב היטב – מוקמת תשתית למלחמה בטרור.

בהצעתנו ניסינו להיענות לצרכים החיוניים של שני הצדדים. הצענו יוזמה המבוססת על עמדות הצדדים. שום דבר ממה שראש הממשלה אומר בחודשים אלה לא היה ולא נברא, אבל אני אומר לכם למה אני צריך את זה.

אני קורא ואומר את זה שוב. אמרתי את זה בדברי הברכה לשר סילבן שלום, ובירכתי אותו אז באריכות, והיום הוא בשבילי כבר שר ותיק, ואני לא צריך לציין זאת. אני אומר לשר סילבן שלום: ביקשתי ממך, איזה סודות נותרו? שיקום ראש ממשלת ישראל, לאחר שהפילו עליו את השמים,

לאחר שדובר מחלקת המדינה הציג אותו כבדאי, כמספר סיפורים שלא היו ולא נבראו, אני מבקש דבר פשוט: תופיע בכנסת, תופיע איפה שאתה רוצה, תבוא ותציג את היוזמה האמריקנית. כל זה אומר, שהכדור הוא בידי ישראל, לא בידי הפלסטינים. את זה אומר דובר המדינה.

### **ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

הוא אומר שייפגשו.

### **חיים רמון (העבודה):**

מאה אחוז, שייפגשו, זה בסדר. רק מה, הוא אומר, שייפגשו, ישמעו זה את זה, אבל אנחנו סיימנו את עבודתנו.

### **ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

סיימנו את עבודתנו.

### **חיים רמון (העבודה):**

חבר הכנסת ריבלין, אתה יודע שהפגישה הזאת היא עוד חלק מהתעתוע ומהניסיון למשוך זמן.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

הצעה לסדר. חבר הכנסת חיים רמון ישאיר את ההצעה שלו לסוף סדר-היום. לי יש הצעה לסדר-היום, ואני יושב ומחכה – – –

### **היו"ר ש' וייס:**

חבר הכנסת זאבי, אתה צודק, והוא מסיים. אי-אפשר לשנות את התקנון באופן מוחלט.

### **חיים רמון (העבודה):**

אתה צודק, ואני מסיים.

אני אומר לשר, יבוא ראש הממשלה לכאן ויגיש את העניין, והעם ידע אחת ולתמיד על מה ולמה הוא מביא עלינו את האסון המדיני והביטחוני הזה.

### **היו"ר ש' וייס:**

תודה רבה לחבר הכנסת חיים רמון. חבר הכנסת חנן פורת לא אתנו, לכן השר סילבן שלום ישיב. היתה הצעה מקבילה של חבר הכנסת חנן פורת, והוא פשוט לא הגיע.

### **שר המדע ס' שלום:**

תודה. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת חיים רמון אכן עולה כאן מדי שבוע ל"פינת רמון", ואני נאלץ להשיב לו. אני עושה זאת באהבה, כי אני חושב שהדברים שהוא אומר הם לפי אמונתו, לפי הבנתו, מבחינתו הם דברי טעם.

### **חיים רמון (העבודה):**

אבל לא הבאתי משלי. ציטטתי. לא נאמתי נאום.

### **שר המדע ס' שלום:**

השאלה היא אם הם באמת דברי אמת.

ישראל מקבלת בברכה את הקריאה לחידוש המשא-ומתן הישיר עם הרשות הפלסטינית. צריך לזכור, שהמשא-ומתן הזה נותק לא על-ידינו, אלא על-ידי הרשות, במרס 1997. לדעת ממשלת ישראל, אין תחליף למשא-ומתן ישיר, והיה זה הסירוב הפלסטיני שגרם לקיפאון בשיחות.

ברצוננו להדגיש, אדוני היושב-ראש, שאף שהפלסטינים לכאורה קיבלו את היוזמה האמריקנית, הם אינם מוכנים לפרט את הצעדים שהם מוכנים לנקוט כדי לממשם. אני מדבר אליך עכשיו כעורך-דין אל עורך-דין. כשיש חוזה, צריכים שני הצדדים לקיים אותו?

### **חיים רמון (העבודה):**

תציג אותו.

### שר המדע ס' שלום:

כאשר צד אחד לא מקיים, הוא יכול לתבוע אכיפה מהצד השני?

### חיים רמון (העבודה):

מאה אחוז, רק תגיד את זה. תציג את זה, תגיד מה לא מקיימים, מה כן מקיימים – אני מסכים. שיבוא ראש הממשלה לכנסת – – –

### שר המדע ס' שלום:

הרי יש מצב שבו הצד הפלסטיני אינו מקיים את ההסכם, ולכן הממשלה אינה מוכנה לקבל את ההבטחות הממוחזרות האלה. על ביטול האמנה כבר שמענו? – נבטל. מתי?

אני יושב עם חבריך, חבר הכנסת חיים רמון, והם אומרים לי: מה, אתה רוצה להביא לפה את כל המל"פ – המועצה הלאומית הפלסטינית – פנימה? תסתפקו בוועד הפועל, הרי האמריקנים תומכים גם בוועד הפועל. מה, אתם רוצים את המל"פ? אתם רוצים להביא לכאן את כל הקיצונים האלה? אני אומר: טוב, אפשר להביא אותם גם לירדן, גם לקהיר. אבל זה לא משנה, נגיד. אומרים: טוב, תביאו אותם, אבל מה יהיה אם לא יהיה רוב של שני-שלישים? הרי לפי האמנה צריך להיות רוב של שני-שלישים.

### חיים רמון (העבודה):

היום יש המועצה הלאומית הפלסטינית.

### שר המדע ס' שלום:

אם הם לא יבטלו ולא יהיה להם רוב של שליש, אנחנו נהיה במצב שנבצע את חלקנו, ניסוג, והם לא ישיגו רוב של שני-שלישים.

אדוני היושב-ראש, הם צריכים להביא לא רק לביטול האמנה אלא גם למלחמה בטרור, לצמצום הכוחות המזוינים הפלסטיניים – לא המשטרה – הכוחות המזוינים הפלסטיניים, להפסקת ההסתה הפרועה ולהפסקת הפעילות הבלתי-חוקית בירושלים.

אדוני היושב-ראש, אנו עומדים על כך, שהרשות תתרגם לשפת המעשה את התחייבותיה לפי המכתבים ליצחק רבין, זיכרונו לברכה. חבר הכנסת חיים רמון, אני חוזר על המשפט, זה חשוב: אנחנו עומדים על כך שהרשות תתרגם לשפת המעשה את התחייבותיה לפי המכתב ליצחק רבין,

זיכרוננו לברכה, ב-1993, בהסכמי אוסלו א' ואוסלו ב', גם בהסכם חברון וגם בתרשומת לתיק. הדברים האלה הם התחייבויות של הפלסטינים שניתנו כבר מקדמת דנה.

### חיים רמון (העבודה):

עכשיו אתם צריכים לקיים. אתם טוענים שלא – תציגו את היוזמה. למה אתה מפחד להציג אותה? האמריקנים אומרים שהפלסטינים מכבדים את זה. אני לא יודע מה היוזמה. תציג אותה פה, אולי אני אהיה בעדה; אבל אתם מסתירים.

### שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, הדברים ברורים, יש צד אחד שאינו מקיים, ואין לדרוש מהצד השני. צר לי, כל פעם אנחנו נאלצים להגיע למצב בלתי אפשרי, כאן במדינת ישראל. הממשלה מנהלת את המשא-ומתן כאשר ידה קשורה לאחור, כי חצי העם, באמצעות נציגיו, אומר לממשלה: אתם לא עושים מספיק.

### חיים רמון (העבודה):

לא. חצי העם אומר רק דבר אחד: תגידו מה היוזמה – אנחנו נתמוך בראש הממשלה. אני רוצה לתמוך בראש הממשלה.

### שר המדע ס' שלום:

אבל חצי העם שמיוצג כאן אומר לממשלה זו: אתם לא עושים מספיק, אתם לא מגמישים מספיק, אתם לא הולכים לקראת. ובצד השני, הפלסטיני, אין אפילו אחד שאומר, לא תוותרו, לא תגמישו, אלא תמלאו את ההתחייבויות שלכם.

### היו"ר ש' וייס:

חצי העם עכשיו בדרך לחופשה בחוץ-לארץ. אגב, כשיש בחירות, החצי הזה גם בחוץ-לארץ. לכן אתם מנצחים.

### שר המדע ס' שלום:

לפני חג הפסח דיברו הרבה על נסיעות לחוץ-לארץ, ואז רזי ברקאי הביא סקר ב"גלי צה"ל" – כמה מתושבי מדינת ישראל באחוזים לא היו בימי חייהם בחוץ-לארץ?

### **היו"ר ש' וייס:**

המון. ניחוש שלי – 80%.

### **חיים רמון (העבודה):**

כמה לא היו בחוץ-לארץ?

### **שר המדע ס' שלום:**

כן, מעולם, אפילו לא פעם אחת, לא בטורקיה ולא בקפריסין.

### **חיים רמון (העבודה):**

מכלל האוכלוסייה – כ-40%.

### **אורי אור (העבודה):**

יש כאלה שנוסעים כמה פעמים.

### **שר המדע ס' שלום:**

שני-שלישים מתושבי ישראל מעולם לא היו בחוץ-לארץ.

### **חיים רמון (העבודה):**

ממתי הסקר הזה?

### **שר המדע ס' שלום:**

לפני ארבעה חודשים.

### חיים רמון (העבודה):

לא יכול להיות.

### היו"ר ש' וייס:

יש כאן בעיה. מיליון עולים מרוסיה היו בחוץ-לארץ, הם באו משם.

### שר המדע ס' שלום:

כל מדינת ישראל היתה בחוץ-לארץ, אני מדבר – מהרגע שהם באו.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון.

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת, אנחנו חייבים להפריד את התהליך, כי בזמן שדנו כאן, בוודאי דווח לאומה על החלטת סטרשנוב.

חבר הכנסת האשם מחאמיד ינסה להסיר את ההצעה. הפעם רק דקה.

### חנן פורת (מפד"ל):

עוד לא אמרתי את דברי.

### היו"ר ש' וייס:

מייד אני חוזר אליך.

### האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):



אדוני היושב-ראש, בהצעה השנייה, שלא דובר עליה, כתוב: הפעימה השנייה והשלישית הדופקת בשער. אדוני, תרשה לי להשתמש בשורש – – –

### היו"ר ש' וייס:

חברים, היתה תקלה, לא רציתי לפגוע בזכויות של חבר הכנסת חנן פורת. התוכנית המקורית היתה: הצעה לסדר-היום של חיים רמון, הצעה לסדר-היום של חנן פורת, תשובת השר על שתי ההצעות, ולאחר מכן הצעות אחרות. בזמן שהיתה התרחשות, עשיתי שלום לחנן פורת מעבר לזכויות של "קול ישראל". הוא חזר, אני לא רוצה לפגוע בו, לכן נעשה שתי פרוצדורות נפרדות.

### חנן פורת (מפד"ל):

לי נמסר אחרת.

### היו"ר ש' וייס:

מה זה חשוב – אני לטובתך כאן, אתה עוד מתווכח? נצביע ואחר כך נעבור אליך. השר בוודאי לא ישיב לך בנפרד, אלא יפנה אותך לפרוטוקול. בכל זאת זה יפה.

### חיים רמון (העבודה):

התשובה שלו תהיה קצרה – אין פעימות.

### היו"ר ש' וייס:

חברים, תנו לחבר הכנסת מחאמיד לסיים, כדי שאוכל לסיים את התורנות שלי.

### האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

להתחיל אדוני, לא לסיים.

אדוני היושב-ראש, לגבי הפעימה השנייה והשלישית, מישהו כתב: הפעימה השלישית דופקת בשער; ואני אשתמש במלה ואומר שהיא נדפקת בשער. השר מרדכי – שהוא אמין – סיפר לפני כמה זמן, שהפעימה תתבצע בתוך ימים. שאלתי: אולי שבועות? הוא אמר: לא, ימים.

באים לדבר על משא-ומתן ישיר, מה זה אומר? זה אומר שראש הממשלה דפק את המסמר האחרון בארון המתים של תהליך השלום; זה אפילו אומר, שראש הממשלה קבר את הסכם אוסלו.

### היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. ההצעה שלך יותר מדי סקסיסטית.

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. ההצעה – להעביר לוועדת החוץ והביטחון את ההצעה של חבר הכנסת חיים רמון על קריאתה של מזכירת המדינה לחידוש המשא-ומתן הישיר עם הפלסטינים.

### רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, הצבעה גורפת למליאה עד הפגרה.

הצבעה מס' 14

### חיים רמון (העבודה):

אני מבקש דיון במליאה.

### היו"ר ש' וייס:

אתה רוצה למליאה? סליחה, אני מבטל את ההצבעה.

### רחבעם זאבי (מולדת):

---

### היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת רמון. חבר הכנסת זאבי, רציתי להודיע לך, שהשבוע הטקטיקה היא לא "שקרן" אלא "מכזב"; זו המלה השבועית.

חבר הכנסת רמון עומד על כך שזה יהיה במליאה. לפיכך, אם יהיה רוב – ההצעה תידון במליאה; אם היא תיפול – היא תידון בוועדה. אנחנו מצביעים מחדש.

#### שר המדע ס' שלום:

למליאה.

#### היו"ר ש' וייס:

רבותי, מליאה. למה שלא יהיה במליאה, ממילא הוא כל שבוע במליאה, אז הוא יהיה פעמיים.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

#### היו"ר ש' וייס:

12 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. בבוא הזמן יתקיים דיון במליאה.

עכשיו אני מזמין את חברי, חבר הכנסת רפי אדרי שיחליף אותי.

#### מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

#### היו"ר ש' וייס:

לפני כן – הודעה לסגן מזכיר הכנסת.

### סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה על שולחן הכנסת, ביום י"ג בתמוז התשנ"ח, 7 ביולי 1998, החלטת ועדת האתיקה בעניין שליחים מטעם ה"בונדס" בארצות-הברית. תודה.

### היו"ר ש' וייס:

תודה.

## הצעה לסדר-היום ההסכם המתגבש על הפעימה השנייה והפעימה השלישית הדופקת בשער

### היו"ר ש' וייס:

עכשיו חבר הכנסת חנן פורת יעלה את הצעתו לסדר-היום – מס' 4995; בבקשה.

### חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר המדע, אנחנו נמצאים היום בימי בין-המצרים – בין שבעה-עשר בתמוז לתשעה באב. על אותם שלושה שבועות של ימי בין-המצרים אומרים חכמים: כל רודפיה השיגוה בין המצרים. והביטוי המעניין הזה "בין-המצרים" מתפרש יפה מאוד מתוך הכרת המציאות של הטבע.

לפנינו כאן דימוי של מלכודת פתאים; מלכודת שבה משתמשים הציידים במדבר סיני, גם בערבות הנגב: שני קירות אבן, רחוקים מאוד זה מזה, והצבי, לפי תומו, לאחר שמבהילים אותו, נכנס אל בין אותן גדרות. לאט לאט הגדרות הולכות והופכות להיות צרות, צרות, ובסופו של דבר אין מוצא. ואז, כמו אתונו של בלעם – היא נלחצת אל הקיר ולוחצת את רגל הרוכב עליה. כך נלכדים הצבאים בין המצרים.

הסכם אוסלו הוא אותה מלכודת פתאים של בין-המצרים. מתחילים באיזה דבר תמים לכאורה, אוסלו א', עזה ויריחו תחילה, אחר כך אוסלו ב', אחר כך הסכם חברון, אחר כך פעימה ראשונה, שנייה, שלישית, והנה אתה מגיע כתרנגול מרוט נוצות אל הסכם הקבע, כשבעצם כבר כל נכסיך אינם בידך.

אלה דברים שכולנו יודעים אותם. מעניין פעם אחת לשקול מה היא הסיבה לכך שהלכו להסכם פתאים זה ומי היה הפתי שניצוד בו. אני חושב, שהפתאים כיום הם אנחנו, הממשלה וכל אלה שנלכדו במצודת אוסלו כדגים שנאחזו במצודה רעה.

אבל אני רוצה לדבר עכשיו באופן קונקרטי מאוד על היחס שבין שני הקטעים שבהם אנחנו עומדים – הפעימה השנייה והפעימה השלישית; הנסיגה השנייה והנסיגה השלישית. אני רוצה לומר לך, שחודשים ארוכים, במשא-ומתן עיקש עם ערפאת ועם חבר מרעיו, אמר ראש הממשלה, בצדק: אינני מוכן להגיע לסיכום על הנסיגה השנייה גם אם נגזר עלי ללכת בה – אני חושב שלא נגזר עליו – אבל גם אם נגזר עלי ללכת בה, אם לא נגיע אתכם לסיכום על ההיקף של הפעימה השלישית, כדי שלא , וכאן עוד 15%, A או B שהופכים להיות שטח C נעמד בפני מצב שבו אנחנו ניסוג, כאן 13% משטח ובסופו של דבר ביום שבו נסיים את הנסיגה השנייה, ערפאת יקיש בדלת ויאמר: עכשיו תנו לי את ליטרת הבשר של הנסיגה השלישית. אינכם נכונים לתת? אוהו, אינתיפאדה, השתוללות המנהרה וכדומה.

לאחרונה דומני שראש הממשלה התייאש מכך, לצערי הגדול, כך על כל פנים שמעתי מפיו. וכששאלתי אותו, מה על הנסיגה השלישית אם עכשיו אתה הולך על 13%? הוא אומר: 1% בלבד. אמרתי לו: וערפאת בוודאי יחבק וינשק אותך, הרי תהיה השתוללות רבתי בין הערבים, בעולם הערבי, בעולם כולו. אמר לי ראש הממשלה: אבל עם ארצות-הברית הגעתי להבנה שהם לא יתנגדו. אמרתי לו: אדוני ראש הממשלה, בסרט הזה כבר היינו.

אני רוצה לומר לך, אדוני כבוד השר, ולכם, חברי הכנסת – אני עומד לסיים – – –

### היו"ר אדרי:

לא, לא, אדוני. מתי היתה השיחה הזאת? היום?

### חנן פורת (מפד"ל):

לא. לפני זמן לא רב.

אני רוצה לומר לך, אדוני כבוד השר, לפי דעתי, מנקודת מבט רציונלית – אינני מדבר כעת על נאמנות לארץ-ישראל, אינני מדבר כעת על הסיכון הביטחוני, אבל מנקודת מבט רציונלית, אם רצוננו, רצונה של הממשלה, לטעמה, בנסיגה הזאת להשיג ולו משהו שיש בו רגיעה, היא חייבת להגיע להסכמה עם הרשות הפלסטינית על הנסיגה השנייה והשלישית גם יחד, שאלמלא כן זאת לא רק מלכודת פתאים, זאת מלכודת שבה כל הכתובות רשומות על הקיר. ואל נשכח שמנקודת מבטו של ערפאת הנסיגה השלישית חייבת לכלול כבר את כל השטח, להוציא את מחנות הצבא ואת היישובים. זאת אומרת, שיהיה פה פיצוץ כשהשטח הוא כבר, בחלקו הגדול, בידיו, ויש לו האפשרות גם לאיים שוב בטרור, ושוב הוא לא יכול לעצור את אנשי ה"חמאס" וכדומה.

אני רוצה להציע לך להביא בפני הממשלה הצעת החלטה פשוטה – אני אומר שוב, מנקודת מבטה של הממשלה – שאומרת את המלים הבאות, ובהן אסיים: הממשלה קובעת, כי כל הסכמה עם הרשות הפלסטינית בדבר היערכות מחדש במסגרת צעדי הביניים חייבת לכלול את היקפן של הפעימה השנייה והפעימה השלישית גם יחד, במגמה למנוע אי-הבנות וחיכוכים עם הרשות הפלסטינית בהמשך המשא-ומתן המדיני.

שרינו, שרי המפד"ל, הגישו הצעה מעין זו, והיא ניצבת על שולחן הממשלה. לפי שיחות שערכתי עם מרבית שרי הממשלה יש תמיכה בכך, ואני רוצה, אם משהו איננו מאמץ את הדבר הזה – אני אומר שוב, לטעמו של מי שנכון לסגת – שיסביר לי איזה היגיון יכול להיות בנסיגה שנייה, כשאתה יודע שלאחריה תקבל את האגרוף המוטח בפרצופך, ויגידו לך: עכשיו נסיגה שלישית, ואם לא – טורח.

### **היו"ר ל אדרי:**

אדוני, אני מבקש ממך – – –

### **חנן פורת (מפד"ל):**

תודה רבה.

### **היו"ר ל אדרי:**

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת חנן פורת, על הצעתך. אני מזמין את השר סילבן שלום.

אדוני חבר הכנסת רמון, אתה לא מרגיש איזה שינוי בטון או בהצעה של חבר הכנסת פורת? הוא כבר מסכים לפעימה שנייה ולפעימה שלישית ביחד. יש התקדמות גדולה.

### **חיים רמון (העבודה):**

לא, אני לא מרגיש שום דבר.

### **תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):**

בתנאי שביחד יהיה פחות – – –

## היו"ר ל אדרי:

יש התקדמות גדולה.

## תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

---

## היו"ר ל אדרי:

הוא כבר מסכים ל-13%, אני הבנתי. הוא מסכים בפעימה ל-13%, אם הבנתי כך. אדוני מסכים לפעימה ראשונה של 13%? אני מנסה להבין.

## חנן פורת (מפד"ל):

---

## חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש ---

## חנן פורת (מפד"ל):

--- לטעמה של הממשלה ---

## חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת פורת, לא תבוא לך ישועה בנושא ההתערבות שלנו.

## היו"ר ל אדרי:

תודה, אדוני.

## שר המדע ס' שלום:

אני מכיר את ההתערבות, אדוני היושב-ראש, ואני כבר לא יודע – – –

## היו"ר ל' אדרי:

אתה לא יודע מי ינצח.

## חיים רמון (העבודה):

— — —

## ח' כהן (מרצ):

שרי המפד"ל הודיעו שהם לא יעזבו בשום מקרה.

## חיים רמון (העבודה):

שלא השנייה ולא השלישית ממשמשת.

## שר המדע ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, גם חבר הכנסת חיים רמון וגם חבר הכנסת חנן פורת היו אלה שבירכו אותי בהשבעה, וכרגע אני לא יכול לעמת אותם זה עם זה כשני ידידי. אבל ראינו כאן מצב, שבו מצד אחד נאמר, אתם לא עושים, ומצד שני נאמר, אתם עושים יותר מדי. חיים רמון עלה לכאן ואמר, אתם לא עושים שום דבר, אתם לא רוצים להתקדם, אתם לא רוצים לתת ואתם לא רוצים כלום, ומגיע ידידי חנן ואומר: אתם מוכנים ל-13% בפעימה הראשונה, פעימה שנייה, זה הראשונה והשנייה יחד, ומה יהיה עם השלישית? עוד 1% שאתם אומרים, אף אחד לא יסכים, אף שהאמריקנים אולי מסכימים לפי דבריו.

## חנן פורת (מפד"ל):

דיברתי על הצורך להגיע להסכמה – – –



### שר המדע ס' שלום:

האחד עולה אחרי השני, ואלה הם שני קצוות מנוגדים לחלוטין.

### חנן פורת (מפד"ל):

---

### שר המדע ס' שלום:

לא, אבל בנקודת הראייה לגבי מה שהממשלה עושה. לא לגבי ההשקפה שלהם, זה ברור. כל אחד והשקפתו. אבל מצד אחד, מישהו רואה שמה שהממשלה עושה זה כלום, ומצד שני, מישהו רואה שמה שהממשלה עושה הוא ויתור על חלק גדול.

אז אתה אומר, בעצם, אדוני היושב-ראש, איפה נמצא המצב האמיתי? קודם אמרתי לחבר הכנסת חיים רמון, ובזאת אני רוצה לענות גם לחבר הכנסת חנן פורת, אולי להרחיב. תראה, אנחנו נמצאים במצב שיש בו התחייבויות שלקחנו על עצמנו גם כממשלה נבחרת במשטר דמוקרטי וגם כאמירה אסטרטגית לפני הבחירות לכנסת. לפני הבחירות לכנסת היתה התלבטות קשה בסיעת הליכוד מתוך, נאמר, הצמרת, איך ללכת אל הבוחר? ההחלטה האסטרטגית אמרה, שאנחנו, כממשלה דמוקרטית, אם ניבחר, יש רציפות השלטון, נקיים את ההסכמים, אבל רק אם הצד השני יקיים את חלקו. ומהאמירה הזאת לא זזנו.

הממשלה נכנסה לכהונתה ב-18 ביוני 1996, והיום אנחנו נמצאים ב-15 ביולי 1997, קרי, 25 חודשים – – –

### היו"ר ל אדרי:

1998.

### שר המדע ס' שלום:

1998. סליחה. למה אמרתי 15 ביולי 1997, אתה יודע?

### היו"ר ל אדרי:

לא, אני לא יודע.

### שר המדע ס' שלום:

זה עניין אישי. היום יש לילד שלי יום הולדת שנה, הוא נולד ב-15 ביולי 1997 – – –

### היו"ר ר' אדרי:

מזל טוב.

### רחבעם זאבי (מולדת):

ימי הולדת לפי תאריך עברי – – –

### שר המדע ס' שלום:

זה גם נכון, אבל זה נותן אפשרות לחגוג פעמיים.

### רחבעם זאבי (מולדת):

פעם שנייה – נוצרי.

### שר המדע ס' שלום:

מה תגיד על מקריות של תאריך לועזי, למשל? אני הופך את העניין לשיחה אישית, כי אין לנו שידור טלוויזיה, אז אין לי בעיה.

נכנסתי לכנסת והושבעתי ב-13 ביולי 1992. הושבעתי כשר בממשלה ב-13 ביולי 1998, בדיוק באותו חודש, בדיוק באותו יום. תאריך לועזי. ל-13 יש גם משהו באמירה היהודית שאנחנו כן מאמינים בזה לעומת עמיתינו הנוכרים – – –

### רחבעם זאבי (מולדת):

---

**שר המדע ס' שלום:**

נו, אתה רואה? מג"ד 13.

**רן כהן (מרצ):**

---

**שר המדע ס' שלום:**

כן, אבל זה צירוף מקרים כזה נדיר שנכנסתי לכנסת בדיוק ביום מסוים והושבעתי פעם ראשונה להיות בממשלה בדיוק באותו יום. זה היה צריך להיות ארבעה ימים קודם, אבל מיקי איתן לא הסכים לעשות את הרוטציה וזה נדחה. הוא הסכים לעשות את הרוטציה יום לפני כן, כך שזה נדחה מיום רביעי שבו זה היה אמור להיות עד יום שני, ואז זה יצא בדיוק.

**שבח וייס (העבודה):**

אני חושב שג'ודי ביקשה – – –

**מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

---

**שר המדע ס' שלום:**

לא, סתם, עניין של תאריכים. אין טלוויזיה, אז אתה יכול לדבר על מה שאתה רוצה, זה בסדר.

לעצם העניין וכדי להיות רציניים – – –

**חנן פורת (מפד"ל):**

### שר המדע ס' שלום:

לפני הבחירות אמרנו את הדברים, ואנחנו מתכוונים אליהם. ההתכוונות שלנו היא להגיע לפעילה. באותן שנתיים, באותם 25 חודשים שעברו מאז נכנסה הממשלה הזו לכהונתה, הממשלה לא נתנה 1%, 2%, 3%, ואף לא 13%, מסיבה אחת פשוטה, כי היא רוצה להגיע להסכמה על המכלול.

מובן שלא בכל דבר האמריקנים בדעתנו. בנושא ביטול האמנה הם בדעת הפלסטינים. הם חושבים שצריך להיות גוף שנקרא הוועד הפועל, ולא המל"פ. בנושא הסגרת המרצחים, הם לא בדעתנו. הם בדעה שהפלסטינים יכולים לשפוט אותם בשטחם. הם לא בדעתנו לגבי מה שהם עצמם התחייבו לו. הרי גם בכל אחד מההסכמים נאמר, שמי שקובע את גודל הפעימה זה גורם אחד בלבד, וזה אנחנו. אבל הם הציעו את הצעתם שלהם, למרות מסמך כריסטופר מהסכם חברון.

כך שיוצא מצב, שאנחנו כן מוכנים ללכת לקראת. אני אומר לך, לפחות לגבי הצבעתי שלי היום, תמיד כשהייתי סגן שר זה היה אולי במישור התיאורטי, לא יכולתי ליישם את זה בהצבעה – יש רוב לפעימה בממשלה. אבל אם הפעימה הזאת תהיה פעימה חד-צדדית, שאינה מלווה בהתחייבויות פלסטיניות, לפי דעתי אין רוב, ולא יהיה רוב בממשלה לדבר כזה. לא יהיה מצב שבו זה יהיה חד-צדדי, וזה למה? לא בגלל הצורך לבטל את האמנה, להקטין את המשטרה, לבטל את ההסתה ברדיו פלסטין ובטלוויזיה ולהפסיק את ההתנגדות במזרח-ירושלים ולקצץ בכוחות המזוינים, הכול דברים נכונים. אללא כיוון שאם אנחנו לא נעמוד היום על קיום הדברים האלה, מה נאמר כאשר יהיה הסדר קבע, ובהסדר הקבע לא יקיימו את חלקם? מה נגיד אז? הרי אז הם עשו ולא עמדנו על כך, אז על מה אנחנו עומדים עכשיו? לכן, לפי דעתי זה לטובת השלום שהעמידה תהיה עכשיו, ואז נוכל להתקדם.

אנחנו חשבנו שיש ללכת לפעימה אחת שתכלול את שלוש הפעימות. זו היתה דעתנו, ואמרנו שאפשר לעשות את זה בפעם אחת או לעשות את זה בשלוש פעמים, כשזה מחולק לשלוש מנות, אבל את גודל הפעימה אנחנו קובעים. לאחר מכן היתה הצעה, שיהיו פעימה ראשונה ושנייה משולבות, שהפעימה השלישית תהיה בוועדה משותפת ישראלית-אמריקנית-פלסטינית.

מאחר שחשבנו, שאם האמריקנים הציעו את הפעימה השנייה והם בדעה שצריכים לעשות גם פעימה שלישית, אנחנו צריכים לדעת מראש מה היקף הפעימה, לכן הדברים האלה נראים לנו כמצב שבו כל שלוש הפעימות נעשות במכלול אחד, אף שאולי זה יחולק בצורה מסוימת. עדיין זה ייעשה במתכונת אחת.

### חן פורת (מפד"ל):

האם אתם יכולים להסכים על היקף הפעימה השנייה בשעה שהפעימה השלישית – — — מכינים את הפיצוץ הבא?

### שר המדע ס' שלום:

חבר הכנסת פורת, אני לא חושב שאנחנו צריכים להיות אלה שאומרים את הדברים האלה. בואו נשמע מה אומר הצד השני לגבי קיום ההתחייבויות. אנחנו צריכים לפרוט לפרוטות את מה שלא צריך לעשות. למה זה צריך להיות תמיד במגרש שלנו? מה שאתה מציע הוא, שהכדור יהיה אצלנו.

### חנן פורת (מפד"ל):

אנחנו צריכים להבטיח לעצמנו שלא נלך לצעד – – –

### שר המדע ס' שלום:

אתה צודק, אנחנו יודעים את זה, אבל הכדור נמצא בצד השני. כשהצד השני יאמר את דברו ויבטיח, אז נדבר. תודה רבה. אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון.

### היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני, השר סילבן שלום, על תשובתך. הצעה אחרת לחבר הכנסת שבח וייס. אדוני, בבקשה.

### שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר סילבן שלום, אני רוצה דווקא להביע אמונה, שהרעיון של הפשרה ההיסטורית הופנם אצל רוב שרי הממשלה. אני רוצה ללכת דווקא בקו האופטימי הזה. הוא הופנם אם מסיבות אינטלקטואליות, אם מסיבות של מצב פוליטי, אם מסיבות של חוסר רצון לנתק קשרים עם ארצות-הברית ועם העולם החופשי. מכל מיני זוויות הוא הופנם, ויש לי הרגשה שהחשש העיקרי בממשלה אצל רוב השרים זה החשש מתגובתה של המפד"ל בעיקר. אלה היום פני הדברים.

רציתי להגיד לממשלה: אל תירא עבדי יעקב. אין כמעט אפשרות שלא יזכו בתמיכה פרלמנטרית למהלך של שלום, להמשך התהליך, אפילו אם זה באיחור. וחוץ מזה, לי אין בכלל ספק, שגם מי שמאיים בתוך הממשלה ובאופן פרלמנטרי על הרוב הזה, בסופו של דבר יעדיף את ההישארות ליד שולחן הממשלה. אם כן, קדימה, אפשר סוף-סוף ללכת קדימה.

### תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה אתה מציע?

### היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת שבח וייס על דבריך.

אנחנו עוברים להצבעה. חבר הכנסת פורת, אדוני מסכים להעביר לוועדת החוץ והביטחון?

### חנן פורת (מפד"ל):

למליאה.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יחד עם רמון.

### שבח וייס (העבודה):

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי שאלה אותי מה הצעתי. הצעתי הראשונה היא, שסוף-סוף גם חנן פורת יצטרף לעגלת השלום. אם לא, אז להסיר.

היו"ר ר' אדרי

תודה. אנחנו עוברים להצבעה. מי למליאה ומי נגד – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

## היו"ר ל אדרי:

בעד – 10, בצירוף קולו של חבר הכנסת רובינשטיין, נגד אין, נמנעים אין. הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת אושרה לדיון במליאת הכנסת, והיא, עם הצעתו של חבר הכנסת חיים רמון, תידון במשולב במליאת הכנסת. אני מודה למציעים, אני מודה לשר סילבן שלום.

### הצעות לסדר-היום

### החלטת הממשלה בעניין הדיור הציבורי

## היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: החלטת הממשלה בעניין הדיור הציבורי – הצעות לסדר-היום מס' 4993, 5006, 5024 ו-5025. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. אחרייך – חבר הכנסת רן כהן. שלוש דקות לרשותך. גם כאן ישיב השר סילבן שלום.

### תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשבועות האחרונים מתפרסמים כמעט מדי יום נתונים מדאיגים ביותר על מצב הדיור בארץ. יש נתונים על ירידה תלולה בהתחלות הבנייה, עד כדי כך שסגן השר פרוש סבור, שב-1999 יהיה המשבר העמוק ביותר מאז 1995. בעצם, היום אנחנו כבר במצב של בנייה בהיקף של מחצית ממה שהיה ב-1995, וסגן השר אומר שב-1999 יהיה עוד יותר גרוע.

במקביל, הריבית על המשכנתאות, כידוע, עלתה מ-4% לפני כחמישה חודשים עד ל-8% לפי הנתונים האחרונים.

מה עושה הממשלה על רקע הנתונים האלה? מה עושה הממשלה על רקע הנתון, שכנראה השנה יישארו בקופת האוצר כ-12 מיליארד שקל ממשכנתאות שלא נוצלו? גם לא בונים וגם הצעירים לא לוקחים משכנתאות וגם הריבית בשמים. אז מה עושה הממשלה נוכח המצב החמור הזה? היא מתכנסת ביום ראשון ומקבלת שתי החלטות. ההחלטה הראשונה אומרת, ששלושה מכל ארבעה זוגות זכאים – שישכחו מהמשכנתה בכלל. הם בכלל לא יקבלו עוד משכנתה. כך הם מציעים. והזוג הרביעי, שתגיע לו משכנתה, ממילא אין לו כסף להשלים את מה שחסר למשכנתה, אז גם הוא לא ייקח משכנתה. בקיצור, הפתרון הראשון המדהים של הממשלה הוא, שהזוגות הצעירים, רובם ככולם, יצאו ממשחק המשכנתאות המסובסדות הניתנות באמצעות אוצר המדינה.

אבל, אדוני היושב-ראש אולי יודע את הנתון הזה, ש-95% מכספי המשכנתאות שבהם עובדים הבנקים למשכנתאות הם כספי מדינה. בעבר הבנקים היו משתתפים, אבל בשנים האחרונות מדובר בכספי מדינה. הבנקים למשכנתאות לא ייתנו משכנתאות כי לא יהיה מי שייקח, והממשלה לא

תצטרך להעביר להם, ובא לציון גואל. אף אחד לא יצטרך משכנתה, ואז הם יודיעו שכל בעיות הדיור נפתרות, כי ממילא איש לא מבקש משכנתה.

אבל, מאחר שהצעד המדהים הזה לטובת הזוגות הצעירים, הפתרון המוחלט הזה, החיסול הזה של כל פרשת המשכנתאות הציבוריות לא היה די בו כדי להביא לכך שתיפתר כל בעיית הדיור והשיכון, הוסיפו לזה עוד הצעה, מה שמכונה הצעת שטרית, הצעה שהובאה לממשלה רשמית על-ידי ראש הממשלה.

חבר הכנסת רן כהן בוודאי ייכנס לפרטי הפרטים של ההצעה הזו. מה שאני רוצה להדגיש בנושא הזה הוא, שמבחינת החשיבה של חבר הכנסת רן כהן וחבריו בנושא של מכירת הדירות לדיירים שמתגוררים בדירות 30 ו-40 שנה, הרעיון היה שכל דייר, בכל מקום שהוא גר בו, יקבל לפי השנים שלו ויקבל בעצם פיצוי על כל השנים שבהן הוא לא יכול היה לרכוש את הדירה, ונוסף על כך הוא יקבל משכנתה כדי לממן את זה. עכשיו, בעצם, מה שיישאר, אם תוכנית הממשלה תבוצע, הוא, שמי שיקבלו משכנתה הם אלה שגרים מעבר ל"קו הירוק", המתנחלים, ויקבלו את זה חרדים, אבל רוב התושבים, שגרים בתל-אביב, בירושלים ובחיפה, ורוב המשפחות שרואות שלידין בונים את הבתים היפים והן מעולם לא הגיעו לשום בית יפה ולשום דירה מפוארת וממשיכות לגור בדירות "עמידר" הישנות – אפילו את הדירות הקטנות האלה, הישנות האלה, הן לא יוכלו לרכוש.

לכן, הצעת שטרית, שלצערי אומצה על-ידי הממשלה ועכשיו מהווה שוט כדי לנסות לעצור את החקיקה החשובה בעניין רכישת הדירות על-ידי דיירי "עמידר", היא הצעה של הונאתם של דיירי השיכון הציבורי. אני חושבת, שאנחנו צריכים מכאן, מבימת הכנסת, לקרוא לממשלה לגנוז אותה מיד. תודה.

### **היו"ר ל אדרי:**

גברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אני מודה לך. אני מזמין את חבר הכנסת רן כהן באותו נושא: החלטת הממשלה בעניין הדיור הציבורי.

חברת הכנסת גוז'נסקי, ברשותך, עד שחבר הכנסת יתחיל בדבריו, אני רוצה לומר, שהחלטת הממשלה, או זו שהולכים לקבלה, היא למעשה, ש-80% מדיירי השכונות ואזורי הפיתוח לא יוכלו לממש את ההחלטה הזו אפילו ב-30,000 או 40,000.

### **תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):**

בלי משכנתה.

### **היו"ר ל אדרי:**



מי יכול לשלם 30,000 דולר? להחזיר 1,800 דולר ריבית לשנה ועוד 1,500 דולר קרן זה 3,300 דולר. הווי אומר, עד 1,500 שקל לחודש, והוא משלם 65 שקל. מה עשינו כאן?

#### תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

נכון.

#### ח כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, בהמשך לדברים של קודמתי, חברת הכנסת גוז'נסקי, ושל כבוד היושב-ראש, שאמר כרגע דברים מאוד מחכימים בעניין, אני רוצה לתאר לכם מה הלך כאן. לפני חודשיים וחצי, עם פתיחת כנס הקיץ, היתה כאן הצבעה של הכנסת ותמיכה של 73 חברי כנסת כנגד ארבעה בחוק הדיור הציבורי, שאותו יזמו, מלבדי, חברי הכנסת מקסים לוי, שבח וייס, רומן ברונפמן וענת מאור. החוק הזה נשלח מכאן לוועדת הכלכלה של הכנסת בהבטחה של יושב-ראש הקואליציה והודעה שלי ושלו, שלא יהיה תהליך של מסמוס, של השהיה, אלא החוק ילך בכוונה טובה כדי להתקדם.

#### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תוך תיאום עם הממשלה.

#### ח כהן (מרצ):

תוך מיצוי ההידברות עם הממשלה.

#### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מיצוי ההידברות עם הממשלה.

#### ח כהן (מרצ):

חבר הכנסת ריבלין, אני וחברי נפגשנו עם שר האוצר, עם סגן שר הבינוי והשיכון, עם שר הקליטה שהתנגד, עם הנהלת "עמידר", עם הנהלת "עמיגור", עם יושבי-ראש ועדי העובדים של "עמיגור", של "עמידר", של "חלמיש" וגם של "פרזות". מיצינו הכול עם אגף התקציבים באוצר ועם כל מי שרק ניתן היה. מיצינו את העשייה.

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

רק תגיד שכל הבלוף של האוצר והממשלה, שאמרו שעלות החוק היא 40 מיליארד שקל – –

### ח כהן (מרצ):

שפתיים יישק.

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

– – זאת הוכחה שהם גילו את ערוותם בישיבת הממשלה.

### ח כהן (מרצ):

חבר הכנסת מקסים לוי, אני בדיוק בעניין הזה. הממשלה נלחמה בחוק בשיניים. ראש הממשלה רץ כאחוז תזזית כדי להפיל אותו ולהצביע. על מה? היו שתי טענות, חבר הכנסת מקסים לוי. דבר אחד הוא, שאמרו שזה יעלה 40 מיליארד שקל. רבותי, ביום ראשון האחרון החליטה הממשלה למכור את הדירות. אז או שהיא התכוונה באמת למכור את הדירות, וזה עולה מיליארדים, ואז זו הטענה, או שהיא יודעת שמה שהיא החליטה משמעותו לא למכור את הדירות, ואז הוא לא יעלה מיליארדים אבל גם לא ימכרו את הדירות. הטענה השנייה היתה, שיאזלו הדירות – ומה יהיה אם יפסיקו למות ולא יעבירו אל משפחות אחרות כדי שגם הן ימותו? המיחזור הוא לא של הדירות. זה מיחזור החיים. זה מה שמחכים לו עכשיו.

רבותי חברי הכנסת, הממשלה החליטה ביום ראשון, שהדירות יאזלו עוד יותר מהר מאשר בחוק שלנו, חבר הכנסת שבח וייס, משום שבחוק שלנו נאמר, שכל הכסף שייכנס מיועד למטרה אחת – לבנות עוד כ-30,000 יחידות דיור בקומות העמודים, בתוספת קומות, בניצול התשתיות ובניצול הקרקע באותם מקומות. אלה דירות של 30,000, 40,000 או 60,000 דולר. אבל, הממשלה החליטה השבוע שלא להשקיע אף שקל. כל הכסף ילך לאוצר.

### שלמה בן-עמי (העבודה):

חבר הכנסת רן כהן, האם ההחלטה של הממשלה זה לא צו לאנשים למות בגיל 65?

### ח כהן (מרצ):

כן. היא גם החליטה השבוע בכלל שאנשים מגיל 65 הם בבחינת מתים, ולא משנה אם הם שילמו 40, 50 ו-30 שנה, גידלו ילדים, שלחו אותם לצבא, ומי שחזר חזר הביתה. זה לא מעניין – בגיל 65 הם

כמו מתים. נותנים להם צו למות כמה שיותר מהר כדי למחזר את המשפחות. חבר הכנסת זאבי זוכר איזו דרמה היתה פה במאבק על הדבר האלמנטרי הזה, שאמרנו: המשפחות הללו עברו את כל המיון החברתי והכלכלי, וצריך לדאוג להעביר אותן.

אדוני היושב-ראש, אני מייד מסיים.

רבותי חברי הכנסת, אין לי זמן לפרט בפניכם את הדברים – עשיתי ניתוח מאוד מדויק – אבל, מה שהחליטה הממשלה זה כך: הקצבה מקסימלית למשפחה בפריפריה היא 225,000 שקל, וזה בערך 60,000 דולר. זה בערך מתאים בערי הפיתוח ובפריפריה לרכישת הדירה. שם הבעיה היותר קטנה. ההקצבה לשכונות ולמרכז הארץ היא 210,000 שקל, כשמחיר הדירה הממוצע הוא בערך כפול מזה. היא ביטלה את המשכנתה. מה זה אומר? כל מי שנמצא במרכז הארץ אין לו שום סיכוי בעולם לרכוש את הדירה. אדוני היושב-ראש, לפי חשבוני, לגבי רוב המשפחות במרכז הארץ לא מגיע הסיוע הזה ל-40% ממחיר הדירה. להזכירכם, רק בשנים האחרונות זה כבר היה 50%-ו-60% ממחיר הדירה, והרבה מאוד משפחות לא קנו. קבעו שהקריטריון הוא 25 שנה – רוב העולים החדשים לא יוכלו לרכוש. ביטלו את המשכנתה – כל הזוגות הצעירים עד שני ילדים לא יוכלו לרכוש. אז מי כן יוכל לרכוש?

#### **נסים זוילי (העבודה):**

איך עומדת החלטת הממשלה מול מצב החקיקה בכנסת?

#### **רן כהן (מרצ):**

מול החלטת החקיקה זו החלטה נפרדת לגמרי. כלומר, הם החליטו החלטה – – –

#### **נסים זוילי (העבודה):**

אפשר להמשיך לרוץ עם החקיקה?

#### **רן כהן (מרצ):**

הם כתבו בסעיף 6 להחלטה, הסעיף האחרון, שהמכירה תתחיל לא יאוחר מ-10 באוקטובר שנה זו. אתה יודע למה? כי זה שבוע לפני שהכנסת מתכנסת. וזאת כדי להשיג את הכנסת, שמא הכנסת תחוקק את החוק שבא לתת לתושבים ולציבור הזה, שמקופח עשרות שנים, לקבל את הדירות שלו בתנאים סבירים.

אדוני היושב-ראש, אני מסיים במשפט אחד. רבותי חברי הכנסת, אני אומר לכם: אם אנחנו לא נתעקש – ואנחנו נתעקש – על קיום החוק הזה, לא יעשה צדק בישראל. צדק בישראל יעשה אך ורק

אם נוסף על 1.2 מיליון משפחות בארץ שבבעלותן דירה, גם ל-150,000 המשפחות הללו, חסרות הדיור או אלה שמתגוררות בדיור הציבורי, תהיה אפשרות ריאלית לקנות את הדירה – אפילו יותר יקר מזה שמרגרט תאצ'ר מכרה מיליון דירות לתושבי הדיור הציבורי, שאליהם היא העבירה את זה לגמרי בחינם.

אגב, עכשיו עושים זאת גם בסין. אז אם באנגליה עשו זאת ובסין עושים זאת, בישראל יש לנו ממשלה שמנסה למנוע מהכול לקבל את זה, אבל נתעקש, וכמו שהלך היום בוועדת הכלכלה, גם נצליח. תודה רבה.

### **היו"ר' אדרי:**

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רן כהן, על דבריך. רשות הדיבור לחבר הכנסת שבח וייס באותו נושא: החלטת הממשלה בעניין הדיור הציבורי. אדוני, בבקשה.

### **שבח וייס (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כשנה פתח חבר הכנסת רן כהן ביוזמה ברוכה של חקיקת חוק הדיור הציבורי. הוא ביקש ממני, ואני מודה לו על כך, להצטרף ליוזמה, ועשיתי זאת בלב פתוח ובנפש חפצה. כמו כן, היו עוד כמה חברי כנסת שהצטרפו או שיזמו הצעות דומות.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

או שתמכו.

### **שבח וייס (העבודה):**

או שתמכו, וכל זה חשוב – ענת מאור, מקסים לוי, רומן ברונפמן ואחרים.

על מה מבוסס הרעיון? קודם כול, היבט מוסרי אחד. במהלך העשור האחרון עשינו ג'סטה – הכנסת – כלפי שני סקטורים חשובים מאוד למדינת ישראל: התנועה הקיבוצית ותנועת המושבים. אני מצטער צער רב שבאותה שעה לא עשינו גם את הג'סטה הזאת, שגיאה של תנועת העבודה, היינו צריכים לעשות זאת אז. אבל אנחנו רוצים לתקן אותה, ובמובן מסוים לתקן אותה רטרואקטיבית.

### **אברהם שוחט (העבודה):**

למה שגיאה של מפלגת העבודה?

**שבח וייס (העבודה):**

אני אומר, שלנו היו ארבע שנים, ובארבע שנים שלנו – – –

**אברהם שוחט (העבודה):**

מי היום בממשלה – – –

**שבח וייס (העבודה):**

א.קיי., בשנים 1992-1996. שגיאה שלנו, נכון. לא נורא.

**מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

רגע, למה – – –

**אברהם שוחט (העבודה):**

– – – מושבים – – –

**מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

תודה שלא עשיתם. גם אתם נתתם לעיירות הפיתוח, אתה צודק במאה אחוז.

**שבח וייס (העבודה):**

חבר הכנסת מקסים לוי, התיקון של חבר הכנסת שוחט נכון, זה הכול.

**קריאה:**

– – –

## אברהם שוחט (העבודה):

אין בעיה.

## שבח וייס (העבודה):

עכשיו אנחנו באים – לא עכשיו, אנחנו באים כבר שנה – ורוצים לתקן את העניין הזה. אני אומר זאת לציבורים שונים, בתוקף מהלך חקיקת החוק אני נפגש אתם, גם קודם נפגשתי אתם. זו הערה אחת.

הערה שנייה. כל הזמן אומרים שזה יעלה מיליארדים. מה זאת אומרת שזה יעלה מיליארדים? גם המהלכים הקודמים עלו מיליארדים. של מי המיליארדים האלה? של הממשלה? אלה מיליארדים שהצטברו מנכסים, שנבנו, בעיקרו של דבר, היסטורית, מכספי העם היהודי שנרצח ומכספי העם היהודי שפתח את לבו ועזר לנו, אני מדבר על מקורות חשובים וגדולים, הרבה שילומים מגרמניה, אפס לעומת מה שהם חייבים לנו, אבל הרבה, המגביות למיניהן, וגם, אם תרצו, מן העמל הרב של אזרחי ישראל, אנשי העמל שעמלו ופיתחו את המדינה. דיירי השיכון הציבורי הם לא אנשים נחותים, הם אנשים שנקלעו למצב נחות, והם אנשי עמל ולא אנשי עמלה. רובם אנשי עמל, בחלקם פנסיונרים.

באה הממשלה ועושה תרגיל הונאה כפול שלוש: אחת – קודם כול, מכזבת בקשר לעלות החוק הזה; שתיים – עושה תרגיל של מעין חוק באמצעות תקנות כדי לגנוב את ההצגה מן הרוב של הכנסת, לגנוב את החוק, מחטף גנבה; שלוש – היא רוצה לבסס את הכול על חסד – תקנות, ולא על זכות – חוק, ומכינה ארבעה תרגילים פרלמנטריים נוספים באמצעות הקואליציה וראשה.

יש תרגיל מסמוס בוועדה; ניצול המקרה של אי-קבלת חוק שוחט בוועדת הכספים, דבר ללא תקדים מבחינה פרלמנטרית, וההחלטה שם שלא להעביר זאת למליאה לקריאה שנייה ושלישית. אני רוצה להבהיר איזה בלוף הולך כאן באוויר, זה דבר ללא תקדים בתולדות הכנסת, וכיושב-ראש הכנסת אני לא אפשרתי תרגילים כאלה וגם לא קודמי, ואני מקווה מאוד שיושב-ראש הכנסת הנוכחי לא יאפשר אותם. ואז הבאת העניין, הכאילו עקרוני-תקדימי, לוועדת הכנסת. בוועדת הכנסת באמצעות הרוב הקואליציוני ירצו לאשר את החלטת ועדת הכספים ולקבוע שאפשר לקבור חוקים בוועדה, אחרי שעברו בכנסת בקריאה ראשונה – סוג נוסף של עריצות הרוב המקרי בוועדה, להשליך מתקדים שוחט, להביאו לוועדת הכלכלה אחרי שימסמסו שם את התהליך וינסו לגמוז את החוק הזה בוועדת הכלכלה.

זה מה שמתבשל פה, פעלול אנטי-פרלמנטרי, אנטי-דמוקרטי. ראו הוזהרתם.

אני פונה לחברי בגשר, חבר הכנסת מקסים לוי, ולחברי בש"ס, חבר הכנסת יצחק כהן, תקשיב לי – אל תיתנו יד למרמה הזאת, היא פוגעת בקטע חברתי חשוב מאוד שאתם מייצגים אותו. אל תתפתו לשום פיתיון. אני כבר לא פונה לחברים הטובים שלי בישראל בעלייה, כי ראיתי שהם נטשו את הרכבת. הם נטשו את הרכבת לטובת הסקטוריאליזם, ואני אומר להם כחבר קרוב: אם הם יתמידו בסקטוריאליזם, יום יבוא ורוב הציבור בישראל לא ירצה בהם, יכעס עליהם, ויאמר להם: אתם רק

דואגים לעצמכם. זה לא טוב להם, הם ירוויחו מחר ויפסידו מחרתיים ואחרי מחרתיים – את האהדה הרחבה של החברה הישראלית, שהם ראויים לה.

אני פונה אליכם, חברי הכנסת מקסים לוי ויצחק כהן, אל תאפשרו לממשלה בתעלול, בפעלול הציני הזה, הרע הזה, הפוגעני הזה. אל תיתנו שיסדרו אתכם, תישארו ברכבת הזאת שנוסעת לעשיית יותר צדק בחברה הישראלית. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

### **היו"ר ל אדרי:**

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת שבח וייס, על דבריך. אני גם מנצל את ההזדמנות כדי להודות לך על העקביות שאתה מגלה לאורך כל השנים בנושאים הסוציאליים ובנושא של העליות החדשות. תודה לך, אדוני.

אני מזמין את חבר הכנסת יצחק כהן. הצעה רגילה – באותה נושא. בבקשה, אדוני.

### **יצחק כהן (ש"ס):**

תודה רבה, אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת. אדוני היושב-ראש, מה קורה לממשלה שלנו? מה קורה?

### **היו"ר ל אדרי:**

אדוני שואל אותי?

### **יצחק כהן (ש"ס):**

אני שואל את היושב-ראש, אני שואל את החברים שלי.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

שאלה רטורית.

### **עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):**

הקואליציה – – –

#### יצחק כהן (ש"ס):

אני שואל את הקואליציה. לא, הקואליציה נמצאת, הרב גפני פה, כולם פה.

הלוא המעטפת של הממשלה הזו היא מעטפת חברתית, והבוקר – – –

#### עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לכאורה.

#### יצחק כהן (ש"ס):

לכאורה; ואני מאמין שיש להם רצון טוב. והבוקר, אדוני, הבהרנו לשר האוצר ולשר הבריאות, שש"ס לא תתמוך בתוכנית שלו, חד-משמעית.

מתוך אחריות לשמירת הרקמה העדינה של הקואליציה נמנענו ואפשרנו לממשלה זמן לחזור בה מהתוכנית – –

#### אברהם שוחט (העבודה):

יפה מאוד.

#### יצחק כהן (ש"ס):

– – של חוק הבריאות, כפי שהיא הובאה היום לוועדת הכספים. אני וחברי, הרב נסים דהן, הודענו חד-משמעית שנימנע. לא נתמוך בתוכנית הממשלה וגם לא נבזה את הממשלה, לא נצביע נגדה, אבל נאפשר לה וניתן לה זמן עד יום שני לחזור בה מתוך אחריות. אם עד יום שני היא לא תחזור בה, נצביע נגד, הם יאלצו אותנו להצביע נגד תוכנית של קופות-החולים ושל המס הרגרסיבי שרצו להטיל היום על ציבור המבוטחים, ואני מצטער, בייגה שוחט, ידידי שר האוצר לשעבר – –

#### אברהם שוחט (העבודה):



אני שמח לשמוע זאת, תאמין לי.

#### **יצחק כהן (ש"ס):**

לא. – – שתקפת אותנו בתקשורת עוד לפני ששמעת את הפרטים.

#### **אברהם שוחט (העבודה):**

אם ביום שני, ברויזיה, תצביעו כמו עכשיו, אני לא רוצה להגיד – – אבל אהיה מבסוט.

#### **יצחק כהן (ש"ס):**

הייתי מצפה לשמוע ממך משהו אחר, שהיית קם, יוצא לתקשורת ומתנצל, אבל אתה יודע מה? לא נדרוש יותר מדי.

#### **שבח וייס (העבודה):**

תנו לו סיבה להתנצל ביום שני.

#### **יצחק כהן (ש"ס):**

אני רוצה בהזדמנות זו, פרופסור שבח וייס, לברך את העושים במלאכה – את חבר הכנסת רן כהן, את חברי הכנסת לידו, שהגישו את הצעת החוק הנפלאה הזו.

#### **מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

תגיד מקסים לוי.

#### **יצחק כהן (ש"ס):**

מקסים לוי יקירי, את חברי מקסים לוי מגשר, שהיום הצביעו עם הממשלה בוועדת הכספים.

**תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):**

לא יכול להיות.

**יצחק כהן (ש"ס):**

בבקשה, הנה. בייגה נמצא פה.

**אברהם שוחט (העבודה):**

לא. הם לא הצביעו — — —

**יצחק כהן (ש"ס):**

לא משנה. הקול שלהם — — —

**היו"ר ר' אדרי:**

יחליפו אותם.

**יצחק כהן (ש"ס):**

אני מבין שעד יום שני חבר הכנסת קליינר כבר יגיע.

**קריאה:**

— — —

**יצחק כהן (ש"ס):**

לא משנה. המקום שלהם בוועדת הכספים — — —

### תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מקסים לא היה.

### אברהם שוחט (העבודה):

האשמה לא נכונה – – – המקום שלהם – – –

### יצחק כהן (ש"ס):

בפעם הבאה, ראוי שחבר הכנסת קליינר לא יצא לחוץ-לארץ בימים קריטיים כאלה, כשם ששר המשפטים יצא בעת הדיון בחוק גיוס בחורי הישיבות.

ואני שואל את הממשלה – הרי לפני שנה, פרופסור שבח וייס, לפני שנה הם רצו להפריט את החברות המשכנות. ופתאום הדאגה הגדולה, ופתאום חברים מציעים פה הצעת חוק נפלאה, לדעתי, שבאה לעשות פה תיקון היסטורי לעוולה מתמשכת, לאי-שוויון בין קבוצות, ואני מעריך את אומץ הלב שלך, ידידי פרופסור שבח וייס.

### שבח וייס (העבודה):

לא צריך אומץ לב. עשינו הרבה לשכבות שונות, וצריך לעשות עוד יותר.

### יצחק כהן (ש"ס):

כשהודית פה שהממשלה שלך נתנה מיליארדים לקיבוצים – –

### שבח וייס (העבודה):

אין דבר.

### יצחק כהן (ש"ס):

– – ואל הציבור הזה היא אפילו לא העיפה מבט.

### **שבח וייס (העבודה):**

לא נכון. לא צריך להפריז.

### **יצחק כהן (ש"ס):**

רק בשבוע שעבר, פרופסור שבח וייס, אישרנו בוועדת הכספים תקצוב של 100 מיליון שקל לבנייה תקציבית של 1,400 יחידות דיור בקיבוצים.

### **שבח וייס (העבודה):**

למה לא, הם ראויים.

### **יצחק כהן (ש"ס):**

לבריאות, אבל כדאי להעיף מבט גם – – –

### **אברהם שוחט (העבודה):**

היה 100 מיליון – 75 מיליון להתנחלויות ו-14 מיליון יתרה – – –

### **יצחק כהן (ש"ס):**

1,400 יחידות דיור זה נתון מדויק, ידידי?

### **אברהם שוחט (העבודה):**

כן.

### **יצחק כהן (ש"ס):**

יופי, אז כשסגן שר השיכון רצה 600 יחידות, עד היום אתם במרדף אחריו.

### אברהם שוחט (העבודה):

זה לא בנייה תקציבית.

### יצחק כהן (ש"ס):

בוודאי תקציבית.

### שבח וייס (העבודה):

אתה בעד – – –

### יצחק כהן (ש"ס):

לעניין עצמו, פרופסור וייס, אחרי ששיבחתי את אומץ הלב שלך – – –

### שבח וייס (העבודה):

תתמוך בחוק.

### יצחק כהן (ש"ס):

אני שואל שאלה. הרי זה לא רק העניין של לתת להם את ההזדמנות לרכוש את הרכוש, שהוא רכוש מועט. זה גם עניין גדול להוציא אותם, את ילדיהם ואת צאצאיהם, ממעגל המצוקה. סוף סוף, לציבור הנפלא הרחב הזה יהיה מה להוריש.

### שבח וייס (העבודה):

זה הסיפור.

### יצחק כהן (ש"ס):

זה הסיפור. יהיה מה להוריש. פה אנחנו קוטעים מעגלים, מעגלים, מעגלי קסמים של מצוקות.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

---

### יצחק כהן (ש"ס):

כן, אתה צודק.

מה שקורה היום הוא, שאותן משפחות שנתנו את מיטב שנותיהן וחייהן בבניין הארץ, אנשים קשי-יום, אין להם מה להוריש לבניהם. נוצר פה מעגל נוסף, מעגל נוסף של מצוקות, ושוב דור נוסף. ההצעה הזו באה לקטוע את מעגל הקסמים הזה, מלבד העניין עצמו, שאתה נותן להם את האפשרות לרכוש דירה, שלו היה משלמים משכנתה היו כבר רוכשים אותה.

יש פה גם מבט לעתיד – אני לא יודע אם מגישי ההצעה חשבו על כך, אבל אני מאמין שמדבר טוב יוצא רק דבר טוב.

### חן כהן (מרצ):

אתה צודק באלף אחוז, אלה הן שתי נקודות המבט. אחת, חשבון הצדק לעבר, והשנייה היא הראייה לעתיד.

### יצחק כהן (ש"ס):

וקטיעת מעגלי המצוקה, יפה מאוד.

### חן כהן (מרצ):

בדיוק זה.

### יצחק כהן (ש"ס):

יפה מאוד.

### תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת כהן, שמת לב, שכאשר דנו בחוק, אמרו: מה, נמכור את הדירות? לא יהיו דירות לחסרי  
הדיור. והנה הממשלה מקבלת החלטה למכור, ואז זה בסדר. איזו צביעות – – –

### אברהם שוחט (העבודה):

– – – אולי אתה יודע, אני לא יודע.

### יצחק כהן (ש"ס):

את ראית איזו תמיכה רחבה היתה להצעת החוק הזאת, כמעט מקיר לקיר. אני קורא מפה לממשלה  
מעל בימה זו: תתאחדו לטובת הצעת החוק הזאת.

### תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

קודם כול, שימשכו את ההצעה שלהם.

### יצחק כהן (ש"ס):

תמשכו את ההצעה שלכם, מכיוון שאין בה שום חידוש. ממש כך, אין בה שום חידוש. הציבור הזה,  
לפי הצעת הממשלה, לא יוכל לרכוש את הדירות, בשום פנים ואופן.

### משה גפני (יהדות התורה):

מה יהיה עם דירות הסוכנות? אופקים – – – מצוקות אמיתיות.

### יצחק כהן (ש"ס):

גם באשקלון. אני מגיע לזה, הרב משה גפני.

### שבח וייס (העבודה):

— — — של הציונים.

### משה גפני (יהדות התורה):

— — — מה ציונים

### יצחק כהן (ש"ס):

ולאחר קטיעת מעגל הקסמים הזה של מצוקות, זה נותן קרש קפיצה לצאצאים, לדור ההמשך, להיכנס למעגל חיים הרבה יותר מבוסס, הרבה יותר בטוח.

לגבי השאלה של הרב גפני, זו שאלה צודקת וכואבת. יש ערים שלמות, כמו אופקים, כמו אשקלון ועוד כמה ערים, שהחברות המשכנות הן חברות של הסוכנות, כמו חברת "עמיגור".

חבר הכנסת רן כהן, בהצעת החוק תמצאו את הדרך, אנא, להכליל גם אותן.

### משה גפני (יהדות התורה):

אתה לא יכול להכליל. זה של הסוכנות.

### יצחק כהן (ש"ס):

חייבים למצוא דרך.

### רן כהן (מרצ):

— — —

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

בהצעת החוק, זה בפנים.



## קריאות:

— — —

## היו"ר ל אדרי:

אני מבקש, אני מבקש. אדוני חבר הכנסת מקסים לוי, אני מבין שזה מסעיר אותך, ואני מבין אותך, אדוני, אני מבין ללבנו, אבל עם זאת, אנחנו חייבים להנהיג כאן סדר. תודה. בבקשה, אדוני.

## ח כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת יצחק כהן, הצעת החוק שלנו כוללת שמונה חברות לדיור ציבורי, ובכללן גם 19,000 הדירות של "עמיגור", שהן בבעלות הסוכנות — —

## משה גפני (יהדות התורה):

אני יודע.

## ח כהן (מרצ):

— — עם מנגנון שמסדר את היחסים בין הסוכנות לבין הממשלה, כדי שהדיירים יוכלו לרכוש את הדירות שלהם בדיוק באותם קריטריונים כמו ב"עמידר" ובחברות אחרות.

## היו"ר ל אדרי:

תודה.

## משה גפני (יהדות התורה):

— — — אבל איך אתה יודע — —

## שבח וייס (העבודה):

---

### יצחק כהן (ש"ס):

אם כך, אדוני, חבר הכנסת רן כהן, אם כך, הצעת החוק מושלמת, היא עונה לי על כל השאלות. אנחנו נתמוך בה, ואני מבקש מהממשלה למשוך את ההצעה שלה. תודה רבה.

### נסים דהן (ש"ס):

---

### היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת יצחק כהן. אין תשובת שר, אבל יש הצעות אחרות. חבר הכנסת אברהם שוחט, בבקשה, אדוני. הצעה אחרת. אתה מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת גוז'נסקי, אבל אני חושב שכמעט הכול סגור.

### קריאות:

---

### היו"ר ר' אדרי:

יש עוד הצעה אחת שאדוני יכול להציע להסיר, את הצעתו של חבר הכנסת יצחק כהן. אדוני מסכים, בבקשה, אדוני.

### משה גפני (יהדות התורה):

---

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא מתנגד.

### אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני קודם כול רוצה לברך על דבריו של חבר הכנסת יצחק כהן, שאמר שביום שני הבא, אם לא תשונה פניית הממשלה, סיעת ש"ס תצביע בוועדת הכספים לקבלת רוויזיה, והדבר יחזור לממשלה לטיפול בעניין.

ביום שני אני אדבר אתך, אני אביא לך זר פרחים.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תביא לו גם את הפרוטוקול.

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

מה שהממשלה עכשיו מציעה ביום שני זה להעלות את התקרה מ-4.8% ל-5%, מס עקיף.

### קריאות:

— — —

### אברהם שוחט (העבודה):

הממשלה לא יכולה להציע שום דבר, שכן ההצעה עברה. הדבר היחיד שהיא יכולה לעשות הוא, שאם הרוויזיה תתקבל — — —

### תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה שינוי חוק.

### קריאות:

— — —

## היו"ר ל אדרי:

אני מבקש, אני מבקש. בינתיים, מדבר חבר הכנסת אברהם שוחט. אני מבקש מחברי הכנסת לאפשר לחבר הכנסת שוחט להמשיך בדבריו. בבקשה, אדוני.

## אברהם שוחט (העבודה):

אני מאוד שמח לשמוע שש"ס תתמוך ברוויזיה והדבר יחזור לממשלה.

אני רוצה להגיד במשפט אחד: השבוע הזה, בשלושה קטעים, היה שבוע נורא לאוכלוסיות החלשות: 1. מס הגולגולת במס הבריאות, שהוא המס הרגרסיבי ביותר שאפשר לתאר; לא יספרו לי, שמי שמקבל הבטחת הכנסה, לא בעסק, אבל מי שמרוויח 3,000 שקל משלם אותם 50 שקל בחודש, כמו זה שמרוויח 300,000 שקל בחודש. צריך להיות אטום, בלתי רגיש, בלתי מובן, כדי לאשר את זה, וכמו שאמרתי, אני מקווה שש"ס ביום שני תעזור.

2. נושא המשכנתאות – היום פורסם בעיתון כאילו הגדילו את המשכנתאות לזוגות הצעירים מ-70,000 ל-72,000. זה מעשה רמייה. המספר הוא נכון, אבל ההצמדה הפכה מלאה, והריבית במקום 4% – 8%. כל מי שמבין בעניין יודע, שיש פגיעה בזוגות הצעירים – ב-75% מהם, שלא מגיעים ל-1,400 נקודות.

3. זה, כמובן, הניסיון לטרפד את החוק של חברי הכנסת רן כהן, שבח וייס ומקסים לוי בעניין הדיור הציבורי.

זה שבוע שחור מבחינת החלטות וחקיקה בתחום החברתי.

## היו"ר ל אדרי:

תודה. חבר הכנסת מקסים לוי מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רן כהן. אדוני, בבקשה.

## ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה לא הספקתם לעסוק בחוק – – –

## אברהם שוחט (העבודה):

לא מספיקים לעשות הרבה דברים — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אני נוהג בליברליות. אני מבקש לאפשר לנהל את הישיבה בצורה מסודרת.

אברהם שוחט (העבודה):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני חבר הכנסת שוחט, אפשרתי לך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת שוחט, לא התכוונתי להרגיז אותך, חס וחלילה.

היו"ר ר' אדרי:

אפשרתי לך, אדוני, קריאת ביניים בלי להתערב. אנא ממך, אדוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, לא רציתי להרגיז את שר האוצר לשעבר. רק שאלתי אותו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

**מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני בהחלט מסכים עם חבר הכנסת ריבלין – – –

**אברהם שוחט (העבודה):**

— — —

**היו"ר ל אדרי:**

חבר הכנסת שוחט, אפשרתי לך לדבר פי-שניים מהזמן שמותר לך, אדוני.

**מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

כשהייתם בשלטון, הייתם יכולים לבצע את החוק הזה ולעשות צדק עם עיירות הפיתוח, ולא עשיתם את זה. אז תגיד – טעינו. מה קרה? טעינו, לא הספקנו. מה זה – לא הספקנו?

**דוד אזולאי (ש"ס):**

— — —

**אברהם שוחט (העבודה):**

לא הייתם ב-1977 בשלטון? לא הייתם בשלטון עד 1992? – – –

**היו"ר ל אדרי:**

חברי הכנסת, אנא מכם, כל אחד מבקש ומקבל רשות הדיבור. אנא מכם.

**מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

אדוני היושב-ראש, אני חושב שאת הבלוף הגדול של הממשלה הזאת מגלים בהחלטת הממשלה. הרי מי שמכיר את השטח היטב יודע, ש"עמידר" לא קיבלה תקציבים לשיפוץ בתי קשישים, הורידו דירות נ"ר, לא רוכשים דירות לנושאים סוציאליים, והיום הם באים לדבר על הצעה מרוקנת, משום שלמעשה, אף אחד מאותם אנשים מסכנים בעיירות הפיתוח ובשכונות לא יוכל לקנות את הדירות האלה.

לכן צריך להגיד דבר אחד, ואגיד את זה בכנסת עשרות פעמים: הממשלה הזאת יושבת בזכות עיירות הפיתוח, וראש הממשלה הזה יושב בזכות 85% מאלה שהצעת החוק שלנו עושה אתם צדק חברתי. לכן אני מציע להתקדם בהצעת החוק ולהביא אותה כאן לאישור. הצעת החוק שלנו עושה צדק חברתי עם המשפחות האלה.

### **היו"ר ל אדרי:**

תודה. חבר הכנסת דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת וייס. בבקשה, אדוני.

### **עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):**

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא רוצה לדבר ישירות על החוק עצמו, ואני הייתי אחד מאלה שתמכו בו לאורך כל הדרך, גם בוועדות ובכל ההצבעות שהיו עד היום. אני לא רוצה לדבר באופן ישיר אפילו על הערבים בדיור הציבורי, שחלקם נגרע בכל מיני צורות, בכל מיני מקומות. אני רוצה לדבר על עניין יותר בוער היום: על הערבים שאינם מוצאים קורת-גג, על ערבים, שאתמול, בנגב, כיסתה עננה צהובה של רעל ליד רמת-חובב – מה שנקרא אל-עזאזמה – את יישובם וגרמה לכך שאחידים מהם נלקחו לבית-חולים, וחלק מהם גם אושפזו בבית-החולים. אושפז בבית-החולים אבראהים אל-ג'רג'אווי אל-עזאזמי, ועד עכשיו אנחנו לא יודעים מה קרה לו.

לכן אני רוצה להזמין את הממשלה הזאת, במקום לטרפד חוקים סוציאליים כאלה, ללכת למדיניות יותר שפויה, יותר שוויונית ויותר צודקת ולאפשר לאנשים האלה קורת-גג. מדובר על 100,000 תושבים בנגב, שעד היום לא מכירים לא בצריפים שהם גרים בהם ולא במקומות היישוב שלהם, במה שנקרא כביכול – יישובים בלתי חוקיים. תודה רבה.

### **היו"ר ל אדרי:**

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דהאמשה. חבר הכנסת משה גפני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יצחק כהן. אדוני, בבקשה.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

אדוני היושב-ראש, אני דווקא רוצה לחלוק על ידידי הרב יצחק כהן, ואני אומר מדוע. אבל קודם כול, אני רוצה להקדים ולומר: הצעת החוק שלך, חבר הכנסת רן כהן, למיטב הבנתי – אני עברתי על החוק, הרי אתה יודע שאני תומך בעניין – לא פותרת את הבעיה של הדירות הסוכנותיות, לא פותרת את הבעיה של "עמיגור". לפי מה ששמעתי מדוברי הסוכנות, הם רותחים מזעם, הם לא חושבים כלל על העניין הזה. הם אומרים שלא מדברים אתם. צריך למצוא לעניין פתרון. לא תוכל להיות אפליה כזאת, שדירות ממשלתיות, שהן רוב הדירות, אותן באמת אנשים יוכלו לרכוש ויכלו להוריש לילדיהם, ואדם קשה-יום שגר באופקים, באשקלון או במקומות מן הסוג הזה, שבהם הדירות הן דירות של הסוכנות, של "עמיגור", לא יוכל. אפליה כזאת לא תוכל להיות.

### **רן כהן (מרצ):**

לא, הסוכנות תומכת בחוק, ולא בהחלטת הממשלה, מהסיבה הזאת.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

כן, אבל כפי שאני שמעתי את דוברי הסוכנות, נדמה לי שלא מידברים אתם.

### **שבח וייס (העבודה):**

ראש הסוכנות אברהם בורג לא יוכל – – –

### **אמנון רבינשטיין (מרצ):**

— — —

### **היו"ר אדרי:**

חבר הכנסת רבינשטיין, אדוני מדבר אחריו. אני מבין שאדוני ביקש לדבר בנושא הזה.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

למה אני חולק על הרב כהן בעניין? הוא דיבר על הממשלה, הממשלה לא טובה וכו' – – –

### **יצחק כהן (ש"ס):**



— — — מה קורה לה?

### **משה גפני (יהדות התורה):**

מה קורה לה? בזה אתה צודק. אבל יש לי רעיון שחשבתי עליו כל הזמן. אני לא כל כך תומך בממשלה הזאת, ועכשיו אני מתחיל לתמוך בה. מדוע? אני אגיד לך מדוע, אדוני היושב-ראש. הממשלה לא עושה דברים טובים, אבל מ-1 בינואר 1992 – אני מדבר על קורת-גג – לא עדכנו את המשכנתאות. אדם לא יכול להגיע היום לדירה. כל השנים הללו לא אפשרו לדיירי הדיור הציבורי לרכוש את דירותיהם. מפלגת העבודה ומרצ היו בשלטון. אף אחד לא דיבר על זה, לא נגעו בזה, לא עדכנו את המשכנתאות, לא מכרו את הדיור הציבורי – שום דבר.

### **נסים דהן (ש"ס):**

ביטלו את ההנחה — — —

### **משה גפני (יהדות התורה):**

היום, כשהליכוד בשלטון, חבר הכנסת רן כהן, שהוא בחור מצוין, חבר כנסת חרוץ, מעלה את העניין הזה ודוחף את הממשלה. חבר הכנסת בייגה שוחט, שהיה שר האוצר, דוחף את העניין של הדיור. אם כך, אני מציע, רבותי חברי מפלגת העבודה וחברי מרצ, הבה נשאיר את הליכוד בשלטון. בלאו הכי הוא חסר אונים, הוא לא מסוגל לעשות כלום. אתם אופוזיציה לוחמת, תציעו הצעות, והליכוד יבצע אותן. בזה אני חולק על הרב כהן. תודה.

### **אורי אור (העבודה):**

הצעה טובה, הצעה לא רעה, אבל לא מקבלים אותה.

### **היו"ר ר' אדרי:**

תודה, אדוני חבר הכנסת גפני. אחרון הדוברים, חבר הכנסת רובינשטיין. בבקשה, אדוני. מייד אחר כך נעבור להצבעה בסוגיה הזאת.

### **אמנון רובינשטיין (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להדגיש שני דברים שנאמרו.

## היו"ר ל אדרי:

סליחה, אני מבקש, חברי הכנסת, זה דיון חשוב מדרגה ראשונה, ואני מודה לכם על שאתם מתייחסים ברצינות לנושא הזה. תודה. בבקשה, אדוני.

## אמנון רבינשטיין (מרצ):

אני רוצה לומר: קודם כול, לא כל מה שהממשלה הקודמת עשתה הוא צודק, ולא היתה ממשלה שאין טענות נגדה. גם לי. אני רציתי הרבה דברים בממשלה, הייתי במיעוט בממשלה. אבל אי-אפשר לשפוט כל דבר בכנסת לפי הטענות: אתם גם כן הייתם גרועים, אתם גם כן הייתם כך, הייתם יותר גרועים. ואז באים ואומרים: לא, אבל אתם, שהייתם לפנינו, גם כן הייתם כך. זה פשוט מוריד גם את רמת הדיון בכנסת.

## ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אתה היית שר. לפעמים יש מנהג מוזר, ששר, כשהוא עומד פה, פתאום משנה את כל העמדות שהיו לו כאשר הוא עמד שם. בכל זאת יש בכך פגיעה ביושר האינטלקטואלי.

## אמנון רבינשטיין (מרצ):

זה נכון, לדאבוני הרב – – –

## ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שר האוצר בא ואומר – – –

## אורי אור (העבודה):

– – –

## דוד אזולאי (ש"ס):

זה קורה לעתים קרובות.

### אורי אור (העבודה):

זה לא חדש.

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

חבר הכנסת רובי ריבלין, אם היינו צריכים לנכות מהמשכורת שלנו את מספר הפעמים שבהן מושמעים בבית הזה דברים בחוסר יושר אינטלקטואלי, לא היה נשאר הרבה מהמשכורת שלנו. אני בהחלט מסכים אתך שלא צריך לשנות עמדות. אבל אני רוצה לומר לך, שבממשלה הקודמת מצאו פתרון 15,000 מחוסרי דיור. ייתכן שבסדר העדיפויות הנושא הזה היה במקום יותר גבוה אצל שר הבינוי והשיכון והממשלה מאשר עדכון המשכנתאות, וייתכן שהתוכנית, שהיתה תוכנית תפנית, לקחה כמה יישובים שהיו במצב רעוע ביותר, ואני אומר לך את זה מידיעה אישית – אני לוקח מקום כמו יוקנעם-עילית, ואני זוכר איך המקום הזה הפך, בפרק זמן קצר מאוד, בגלל השקעות בערי הפיתוח, ממקום שהתפרסם בזכות ההתנגשות בין הפועלים השובתים לבין הבעלים של מפעל מסוים, שהפעילו נגדם כלבים, ממקום של מצוקה, למקום – – – 32]

### שבח וייס (העבודה):

זה נכון.

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

אני יכול למנות לך דברים כאלה. אז ייתכן שסדר העדיפויות של הממשלה הקודמת לא היה מוצדק, אבל אי-אפשר לומר בשום אופן – – –

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אבל היתה תוכנית בממשלה הקודמת שפתרה לאלפי זוגות צעירים – – –

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

נכון, אבל על זה דיברתי.

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

והממשלה הזאת ביטלה אותה.

### **אמנון רבינשטיין (מרצ):**

חבר הכנסת מקסים לוי, הרי דיברתי על זה. אז אני אומר: ייתכן שלא עשינו מספיק.

### **מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

כשרוצים לתקן חוק – – –

### **אמנון רבינשטיין (מרצ):**

חבר הכנסת מקסים לוי, ייתכן – – –

### **משה גפני (יהדות התורה):**

נכון מה שאתה אומר, אבל אי-עדכון המשכנתאות זה עוול.

### **אמנון רבינשטיין (מרצ):**

סליחה, הרי היו גם דברים שעוררו חילוקי דעות בתוך הממשלה, אבל אני לא מזכיר בפניך דברים שגם אפשר לטעון נגדנו. רק אי-אפשר לומר, חבר הכנסת גפני, שערי הפיתוח ושכונות המצוקה לא היו בראש סולם דאגותינו בממשלה הקודמת. אני רוצה לומר לך כשר חינוך אז, שהיתה העדפה מתקנת, ויושבים כאן כמה חברי כנסת שיודעים זאת, מקומות שהיו אזורי מצוקה חינוכית גדולה ביותר הפכו להיות עם הישגים מעל הממוצע הארצי. ואני רואה, למשל, את המקרה של חצור-הגלילית. שוב, אני לא יכול להזכיר לך כמה יישובים יש, שבבת-אחת הפכו מאזור מצוקה, בתוך שלוש-ארבע שנים, עם השקעות אדירות – וכאשר רואים את העלייה בשיעורי הבגרות, במקום ראשון נמצאים תושבי עיירות הפיתוח ושכונות המצוקה. אפשר לומר: טעיתם בזה, לא צדקתם בזה, אני מקבל ביקורת כזאת, אבל לבוא ולומר כאן, שבכלל לא חשבו עליהם, לא חשבו על מחוסרי דיור – זה פשוט לא נכון.

אני רוצה רק לתמוך בהצעת החוק של חברינו, חברי הכנסת רן כהן, שבח וייס, מקסים לוי ואני לא זוכר מי עוד, אני מצטער.

### **היו"ר ר' אדרי:**

ויש תמיכה גם של חברי הכנסת יצחק כהן ונסים דהן.

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

משפט אחרון, אדוני היושב-ראש. הצעת החוק הזאת נכונה לא רק מבחינה חברתית אלא גם מהבחינה הכלכלית, מכיוון ששווי הנכסים האלה בידי המדינה הוא אפס, ושווי הנכסים האלה בידי האנשים, לרבות ההוראות המיוחדות בחוק על המשך הפיתוח והשימוש בקרקע ובזכויות בנייה קטנות – הוא נכון גם מבחינה כלכלית.

### היו"ר ל' אדרי:

תודה, אדוני.

חברי הכנסת, בכוונה אפשרתי דיון רחב בסוגיה הנוגעת להרבה מאות אלפים במדינת ישראל. הנושא שעומד על סדר-היום הוא חשוב. טוב עשו חברי כנסת שהעלו את הנושא – חברי הכנסת רן כהן, שבח וייס, מקסים לוי, יצחק כהן, נסים דהן ותמר גוז'נסקי, שדיברו בעד, וכל החברים שהתבטאו עכשיו.

אני מבקש לנצל את הבמה, ואני לא נוהג לעשות זאת, מפני ששר האוצר נמצא כאן. אדוני שר האוצר, שיועד מה זה כלכלה, מבין גם בכספים, גם בחוקים, תוך כדי הדיון עשיתי חשבון פשוט – אני מבקש להסב את תשומת לבכם, חברי הכנסת – טוב היתה עושה המדינה אם היתה קמה מחר ונותנת את כל הדיור הציבורי במתנה; היתה יוצאת נשכרת. אסביר מדוע.

חבר הכנסת לוי, אדוני, אני הקשבתי לך, אנא ממך.

כל הגבייה של הדיור הציבורי לא עולה על 250 מיליון שקל. ההוצאה למאות עובדים, החזקת בניינים לשמונה חברות – עולה מעל 300 מיליון שקל. את הדירות הללו למעשה המדינה לא יכולה לעולם לממש – מה זה לעולם, אני מדבר על 20 השנים הקרובות. מדוע צריך לקבל החלטה לא נכונה, לא במקומה, שבלאו הכי יתברר ש-80%-90% מהאוכלוסייה לא יוכלו לממש אותה? אני לא מדבר כאופוזיציה ולא כקואליציה, פשוט כאדם שקצת קרוב לנושא הזה, שקצת מבין בעניין הזה של השיכון, וניסה לעשות חשבון מאז עלה הנושא הזה על סדר-היום של מליאת הכנסת.

אדוני שר האוצר, אודה לך מאוד אם תואיל להקים צוות, לא ועדה, אני מוכן לבוא ולהציג את עמדתי ולהוכיח שכדאי למדינה. גם החוק העומד על סדר-היום, אני חושב שצריך לבחון אותו. ואשר להצעת הממשלה, היא לא במקומה ויצא שכרה בהפסדה. אם אדוני שר האוצר יעשה את החשבון, הוא יגיע למסקנה הטובה ביותר, והוא עצמו יביא אותה למליאת הכנסת. אני משאיר לך, אדוני, לעשות את שיקול הדעת הזה. אני מודה לכם.

בבקשה, אדוני חבר הכנסת רן כהן.

### רן כהן (מרצ):

על דעת כל המציעים אנחנו מבקשים שהדיון יהיה במליאה.

### היו"ר ל אדרי:

אדוני, אני מודה לך.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי להצעות לסדר-היום של חברי הכנסת גוז'נסקי, רן כהן, וייס ויצחק כהן – דיון במליאת הכנסת? ההצבעה החלה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 15

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

### אמנון רובינשטיין (מרצ):

אבקש לצרף את קולי.

### היו"ר ל אדרי:

בעד – 16, נוסף קולו של חבר הכנסת רובינשטיין, נגד אין, נמנעים אין. ההצעות לסדר-היום בדבר החלטת הממשלה בעניין הדיור הציבורי אושרו לדיון במליאת הכנסת. אני מודה למציעים.

### שאלות בעל-פה

## היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: שאלתא בעל-פה לשר האוצר, מאת חבר הכנסת רפאל פנחסי, בנושא: תקציב המשרד לענייני דתות. אדוני חבר הכנסת פנחסי, בבקשה.

## תקציב המשרד לענייני דתות

### רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, נודע לי, כי המשרד לענייני דתות חייב כספים לגופים המתקצבים באופן שוטף ולארגוני התרבות, מאחר שאינו מקבל את התקציב הנדרש. כמו-כן אין האוצר מאפשר מחשוב המשרד, דבר המקשה את תפקודו. לדעת ראשיו, פקידי האוצר מתנכלים למשרד.

רצוני לשאול:

1. מה הם דרישות משרד הדתות מהאוצר?

2. מדוע לא נענה האוצר לאותן דרישות? תודה.

## היו"ר ל אדרי:

תודה. אדוני שר האוצר, בבקשה.

### שר האוצר י' נאמן:

אדוני היושב-ראש, השואל הנכבד, חברי הכנסת הנכבדים, משרד הדתות ביקש מהחשב הכללי תוספת מימון מעבר למכסות המאושרות למשרדי הממשלה וכן העברת עודפים. החשב הכללי אישר למשרד הדתות תוספת מימון של כ-45 מיליון שקל, אני מדגיש, מעבר למנת המימון שניתנה למשרדי הממשלה.

לגבי העברת העודפים, משרד הדתות נתבקש לצורך העניין להגיש נתונים לגבי מספר תלמידי הישיבות בשלוש השנים האחרונות, וכן נתונים לגבי תוצאות ביקורת רואי-החשבון הפנימיים שביקרו את מספר תלמידי הישיבות. העברת העודפים מתעכבת מכיוון שמשרד הדתות טרם המציא את הנתונים המבוקשים.

אשר לעניין מחשוב המשרד: לאחר שוועדת עיבוד נתונים ארצית מרכזית – ענ"א – אישרה את תוכנית המחשוב שהגיש משרד הדתות, ביקש משרד הדתות לשנות את התוכנית. ב-5 ביולי 1998 סוכם עם אנשי משרד הדתות, כי המשרד יפעל לאלתר בהתאם לנהלים ולהוראות לביצוע הסבת מערכת הישיבות לטיפול ב"באג 2000". במקביל יחל המשרד להיערך לביצוע מכרז למיקור חוץ של מערכות המחשוב שלו, ובכללן מערכת המחשב של התשלומים לישיבות.

אני רוצה להדגיש: משרד האוצר איננו מתנכל למשרד הדתות.

### **היו"ר ל אדרי:**

תודה, אדוני שר האוצר. שאלה נוספת לחבר הכנסת רפאל פנחסי.

### **רפאל פנחסי (ש"ס):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, אני חושב שאתם לוקחים את עולם הישיבות כבן ערובה לקיצוצים או לחוסר תקציב, אני לא יודע משום מה. בהצעה המפורטת שיש לי אפרט תיכף את ההתנכלויות של האוצר כלפי המשרד לענייני דתות.

אדוני השר משיב לי היום, שהעברת העודפים מעוכבת עקב אי-דיווח על מספר תלמידי הישיבות לאוצר, או מסיבה זו או מסיבה אחרת. יש ויכוח ביניכם לבין המשרד לענייני דתות. מיניתם ועדה, שתיכף אני אפרט את פרטיה מעל הבמה, בהצעה לסדר-היום.

שאלתי: הרי עודפים אלה עודפים מחויבים, שהמשרד התחייב ונתן אישורים לאותם מוסדות שהכספים האלה מגיעים להם כדין – אם בניית מקוואות, בניית בתי-כנסיות, אם פעולות תרבות ואחרות. למה צריכים לקחת את ההתחייבויות האלה כבנות ערובה בחודש יולי ועדיין אי-אפשר לבצע העברות מתקציב 1997?

### **היו"ר ל אדרי:**

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת וייס.

### **שבח וייס (העבודה):**

אדוני שר האוצר, עולה וגם לאחרונה עלתה על סדר-יומה של הכנסת הצעה לבטל את המועצות הדתיות – לא את תפקידיהן חלילה, כי איש לא מעלה על דעתו שלא צריך להעניק שירותים דתיים



לציבור – ולהעביר את כל התפקידים האלה לעיריות, לרשויות המקומיות, בכל הרמות, לעיריות, למועצות מקומיות, למועצות אזוריות, לכוון אגף וכיוצא באלה.

הרעיון הזה הוא בוודאי לא רעיון אנטי-דתי, ואני יודע שיש הרבה חברי כנסת מסיעות דתיות שלא מתנגדים לרעיון הזה, כי בסך הכול המועצות הדתיות בהרבה מקומות הפכו לחבורות עבודה-מפד"ל, ליכוד-מפד"ל. אנחנו מכירים את העניין הזה. מה דעתך לגבי העמדה שהגשמה של רעיון כזה גם תשפר כהוגן את השירותים הדתיים וגם תגרום לחיסכון רב? אני קושר את זה כי זה קושר מבחינת הנושא לעניין שהעלה חבר הכנסת פנחסי.

### **היו"ר ל אדרי:**

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת גפני.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

אדוני היושב-ראש, אדוני שר האוצר, אני עיינתי בשאילתא ושמעתי את השאילתא של ידידי חבר הכנסת הרב פנחסי. אני לא כל כך הבנתי למה קישרת, אדוני שר האוצר, נושאים אחרים במשרד הדתות, כמו 45 מיליון השקלים של עודפים ושל דברים מהסוג הזה, שאני מבין שזה קשור לתקציב הישיבות. זו ועדה חיצונית שאתה מינית, שבדקה את זה, והתברר שיש שחיקה ואין לזה שום קשר לכל העניין.

שאל אותך חבר הכנסת הרב פנחסי שתי שאלות, שעליהן היה חשוב לי לשמוע תשובות.

דרך אגב, בנושא של המועצות הדתיות אני אתך, חבר הכנסת וייס, זה גם לא קשור לעניין הזה – – –

### **רפאל פנחסי (ש"ס):**

גם אני.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

אני מבקש להתמקד רק בעניין הזה.

### **שבח וייס (העבודה):**

הקואליציה בעד.

### משה גפני (יהדות התורה):

כן, יש כאלה בעד, יש כאלה נגד ואני בעד. יש שתי שאלות ואין בלתן בשאלתא של חבר הכנסת פנחסי. אני אבקש, אם אפשר לקבל תשובה: א. מיהו המשרד הממשלתי שמשתמש באותו מחשב כמו משרד הדתות? לא יכולה להיות ענישה קולקטיבית. נניח שלי יש ישיבה, אני מדווח על מספר התלמידים בדיוק כחוק, כמו שצריך, המחשב של המשרד לא קולט את זה, ואני מקבל תשובה כעבור שנתיים. אני לא יודע מי התלמידים שלי, מה נקלט, מה לא נקלט. אני שואל אותך, אדוני שר האוצר, איזה משרד ממשלתי נוסף עדיין עובד עם מחשב מיושן כזה של משרד הדתות?

שאלה שנייה היא על ארגוני התרבות. ארגוני התרבות לא מקבלים את הכסף המגיע להם בחוק. הכנסת אישרה את זה. אין לזה קשר לכל הנושא של עודפים ותקציב ישיבות. זה סעיף אחר, ואני מניח שהרב פנחסי יעלה את זה בהצעה לסדר-היום. תודה אדוני השר.

### היו"ר ל' אדרי:

תודה. אודה לשר האוצר אם יואיל להשיב על השאלות. אדוני, בבקשה.

### שר האוצר י' נאמן:

בתשובה על השאלה הנוספת של חבר הכנסת רפאל פנחסי: איש לא מוחזק כבן-ערובה. כנהוג וכמקובל לגבי כל משרדי הממשלה, אין העברת עודפים כאשר אין דוחות מפורטים על הפעולות של המשרד כאשר נדרשת העברת עודפים.

לשאלתו של חבר הכנסת וייס. הנושא הזה באמת ראוי לבחינה. אני לא מדבר על חיסכון, אלא הייתי מדבר על כך שכל הסכומים המוצאים כיום על החזקת מנגנונים יועברו לפעולות דת שבהן יש מחסור בתקציבים. הנושא הזה בהחלט ראוי לבחינה.

לגבי שאלתו של חבר הכנסת גפני. אני רוצה לומר בצורה מאוד ברורה: תקציב משרד הדתות מבוצע על-ידי משרד האוצר כפי שמבוצעים כל תקציבי הממשלה בהתאם לאותו קצב. לכן הדגשתי, שניתנה תוספת מימון של 45 מיליון שקל מעבר למימון הרגיל בתקציבי המדינה.

### היו"ר ל' אדרי:

תודה לשואלים, תודה לשר האוצר.

## **חילופי גברי בוועדות הכנסת**

### **היו"ר ל אדרי:**

אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת, תואיל למסור הודעה בשם ועדת הכנסת. אדוני, בבקשה.

### **רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להודיע על חילופין בוועדת החוץ והביטחון כדלקמן: במקום חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר ייכנס חבר הכנסת אפרים סנה. במקום חבר הכנסת חיים רמון ייכנס חבר הכנסת יוסי ביילין. במקום חבר הכנסת עוזי ברעם ייכנס חבר הכנסת חגי מירום. במקום חבר הכנסת שלמה בן-עמי ייכנס חבר הכנסת נסים זוללי. חבר הכנסת חיים רמון ייכנס כממלא-מקום חבר הכנסת לשעבר משה שחל.

### **היו"ר ל אדרי:**

תודה, אדוני, חבר הכנסת פנחסי, על הודעתך.

## **הצעה לסדר-היום**

### **דוח הוועדה שמונתה על-ידי שר האוצר לבחינת תעריף התמיכה בישיבות**

### **היו"ר ל אדרי:**

אנחנו עוברים לנושא הבא: דוח הוועדה שמונתה על-ידי שר האוצר לבחינת תעריף התמיכה בישיבות – של חבר הכנסת רפאל פנחסי; הצעה מס' 4883. בבקשה, אדוני.

### **רפאל פנחסי (ש"ס):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, בתשובתך אמרת שמשרד האוצר לא מתנכל למשרד לענייני דתות. אני רוצה לקרוא את הסיפא במסקנות הוועדה שאתה מינית, של מר משה גביש ומר דוד בלומברג, בנושא שחיקת העדכון של תעריפי הישיבות.

בסעיף 3 במסקנות הוועדה, אני רוצה לקרוא מתוך הכתב כדי להיות מדויק: "על עבודת הצוות העיבה כתבה יזומה על-ידי בכירים באגף התקציבים, שכללה חומר חד-צדדי ושמה בפי נציגי הישיבות ואף בפי חברי צוות זה אמירות מגמתיות. ראינו ביוזמת הכתבה משום ניסיון להשפיע על עבודתנו ועל עמדות הציבור בדרך בלתי נאותה, וחבל". אלה דברים שלא אני אמרתי אותם ולא אני כתבתי אותם, זה הצוות שאתה מינית, אלה המסקנות שאתה קיבלת. הם מצאו לנכון לכתוב דברים, אני חושב שאלה דברים לא קלים, אני לא רוצה לומר קשים.

אני רוצה לקרוא מתוך הדוח עצמו: "לקראת ההצבעה על תקציב המדינה לשנת 1998, בהודעתו במליאת הכנסת על הקצאת הכספים הקואליציוניים, הודיע שר האוצר, כי 'בורר חיצוני ומוסכם יבדוק את הטענות בדבר השחיקה בתעריפי התמיכה בישיבות גבוהות ובכוללים'. בורר כזה אכן מונה, אך מסקנותיו לא היו מקובלות על הצדדים" – קרי, האוצר והישיבות – "בעוד שהבורר קבע את בסיס התעריף כנגזר מההסכם הקואליציוני של שנת 1990, ואת דרך עדכנו כהצמדה למדד המחירים לצרכן, תבע אגף התקציבים בסיס מוקדם יותר".

אני עובר לסעיף אחר בדוח הזה: "ככל הנראה היתה טעות בנתונים שהיו בפני הבורר. טעות זו היתה ידועה לאגף התקציבים, וייתכן שלו היו נציגיו מעלים אותה ביוזמתם ופועלים לתיקונה, לא היה צורך במיני הצוות הנוכחי. משלא עשו כן, לא הושגה, כאמור, הסכמה בין הצדדים ונוצר צורך בסיבוב בדיקה נוסף".

אדוני השר, אם אני זוכר את הכתבה שהיתה בעיתון, המגמה היא להשחיר את פני עולם הישיבות, ואת זה קל מאוד לעשות כי הציבור קונה את זה מהר מאוד. קל לבוא ולהגיד שהישיבות דרשו תוספת של 360 מיליון שקל כדי להשוות את תלמידיהן לקציני צה"ל. האם היתה דרישה כזו אי-פעם מפי מישהו מראשי הישיבות או מהפוליטיקאים, הנציגים החרדיים, קרי ש"ס, אגודה או מישהו אחר? תראה לי מתי היתה דרישה כזאת. או שכתבו בעיתון ש-200 ישיבות דיווחו דיווח לא נכון. אולי תגיד לי מי הן 200 הישיבות האלה שנתנו דיווחים לא נכונים?

אתה אומר שאין מגמה להתנכל למשרד לענייני דתות, אך כל הציטטות שקראתי מתוך דוח של שני אישים בכירים, משה גביש ודוד בלומברג – סגן יושב-ראש בנק ירושלים ומנהל בנק ברקליס. שני אישים בכירים כתבו את זה בדוח שלהם, שלא היתה יוזמה מטעם אגף התקציבים לתקן את העיוותים. הם נתנו כתבה מגמתית כדי להשחיר את פני עולם הישיבות ולהביא ללחץ על הצוות שאתה מינית, שאולי יושפעו וייתנו דוח אחר. האם לזה אתה קורא "אין התנגדות"?

כפי שצינתי קודם בשאלתא שלי, מעכבים את ההעברות משנת 1997, שאלה התחייבויות שהמשרד הוציא, ואתה לא קורא לזה בן-ערובה. אז איך נקרא לזה? אותם קבלנים שהועסקו בבניית בתי-כנסת ומקוואות לא מקבלים, או כל מוסדות דת אחרים, או תקציבים שוטפים אלה ואחרים או תקציבי תרבות לא מועברים, כיוון שדרישות האוצר מוגזמות עד שאי-אפשר לעמוד בהן. מחשוב לא נותנים להם, שיאפשר להם להיות במצב תקין ויעיל, כדי שיוכלו לתת את התשובה, ועוד באים ואומרים: האשמה היא במשרד לענייני דתות.

אני, כאדם שמכיר את המשרד לענייני דתות מתקופת כהונתי – תלוי מי עומד בראש המשרד. נכון שעושים את זה נערי האוצר, אבל הם מקבלים הקרנה משר האוצר. דווקא אני מתגעגע לתיקופה של דן מרידור כשר האוצר. בהחלט, הוא היה הגון ובדק את הדברים לגופם, וכשראה שהדרישות הן צודקות, הוא עדכן את הדברים שצריכים עדכון ונלחם בדברים שלא צריכים.

עכשיו יש ויכוח – כן מועצות דתיות, לא מועצות דתיות, לא צריך סגנים. כסגן שר הדתות לשעבר אני יכול להעיד, שכשהיה דוח-צדוק והיתה שם המלצה לקצץ במספר הסגנים, אני תמכתי בה. כשרבין, זיכרונו לברכה, היה ראש הממשלה וכיהן גם כשר הדתות ואני הייתי סגנו, היו דברים שבהם היינו מוכנים בהחלט ללכת לקראת האוצר, מוכנים לעשות שם סדר. אבל לא ייתכן לזרוק כל הזמן בוך ורפש על עולם הישיבות ולהציג אותו בעיני הציבור כסחטן, כאנשים שדורשים מעל ומעבר למגיע להם. זה לא מגיע להם.

לו הייתי אומר זאת מעצמי, היית אומר שאתה ממציא את הדברים. כשאני קורא זאת בדוח שכתבו שני אישים בכירים, שאתה נותן בהם אמון – וגם אנחנו נתנו בהם אמון, הם נבחרו כבוררים בודקים – והם כותבים דברים חמורים על עבודת הצוות, אם הכתבה יזומה על-ידי בכירים באגף התקציבים, האם אגף התקציבים זה אני? האם אגף התקציבים זה משהו מהאגודה? אגף התקציבים שייך למשרדך. אתה ממונה על המשרד הזה. אז איך אפשר שלא לקרוא אותם לסדר? אולי באמת תוכל להגיד לנו מי הם האישים שעשו את הכתבה, שלפחות פעם אחת נדע מי הם הממונים על התקציבים באגף התקציבים שמתנכלים לישיבות? אולי צריך להחליף אותם.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

חבר הכנסת פנחסי, חשוב לציין שהכתב הוא סבר פלוצקר. לסבר פלוצקר כבר יש ניסיון בכתבות על משרד האוצר.

### **רפאל פנחסי (ש"ס):**

אני לא מכיר את הכתב, אני רק מביא נתונים. דווקא קל לי לצטט שני אישים בכירים, מנהל בנק וסגן מנהל בנק, שכותבים את הדברים החמורים האלה. לא אומר זאת אדם חרדי או איש מפלגה או בעל אינטרס. אלה אנשים שמשרד האוצר נתן בהם אמון ומינה אותם, והם כותבים זאת בדוח שלהם. פעם אחת הם כותבים: לו באה היוזמה כשהבורר הראשון עשה את עבודתו – והיו נתונים שהם לא קיבלו באגף התקציבים. לו ניסה האוצר מיוזמתו לבדוק זאת לגופו של עניין, לא היו צריכים למנות צוות חדש. עכשיו, משמינו צוות חדש, גם אותו באים להכשיל, מוציאים כתבות לעיתונות ומפרסמים כל מיני דברים.

ברחוב פוגשים אותי אנשים ואומרים לי: אתם הפרזיטים לא משרתים בצבא, רוצים להשוות את התנאים שלכם לאלה של קציני צה"ל. תראה לאיזו דרגה כבר ירדו. מדברים עלינו כאילו אנחנו דורשים להשוות תנאים. בחלום השחור ביותר שלי לא העליתי על דעתי שמישהו יעלה דרישה כזאת. לא היה ולא נברא. אבל נערי האוצר מרשים לעצמם לעשות זאת, ולא יצאה הכחשה מצד שר האוצר.

### **נסים דהן (ש"ס):**

ואחר כך הם מבקשים את תמיכת ש"ס בוועדת הכספים בכל השיגעונות שלהם, והם מתפלאים למה לא תומכים בהם.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

כשמביאים את חוק ביטוח בריאות ממלכתי יש טענות.

אדוני שר האוצר, בדרך כלל מקובל, שמי שעומד בראש הפירמידה אחראי לכל מה שנעשה במשרדו. אם ממשרדך יצא הזדון הזה, אני חושב שאתה חייב לגלות מי הם אותם אנשים. אתה עצמך צריך לדעת, אם אפשר לתת אמון באנשים שמנסים להפריע לך למלא את תפקידך. אתה מינית שני כלכלנים שיכולים לעשות עבודת צוות יפה, והם בצורה מגמתית מנסים להפריע בעבודה.

אני שמח על כך שאותם אישים ידעו להתעלות על אותן הטעויות והוציאו דוח נכון. עכשיו, אחרי שכבר יש דוח וכבר יש מסקנות שצריך להוסיף 40 מיליון, האוצר בא בטענות: תיתנו דוח כזה וכזה. תמיד יש דרישות.

### משה גפני (יהדות התורה):

הרב פנחסי, ברשות היושב-ראש, הוא כותב בכתבה שהוא שאל באוצר, ובאוצר אמרו לו – – – את הוועדה הזאת. שהם לא יקבלו את זה. למה? ככה. ציטוט. לא יקבלו את זה.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

מי לא יקבל?

### משה גפני (יהדות התורה):

החרדים.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

הם כבר יודעים מה אנחנו מקבלים ומה לא מקבלים.

### משה גפני (יהדות התורה):

אלה נתונים של המכתבים מהאוצר.

## **רפאל פנחסי (ש"ס):**

אדוני שר האוצר, היום יש המלצה, נדמה לי, להוסיף 40 מיליון לעדכון בסיס התקציב. לא יכול להיות שאתם, במגמות אלו ואחרות, תתנכלו למשרד לענייני דתות – אני חוזר על האמרה הזאת – ותיקחו כבני ערובה את כל עולם הישיבות ואת כל עולם התרבות ולא תעבירו תקציבים כמו שצריך וכמו לכל אחד אחר.

נכון ששמחתי לשמוע ממך שהקדמתם מימון של עוד 45 מיליון אולי בחודש זה או אחר, אבל במציאות עולם הישיבות זועק ואומר: לא קיבלנו. אני אישית פניתי למשרד לענייני דתות ושאלתי למה בית-כנסת שאושר לו ב-1997 תקציב זעום של כמה עשרות אלפי שקלים לא מקבל אותם, התשובה שקיבלתי: האוצר לא מעביר את ההעברות.

אנא ממך, אני מבקש שתיתן את דעתך ותתייחס אליו כאל משרד שווה לכל משרדי הממשלה, שיקבל את השירותים הדרושים בלי התנכלויות. תודה רבה.

## **היו"ר ל אדרי:**

תודה לאדוני חבר הכנסת רפאל פנחסי. אבקש משר האוצר להשיב על ההצעה. אדוני, בבקשה.

## **שר האוצר י' נאמן:**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אשיב על ההצעה כפי שנוסחה. ב-8 ביולי 1998 מונו מר משה גביש ומר דוד בלומברג כצוות לבחינת הטענה כי תעריך התמיכה לתלמידי הישיבות נשחק. במהלך עבודת הצוות התבקש משרד האוצר להעביר לצוות חומר רקע רב, אשר חלקו לא נגע ישירות לתעריך התמיכה בישיבות. בין היתר התבקש משרד האוצר, בעקבות דוח מבקר המדינה מס' 48 המציין את הגידול הניכר במספר התלמידים בישיבות, להעביר לצוות נתונים על תוצאות הביקורת שנערכה על-ידי רואי-החשבון של המוסדות.

במסקנותיו ובגוף הדוח העיר צוות הבדיקה על הצורך בביקורת על מספר תלמידי הישיבות.

על-פי הנתונים שהוגשו לאגף החשב הכללי על-ידי משרד הדתות, עד ל-30 באפריל 1998 הגיעו למשרד הדתות 1,649 דוחות ביקורת שנערכו על-ידי רואי-החשבון של הישיבות. אני רוצה לציין, ש-308 ישיבות לא העבירו דוחות ביקורת עד ל-30 באפריל 1998.

מתוך המוסדות הנ"ל, כ-200 מוסדות, שקיבלו בעבר כספים, מדווחים, נכון ליום 30 באפריל 1998, במצבת התלמידים של משרד הדתות – ללא תלמידים. התשלום האחרון למוסדות אלו התבצע

בתקופה שבין דצמבר 1994 לבין פברואר 1998. ב-108 המוסדות הנותרים, שלא הגישו דיווחים, רשומים במצבת משרד הדתות כ-5,200 תלמידים.

ניתוח הנתונים לגבי המוסדות שהגישו דוחות ביקורת מראה, כי בכ-400 ישיבות, המהוות 24% מכלל הישיבות שהגישו דוחות, לא נמצאה סטייה בין הנוכחות בפועל לבין רשימות התלמידים של המוסדות. בכ-900 ישיבות, המהוות 55% מכלל המוסדות שהגישו דוחות, נמצא כי קיימת סטייה של עד 10% בין הנוכחות בפועל לרשימות התלמידים של המוסד.

#### **רפאל פנחסי (ש"ס):**

עד כ-10% זה לגיטימי, כשאין נוכחות.

#### **משה גפני (יהדות התורה):**

אדוני שר האוצר, המחשב של משרד הדתות עדיין עובד על נתונים של לפני שנתיים.

#### **שר האוצר י' נאמן:**

ב-350 ישיבות, המהוות כ-21% מכלל המוסדות שהגישו דוחות, נמצא כי קיימת סטייה של יותר מ-10% בין הנוכחות בפועל לרשימות התלמידים של המוסד.

משרד הדתות טרם ביצע ניתוח שמי של דוחות רואי-החשבון מול מצבת התלמידים כפי שמופיעה במשרד.

כשלב ביניים נקבע, כי בישיבות שמספר התלמידים בהן עולה על עשרה תלמידים, ובהן התגלתה סטייה העולה על 10%, תבוצע ביקורת נוספת שתיערך על-ידי משרדי רואי-חשבון חיצוניים.

אשר לסעיף 4.2 בדוח, ציין צוות הבדיקה במפורש, כי 200 ישיבות שקיבלו בעבר כספים דיווחו כי אין להם תלמידים כלל.

לגבי סעיף 3 של דוח צוות הביקורת, אמירה בנושא זה היא אמירה אגב אורחא בהמלצות הצוות ואיננה מתייחסת לנושאים שהצוות נתבקש לדון בהם. אמירה זו מסתמכת על הערכות אישיות של הכותבים וללא בדיקה מצדם אשר לעובדות בפועל וללא גם שניתנה לנוגעים בדבר האפשרות להגיב על אמירה זו.

מבירור שערכתי עולה, כי הכתבה שמה בפי עובדי אגף התקציבים במשרד האוצר דברים שלא נאמרו על-ידם.



## היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני שר האוצר, על תשובתך. מה אדוני מציע – לוועדה, דיון במליאה, להסיר?

## שר האוצר'י נאמן:

אין לי כל התנגדות שייערך דיון בנושא הזה כפי שמציעים, או במליאה או בוועדה.

## רפאל פנחסי (ש"ס):

ועדת הכספים – – –

## היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. יש הצעה אחרת, של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, המבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת פנחסי. אדוני, בבקשה.

## אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני נמנה עם אלה שחושבים שצריך לתקצב את לימודי התורה בישראל, גם בעולם הישיבות.

חבר הכנסת פנחסי, כיוון שאני מוקיר ומעריך את יושרך ואת תום לבך – הפגיעה הגדולה ביותר בעולם הישיבות נעשית על-ידי ישיבות שלא מדווחות, יותר מ-300 במספר, כפי שאמר שר האוצר. אתה לא חושד בשר האוצר הזה שהוא מתנכל ללימודי תורה. זה נעשה על-ידי העובדה שיש תקצוב של משרדים שונים.

כשר החינוך ביקשתי להעביר את כל התקצוב התורני למשרד הדתות. אני חושב שצריך להיות כלל בממשלה, שמוסד חינוכי מקבל תקצוב ממשלתי רק ממשרד ממשלתי אחד. אני אומר לך את האמת. אני גם גיליתי רק לאחר מכן, שמוסדות שמתקצבים על-ידי משרד החינוך, לרבות בתי-ספר, מתקצבים על-ידי משרד הדתות. המחשבים לא היו מתואמים. עד שהתחלנו להתאים את המחשבים. באו הבחירות. הדברים האלה הם שפוגעים.

### משה גפני (יהדות התורה):

אתה היית שר החינוך. האם מוסד חינוכי במערכת החינוך התבקש אי-פעם לערוך בדיקה של רואה-חשבון?

### אמנון חבינשטיין (מרצ):

כל המוסדות שהם לא במסגרת החינוך הממלכתי. הרי היו טענות, שלגבי החינוך שהוא לא במסגרת החינוך הממלכתי, במסגרת שני הזרמים האחרים – "מעין החינוך התורני" והחינוך העצמאי – –

### היו"ר ל אדרי:

זה לא דו-שיח. אדוני לא עונה על הצעה. אדוני צריך להציע להסיר את הצעתו.

### אמנון חבינשטיין (מרצ):

התשובה היא כן. ביקשנו, קיבלנו, ואז התחיל הוויכוח בין רואי-החשבון עם פניות לבג"ץ. ואז, לאחר כל הטענות והמענות בין ש"ס לבין אגודת ישראל, אני התחננתי בפני שר האוצר: קח את התינוק הזה ממני. גם היום אני חוזר ואומר: הכול צריך להיות מרוכז במשרד אחד, במשרד הדתות, תחת בקרת אמת.

### היו"ר ל אדרי:

אדוני מסכים להצעה?

### רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, קודם ציינתי שאני מתגעגע לתקופת כהונתו של שר האוצר דן מרידור, ושכחתי להגיד שגם שר האוצר בייגה שוחט נהג בהגינות והתייחס לעולם הישיבות טוב יותר מאשר בתקופתו של שר האוצר היום. מצאתי לנכון לציין זאת, כי אמרתי רק דן מרידור. גם בייגה היה בסדר גמור.

דבר נוסף, שר האוצר לא נתן לי תשובה. אמרו שהיתה דרישה להשוות לתנאים של קציני צה"ל. אולי אדוני שר האוצר יגיד לי מי דרש להשוות לקציני צה"ל?

## שר האוצר י' נאמן:

אמרת'.

## אמנון רבינשטיין (מרצ):

---

## רפאל פנחסי (ש"ס):

אז האוצר ביקש תיקון מאותו כתב?

## אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חבר הכנסת פנחסי, אני מוכרח להעיר לך. כשקוראים את הידיעה רואים שהכותרת לא מתאימה לידיעה.

## היו"ר ל' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי להצעה להעביר לוועדה ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

## היו"ר ל' אדרי:

11 בעד, אין נגד, אין נמנעים.

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש לצרף את קולי.

### רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבקש לצרף גם את קולי.

### היו"ר ל אדרי:

אני מצרף את קולותיהם של חברי הכנסת מקסים לוי וזאבי. 13 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה לסדר-היום בדבר דוח הוועדה שמונתה על-ידי שר האוצר לבחינת תעריף התמיכה בשיבות נתקבלה, והיא תעבור לדיון בוועדת הכספים של הכנסת. אני מודה למציע ולשר האוצר.

### הצעות לסדר-היום

### דבריו של אסי דיין בפסטיבל הקולנוע

### היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעות לסדר-היום מס' 4971, 4980, 4988, 5004, 5009 ו-5012, בנושא: דבריו של אסי דיין בפסטיבל הקולנוע. ראשון הדוברים – חבר הכנסת נסים דהן. אדוני, בבקשה. שלוש דקות לרשותך. אחריו – חבר הכנסת זאב בויס.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

---

### היו"ר ל אדרי:

אדוני אחרי חבר הכנסת נסים דהן.

## נסים דהו (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני רוצה להעלות את נושא התבטאויותיו של הבמאי-השחקן אסי דיין מזווית אחרת, לא מהזווית שכולם בוודאי מדמיינים לעצמם שאני עומד לדבר עליה.

אין לי עניין להתחשבן עם מר אסי דיין, וודאי שלא להגיב על דבריו. אני רק רוצה להעלות את זווית הראייה של סימפטום המחלה בחברה הישראלית, שהדברים האלה מגלים. הדברים הם רק סימפטום למחלה, כמו חום, ואם מגלים את המחלה בזמן עוד אפשר לרפא אותה. אם לא, אם יתייחסו לכך כחום וייתנו לזה "אקמול" רק כדי להוריד חום – יום אחד יתברר שמאחורי החום הזה מסתתרת מחלה ממארת, שאין לה תקנה.

אדוני היושב-ראש, על מה מדובר? מדינת ישראל, באמצעות משרד החינוך, באמצעות גופים, מתקצבים תרבות, קולנוע – דבר שהוא כשלעצמו מבורך. במקצוע הקולנוע והבמאות יש הרבה ברכה. הוא יכול להמחיש דברים ששמיעה באוזן בלבד לא מספיקה להבנתם. אפשר במקצוע הבמאות והקולנוע להביא ליתר הבנה של נושאים חשובים, שבשמיעה בלבד, בלי המערכת הוויזואלית, יש חיסרון. המערכת הוויזואלית בהחלט מקנה לאדם יותר ידע, יותר הכשרה, יותר שכנוע. אפשר לעשות בה הרבה דברים טובים, ואין לנו שום דבר נגד המקצוע המכובד הזה של קולנוע ובמאות.

יש חלוקת פרס לבמאי מצטיין, בדרך כלל גם לשחקן מצטיין.

מה שקורה בחברה הישראלית הוא, שאנשים במעמד כזה הם מודל לחיקוי, אין מה לעשות. זה קיים בחברה הכלל-עולמית. שחקנים מפורסמים, במאים מפורסמים הם מודל לחיקוי. הם לא רק מודל לחיקוי, הם גם מודל לקנאה, הם מין מחנך סמוי של הנוער ושל החברה. אני לא יכול לומר שזה אידיאלי, אבל זה המצב בחברה הישראלית ובחברה הכלל-עולמית, שהערכים שלהן הם, מיהו שחקן פלוני ומיהו במאי אלמוני, כיצד הוא שיחק בסרט אלמוני ובסרט פלוני.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, גם אנחנו היינו ילדים, ואני מכיר את המערכת מקרוב, לא מבחוץ, חיינו בתוך המערכת הזאת. כשהיינו ילדים קטנים הגיבורים שלנו היו שמות מפורסמים של אז – אדי קונסטנטין וכו' וכו'; אלה השמות, והם היו מודל לחיקוי. אני מכיר את כל הסיפורים של הילדים שקפצו מן החלונות משום שראו סרטים של איזה גיבור דמיוני שיכול לקפוץ מהחלון מקומה חמישית ולנחות בשלום על הקרקע. הילדים קפצו, והם לא כל כך הגיעו בשלום.

עומד כזה "גיבור לאומי" ומשתלח בציבור שצריך להעריך אותו, קורא להם – מפגרים, אנאלפביתים, הוא אפילו אומר לראש העיר אהוד אולמרט: תגיד לחבר שלך שילך – – מלה גסה מאוד. וזה המודל לחיקוי, זו צורת ההידברות, זו צורת התקשורת בין אדם לחברו, זה המסר שלו, ואחרי הכול הוא גם מקבל פרס.

אם עד עכשיו זה שהוא "גיבור לאומי" מוטל בספק, אחרי קבלת הפרס הוא בטח גיבור לאומי עם חותמת של מדינת ישראל. אין פוצה פה ואין מצפץ; יש חותמת, הוא קיבל פרס. זה מה שמחנך את הנוער. הנוער יראה את הסרטים שלו, אם יראה, והנוער שינהר להצגות שלו יודע שמאחורי ההצגות

והסרטים האלה עומד אדם מופרע, שמסוגל להשתלח בציבור, להשתלח בראש הממשלה, להשתלח בראש העיר, ועל כך עוד לקבל פרס. הוא גם מסוגל להשתלח באבא שלו.

**אופיר פינס-פז (העבודה):**

אתה פסיכיאטר?

**שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

בשביל זה צריך פסיכיאטר?

**היו"ר ר' אדרי:**

אדוני, סימנתי לך פעמיים ואני מבקש, זמנך תם לפני דקה וחצי.

**אופיר פינס-פז (העבודה):**

שיחזור בו. באיזה ביטויים אתה משתמש?

**נסים דהן (ש"ס):**

לא היית כאן מתחילת השיחה. אם היית, היית אומר לי ישר כוח.

**ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

למה לא אמרת כלום ליוסי שריד, שאמר לראש הממשלה "מסטול"?

**אופיר פינס-פז (העבודה):**

זה חמור מאוד.

**נסים דהן (ש"ס):**

חבר הכנסת אופיר פינס, אתה לא היית מן ההתחלה. על מי שאני מדבר, הוא קרא לך מופרע. הרי הוא קרא לכל תושבי ירושלים, לרבות לך, מופרעים. כבר שכחת. הוא קרא לכל תושבי ירושלים. אנאלפביתים.

#### **ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

הוא לא קרא לו מופרע, הוא קרא לו מזורגג.

#### **משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):**

עיר מזורגגת.

#### **נסים דהן (ש"ס):**

אולי בשביל אופיר פינס זה ביטוי מכובד יותר. הרי הוא השתלח בכל תושבי ירושלים. הוא השתלח בעיר ירושלים כעיר הבירה במדינת ישראל. הוא השתלח בראש הממשלה.

#### **משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):**

חבר הכנסת פינס הוא ראש הלובי של ירושלים.

#### **נסים דהן (ש"ס):**

נראה שחבר הכנסת אופיר פינס אוהב את התואר שנתנו לו, יישר כוח. אבל חבר הכנסת רובינשטיין לא רוצה שיקראו לו מופרע.

#### **נסים זילי (העבודה):**

הוא לא ירושלמי.

#### **נסים דהן (ש"ס):**

אבל הוא אזרח המדינה, הוא נתן לו את הפרס.

## היו"ר ל אדרי:

אדוני, אני מבקש ממך לסיים.

## נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מתנצל, אני מדבר מתוך כאב לב. אני מבקש עוד הבהרה, כי האדם הזה הוא לא אזרח שלא מוכר, הוא דמות וסמל, לצערנו הרב, לרבים מבני הנוער הריק מערכים ומתכנים יהודיים אמיתיים; אז לפחות שישמור על כבוד המדינה.

## היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת נסים דהן, אני מודה לך על דבריך. אני מזמין את חבר הכנסת ראובן ריבלין. אחריו – חבר הכנסת אבנר חי שאקי.

## ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני שר החינוך לשעבר, אני רוצה לדבר אל אסי דיין ולומר לו: אסי דיין, לא יעזור לך שום דבר, ממשלת הליכוד וראש ממשלת הליכוד, ראש ממשלת ישראל בנימין נתניהו, ושר החינוך, וכנסת ישראל, והקואליציה, ימשיכו לתמוך בקולנוע הישראלי, על אפך ועל חמתך ואף שאתה חושב שאתה הפטרון של הקולנוע. אני אוהב קולנוע, חברי בליכוד אוהבים קולנוע, שרי הליכוד אוהבים קולנוע, ראש הממשלה מתחפש כדי ללכת לקולנוע, וכולנו בעלי תרבות ואנשי תרבות לפחות כמוך.

## משה גפני (יהדות התורה):

מה, אתם אוהבים קולנוע?

## ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אין לנו שפה ויכולת התבטאות כפי שיש לך, אבל אנחנו מסתדרים.

כמו בשנה שעברה כך גם השנה ניצל אסי דיין במה ציבורית להשתלחות פרועה, חצופה וגסה, המעמידה אותו בלבד באור נלעג ביותר. אסי דיין חושב, כנראה, כמו כמה מחבריו, שחיי התרבות בישראל, ובייחוד הקולנוע הישראלי, הם נחלתם הפרטית ונחלתה הפרטית של קבוצה פוליטית קטנה, שולית וקיצונית. ולא כך הדבר.



גם ממשלת ישראל בהנהגת הליכוד ממשיכה, כמו שעשה זאת שר החינוך לשעבר אמנון רובינשטיין, כמו שעשתה זאת שרת החינוך לשעבר שולה אלוני, כמו שעשה זאת שר החינוך לשעבר זבולון המר, וכמו שיעשה זאת שר החינוך היום ושרי התעשייה והמסחר – הם ממשיכים לתמוך בקולנוע הישראלי וביצירה האמנותית במדינה. הליכוד והימין ימשיכו להוכיח לציבור, כי הזיקה בין תרבות בכלל וקולנוע בפרט לבין השקפה פוליטית מסוימת היא עיוות שאין לו כל מקום במדינה פלורליסטית.

על אסי דיין וחבריו, המתיימרים להיות תמיד אבירי הפלורליזם, לזכור, כי הם ניזונים מן הקופה הציבורית. כל האירועים הנוצצים, כל ה"אוסקרים", כל שמלות הערב, כל החליפות ההדורות, מצד אחד, והג'ינסים הקרועים שעולים ממון רב, מצד שני – היום ג'ינסים קרועים עולים יותר מחליפת ערב – כל השואו הגדול, הפסאודו-הוליוודי הזה מוגש לציבור מדי שנה על חשבון הקופה הציבורית.

אסי דיין הוא יוצר מעולה. אסי דיין, כאשר הוא מתעסק בקולנוע, הוא אדם מוכשר ביותר, יצירתו היא יצירה גדולה, יכולתו הבמאית בקולנוע אינה מוטלת בספק, וכולם גמרו את ההלל עליו. אבל נראה שכמו כל אדם שחפץ להשתגע, הוא משתגע, והוא חייב להיות גם "קומקום". השתלחותו הבלתי-מרוסנת בציבור כולו, האי-הבחנה בין עיקר לטפל, מעמידות בצל את יכולתו הנפלאה לעסוק בדבר שהוא כה בקיא בו. מדוע אתה צריך להשתגע בשטויות האלה? מה, לא מספיקות לך ההילה והתפארת שמקנה לך היצירה הקולנועית שבה אתה משתתף? טמבל. היה כאן מישהו שקרא לראש הממשלה "מסטול". אני אפילו לא מעז לומר לך ככה. אתה סתם טמבל. טמבל ממש.

הגיע הזמן שתפסיקו לירוק לבאר שממימיה אתם שותים. אני מקווה מאוד, שחוק הקולנוע יעבור בקרוב. אני יודע מידיעה אישית, שראש הממשלה מתכוון לתמוך בקולנוע, לא מתוך פטרונות אלא בידיעה שהקולנוע הוא ערך, הוא בבואה המשקפת את התרבות של הציבור כולו. זה לא שייך לך, אסי דיין, ולמרות טיפשות הפה שלך הקולנוע ימשיך להתקיים; לא בגללך, אלא אף שאתה נמצא במרכז ובעין כל סערה שאתה מביא עלינו.

## **היו"ר אדרי:**

אני מודה לך, חבר הכנסת ראובן ריבלין. אני מזמין את חבר הכנסת אבנר חי שאקי. אחריו – חבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

## **משה גפני (יהדות התורה):**

חבר הכנסת ריבלין, מה יותר חשוב, קולנוע או כדורגל? אני פשוט לא כל כך מבין בזה.

## **ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

לפני שאני הולך לכדורגל אני הולך לקולנוע. אגב, גם פרשת השבוע לא משעממת אותי.

## אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אסי דיין הוא חלק מפרשת השבוע.

## אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין ספק שהאמנות היא צורך אנושי בסיסי, והיא על-פי רוב פרי יצירה של יחיד, יצירה אינדיבידואלית. מסתבר שהמומחים לדבר מונים את אסי דיין בין המומחים ליצירה הקולנועית בישראל. כשרונות הם מתת אל, ודאי שהוא מברך על כך, וגם ידידיו אולי מברכים על כך. אבל מה שהוא עשה באותו יום, הדברים חסרי הטעם, המכוערים, האנטי-תרבותיים והאנטי-אמנותיים שהוא השמיע, פגעו בכבודו שלו, כאשר מטרתו היתה, כמובן, לפגוע בכבודה של ירושלים, בכבוד ראש הממשלה, בכבוד ראש העיר ירושלים. משום כך, בעיני, זה אדם שהתכוון לפגוע בכבודה של המדינה, כי היא איננה מנהלת על-ידי מי שהוא היה רוצה לראות אותם מנהלים אותה.

התשובה אליו היא, בפשטות: הצטמצם בתחום שלך. נסה להתעלות, לשכלל את היצירה שלך, לעלות במעלותיה, לזכות בהישגיה, אבל לא תפיק כל תועלת מפגיעות כל כך ברוטליות, כפי שפגעת באותו יום, באותו פסטיבל קולנוע, בירושלים.

השתמשת בכינוי גנאי, אסי דיין, כנגד ירושלים, בירת הנצח של ישראל, אותה העיר ששמה מופיע בצורות שונות בתנ"ך 658 פעמים, שהעולם הסובב, ובראש ובראשונה הרשות הפלסטינית, עושים הכול כדי לפלג אותה, לחלק אותה, לפצל אותה, להפוך אותה לבירת שני עמים, שתי מדינות, דבר שאני מקווה שלעולם לא יתגשם, כי ירושלים היא אחת והיא נצחית, והיא שלמה, והיא בלתי מחולקת, והיא לא תחולק לעולם. הפגיעה בה, בכינוי הגנאי שכינית אותה בו, יותר משפגע בה פגע בכך. כי כולנו, ואתה בתוכם, עם כל הישגיך האמנותיים, קטונו מכדי לפגוע בעיר הבירה ירושלים, שכבר דוד המלך, עליו השלום, לפני 3,000 שנה, קבע את מקומה ההיסטורי בעמנו ובעולם כולו.

לכן קשה לי לראות איזה קשר ואיזה גשר היו קיימים בין האירוע, פסטיבל קולנוע, לבין דברי הבלע, ההשתלחות חסרת המעצורים, הדברים חסרי השחר שמצאת לומר על ירושלים, כשהשתמשת במונח שאינני מוכן להעלותו על דל שפתי.

ניתן להשמיע דעה ביקורתית, עניינית. ניתן להביע התנגדות לאישיות ממלכתית בכירה זו או אחרת. יש מקום לחלוק על מדיניות, על דרך, על השקפה, על ביצוע, על דרכי ביצוע. אבל – ביקורת ולא דברי נאצה; ביקורת אבל לא השמצה שלוחת רסן; לשון תרבות ולא לשון וולגרית מחוצפת, שכולה גסות רוח, כל כך לא יהודית. בכל התרבות היהודית, שהיא התרבות העתיקה ביותר והנאצלת ביותר, וירושלים היא סמל מסמליה הגדולים ביותר, אין מקום ללשון כזו ולהשתלחות שכזאת.

אומנם נכון שאסי דיין כבר בנה לעצמו מזמן מוניטין של "הילד הרע" של הקולנוע הישראלי – כבר ראיתי את הביטוי הזה – ילד שאומר הכול ועושה הכול בכל עת שעליה הוא מחליט, בלי לעשות חשבון לאיש. אך הדבר אינו משנה את העובדה, שזו התנהגות בוטה, התנהגות חסרת תרבות, שאין לה מקום, ודאי וודאי שלא בערב שכולו אמנות, שכולו תרבות, שכולו ניסיון להעשיר את ירושלים, להעשיר את תרומתה התרבותית למדינת ישראל.

דווקא משום שזכית, אסי דיין, להישגים מקצועיים הזוכים להערכה של אנשי מקצוע, דווקא משום שמייחסים לך יכולת רבתי בתחום עיסוקך הקולנועי ארשה לעצמי לקרוא לך מה שנראה אולי אבוד מלכתחילה, אבל אינני מאבד תקווה לעולם, שתכיר בטעותך ותודה בטעותך, אם כי אין זו דרכך, וכפי שפורסם אינך רגיל לעשות זאת.

ירושלים חשובה ממך ומיצירתך גם יחד. אין כל בושה להתנצל בפני ירושלים, להתנצל בפני ראש עיריית ירושלים ובפני ראש ממשלת ישראל. אתה תכיר בהחלקה הנוראה שהחלקת, שלא בדיון ושלא בצדק וודאי שלא לצורך. הכותרות שהולידו את כינויי הגנאי ששחררת באותו מעמד לא הוסיפו לא לך ולא למעמד הזה כבוד. הכרזות הגנאי הקיצוניות שהשמעת, רק בסוגיית תהליך השלום – מה לך ולתהליך? כמה העמקת בו?

"מעולם לא ניצחני", אומרים חז"ל, "אלא בעל מלאכה אחת". אתה לקחת את מלאכת הקולנוע, ואתה משיג בה הישגים. מכאן להסיק שאתה מסוגל להשמיע דעה נבונה, שקולה, חכמה, בנושא הסכסוך הנורא והאיום בינינו לבין הרשות הפלסטינית על עתיד הארץ הזאת ועל עתיד ירושלים? האם בסכסוך הזה תרמת משהו בכך שקראת לירושלים באותו כינוי גנאי, שאתה חייב להתנער ממנו לכבוד השם דיין? היה לך אב גדול בישראל, שר גדול בישראל, שר ביטחון גדול, שעם כל המחלוקת שהיתה לרבים מאתנו על דרכים מסוימות שלו, ודאי שהוא תרם גדולות לעם ישראל. כך לא תרמת לשם דיין, שאתה חב לו כל כך – אולי זה חלק מן הפרסום שלך.

לכן קריאתי אליך היא, שתחזור בך ותטה אוזניך לדעתם של חכמינו ז"ל, שהכירו להפליא את נפש האדם. "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך", אמרו חז"ל. "לעולם ירגיל אדם עצמו בלשון נקייה" – גם זאת אמנות, גם זאת תרבות, זה שורש התרבות היהודית. "יהי כבוד חברך חביב עליך כשלך", ושל ראש הממשלה על אחת כמה וכמה. "כל המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים" – זו היא היהדות, זאת התרבות היהודית, והאמנות היא רק כלי או מסגרת בתוך התרבות. אנא, חזור בך לטובתך ולטובת השם דיין.

## **היו"ר אדרי:**

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אבנר חי שאקי, על הצעתך. אני מזמין את חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. אחריו – חבר הכנסת נסים זוילי. כאמור, אנחנו דנים בהצעה לסדר-היום בנושא דבריו של אסי דיין בפסטיבל הקולנוע. אדוני, בבקשה.

## **אמנון רובינשטיין (מרצ):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מודה ומתוודה שהתחבטתי האם להעלות את הנושא הזה על סדר-היום. ראשית, הכנסת לא צריכה לעסוק בדבריו של כל אדם, ולא כל שכן של אמנים ושל אנשי קולנוע ושל אנשי אמנות ותרבות, שיש להם יצר התבטאות משלהם. הכנסת צריכה לעסוק בענייני ציבור, בענייני ממלכה, בעניינים שהם על סדר-היום הלאומי שלנו.

שנית, יש לי תמיד בעיה עם העלאת נושאים מהסוג הזה על סדר-יומה של הכנסת, כאשר אדם שאותו אנחנו משבחים או תוקפים – בדרך כלל תוקפים – לא נמצא כאן להשיב ולהגיב.

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יכול להתנער מהדברים הבוטים שלו.

### אמנון רבינשטיין (מרצ):

תשמע אותי, ידידי וחברי.

אם נמלכתי בדעתי והחלטתי להעלות את הנושא הזה, זה משתי סיבות. סיבה ראשונה היא העניין הנפוץ של שימוש בניבול פה כסטנדרד מקובל בחברה הישראלית. לא סתם ניבול פה, אלא ניבול פה לגבי עיר הבירה שלנו, לגבי ירושלים.

אני חושב, שהעניין הזה הולך ולובש ממדים שאני לא מכיר דוגמתם בחברות אחרות. מדרך הטבע, המעצורים והמגבלות שעליהם אולי חונך הדור הקודם הלכו ונתמוססו. אבל העניין הזה של ניבול פה כשגרה, קודם כול הוא סימן לחולשת דעת. אדם שתקיף בדעתו ויש לו מה לומר, ויש לו נימוקים חזקים, לא נזקק לניבול פה. הוא עומד על שלו, הוא נלחם בתקיפות – לא ברכרוכיות, אבל גם לא בגסות ובחוצפה. ואילו כאן אנחנו רואים את ניבול הפה, את גסות הרוח, את השימוש במלים לא מקובלות כעניין שגרתי; כל כך שגרתי, עד שכבר אין אנו שמים לב אליו.

אני רוצה למחות נגד הורדת הסטנדרד הזה, ולא כל שכן נגד השימוש בגסות רוח כזאת כלפי ירושלים. ירושלים היא עיר קשה, פרובלמטית, שסועה, רבת בעיות. אבל לבטל את כל משמעותה ההיסטורית, הרגשית, לעם ישראל, לעם היהודי, במחי קללה אחת – זה מעשה שלא יעשה גם בעולמנו רב הביטויים האלימים. משום כך באתי להשתמש בזכות הזעקה ולמחות נגד השפלת הרמה והנמכתו של הדיון הציבורי עד למדרגות של גועל נפש.

הדבר השני שבגללו ביקשתי להעלות את הנושא הזה הוא, שלא רק היה ניבול פה באותה אספה, אלא היה שם גילוי חמור מאוד של עוינות בלתי רגילה של ציבור – ציבור חשוב, אני מכיר את חלקו, ציבור פטריוטי, ציבור ציוני – עוינות בלתי רגילה כלפי ראש העיר, כלפי כל מי כל מה שהוא מסמל, כלפי ראש הממשלה. ואני אומר, שסע כזה אני לא זוכר. אני לא זוכר דברים מסוג זה. אני לא זוכר קבלות פנים מסוג זה. הרי ממשלות התחלפו בישראל. אני חושב שנפל דבר בישראל, ובלי להמעיט כהוא-זה בחשיבות הצורך בחידוד עמדות, בהתנצחות ובהתנגחות, אנחנו נמצאים כאן בזירת אגרוף כזאת, שאני חושב שאנחנו צריכים לחשוב מה אנחנו עושים כדי למנוע שסע אמוציונלי אדיר מסוג זה, ולמנוע מצב שבו חלק גדול מאוד מהציבור מרגיש שהרשות הנבחרת המוסמכת זרה לו והוא זר לה.

משום כך אני מציע, שאנחנו נעלה כאן את הנושא הזה, ואם כי מבחינה פורמלית אני מעלה זאת כהצעה לסדר-היום – – –

### **משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):**

אני אומר לחבר הכנסת ריבלין, שכני הטוב, שאתה שוכח איזה שסע היה בין הממשלה הקודמת לבין הציבור בישראל, שהוא הרגיש שהוא זר לה. אבל יותר מזה, השסע הזה נוצר על-ידי הממשלה שעשתה אותו ל"קוגלגרים", ל"פרופלורים", ל"מתנחלים". אתה שכחת את השסע הזה, מה לעשות?

### **אמנון רבינשטיין (מרצ):**

שמת לב שלא דיברתי על נושאים פוליטיים וגם לא האשמתי שום צד.

### **משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):**

אתה דיברת על שסע בין ההנהגה לבין הציבור.

### **אמנון רבינשטיין (מרצ):**

נכון, יש לך ספק בזה?

### **אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):**

השאלה – מה עושים?

### **אמנון רבינשטיין (מרצ):**

יש לך ספק בכך שאנשים רבים מאוד בארץ, לרבות אלה שבאו לפסטיבל הקולנוע בירושלים, מרגישים את הזרות הזאת כאשר הם קיבלו את ראש העיר? אני לא מצדיק זאת, בשום פנים ואופן לא. הם קיבלו אותו כפי שהם קיבלו. יש לך ספק כלשהו, אם אתה כבר הגעת לממשלה הקודמת, שאחרי רצח ראש ממשלה נוצר כאן פצע אדיר שקשה לרפא אותו? אני לא האשמתי את הממשלה ספציפית, אתה קפצת עם זה. אני אמרתי, שהעניין הזה הוא עדות נוספת למשהו עמוק ורציני ביותר שמתרחש בחברה הישראלית, וצריך לחשוב כשמדברים על כל מיני דיבורים שטחיים כאלה, על אליטות – ויש גם אליטות חדשות – מה עושים כדי למנוע את הרחבת השסע הזה.

### **היו"ר אדרי:**

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. רשות הדיבור לחבר הכנסת נסים זוילי, ואחריו – לחבר הכנסת אלכס לובוצקי, אחרון הדוברים בנושא זה. בבקשה.

### **נסים זוילי (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, חברות וחברים, אני מצטער על שסגן השר משה פלד לא הקשיב די הצורך לדבריו של חבר הכנסת רובינשטיין. זאת לא היתה ביקורת לא על הממשלה ולא על ראש העיר. אני חושב שחבר הכנסת רובינשטיין נתן כאן ביטוי לתחושה שיותר ויותר אזרחים מתחילים להיות מודעים לה, שאנחנו חיים בתקופה שהשסעים בתוכנו מעמיקים עד כדי סיכון הקיום שלנו יחד במדינה הזאת, ולדבר זה הוא התכוון. הוא לא התכוון לנגח, לא את הממשלה ולא מערכות שלטוניות. הוא צייר תמונה שצריכה להדאיג את כולנו, והיא באה לידי ביטוי גם באירוע הזה בירושלים, בין יתר האירועים שהשאירו את רישומם הקשה. אתה כסגן שר החינוך צריך להבין זאת יותר מאחרים, משום שמוטלת עליך לפחות חלק מהאחריות להתמודדות עם המצב הזה.

אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שאני שותף לתחושת העלבון העמוק מדבריו של אסי דיין, אבל אני לא רוצה להתייחס אליהם. לא משום שהם לא ראויים לתגובה, אלא משום שאני לא רוצה להתייחס אליהם. אני רוצה להתייחס לסימפטום שמטריד אותי מאוד בהתייחסותו של הציבור הישראלי לעיר הבירה שלו. ישבתי קודם ליד חבר הכנסת אורי אור, והוא אמר לי, שראש אכ"א דיווח בוועדת החוץ והביטחון, ש-50% מהצעירים – – –

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

אסור לדווח מישיבת ועדת החוץ והביטחון.

### **נסים זוילי (העבודה):**

סליחה. נודע לי, ש-50% מהצעירות והצעירים שמגיעים לצבא מעולם לא ביקרו בירושלים. התארחתי בשבת אצל משפחה במושב שלנו, עולש, והיו שם שני זוגות צעירים שאמרו, שמאז פרוץ האינתיפאדה, זה כבר הרבה שנים, כבר 11 שנה, הם לא ביקרו בירושלים. זאת אומרת, שמשהו קורה כשדווקא ירושלים נמצאת, לכאורה, בקונסנזוס רחב, מקיר אל קיר, בחברה הישראלית, וכשיש, לכאורה, הסכמה על הרחבתה ועל איחודה ועל ריבונותינו עליה, כשאין מחלוקת פוליטית, יש תופעה של התרחקות מהעיר הזאת. יש תופעה שאנשים – ואני לא מדבר על אלפי הצעירים שעוזבים את העיר הזאת כל שנה ועוברים לפריפריה שלה – אני מרגיש תחושה של זרות שהולכת ומעמיקה בין העיר ומה שהיא מסמלת לבין הציבור הישראלי.

נדמה לי, שאנחנו מזלזלים בתופעה הזאת, וצריך לבחון למה זה קורה. למה צעירים, במסגרת הטיולים השנתיים, במסגרת פעולות ותנועות הנוער שלהם, למה הם לא מפגימים יותר את הערך שמקרינה ירושלים, או את מה שהיא צריכה להקריין, ואיך עיר הבירה הופכת להיות סמל שהשאיפה להיות קרוב אליו, לחיות אותו, איך הסמל הזה פתאום הופך לוויכוח, פתאום אנשים לא מרגישים שירושלים חשובה להם מספיק, לא כדי לבקרה, לא כדי לחיות בה. הוויתור הזה הוא בהחלט מסוכן ובעל משמעויות שאסור לנו להתעלם מהן.

לכן, האירוע הזה מבליט סימפטום יותר חמור בקרב הציבור הישראלי, ואני הייתי מציע לעצמנו כחברי כנסת שלא להתעלם ממנו. תודה רבה.

### היו"ר ל אדרי:

אני מודה לחברי, חבר הכנסת נסים זוילי. אני מזמין את חבר הכנסת אלכס לובוצקי – באותו נושא. שלוש דקות לרשותך. אדוני, אתה אחרון הדוברים.

### אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, הזדהיתי מאוד עם פתיחת דבריו של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין; גם עם ההמשך, כמובן, אבל בעיקר עם הפתיחה שהביעה את ההתלבטות שלו, האם יש טעם בכלל לדון על כך בכנסת מהטעמים שהוא העלה, וגם מהטעם של לפעמים "אל תען כסיל כאיוולתו". אמר – אמר. נדמה לי, שלא כדאי לנו כאן לרדת לרמה הזאת.

הסיבה לכך שאולי התפתיתי, אולי נכשלתי והחלטתי לדבר על כך היא, שהרגשתי שצריך לומר איזו קינה, איזו בדיחה על מצבם של אנשי הרוח במדינת ישראל. אנחנו, הפוליטיקאים, כבר נחשבים, בעונותינו הרבים, כעפרא דארעא. הגעתי לכאן מהאקדמיה לפני ששימשתי כחבר כנסת. הייתי פרופסור באוניברסיטה, ראש מחלקה למתמטיקה, איש מכובד, אזרח נכבד, שכל אחד חשב – נו, איש בסדר. ברגע שנהייתי פוליטיקאי, הרי אנחנו למרמס ולהשפלה, והרבה פעמים – אולי גם בצדק – הרבה פעמים אנחנו משדרים, מקרינים כלפי הציבור דברים שאנחנו עצמנו כאן מתביישים בהם. אבל תמיד יש תחושה – אנשי הרוח, אנשי הרוח, הם יהיו המודל. אנשי הרוח הם המודל שעל-פיהם נחנך את הנוער. הנה בא איש רוח, אמן, ומראה שבעצם – – –

### שמואל הלפרט (יהדות התורה):

חולה רוח.

### משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

צודק.

### אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אבל אני לא רוצה להידרדר לרמתו ולקרוא לו באותם שמות שהוא קרא בהם לאנשים במערכת הפוליטית. נדמה לי, שאני יכול לאפיין את מה שהוא עשה במה שאומרים עלינו כל הזמן. הרי מה

אומרים עלינו הפוליטיקאים? – שאנחנו רק עושים גימיקים, רודפי פרסומת, רוצים תקשורת. והנה בא איש הרוח ובעצם אמר משהו, מפני שאם הוא היה מדבר כאחד האדם, הוא לא היה זוכה לכך שדבריו יצוטטו ויהפכו נושא לדיון.

ואולי כאן, כשאנחנו דנים בנושא, אנחנו גורמים רק להעצמה והאדרה של אותה אמירה טיפשית שאיני יכול לומר עליה אלא רק את הפסוק מפרשת השבוע האחרונה: "ויפתח ה' את פי האתון".

אני רוצה להציע כאן הצעה, אולי לא כל כך שגרתית, לכל חברי שהעלו את הנושא הזה. נדמה לי שאין תשובת ממשלה. אף שכולנו, מבחינה פורמלית, העלינו זאת כהצעה לסדר-היום, בואו נסתפק במה שאמרנו.

### **סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

נכון.

### **אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):**

כולנו מסכימים לגבי הדברים האלה. נוותר על הדיון הזה. לא שווה אסי דיין ששמו יוזכר שוב ב"דברי הכנסת". לעומת זאת, אנחנו צריכים לחפש את ההזדמנות הנאותה להעלות את הדברים ולדון בבעיות האמיתיות שהזכירו כאן חבר הכנסת רובינשטיין וחבר הכנסת זוילי – גם בנושא השסע החברתי וגם בנושא מעמדה של ירושלים.

### **היו"ר ר' אדרי:**

אדוני חבר הכנסת אלכס לובוצקי, אני מודה לך על דבריך.

אדוני סגן שר החינוך, מוותר על תשובתו?

### **אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):**

סליחה. יש תשובה לממשלה.

### **היו"ר ר' אדרי:**

אדוני לא מוותר.



**בנימין אלון (מולדת):**

לא מסתפק.

**אמנון חבינשטיין (מרצ):**

הוא לא שמע.

**היו"ר ר' אדרי:**

היתה הצעה – אם אדוני מוותר על תשובתו.

**סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

לא, היתה הצעה להסתפק – – –

**היו"ר ר' אדרי:**

לא.

**סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

לא. כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, ייתכן שלא הבנתי את המשפט האחרון של חבר הכנסת לובוצקי. משרד החינוך לא יכול להסתפק בדברים שנאמרו עד עכשיו. גם משרד החינוך חייב לומר את דבריו.

**אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):**

לא, אני מתנצל. לא התכוונתי לזה. ראיתי ששולחן הממשלה ריק, וחשבתי שאין תשובת ממשלה. הצעתי שאחרי התשובה – –

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

להסתפק בה. זה – כן.

### אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

– – לא להעביר לא לוועדה ולא למליאה.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

זה – כן.

התבטאותו הפוליטית של במאי הקולנוע והשחקן אסי דיין ראויה לכל גינוי. קודם כול, משום שדיין עשה את מה שהוא עצמו וחבריו מטיפים ומזהירים מפניו השכם והערב: להפריד בין פוליטיקה לבין תרבות, בין פוליטיקאים לבין יוצרים, ולאפשר לכל צד למלא את ייעודו ואת שליחותו בחופש, באחריות וללא צנזורה. דברי הבלע הפוליטיים שהשמיע אסי דיין בטקס הפתיחה של פסטיבל הקולנוע בירושלים, חזרו אליו כבומרנג. תארו לעצמכם, איך היו אנשי הקולנוע זועמים, ובצדק, אילו השמיע פוליטיקאי הערות פוליטיות קיצוניות וגסות באותו טקס, איך היו האמנים, שוחרי חופש הביטוי, רצים ומגנים מכל במה ובכל ריאיון. אגב, אחת השאלות הקשות והחשובות שצריכות להישאל היא, מדוע לא קם איש מבין האמנים ממש בו במקום ומחה נגד דברי אסי דיין?

### נסים דהן (ש"ס):

מחאו לו כפיים.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

נכון, מחאו לו כפיים. לכן, אני שואל את השאלה: איפה היו האמנים שישבו באולם? אני מאמין, בדיוק כמו אסי דיין וחבריו, כי לכל אחד יש זכות לבטא את דעותיו. זו תמצית הדמוקרטיה. אך מה לעשות, גם לדמוקרטיה יש כללים משלה. בטקס שבו אדם מקבל אות הוקרה על מפעלו האמנותי, הוא צריך להודות ולא לתקוף. לא שציפיתי לנימוסים טובים במיוחד מאסי דיין הרגיל ביצירת שערוריות, אבל חשבתי, שאם הוא כל כך אמיץ בהתבטאויות פוליטיות פומביות, אז שיהיה גם אמיץ מספיק כדי שלא לקבל את הפרס וכדי לדחותו מידי נציגי הממסד הנוראי. גם לקחת את הפרס וגם לגנות את מי שעומדים מאחוריו – זה שיא החוצפה הישראלית העכשווית.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל הסרטים שלו, שהם מצוינים, הם במימון הקרן לעידוד הקולנוע.

**סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

נכון. זה לא רק זה – – –

**אופיר פינס-פז (העבודה):**

אז אולי תפסיק לו את זה.

**ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

לא. גם אם הוא ישתגע, לא נפסיק לו את זה.

**סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

מה? מגיע לאזרחי ישראל, בגלל אסי דיין, להפסיק את המימון לקולנוע? למרות אסי דיין, נמשיך לממן את הקולנוע.

**ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):**

יפה מאוד.

**סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

למרות פרחחים כאלה. זהו.

**אופיר פינס-פז (העבודה):**

אולי תדרוש ממנו – – –

**אבנר חי שאקי (מפד"ל):**

— — — מי שאומר על ירושלים —

### שבח וייס (העבודה):

יש שם, בכל זאת, בית-השיטה ונהלל.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

יש משהו מקומם גם בעובדה, שאסי דיין לא הסתפק בהשמעת הערה מרגיזה כלפי ראש העיר אהוד אולמרט – אל תשכח לומר לחבר שלך שילך קיבינימט, כך הוא אמר, וכולנו יודעים, כמובן, אל מי הוא התכוון – אלא גם כלפי האכסניה שהחליטה לכבדו במתן אות ההוקרה.

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אי-אפשר — — — אולמרט.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

"העיר המזורגגת הזאת", כך הגדיר חתן פרס פסטיבל הקולנוע בירושלים את העיר שהחליטה להעניק לו את הפרס. חבר הכנסת פינס-פז, אני שואל אותו. אתה יושב-ראש הלובי של ירושלים בכנסת.

אני מודה, שאילו נכחתי בטקס, הייתי מתפרץ לבמה וקורא לקולנוען האמיץ להחזיר בו במקום את הפרס שקיבל מ"ירושלים המזורגגת", וסלחו לי על הביטוי.

### אמנון חבינשטיין (מרצ):

אנחנו לא חזרנו עליו כאן.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני קורא מבמת הכנסת לאסי דיין: היה אמיץ עד הסוף והחזר את הפרס להנהלת הפסטיבל בירושלים. עדיין לא מאוחר. הפסטיבל רק החל. הרי הוא ממומן, בין השאר, גם מכספי משרד החינוך "הנוראי" ועיריית ירושלים – ואינני רוצה לומר עוד הפעם את המלה. אי-אפשר, אסי, לקבל פרס

מידיהם ולגנותם באותה עת? איפה היושר האישי והכבוד האמנותי שלך? איפה הנאורות המופגנת בראש חוצות?

### היו"ר' אדרי:

אדוני, גם סגן השר מוגבל בזמן.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני מקצר.

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אתה מופיע פה מעכשיו במשך עוד שעה; אתה מופיע בסדרת נושאים. זה לא שיהיה חסר לך זמן.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

עיריית ירושלים, תחת הנהגתו של אהוד אולמרט, הגדילה בעשרות אחוזים את תמיכתה במפעלי התרבות בעיר – פסטיבל ישראל, פסטיבל הקולנוע, פסטיבל ליטורגיקה ועוד עשרות אירועי תרבות מרכזיים זוכים מידי אולמרט לנתחים תקציביים שלא ידעו כמותם מעולם.

קריאתו האמיצה של שר החינוך, הרב יצחק לוי, לאסי דיין, שלא להגיע לטקס הנוסף שהתקיים אתמול, טקס חלוקת פרס שר החינוך לתסריטאים ולבמאי קולנוע, היתה ביטוי לסלידה מהתנהגותו של הבמאי המסתובב בארץ, לוקח פרסים על עבודתו האמנותית ומגנה בו בזמן את מעניקי הפרס. השר לוי נתן לדיין שיעור מעשי באזרחות ובחופש – הוא לא מנע ממנו את קבלת הפרס, אך מנע ממנו להתנהג שוב בצביעות ובהתחסדות. אני מוסיף, ששר החינוך עשה חסד עם הציבור כולו ומנע מאתנו הצגה חוזרת על אותה חוצפה, אותה גסות, אותה פראות, אותה פרחחות של ילד מפונק, אליטיסטי וקיצוני, המייצג בקושי את עצמו.

אני מציע להסתפק בדברי.

### היו"ר' אדרי:

אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט, אני מודה לך.

אדוני חבר הכנסת אבנר חי שאקי, האם אתה מסתפק בתשובתו של סגן השר?

**אמנון חבינשטיין (מרצ):**

אני מצטער על כך שסגן שר החינוך נקט סגנון שכל חברי הכנסת לא נקטו אותו.

**היו"ר ל' אדרי:**

מה אמרת?

**אמנון חבינשטיין (מרצ):**

אני מצטער מאוד על כך, שסגן שר החינוך, בתשובתו, נקט סגנון, שכל הדוברים – מימין ומשמאל, חילונים ולא חילונים ודתיים – לא נקטו אותו. אנחנו לא צריכים להפוך את הכנסת לזירה להתקפות אישיות על אנשים שלא נמצאים כאן בכנסת. כל אחד יתבטא, אך לא – – –

**היו"ר ל' אדרי:**

אדוני גם דיבר והביע את דעתו.

אדוני חבר הכנסת שאקי, האם אתה מסתפק בדברי סגן השר?

**אבנר חי שאקי (מפד"ל):**

מסתפק.

**היו"ר ל' אדרי:**

אני מודה לך.

אדוני חבר הכנסת נסים דהן?

### **נסים דהו (ש"ס):**

מסתפק.

### **היו"ר ל אדרי:**

מסתפק. תודה. חבר הכנסת ראובן ריבלין – אינו נוכח.

אדוני חבר הכנסת רובינשטיין?

### **אמנון רובינשטיין (מרצ):**

מסתפק.

### **היו"ר ל אדרי:**

אני מודה לך. חבר הכנסת זוילי – אינו נוכח.

חבר הכנסת אלכס לובוצקי, זו היתה הצעתך. אתה מסתפק.

לכן, אין גם הצעה אחרת לחבר הכנסת פינס-פז.

### **אופיר פינס-פז (העבודה):**

רציתי להגיד משהו באופן אישי, משום שסגן השר פנה אלי.

### **היו"ר ל אדרי:**

אדוני, בבקשה.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

זה יום רביעי בערב, והאריכו את הישיבה הזו בלי גבול. היום כל יושבי-הראש נתנו לכולם חופש לדבר.

### היו"ר' אדרי:

כן, אדוני, אבל – – –

### רחבעם זאבי (מולדת):

אני, באופן קבוע, יושב עם הצעה כמעט אחרונה וסובל ומתענה, כי לכל אחד יש מה להגיד. אני לא הגשתי שום הצעה אחרת. ימי רביעי הפכו להיות סיוט. ראה את פני הכנסת – ריקה ושוממה, בגלל החופש שאתם יושבי-הראש נותנים לבקשות כאלה.

### היו"ר' אדרי:

דבריו של אדוני נכונים. אני נתתי וציינתי זאת במיוחד: בנושא הדיור הציבורי היה אכן דיון רחב, ואדוני צודק.

### רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, אני לא מדבר על הישיבה בניהולך. אני יושב פה מהבוקר, ולא הגשתי שום הצעה אחרת.

### היו"ר' אדרי:

אדוני יושב כל יום, ואני עד לכך.

### רחבעם זאבי (מולדת):

אני יודע שהסעיף שלי הוא אחד האחרונים.

### אופיר פינס-פז (העבודה):

גם שלי.



### רחבעם זאבי (מולדת):

אני יכול לוותר עליו, כמו שאחרים מוותרים – צפצוף על הכנסת, חוסר תרבות, ולא מבינים למה שלחו אותנו הנה. אני מאשים אתכם, את היושבים-ראש. ברגע זה אני כותב מכתב ליושב-ראש הכנסת, וגם אבקש לדבר אחריו.

### היו"ר ל אדרי:

אדוני, אני מודה לך. אפשרתי הערה לחבר הכנסת פינס-פז, מפני שהוא יושב-ראש הלובי של ירושלים וגם הוזכר שמו. אפשרתי לו לומר משפט אחד. אני מודה לך; בתוכן הדברים שלך אני יכול לשמוע שאתה צודק.

### שבח וייס (העבודה):

הוא מפיקוד המרכז.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

### היו"ר ל אדרי:

אדוני חבר הכנסת פינס-פז, בבקשה.

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, בלי התערבותו של חבר הכנסת גנדי כבר מזמן הייתי יושב במקומי והיינו בנושא הבא.

משום שסגן השר פלד התייחס לדברים, היה אפשר להבין כאילו אני נותן גיבוי. אני לא נותן גיבוי – לא לסגנון ומובן שלא למתקפה הברוטלית על ירושלים. עם זאת, אני מציע שאנחנו לפחות גם נגלה סובלנות וגם לא ניגרר להתקפות אישיות פרועות שכנגד. זה לא הסגנון שלנו. אם אפשר עוד למחול – אולי לאמן –

## ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אולי

## אופיר פינס-פז (העבודה):

— — אי-אפשר לסלוח לפוליטיקאי ולמנהיג שמייצג ציבור ורוצה לשמש דוגמה אישית על היגרות שכזו.

בכל אופן, אני מקבל את בקשתו של סגן השר, ואני שמח על שהסתפקנו בדברים.

## היו"ר ר' אדרי:

אדוני, תודה.

## הצעה לסדר-היום פתיחת עונת הקייטנות – לא לילדי 200,000 המובטלים

## היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא, להצעה לסדר-היום מס' 5022 בנושא: פתיחת עונת הקייטנות – לא לילדי 200,000 המובטלים. זו הצעה דחופה לסדר-היום של חבר הכנסת יהודה לנקרי. אדוני, שלוש דקות לרשותך.

## שבח וייס (העבודה):

אני מבקש.

## יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני מבקש להודות לך, אדוני היושב-ראש, על המשך ניהול הישיבה במקומי בחצי השעה האחרונה – כך אתה מאפשר לי להעלות את הצעתי הדחופה לסדר-היום.

רבותי חברי הכנסת, הקייטנה – ואנחנו זוכרים זאת אפילו בגרסא דינקותא – היא בוודאי אחד המוסדות היותר-מועדפים על הילד והתלמיד בישראל ובכל אתר ואתר בעולם. היא חוויה מלכדת, שבונה משהו בערך העצמי ובדימוי העצמי. זו חוויה יצירתית, שכל תלמיד וילד היו שואפים להגיע אליה. הייתי אומר, שזה המעבר הרך והמפנק בין שנת הלימודים הנוקשה מעט במסגרתה לבין החופש הגדול, שגם הוא שאיפת לבם של כל תלמיד וילד.

נכון שאין הרשות המקומית או ממשלת ישראל מחויבות לקיום קייטנה. עם זאת, הן מודעות לחשיבות התרומה הסגולית הזו, והן אפילו תומכות בה בסיוע תקציבי כלשהו. זה תקציב לא מספיק, אבל קיים. והנה, השבר הכלכלי-החברתי שבו נתונה החברה הישראלית, הבא לידי ביטוי נוראי באבטלה הפושה ובעוני המחמיר והמעמיק, גם הוא משתקף בהרכב הקייטנה. רבותי חברי הכנסת, לקייטנה אין מגיעים ילדי עניים וילדי מובטלים. מוטל כעין סגר קהילתי על ילדי עניים ומובטלים, משום שהתשלומים הנדרשים, הנמנים במאות שקלים, אינם בהישג ידה של האוכלוסייה החלשה הזו.

אני שואל את עצמי, היכן באמת רגישותנו? היכן מחויבותנו? רק היום הסכימה ועדת הכספים של כנסת ישראל, בהשראת שרי הבריאות והאוצר, להטיל מס גולגולת נוסף על מבוטחי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ובכך היא הנחיתה מהלומה נוספת וחמורה על המובטלים ועל העניים. מה הוא מרחב בחירתם? – בין הבריאות המתמעטת, החינוך הלוקה בחסר, המחוזות האסורים של הקייטנות. כבר אמר חבר הכנסת דוד לוי ביום הזה, שנוסף על אובדן המצפן המדיני של הממשלה, היא גם מאבדת משהו ממצפונה החברתי. אנחנו מבקשים כאן לקרוא לה לחידוד המצפון הזה, לחידוד הכרתה החברתית, לעשות מאמץ של ממש, לשמוע את זעקת הדל ואת שוועת העני ולהחליט, אדוני סגן שר החינוך, כי ילדי המובטלים, אם לא כל העניים, יוכלו לזכות בקייטנה מסובסדת במלואה על-ידי ממשלת ישראל. אדוני היושב-ראש, תודה רבה.

## **היו"ר ר' אדרי:**

אדוני חבר הכנסת יהודה לנקרי, אני מודה לך על הצעתך. אני מזמין את סגן שר החינוך, התרבות והספורט להשיב על ההצעה לסדר-היום. אדוני, בבקשה.

## **סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, מפעלי הקייטנות הם מוניציפליים-ממלכתיים ומופעלים על-ידי הרשויות המקומיות. בכל רשות מקומית קיימת ועדת מלגות, אשר שוקלת לגופם של דברים, לגופם של תלמידים, ומעניקה הנחות, כדי לאפשר למירב התלמידים ליטול חלק במפעלי הקיץ. בחודש אוגוסט משרדנו מעודד ומתקצב את תנועות הנוער, אשר פותחות קייטנות יום במחירים סמליים. כמו כן, מועדוני הנוער, המתנ"סים ומגרשי משחקים פתוחים כמעט במשך כל היום.

## **מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

בכסף. כולם קונים שירותים בכסף גדול, ואתם לא נותנים אגורה אחת לדבר הזה.

**סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

למה אתה אומר את הדבר הזה? זה לא נכון.

**מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

אני אומר זאת באחריות.

**סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

זה לא נכון.

**מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

לחינוך הבלתי-פורמלי אין אגורה אחת.

**סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

מי מתקצב את תנועות הנוער? מי מתקצב את המתנ"סים?

**מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

מי מתקצב? אתם? את החינוך?

**סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

אז מי?

**מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

אני מציע לך שתבדוק את עצמך.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

מי מתקצב את תנועות הנוער? משרד הביטחון?

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

רק הרשות המקומית. תבדוק.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אז הנה, אני אומר לך משהו: שר החינוך המנוח, זבולון המר, החליט להשליש את תקציב תנועות הנוער בשלוש שנים.

### רחבעם זאבי (מולדת):

צריך לומר: לשלש.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

הוא החליט לשלש את תקציב תנועות הנוער בשלוש שנים – כל שנה – – –

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר – – –

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אני אומר לך.

### היו"ר ל אדרי:

אדוני חבר הכנסת מקסים לוי, אפשרתי לך קריאת ביניים ארוכה מאוד בלי להתערב.

### מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

זו רק הערה. אדוני סגן שר החינוך, כמי שבא מהשלטון המקומי וכמי שאומר לך את הדברים, אני אומר, כשנפלו תקציבי שיקום השכונות בנושא החינוך הבלתי-פורמלי, אין משרד החינוך מתקצב. תבדוק את זה.

### היו"ר ל אדרי:

אדוני, תודה. אדוני, בבקשה.

### סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

אנו מודעים למצב הכספי הקשה של הרשויות המקומיות, אולם גם תקציב משרדנו, כידוע, קוצץ, ולכן לא יכולנו לפתח מפעל מיוחד לקליטת כל בני המובטלים. כאמור, השתדלנו לפתח מסגרות חלופיות, כדי שכל התלמידים ימצאו מקום לפעילות בחופשת הקיץ.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה משותפת של ועדת הפנים וועדת החינוך, על מנת שיימצאו תקציבים מיוחדים לבני המובטלים במפעלי הקיץ בפרט ולפעילות החינוכית בשנת הלימודים בכלל.

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

משרד החינוך – – –

### היו"ר ל אדרי:

תודה, אדוני סגן השר. הצעה אחרת לחבר הכנסת שבח וייס. בבקשה, אדוני.

### שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר החינוך, זאת היא אחת הדוגמאות של כסף קטן שיכול לגרום למעשה גדול. מדי פעם בפעם במינהל הציבורי, במינהל הממלכתי, במינהל העירוני, שהוא מינהל ציבורי, יש תופעות כאלה. לפעמים אתה יכול לעשות מעשה אנושי אדיר בכסף קטן. אני אומר זאת גם על סמך ניסיון מוניציפלי.

נכון שרוב העומס בתחום הקייטנות נופל על השלטון המקומי. חבר הכנסת מקסים לוי, בעניין הזה יכול להיות שהוא טעה בפרט מסוים. רוב העומס בנושא הקייטנות נופל על השלטון המקומי. נכון שרוב העיריות עושות מאמץ גדול לעריכת קייטנות. נכון שיש מעט מאוד מקרים שבהם ילדים, ללא כל תשלום, מסוגלים להשתלב באיזו קייטנה, ונכון שלמובטלים במקרים רבים מאוד אין כל יכולת לשלם. זה המצב.

לכן נשארו ילדים רבים מאוד מבתיים שממילא נמצאים במצב של סבל כלכלי, והייתי אומר גם מצוקה של סוג של ייאוש, וקורה מצב כזה, שאבא בבית או אמא או שניהם בבית והילד בבית כי אין לו קייטנה. יש מקרים כאלה. אני חושש, שאם עכשיו נתחיל להרכיב שתי ועדות, שלוש ועדות – יגמר הקיץ.

השאלה והבקשה שלי – ולכן ביקשתי רשות דיבור – אם אפשר לעשות איזה מעשה חירום, שבחודש אוגוסט, לפחות, אותם ילדים שלא זכו לקייטנה יצורפו לקייטנות קיימות, ואחר כך להתחשבן. יודעים בדיוק מיהו מובטל. זאת גם פנייה לשלטון המקומי. יוצאו פחות כסף לכל מיני חגיגות ורב-יובל ותת-יובל וכל היובלים, חגיגות שרק נותנות הזדמנות – – –

### היו"ר ל אדרי:

אנא ממך, אדוני.

### שבח וייס (העבודה):

תודה רבה.

### היו"ר ל אדרי:

תודה. אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת שבח וייס, ואנחנו עוברים להצבעה.

חבר הכנסת לנקרי, אדוני מסכים שהנושא יעבור לוועדה משותפת של ועדות הפנים והחינוך?

### יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש שהצעתו של סגן השר – – –

### שבח וייס (העבודה):

---

**יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):**

--- לשבוע הבא לוועדה המשותפת של ועדת החינוך וועדת הפנים ---

**היו"ר ר' אדרי:**

אדוני מציע לוועדת החינוך.

**יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):**

סגן השר הציע חינוך.

**שבח וייס (העבודה):**

---

**היו"ר ר' אדרי:**

אנחנו עוברים להצבעה, מי בעד העברת הצעתו של חבר הכנסת יהודה לנקרי לוועדת החינוך והתרבות? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.



## היו"ר ל אדר:

תשעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעתו של חבר הכנסת לנקרי עוברת לוועדת החינוך והתרבות.

## הצעה לסדר-היום אלפי ילדים בעיירות פיתוח לא ילכו לגנים בשנת הלימודים הבאה

## היו"ר ל אדר:

אנחנו עוברים לנושא הבא, להצעה לסדר-היום מס' 4904, בנושא: אלפי ילדים בעיירות פיתוח לא ילכו לגנים בשנת הלימודים הבאה – של חבר הכנסת מקסים לוי. אדוני, בבקשה. הצעה רגילה.

## מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה עוד אפשר לומר על ממשלה המתאכזרת בנושאים החברתיים? באחת, היא מכה בזוגות הצעירים ומבטלת את "בנה דירתך"; בשנייה, היא מתנגדת לחוק הדיור הציבורי; בשלישית, מטילה על בני עיירות הפיתוח והשכונות עוד נטל על מימון תרופות. אבל, אני בטוח, שעם הצעקה של היום, הממשלה תיסוג מהחלטתה זאת ותביא החלטה נוספת לעשות מיסוי עקיף. אבל לא על כך, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לדבר.

ב-2 ביולי 1997 החליטה הממשלה על ביטול הפטור מתשלום שכר לימוד בגני-הילדים. מדובר במאות גנים, ביותר מ-300 גני-ילדים, כך שאלפי ילדים לא יהיו במסגרת החינוך בשנת הלימודים הבאה.

הורי הילדים רשמו בעוד מועד את ילדיהם לגני-הילדים, אך על-פי החלטת הממשלה התקציב המועבר על-ידי הממשלה לשלטון המקומי בעבור שכר הלימוד אינו מועבר, כך שנטל התשלום המלא יהיה על כתפיהם של ההורים.

נו, תראה איזו ממשלה – שנים, אפילו שלטון העבודה, ובמשך שנים ארוכות, כאשר מדובר בבני עיירות הפיתוח – היום הולכים ומקצצים את החינוך לגילאי שלוש-ארבע, ואנחנו מדברים על ימים שבהם צריך לתת לאותם ילדים יותר חינוך, לעשות אתם צדק.

דיברת על הקייטנות, אני מדבר על ביטול הסבסוד של 90% בגני-הילדים, גילאי שלוש-ארבע. אם הממשלה הזאת אכן רוצה, למה ידובר בחינוך העצמאי שאין בו קיצוץ? אז יועברו הילדים המסכנים האלה, משום שהם אינם יכולים לשלם יותר מ-5,000 שקל בשנה, וכדאי לקחת את הילדים האלה לחינוך העצמאי ב-100, 200 שקל. ויש סחף לחינוך העצמאי.

## שמואל הלפרט (יהדות התורה):

ההורים משתתפים שם בתשלום.

## מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר לך שאין קיצוץ. עם כל הכבוד, אדון הלפרט – ואני אדם דתי ולא חילוני – אם יש קיצוץ בתקציבים לכל ילדי ישראל, יהיה קיצוץ שווה לכולם, ולא יכול להיות, שליד גן-ילדים אחד שייסגר לגילאי שלוש-ארבע, החרדים פותחים גנים ברשויות המקומיות לגילאי אפס-שש כמעט בחינם, במימון של משרד החינוך; הסכמי קואליציה.

אינני חשוד בקשר לנושא של המתיישבים ביהודה ושומרון – למה שם השאירו? אני רוצה שישאירו ולא יפגעו. אבל למה לפגוע באותם אנשים בעיירות הפיתוח ובשכונות? זו החלטה מטופשת, שאיננה נותנת אפילו צדק מסוים.

על מה דיברנו? לא מזמן דיברנו על כך שעיירות הפיתוח לא מצליחות להתרומם ולהביא את ילדיהם להישגים. הרי דיברתי עם שר החינוך, וגם הוא כועס על ההחלטה המטופשת הזאת. איך אנחנו יכולים?

הורידו את חוק ערי הפיתוח, שהיה צריך לתת חינוך חנם בגיל הרך ובהשכלה הגבוהה. היום הולכים לפגוע באותם ילדים. מי מהמסכנים האלה יכול לשלוח את ילדיו ולשלם 5,000 שקל? מה עוד שתקציבי שיקום השכונות ירדו, ואמרתי לך, אדוני סגן שר החינוך, היו בתקציבי משרד החינוך הקצאות לחינוך בלתי פורמלי בתוך תקציב שיקום השכונות, וגם שם הורידו את כל התקציבים. אין.

תנועות הנוער מתקצבות על-ידי הרשות המקומית. נכון שמשרד החינוך מעביר פר-גולגולת לכל יישוב, אבל אלה תקציבים שאפשר להפעילם, וגם ההורים פנו לבג"ץ. הנושא הזה נמצא בבג"ץ, ויש חשיבות בימים כאלה שלא להכות בבני עיירות הפיתוח, כי הם שלחו את ראש הממשלה ואת הממשלה הזאת לשלטון. הם מאוכזבים, וכאשר אנחנו מטילים זאת על הממשלה הקודמת – אשר לפרויקט הזה, הוא נעשה בכלל עוד בתקופת הממשלה הקודמת, עוד בתקופתו של שר החינוך רובינשטיין – היום ממשלת הליכוד מתאכזרת אל אותם אנשים ששלחו אותנו לכאן.

לכן הדבר הזה איננו יכול להיות אפילו במחשבה, והיום יש לקרוא לממשלת ישראל דרך סגן שר החינוך, עוד בטרם יבוא הנושא הזה לבג"ץ. יש לבטל את הגזירה הזאת, משום שהיא מטילה צל כבד מאוד, וילדים יתחילו להסתובב בחוץ ולא יישלחו לגני-הילדים.

לכן, זו קריאתי, אדוני היושב-ראש, ואני מקווה שהיא תיכנס באותם אנשים שאין להם רגישות חברתית – – –

## שבח וייס (העבודה):

רגש.

## מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אבל יהיו אלה דברים שייכנסו לממשלה כדי שיעשו צדק עם מאות אלפי ילדים.

אם דבר כזה שמתפרסם ב"דיעות אחרונות" לא מזעזע את מערכת החינוך ואת הממשלה הזאת, אזי אני לא יודע מה יכול עוד לזעזע אותה.

## היו"ר י' לנקרי:

תודה רבה לחבר הכנסת מקסים לוי, גם על הצעתו החשובה וקריאתו הנחרצת. ישיב סגן שר החינוך והתרבות.

## סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ביום שלישי, ל' באב התשנ"ז, 2 בספטמבר 1997, התקבלה החלטת ממשלה מס' 62/כל, ולפיה הוחלט: א. ביטול הפטור מתשלום שכר לימוד בגני-ילדים, ביישובים הנמצאים באשכולות 7-10 בדירוג הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, למעט יישובים בקו העימות בצפון, ברמת-הגולן, באזורי יש"ע, בתחום המוניציפלי של העיר אילת ובתחום המועצה האזורית ערבה תיכונה וחבל איילות; ב. השתתפות ההורים בשכר לימוד בגני-ילדים באזורי עדיפות לאומית א' תהיה בגובה 10%. נוסף על כך, יש אזורים שעברו מאזורי עדיפות לאומית א' לאזור ללא עדיפות לאומית, ועקב כך בוטלו ההטבות שהיו להם בתשלום שכר לימוד בגני-הילדים, והם עברו לשכר לימוד מדורג, כמקובל במערכת.

יישום ההחלטה על-ידי משרד החינוך: כל עוד לא נתקבלה החלטה אחרת, נערך המשרד ליישום מלא של ההחלטה.

המשמעות הפדגוגית והחינוכית של החלטה זו היא, שילדים רבים לא ישולבו במערכת החינוך הממלכתית והממלכתית-דתית. מדובר בסכנה כפולה הבאה עלינו מכיוון מסגרות החינוך העצמאיות הבלתי-מבוקרות, הבלתי-מפוקחות והמכוונות לחוסר ממלכתיות, לחוסר נכונות לקידום אישי וכו' וכו'.

אם יימצאו מקורות מימון נוספים, ישקיע המשרד כל מאמץ אפשרי על מנת להמשיך, בהתאם למצב שהיה קיים לפני החלטת הממשלה.

אני מציע להעביר גם את הנושא הזה באופן דחוף, ולהדגיש את הדחיפות – –

### **מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):**

ועדת החינוך.

### **סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

– – כמו בנושא הקודם, לוועדת החינוך של הכנסת. תודה.

### **היו"ר י' לנקרי:**

אני מודה לך, אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט. חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מקסים לוי.

### **שבח וייס (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, באמת לא מתוך רצון של קנטור. אנחנו פה חבורה קטנה, אנשים שעוסקים, בדרך כלל – לרבות היושב-ראש, בהחלט לרבות היושב-ראש – בשאלות חברתיות.

אני אומר זאת לקואליציה הנוכחית, בכוונת מכון. בנימין נתניהו נבחר לראש ממשלה, כדין, על-ידי רוב של מיעוטים, אני מתכוון למיעוטים חברתיים. רוב קהל בוחריו הוא קהל של פרולטריון ושל אנשים שנקלעו למצבים קשים – לא אנשים נחותים, חלילה – נקלעו למצבים נחותים.

אני אומר, זו משימה של מדינת ישראל, אבל בוודאי של הקואליציה הזאת, למנוע מצבים כאלה. שום הסבר, שום מחילה.

אני יודע, שממשלת רבין, זכרו לברכה, אף שנבחרה על-ידי קהל שבחלקו הגדול הוא קהל מסודר או קהל של אינטליגנציה עובדת או פועלים מסודרים – –

### **בנימין אלון (מולדת):**

מפלגת העבודה?

### **שבח וייס (העבודה):**

כן, אני יודע, אני מודה בכך, אבל זה בכל העולם, בני. אתה יודע, זו תופעה עולמית, היא לא תופעה ישראלית.

המהלך הגדול הראשון של יצחק רבין, עוד לפני מהלך השלום, שהיה שנוי במחלוקת כאן, היה מהלך דרמטי בתחום החינוך.

### **סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

נכון.

### **שבח וייס (העבודה):**

אני קורא לממשלה הזאת – ובדבר זה יודה גם סגן השר פלד, הוא יודע זאת.

### **סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

נכון.

### **שבח וייס (העבודה):**

תעשו בעניין הזה מעשה גדול, בלי חשבון פוליטי.

מדובר בילדים שמגוריהם, תולדות חייהם ותולדות חיי הוריהם הם היסטוריה של מצוקה נמשכת. אסור להמשיך במצב הזה יום אחד.

### **היו"ר י' לנקרי:**

אני מודה לך, חבר הכנסת וייס, על הלקח הטוב – אני מקווה שגם המאלף – הזה.

רבותי חברי הכנסת, אדוני סגן השר, אנחנו נעבור להצבעה, אחרי שנשאל את חבר הכנסת לוי, שנראה לי מסכים, שההצעה תעבור לוועדת החינוך – לא כן, חבר הכנסת לוי?

## מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

## היו"ר י' לנקרי:

אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

## היו"ר י' לנקרי:

רוב של שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעתו של חבר הכנסת מקסים לוי: אלפי ילדים בעיירות פיתוח לא ילכו לגנים בשנת הלימודים הבאה, עוברת לדין דחוף בוועדת החינוך של הכנסת.

## שאלות ותשובות

## היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא, שאלות ותשובות לשר החינוך התרבות והספורט. בבקשה, אדוני סגן השר.

## פיתוי ילדים לעסוק בדוגמנות

חבר הכנסת א' גבאי שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

לאחרונה פורסם ב"מעריב", כי סוכנויות דוגמנות מנסות לפתות ילדים וילדות בפתח בתי-הספר.

רצוני לשאול:

1. האם משרד החינוך יודע על כך?

2. האם יפעל משרדך נגד התופעה לנוכח העובדה שהסוכנים אינם נכנסים לשערי בתי-הספר? אם כן – כיצד יעשה זאת?

### **תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. פניות לתלמידים מחוץ לכותלי בית-הספר אינן בשליטת משרד החינוך.

2. ידוע לנו על הצעת חוק ממשלתית שתאסור על ילדים מתחת לגיל 15 לדגמן.

### **קיצוץ בתקציב חינוך ביישובי קו העימות והפריפריה**

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):

משרד החינוך קיצץ בממוצע כ-40% מתקציבם של בתי-הספר ביישובים שחל שינוי במעמדם במפת סדר העדיפויות הלאומי. מדובר ביישובי קו עימות ופריפריה.

רצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך להשלכותיה של החלטה זו על תושבים שחיים באופקים או ביישובים בקו העימות?

2. האם מודע משרדך לכך שקיצוץ זה יחייב רשויות לגבות כסף נוסף, ומדובר באוכלוסיות חלשות?

## תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. משרד החינוך והתרבות ומשרד האוצר פועלים במשותף ליישום החלטת הממשלה מס' 2650 מיום ו' באלול התשנ"ז, 8 בספטמבר 1997.

במקום השיטה הקיימת, שנתנה תוספת תקציבית ביישובים מסוימים לפיצוי בכיתות שהאכלוס בהן נמוך, הוחלט לאמץ את שיטת ההקצאה המדורגת על-פי מדד הטיפול גם בחטיבה העליונה.

הקצאת משאבים דיפרנציאלית לבתי-ספר היא מרכיב מרכזי במדיניות משרד החינוך, התרבות והספורט לקידום אוכלוסיות חלשות. משאבים אלה נועדו לפצות על חסך חינוכי הנובע מתנאים משפחתיים וחברתיים ומתנאים בית-ספריים בלתי מספיקים.

בניגוד לתקן הבסיסי, הקצאה של משאבים על-פי מדד הטיפול אינה שוויונית אלא דיפרנציאלית. יש בתי-ספר שמקבלים יותר משאבים, ויש שמקבלים פחות. חלוקת משאבים אלה נעשית על-פי קריטריונים אובייקטיביים המרכיבים את מדד הטיפול ולפי הכרעות פדגוגיות וערכיות שונות. נוסחת ההקצאה תתבסס על גובה שכר הלימוד לתלמיד במוסד ועל גודל בית-הספר.

על מנת ליישם את החלטת הממשלה הוחלט להיעזר במרכיבי הטיפול של בית-הספר, כפי שנקבעו במדד הטיפול, ובכך ליישם את מדיניות המשרד להקצאה מדורגת ולייצב את רשימת בתי-הספר הזכאים לכך בהתאם לקריטריון קבוע.

בשנת הלימודים התשנ"ט תופעל שיטת הקצאה זו לראשונה באורח ניסיוני. יישומה ואופן הפעלתה ייבחנו במהלך השנה על מנת להפיק את הלקחים הנכונים.

המעבר לשיטת התקצוב החדשה הוגנת יותר יאפשר יציבות ויעודד את מנהלי בתי-הספר להעלות את רמת השירות, איכות המורים ומגוון מקצועות הלימוד שיוצעו לתלמידים. המעבר יבוצע באופן הדרגתי במגמה לשמור על זכויותיהם של מורים קבועים. אין ספק שלהחלטה תהיה השפעה חיובית גם על התושבים באופקים וגם על תושבי קו העימות. ההחלטה בפירוש לא תחייב גבייה נוספת מהתושבים.

## ילד בכיתה א' לא הורשה לצאת לטיול

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום ז' בתמוז התשנ"ח (1 ביולי 1998):



פורסם, כי בבית-ספר במגדל-העמק לא הורשה ילד בכיתה א' לצאת לטיול עם כיתתו בגלל חוב של הוריו לבית-הספר בסך 100 ש"ח ומשום שבית-הספר דרש שמבוגר ילווה את הילד.

רצוני לשאול:

1. האם פרטי הפרסום נכונים?

2. אם כן – האם יש להעניש ילד בכיתה א', ובכל כיתה, על חוב הוריו לבית-הספר ועל המצב הכלכלי בביתו, ובדרך שכזאת?

3. האם בטיולי כיתה קיימים נהלים המחייבים נוכחות הורה מלווה כתנאי להשתתפות בטיול?

### **תשובת סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הורי התלמיד חייבים לבית-הספר כ-600 ש"ח, ולא 100 ש"ח כפי שפורסם. ביום הטיול שילם האב 100 ש"ח על חשבון החוב. הילד לא נענש על כך שהוריו לא שילמו את החוב; מאחר שלילד בעיות משמעת חמורות, מחנכת הכיתה ומנהלת בית-הספר לא היו מוכנות לקחת סיכון ולסכן את שלומם של תלמידים אחרים, ועל כן דרשו שאחד ההורים יתלווה אליו.

2. התשובה שלילית. להורים ניתנה האפשרות לצאת עם ילדם, ובשום פנים ואופן לא הותנתה היציאה לטיול בתשלום החובות לבית-הספר. בשיחה שקיים המפקח עם הורי התלמיד הודה האב, שסיפור 100 ש"ח הוא תוספת מיותרת של כתב העיתון.

3. בית-הספר אינו מחייב הורים לצאת לטיול, אלא במקרים חריגים, כאשר מדובר בילדים בעייתיים אשר מסכנים את שלומם ושלומו חבריהם לכיתה.

זכותה וחובתה של הנהלת בית-הספר להגן על שלומם של הילדים.

### **ביקורת בטיחות במוסדות חינוך**

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ט בתמוז התשנ"ח (13 ביולי 1998):

לפי דיווחים שונים בעיתונים, יש מוסדות חינוך רבים אשר אינם תקינים מבחינה בטיחותית.

רצוני לשאול:

1. האם הידיעות נכונות?

2. האם יפעל משרד החינוך לקיים ביקורת בכל המוסדות עוד לפני תחילת שנת הלימודים הבאה?

3. מה יעשה משרד החינוך בנדון?

### **סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

1. במהלך השנה מאתרים מפגעי בטיחות על-ידי יועצי הבטיחות של משרד החינוך, המקיימים ביקורות מדגמיות. בעקבות ביקורות אלו אנו מתריעים בפני הרשויות המקומיות על המפגעים המתגלים בבתי-הספר.

ידוע לנו שרשויות מקומיות רבות מטפלות עתה בשיפוצים ובסילוק מפגעי בטיחות.

2. במדינת ישראל קיימים כ-12,000 מבנים של גני-ילדים ובתי-ספר, כולם מופעלים ומתוחזקים על-ידי רשויות מקומיות או בעלויות אחרות. אין אפשרות לערוך ביקורות בכל המוסדות הנ"ל. על כן, אנו מפעילים את כוח האדם המקצועי העומד לרשותנו לצורך מתן מענה באותם מוסדות חינוך שלגביהם הגיעו תלונות או למוסדות חינוך שצריך לערוך בהם ביקורות לצורך רישוי.

בכמה מקומות אנו מתגברים את היקף הביקורות בתיאום עם הרשות המקומית – למשל, בירושלים, אחרי האסון הנורא שבו קיפדה את חייה אמיליה כהן, זכרה לברכה.

3. עם סיום עבודתו של צוות המומחים שהוקם לצורך בדיקת נוהלי הבטיחות וההיערכות הארגונית לטיפול בנושאי הבטיחות נחליט על היערכות מחודשת לטיפול בנושא הבטיחות במוסדות החינוך.

בראש הצוות עומד ירמי אולמרט ועמו אנשי מקצוע, בעיקר אנשי מקצוע, זאת אומרת, בתחום ההנדסה, התכנון והביצוע של בנייה. תודה.

### **היו"ר י' לנקרי:**

שאלה נוספת לחבר הכנסת שמואל הלפרט.

## **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

אדוני סגן השר, אני מודה לך על התשובה. אני רוצה לשאול אותך – האם במצב שנוצר, האסונות שקרו, אפשר להסתפק בביקורות מדגמיות, כפי שאתה אומר, ולא חייבים לערוך ביקורות בכל מוסד חינוכי, כאשר מדובר בפיקוח נפש ממש?

## **סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

השאלה צודקת, מוצדקת, אבל ביקורות תלויות בכוח-אדם, וכוח-האדם שעומד לרשות משרד החינוך, גם הוא לא של משרד החינוך, אלא זה כוח אדם חיצוני שאנחנו משתמשים בו כיעוץ, קבלת שירותים חיצוניים. גם בו אין די לבדיקת כל המבנים, ולכן הבדיקה מתבצעת בצורה מדגמית בלבד.

## **הפגנת אנשי רשות העתיקות**

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את שר החינוך, התרבות והספורט ביום י"ט בתמוז התשנ"ח (13 ביולי 1998):

בעת הפגנת רשות העתיקות ועובדיה ניתנה בהוראות לעובדים לקראת הפגנה שקיימה הרשות, על נייר מכתבים רשמי, הוראה להשתמש במוטיבים אנטי-דתיים, כגון "ציור של דג חרדי" תחת הכיתוב "הדג מסריח מהראש" ועוד. עצם השתתפות עובדי הרשות בהפגנה נגד ראש הממשלה והממשלה מעוררת תמיהות.

רצוני לשאול:

1. האם ההפגנה וההוראות לעובדים נעשו באישור משרד החינוך?

2. מה ייעשה בנדון?

## **סגן שר החינוך, התרבות והספורט מ' פלד:**

1. התשובה שלילית.

2. משרדנו פונה לנציבות שירות המדינה על מנת שתנחה אותנו כיצד לנהוג בנדון. תודה.

### היו"ר י' לנקרי:

אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט, אני מודה לך על חלקך בדיוני המליאה היום.

### הצעה לסדר-היום דבריו של שר התחבורה על דוד המלך – נעים זמירות ישראל

### היו"ר י' לנקרי:

רבותי חברי הכנסת, אדוני שר התחבורה, אנחנו עוברים לנושא הבא שעל סדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 4963, מפיו של חבר הכנסת איתן כבל, שנושאה: דבריו של שר התחבורה על דוד המלך – נעים זמירות ישראל. ישיב, כמובן, שר התחבורה. זו הצעה רגילה לסדר-היום, ועל כן מוענקות לך עשר דקות תקניות, חבר הכנסת כבל.

### שבח וייס (העבודה):

מה זה רגילה? זו הצעה היסטורית.

### היו"ר י' לנקרי:

הצעה היסטורית.

### איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, קודם כול אני מצטער, שלהוציא חבר הכנסת הלפרט, חברי הכנסת הדתיים לא נמצאים כאן, משום מה.

### רחבעם זאבי (מולדת):

בני אלון – – –

### איתן כבל (העבודה):

ובני אלון, ידידי בני אלון.

**רחבעם זאבי (מולדת):**

— — — ואני דתי לשיטתי, אני מניח תפילין כל יום.

**משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):**

— — —

**איתן כבל (העבודה):**

— — — אתה יודע מה — — —

**רחבעם זאבי (מולדת):**

— — — הוא מחלק פה תעודות. אני דתי לשיטתי שלי, מכבד — — —

**איתן כבל (העבודה):**

חבר הכנסת זאבי, אני ממש נרגש בעבורך. תרשה לי לחלק ציונים.

**רחבעם זאבי (מולדת):**

אז אל תחלק ציונים. אל תחלק ציונים.

**איתן כבל (העבודה):**

אני אחלק ציונים למי שאני רוצה. אתה יכול לצעוק.

**רחבעם זאבי (מולדת):**

אז אני אחלק לך ציונים.

**איתן כבל (העבודה):**

תצרח כמה שאתה רוצה.

**רחבעם זאבי (מולדת):**

אתה לא מחלק ציונים.

**איתן כבל (העבודה):**

מה קרה לך? תירגע – – –

**היו"ר י' לנקרי:**

רבותי, חבל, חבל מאוד על התקרית.

**איתן כבל (העבודה):**

מה קרה? אילו ציונים? מה אתה כל כך נרגש מעצמך? מה אתה מתלהב?

**רחבעם זאבי (מולדת):**

אני מתלהב כי – – –

**היו"ר י' לנקרי:**

חבר הכנסת כבל, תן לי עשר שניות. חבל על התקרית הרוחנית הזו.

**איתן כבל (העבודה):**

שום דבר. מה קרה?

### היו"ר' לנקרי:

בסך הכול כולנו יהודים, יהודים טובים, גם שומרי מצוות. אני מבקש שתמשיך בדבריך.

### איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ביום שישי, ב' בתמוז התשנ"ח, 26 ביוני 1998, התפרסם במוסף "סופשבוע" של "מעריב" ריאיון עם שר התחבורה, חבר הכנסת שאול יהלום. במהלך הריאיון נשאל השר על-ידי העיתונאית אורנה קדוש: "עם דעות כאלה, אין לך בעיה לשרת בממשלה תחת נתניהו, שהודה בקיום יחסי מין מחוץ למשפחה?" בתשובה על שאלתה ענה, ואני מגיע לנקודה המרכזית: "עם זאת היו דברים מעולם. כל העם היהודי מעריך את דוד המלך, ומה דוד עשה עם בת-שבע? זו לא היתה משפחה ששומרת על מוסריות". עד כאן העובדות.

אמשיך ואזכיר לכם, חברי הכנסת, ובעיקר לחברים במפלגות הדתיות, שב-14 בדצמבר 1994, בדיון שהתקיים בכנסת בנושא "הענקת פרס נובל לשלום לרבין, לפרס ולערפאת", התחוללה סערה עצומה סביב דבריו של חבר הכנסת שמעון פרס, שכיהן אז בתפקיד שר החוץ. בנאומו אמר חבר הכנסת פרס, ולדעתי בתום לב: "אני מנסה להגיד לגדול בתורה מר גוטמן, שלא כל מה שדוד המלך עשה, על היבשה, על הגגות, נראה בעיני יהודי או מוצא חן בעיני".

חברי חברי הכנסת, מה שאירע במליאה באותו דיון נחרת היטב בזיכרונם של חברים ותיקים. סערה עצומה התחוללה. חבר הכנסת בא-גד היה קרוב להתקף לב. חבר הכנסת גפני נפגע בשם היהדות ובשם התורה, וחבר הכנסת ורדיגר לקח כל כך קשה את הנושא עד שנזקק לטיפול רפואי.

בעקבות דבריו של פרס הגישו מולדת, המפד"ל ויהדות התורה הצעת אי-אמון בממשלה, ובסופו של דבר נאלץ פרס להתנצל בכתב בפני הרב עובדיה יוסף ומועצת גדולי התורה.

אדוני השר, כבן למשפחה דתית, שחונך בישיבה תיכונית, במדרשיית "נועם" בפרדס-חנה, לא אהבתי את דבריו של פרס, שכפי שצינתי, אמר את דבריו בתום לב, ואילולא הסערה רוב הציבור לא היה יודע כלל במה מדובר.

אדוני השר, אתה אמרת דברים חמורים ומפורשים על דוד המלך, ואף לא מצאת לנכון להביע חרטה ולהתנצל.

סבא שלי, זיכרוננו לברכה, היה קורא תהילים מדי יום. אני מכיר ויודע באופן אישי פרקים לא מעטים על-פה. עשרות אלפי משפחות במדינת ישראל קוראות תהילים באמונה, שדוד המלך, נעים זמירות ישראל, כתב את התפילות שפותחות שערי שמים ושערי רחמים.

### משה גפני (יהדות התורה):

לא עשרות אלפים, מיליונים.

### איתן כבל (העבודה):

מיליונים. אני מודה לך על שאתה מתקן את דברי.

### שר התחבורה ש' יהלום:

---

### איתן כבל (העבודה):

ואתה, אדוני השר, בא ואומר לכולם: אתם יודעים מי כתב את זה? זה ההוא שהיה לו קטע עם בת-שבע. והדברים נאמרים בצורה ישירה, בוטה, ללא כחל ושרק, אשר מטילה ספק ומערערת את אמונתם של נזקקים, של חולים, של אנשים מאמינים.

היהודים החילונים נאבקים בכפייה דתית, אך רובו המכריע של העם מתנגד לפגיעה במסורת היהודית, ובוודאי בשמו הטוב של דוד המלך.

פניתי לכל חברי הסיעות הדתיות, למועצת גדולי התורה, לרב עובדיה יוסף, לרב מרדכי אליהו, לרב אברהם שפירא, ולא זכיתי לקבל תשובה או התייחסות מאיש מהם.

חברי חברי הכנסת, מה קרה? איפה אתם? לאן נעלמתם? מדוע לא נשמע קולכם? איפה כל אלה שעמדו והתבטאו על כל גבעה ותחת כל עץ רענן? האם העובדה שאתם חברים בקואליציה גרמה לכם שלא לצאת להגנתו של נעים זמירות ישראל?

כתלמיד ישיבה לשעבר, חוסר התגובה מעלה את כל מה שמרחיק וגורם לסלידה. על כך נאמר: עושים בדת קרדום לחפור בו. הרי אתם מכירים כמוני את הגמרא במסכת שבת, דף נ"ו, עמוד א': מי שאומר דוד המלך חטא אינו אלא טועה, שנאמר "ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו" וגו'.

אתם מבקשים ממני ומחברי לפעול לקידום חקיקה דתית, טוענים לפגיעה בדת ולפגיעה בסטטוס-קוו, אך אתם, המגדירים עצמכם כ"נטורי קרתא" של הדת, בשתיקתכם הצבועה פוגעים בדת והופכים אותה למרמס ומשתמשים בה ככלי פוליטי בלבד.



חברי חברי הכנסת הדתיים, האם תמשיכו לפעול בצביעות, כי השלטון חשוב לכם אף יותר מהדת, מהמסורת, מהיהדות ומדוד המלך?

אני פונה אל הרבנים להורות לנציגים לתבוע את התפטרותו של שר התחבורה ואף להגיש אי-אמון בממשלה על דבריו של שר התחבורה.

כל עוד לא יעשה דבר זה, אזכיר לכם את צביעותכם, ומבחינתי אינכם ראויים להיות שליחים של הדת בכנסת ישראל.

אני פונה אליכם להציל את כבודה של התורה, כבודה של היהדות וכבוד הדת. תקבעו שהדת אינה נתונה למצבי רוח ואיננה עניין של כיסאות בלבד.

חברי חברי הכנסת, חלק אמרו לי: מה אתה מתעסק עם זה? מה זה חשוב? ברוב ההצבעות שלי אני מצטרף למורת רוחם של חברי בסיעה ומצביע עם חברי הכנסת הדתיים. על כך אני חוטף קיתונות של ביקורת ממצביעי ממפלגת העבודה, לא מעטים מהם. ואם אתם ישרים ואם באמת הדברים שאתם עושים הם בשמה של תורה ולמען האדרתה של התורה, הייתם צריכים לצאת באותה צורה. האם יש לכם פתאום טיפול מיוחד נגד התקפי לב? אולי תחלקו זאת לכל עם ישראל. כשאמר את זה שמעון פרס, חשו בלבם. מה קרה? על מה, על שאמר "על הגגות"? ואמרתי שלא קיבלתי זאת. אבל כשהשר אומר דברים בצורה מפורשת, אני בטוח שכבוד השר יעלה לדוכן, וכמו בכל דבר בתורה, אפשר לתת פרשנות לכאן, ואפשר לתת פרשנות לכאן. מעניין שאז לא נמצאה אותה פרשנות, ואני מכיר פרשנויות נוספות; ברוך השם, תלמיד טוב הייתי. למה לא מיצו אז את הפרשנויות, כמו שמצאתם את הדרך לעבור על הדיבר השביעי, שבנימין נתניהו עבר עליו? וכל אחד מכם יודע מה אומר רש"י במקום. כשנח, אפשר לפרש את התורה ואת מה שנכתב לפי רצוננו, כפי שזה מסתדר לנו?

מה יש? תורה ניתנה לכולם. ואם יצאתם לפני שלוש שנים – והייתי פה אז לא כחבר כנסת, אבל הזדמן לי להיות כאן – הגשתם הצעת אי-אמון בממשלה, הצעת אי-אמון שהיא הדרגה הגבוהה ביותר להביע אי-אמון בפועלה של ממשלה; מדוע אתם לא מגישים אי-אמון? מדוע לא נזעקתם? איפה הייתם? איך אני יכול היום לחוש ולהרגיש שכל מה שאתם עושים הוא לכבודה של תורה, שאתם באמת מגינים על כבודה של תורה, אם הכול הופך להיות רק סירחון של פוליטיקה והכול לא לכבוד התורה אלא לכבוד הפוליטיקה? תודה רבה לכם.

### **היו"ר י' לנקרי:**

תודה לחבר הכנסת איתן כבל. כבוד שר התחבורה ישיב.

### **שר התחבורה ש' יהלום:**

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר התראיינתי בעיתון "מעריב", אחר כך שאלתי את עצמי: מה ראתה ההשגחה העליונה להפיל אותי לריאיון כזה? היום – הנה התשובה. אם זכינו שחבר הכנסת איתן כבל – שגם מגיע לו מזל טוב להולדת בתו השבוע – שהוא בדרך כלל – – –

### **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

מגיע לו עוד מזל טוב – חובש כיפה.

### **איתן כבל (העבודה):**

אני חובש כיפה – – –

### **שר התחבורה ש' יהלום:**

זה מה שאני אומר, אם זכינו שנציג מפלגת העבודה בא לכאן ולחם במשך עשר דקות את מלחמתה של התורה וחובש כיפה לבנה וזוהרת על ראשו, הרי נראה שזו היתה מטרתה של ההשגחה העליונה. ואני מברך אותך. מעבר לדברים שהשמצת ופגעת, חלק מדבריך היו ממש דברים שאני חושב שזכינו, ברוך השם, ובאמת רואים כאן שהחינוך הדתי שקיבלת במסגרת החינוך הממלכתי-הדתי במדרשיית "נועם" באמת השפיע גם השפיע.

### **איתן כבל (העבודה):**

זיכית אותי.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

"ישיבת הנגב". מדרשיית "נועם". הישיבה החרדית שהוא למד בה. החלק הפוליטי שהוא דיבר בא – – –

### **שר התחבורה ש' יהלום:**

על זה אין מחלוקת. בכל אופן באמת זכינו, וזה שווה הוקרה.

אני אגיד לך, חבר הכנסת איתן כבל, אם אני רוצה להגיד מה ההבדל – אלה הגישה ונקודת המוצא. אני חושב שמה שאנחנו הרגשנו – אני לא זוכר שהיית כאן, אבל אני הייתי כאן כחבר כנסת, ישבתי

על מקומך ממש בשורה הזאת; מה שאנחנו הרגשנו באותה שעה – ואני לא נכנס כאן להצדקה של הגשת אי-אמון, כשמגישים אי-אמון, קואליציה ואופוזיציה, לא תמיד הנימוקים זהים לאידיאולוגיה, משתמשים בכל הזדמנות, אבל מה שאנחנו הרגשנו – – –

### משה גפני (יהדות התורה):

בסוף לא הגשנו אי-אמון. פרס התנצל.

### איתן כבל (העבודה):

הוא התנצל.

### משה גפני (יהדות התורה):

הוא התנצל, אז משכנו את הצעת האי-אמון.

### שר התחבורה ש' יהלום:

כן, כן, הגשנו, אבל לא הצבענו.

חברי הכנסת, השאלה היא מהי נקודת המוצא. אנחנו שישבנו כאן בחדר הרגשנו, שנקודת המוצא של שמעון פרס באותם רגעים מעל הדוכן הזה היתה נקודת מוצא שבה הוא פגע בדוד המלך וזלזל בו והביא אותו כהוכחה נגד חברי כנסת שאמרו הערות מסוימות.

קודם כול, אני רוצה להצהיר את אמונתי. גישתי אמונית במאה אחוז. אני עצמי מקבל על עצמי להבין את כל ההתרחשויות בתקופת התנ"ך, בתקופת לידתו והורתו של העם היהודי בצורה אמונית, רק על-פי האמור בתורה, בנביאים ובכתובים, רק על-פי האמור בתלמודים הבבלי והירושלמי ורק על-פי האמור במפרשינו המסורתיים, בעיקר של ימי הביניים. אני מקבל על עצמי, וזאת גישתי, ואין אני רואה את עצמי אחראי אלא לדבר אחד – שכל דברי שנאמרים בקשר למישהו מאישי התורה הם דברים שחייבים להלום ולתאום את האמור בתנ"ך, בגמרא ובמפרשינו. ואם יש למישהו רושם, אפילו רושם לא מוצדק, שיש משהו בדברי מעל דוכן זה – בעיתונות ובכל מקום שהוא – שאינו הולם את האמור בתנ"ך ובמפרשיו המסורתיים ובדברי חז"ל בגמרא ובמדרשים, אני כבר אומר שאני הראשון שמתנצל. אם יש מישהו שחושב שאמרתי משהו. אני משתדל שכל דברי יהלמו ויתאמו.

יותר מזה, נקודת – – –

### משה גפני (יהדות התורה):

אדוני השר, בריאיון לעיתון היתה השוואה עם ביבי נתניהו.

### שר התחבורה ש' יהלום:

תן לי לסיים. חבר הכנסת גפני, אם בסוף דברי יהיו לך שאלות, אני אשיב.

### משה גפני (יהדות התורה):

ההשוואה עם ביבי נתניהו היתה השוואה – – –

### שר התחבורה ש' יהלום:

אני מייד אסביר. חבר הכנסת גפני, אם בסוף דברי יהיו לך שאלות – בבקשה, אבל תן לי לסיים.

זה דבר ראשון. זאת הנקודה. ואם אתה תיארתי כאן אנשים שאומרים תהילים יום יום, לא תהילים מבחינת ספרות, אלא מבחינת כוחם הרוחני באמונה שלמה – אני ביניהם. למה אתה צריך את האבא? – אני. אני האומר, מאמין בכוחו הרוחני של ספר תהילים, בכל מלה שאנחנו אומרים – אנחנו מאמינים שהם חוברו על-ידי דוד המלך נעים זמירות ישראל. לא רק זה, אני משתדל כל יום להגיד את 13 העיקרים של הרמב"ם, ואני אומר שאני מאמין באמונה שלמה בבואו של המשיח. ואני מאמין – זה לא כתוב ברמב"ם – שמשח שיבוא, אם ירצה השם, הוא משושלת דוד מלך ישראל. ואני מאמין בזה באמונה שלמה וזאת גישתי. ולכן זוהי נקודת המוצא.

אם אתה שואל, מה באמת העניין? יש מצב שאנחנו צריכים לדעת שדוד המלך – וכך חז"ל מכנים אותו – הוא מקים עולה של תשובה. זאת אומרת, גדולתו של דוד המלך היא לא רק בגדולתו, כפי שאתה תיארתי כאן, אלא גדולתו – וכל חכמינו עומדים על כך – ששערי דמעה לא ננעלו ושערי תשובה לא ננעלו. ודוד המלך מוכיח, שגם אם קורה מעשה – אני טוען שעשה מעשה בלתי מוסרי, ואני לא נכנס כאן עכשיו לעניין ולהשקפות חז"ל – אם הוא חוזר בתשובה שלמה אז הכול פתוח, עד שמלך המשיח יוצא ממנו. זאת גדולתה של היהדות. זאת גדולתה של היהדות, שהיא לא אומרת שאני מקטין כל דבר ואומר "לא חטאו", אלא יש גם גדולה ביהדות לבוא ולומר: גם אם חטא, אם חזר בתשובה שלמה והוא מקים עולה של תשובה – זה כוחה של היהדות. זה מראה ביהדות – – –

### שמואל הלפרט (יהדות התורה):

הגמרא אומרת: כל האומר דוד חטא, אינו אלא טועה.

### איתן כבל (העבודה):

שבת דף נ"ו עמוד א'.

### שר התחבורה ש' יהלום:

אדוני חבר הכנסת הלפרט, האם אתה רוצה עכשיו להתווכח על מאמרי חז"ל? בסדר. ודאי שרבי יונתן אומר: במה הוא חטא? – בחטא של אשת איש. אבל תבין, חבר הכנסת הלפרט – – –

### שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אין לך מושג בקדושתו של דוד המלך.

### שר התחבורה ש' יהלום:

נכון. אבל, חבר הכנסת הלפרט, יש שתי גישות בחז"ל. ואני יכול לקרוא לך כאן את דברי חכמינו ואת דברי מפרשינו. הכנסת היא לא במה לוויכוח תיאולוגי, אבל אני רוצה לומר לך: יש שתי גישות. תרשה לי רגע – – –

### משה גפני (יהדות התורה):

אתה צודק שהכנסת היא לא במה לוויכוח תיאולוגי. אבל, אדוני השר, עיתון "מעריב" הוא בוודאי לא הבמה.

### שר התחבורה ש' יהלום:

בסדר, תחכה רגע, הרי אמרתי שאני מוכן לענות על שאלות, אבל אני רק רוצה לומר, שכאן צריך להבין שהחינוך שאנחנו מחנכים את ילדינו על ברכי המסורת וברכי התורה, חבר הכנסת הלפרט – – –

### היו"ר' לנקרי:

אדוני השר, אם מותר לי לנצל פסק זמן קצר וגם להזכיר לחברי הכנסת בכללותם ולאדוני השר, שיש חברי כנסת, כמו חבר הכנסת רחבעם זאבי, שהביעו, במידה רבה של צדק, תרעומת על כך שאנחנו ממצים זמן רב מדי סביב כל מיני הצעות, לאו דווקא הנוכחית, ואם תוכל לעשות מאמץ חרף העובדה

שלזמן התשובה שלך אין שיעור, אתה יכול לדבר ככל שתחפוץ – לתמצת את תשובתך, נודה לך. אני גם מכוון לחברינו בדו-שיח הזה.

### איתן כבל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לפני שלוש שנים דיברו על כך שבועיים.

### שמואל הלפרט (יהדות התורה):

צריך להיות לך אומץ להודות שהיתה לך טעות. מותר לך להודות בכך.

### שר התחבורה ש' יהלום:

תקשיב עד סוף הדברים.

### שמואל הלפרט (יהדות התורה):

---

### היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת הלפרט, אני ביקשתי משהו, ואני מבקש להתחשב בו.

### שר התחבורה ש' יהלום:

אני חוזר ואומר, אי-אפשר לחנך את ילדינו על סמך זה שהקדוש-ברוך-הוא ניגף את בנו הראשון של דוד על לא עוול בכפו. זאת אומרת, אם נאמר שהעונש שהוא קיבל על מה שעשה דוד בפילגשיו היה על לא עוול בכפו, אם נבוא ונאמר שהעונש עם אמנון ותמר היה על לא עוול בכפו – אתה יודע שחכמינו לא רואים את זה כך.

### שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אלה דברים שהם מעל לבינתנו.

### שר התחבורה ש' יהלום:

בסדר, מעל לבינתנו. עוד לא היה דבר אחד שחז"ל קבעו שהוא מעל לבינתנו, אלא הם נגעו בדברים האלה במלוא משמעותם. לכן, אם אתה מבין את הגישה הזאת, אני מתנצל מראש על דברי. הרי זה מה שאמרתי. אני טוען, שכל דברי תואמים את האמור לפי המסורת, אבל אני מודה שיש גישות שונות. הדבר האחרון שאני רוצה לעשות הוא לפגוע במישהו – לא כך ולא ביושבים כאן, לא בקוראים ולא בחבר הכנסת איתן כבל. אם יש מישהו שחושב שהוא נפגע – – –

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לדעת אם יהיה גם פסק הלכה בסוף הערב.

### היו"ר י' לנקרי:

אנחנו מתקדמים לקראת סיכום. אדוני השר, בבקשה.

### איתן כבל (העבודה):

חבר הכנסת ראובן ריבלין, לפני שלוש שנים היית בכנסת?

### ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הייתי. אני יודע את הדברים שפרס אמר.

### איתן כבל (העבודה):

כבוד היושב-ראש מבקש לקצר, אבל לפני שלוש שנים דיברו על כך שבועיים, כי זה היה פרס.

### שר התחבורה ש' יהלום:

לכן אני אומר, יש שתי גישות. ואם יש מישהו הנוקט גישה שאומרת שזה מעל לבינתנו והוא לא חטא, אני הראשון שמתנצל אם הוא נפגע. כשאני בא ואומר שדוד המלך עשה מעשה לא נכון, אלא הוא "מקים עולה של תשובה", חז"ל לא אמרו שזה מעל לבינתנו. הם לא אמרו זאת, אלא – מקים עולה של תשובה. משום שהם אמרו ששערי תשובה ושערי דמעה לא ננעלו. ואולי דווקא בגלל זה שהוא הודה בפני נתן הנביא יצא ממנו המשיח, וכך גם אם תלך לשורש של יהודה ותמר, שאמר: "צדקה

ממני". יכול להיות שאם אתה מודה ואתה חוזר בתשובה, אז זו גדולתה של היהדות. אז יש שתי גישות, כי אחרת למה הוא נענש? כל הדברים האלה הם גישות.

עכשיו אני עונה לחבר הכנסת גפני. אני לא השוויתי, ורחוק אני מלהשוות, חס וחלילה, את ראש ממשלת ישראל לדוד המלך. זה צריך להיות ברור. אלא מה, אני דיברתי בדיוק על העניין של התשובה. לא אמרתי שאני משווה פה חטאים, חס וחלילה. אמרתי, אני מצטער שזה לא ברור. ההבדל ביחס לדבריו של שמעון פרס היה ברור לכולם.

#### **משה גפני (יהדות התורה):**

אני לא קראתי את הידיעה בעיתון.

#### **שר התחבורה ש' יהלום:**

טוב מאוד שלא קראת. טוב עשית. אני ממליץ בפניך לקרוא רק "הצופה", ולא "מעריב".

#### **משה גפני (יהדות התורה):**

את הציטוט מעיתון "מעריב" קיבלתי מחבר הכנסת איתן כבל.

#### **שר התחבורה ש' יהלום:**

לא קיבלת את כולו.

#### **משה גפני (יהדות התורה):**

---

#### **שר התחבורה ש' יהלום:**

תן לי רגע לסיים משפט, ואחר כך תשאל.

#### **רחבעם זאבי (מולדת):**



הופכים את הכנסת לבית-כנסת. מה זה פה?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת גפני – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הכנסת זה בית-מדרש, אנחנו בית-כנסת? תעשו דיון תורני.

שר התחבורה ש' יהלום:

נו, אני אשם?

איתן כבל (העבודה):

למה לפני שלוש שנים לא אמרת את זה?

היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת כבל – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

תתפלא, אתה לא היית פה לפני שלוש שנים.

איתן כבל (העבודה):

אני הייתי פה.

היו"ר י' לנקרי:

— — — חברי הכנסת

### רחבעם זאבי (מולדת):

הופכים את הכנסת לבית-הכנסת.

### איתן כבל (העבודה):

— — —

### היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת כבל. אני מבקש מעט סובלנות.

### שר התחבורה ש' יהלום:

אני אגיד לך, חבר הכנסת גפני, את רוח דברי.

### היו"ר י' לנקרי:

אדוני השר, לפני שתמשיך, בבקשה ממך. אני שוב פונה לחברי הרבנים המכובדים חברי הכנסת גפני והלפרט, אנא מכם העבירו את הדו-שיח לזירה אחרת. נסתפק בדברי השר, ואני מבקש לתמצת אותם לקראת סיום תשובתך.

### שר התחבורה ש' יהלום:

אם לא תהיינה שאלות, אני כבר מסיים.

אני אמרתי שהשאלה היתה באמת שאלה נוקבת. אני דיברתי בריאיון על מה פירוש משפחה וכי צריך משפחה כדת משה וישראל. ביקרתי שם דברים שנעשים מחוץ למשפחה ומחוץ למסגרת של חופה כדת משה וישראל; ביקרתי את העניין שזוגות גרים יחד לפני נישואין. זו לא היתה שאלה שהזמנתי. שואלת אותי העיתונאית: אז איך אתה יכול? כוונת דברי היתה, שכשם שדוד המלך לימד אותנו עולה של תשובה ולימד אותנו שגם במקרים קשים אפשר לחזור וכל שערי גן-עדן נפתחים וכל השושלת של מלך המשיח נפתחת, אז אני אומר, שגם ביבי נתניהו שקם והודה ואמר: אני האיש – שערי תשובה לא נסגרו.

אי-אפשר לבוא ולומר, למה אתם תומכים בראש הממשלה ביבי נתניהו שהודה במשהו. אדרבה, הודאתו היא גדולתו. אני אומר, שזאת היתה כוונת דברי, ומי שחושב שדברי לא עולים בקנה אחד עם רוח היהדות הצרופה והמסורתית – כבר אמרתי שאני מתנצל.

אני חושב, שכל דברי – וודאי שכוונת דברי היתה טובה, הרי אי-אפשר למצוא מלה, כי כל אחד יודע שריאיון עיתונאי הוא סלקציה של העיתונאי. כוונת דברי היא זו כפי שנאמרה כשנאמרה כאן, ומי שסובר כדעה אחרת בחז"ל, שיש לה לגיטימציה מסורתית, אני הראשון שלא רוצה לפגוע בו. תודה רבה.

### **היו"ר י' לנקרי:**

חן חן לך, אדוני שר התחבורה.

### **שר התחבורה ש' יהלום:**

אני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום או להסתפק בדברי תשובתי.

### **היו"ר י' לנקרי:**

אני שואל את חבר הכנסת איתן כבל – ובשם כל חברי הכנסת אני מפנה אליו את כל ברכותינו ואיחולינו למזל טוב לרגל הולדת הבת הבכורה – – –

### **שבח וייס (העבודה):**

שמה בישראל מאיה.

### **היו"ר י' לנקרי:**

שמה בישראל מאיה.

האם אתה מסתפק בדברי השר?

### איתן כבל (העבודה):

אני באופן אישי מסתפק. אבל אני מחכה למפלגות הדתיות.

### משה גפני (יהדות התורה):

אני מבקש למסור הודעה.

### היו"ר' לנקרי:

ובכן, אתה תמסור הודעה אחרי שחבר הכנסת שבח וייס, שביקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת איתן כבל, יעשה זאת.

### שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני הייתי באותה תקופה יושב-ראש הכנסת, וגם ניהלתי אותה ישיבה. בכלל, באותה תקופה, כאשר יצחק רבין או שמעון פרס רצו להופיע במליאת הכנסת – והם הופיעו הרבה פעמים ולא ברחו מכאן – זה היה קשה מאוד. היתה פה אווירה כזאת אלימה. ואני זוכר את האמירה הזאת שלו. יש לי, בדרך כלל, אוזן לא רעה, ואפילו לא העליתי על דעתי שתהיה התרגשות כזאת. במסגרת הסגנון הידוע של שמעון פרס, של ריאליזם פוליטי ושל עירוב פילוסופי, הצצה היסטורית וקצת פואזיה ופה ושם קצת סרקאזם, הוא אמר את מה שאמר. לא היה שם שום שמץ של רצון להתלהם. אך אז התחילה התקפת המחץ המדהימה של חבר הכנסת גפני, מהומה אדירה. זה היה חלק מן ההיסטוריה הכוללת של האופוזיציה אז נגד הממשלה. בסופו של דבר שמעון פרס הבין שזה גרם למה שזה גרם והוא התנצל. הוא אפילו לא היה צריך להתנצל, כי הוא לא אדם אנטי-דתי. שמעתי אותו בנעוריו שהוא מבקש בכלל לכונן סוציאליזם תנ"כי מול "השומר הצעיר" ואחרים.

זה היה אז מעשה קשה נגד אדם שלא היתה לו שום כוונה רעה, אז לפחות היום, אחרי שכבר עשו נזקים – ובבחירות אמרו שביבי טוב ליהודים, זאת אומרת שפרס טוב כאילו לאחרים. מה שלא עשו, דברים נוראים שייכתבו לדיראון עולם בהיסטוריה שלנו – ראוי שלפחות עכשיו יחושו קצת רגש של בושה ויבקשו את סליחתו.

### היו"ר' לנקרי:

אני מודה לך על האזכור, חבר הכנסת שבח וייס.

אם כן, חבר הכנסת איתן כבל מסתפק בדברי השר – – –

### **נסים דהו (ש"ס):**

אין מה לעשות אם הוא מסתפק.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

הודעה אישית – שיגיש בכתב, לפי התקנון. זה התקנון. תעבדו לפי התקנון. יום רביעי, 19:30, בערב, עושים פה בית-כנסת. אני לא זוכר דבר כזה.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

חבר הכנסת זאבי, תן לי דקה אחת.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

הודעה אישית בכתב ביום רביעי.

### **היו"ר י' לנקרי:**

חבר הכנסת זאבי, אני מבקש.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

גנדי, תרשה לי דקה. אני גם הותקפתי. אני פונה לשר. זה נכון לחלוטין, הכנסת איננה במה לדיון הלכתי. לא זה המקום. עיתון "מעריב", על אחת כמה וכמה איננו המקום לדיון הלכתי, ולא נדון על הדברים האלה.

נכון שצריך ללמוד על דוד המלך בקדושה ובטהרה, כשבאים ללמוד על דוד המלך – בקדושה ובטהרה. אני מתפלא עליך, אדוני השר יהלום, יצאה תקלה מתחת ידך.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

זו לא הודעה אישית, זה ויכוח.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

למה אתה לא יכול לעלות על הבמה – – –

### **היו"ר י' לנקרי:**

אני מבקש להירגע, חבר הכנסת זאבי.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

זו לא הודעה אישית, זה ויכוח.

### **היו"ר י' לנקרי:**

חבר הכנסת זאבי, עוד מעט תיקרא לנאום, ובהזדמנות זו תוכל לומר את מה שיש לך בעניין זה.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

אני כועס על הצורה שבה מנהלים את ימי רביעי. ימי רביעי הפכו פארסה.

### **היו"ר י' לנקרי:**

שמעתי את ההטפה. אני לא מוכן לקבל את השיעור שלך. עם כל הכבוד לך, לא בכל יום רביעי אתה נמצא כאן, אז תפסיק לעשות שרירים.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

אדוני, ביום רביעי אני פה.

### **היו"ר י' לנקרי:**

אתה תפסיק לעשות שרירים. לא בכל יום רביעי אתה פה.

**רחבעם זאבי (מולדת):**

אני עושה שרירים על-פי התקנון.

**היו"ר י' לנקרי:**

זאת זכותך.

**רחבעם זאבי (מולדת):**

רק אתה יודע שהתקנון — — —

**היו"ר י' לנקרי:**

זכותך לבקש את התקנון.

**איתן כבל (העבודה):**

— — —

**רחבעם זאבי (מולדת):**

אתה תשתוק.

**איתן כבל (העבודה):**

אל תגיד לי לשתוק.

**רחבעם זאבי (מולדת):**

אתה תשתוק. שם כיפה — — —

**איתן כבל (העבודה):**

אתה שמת כיפה – – –

**רחבעם זאבי (מולדת):**

אני שמתי טלית.

**איתן כבל (העבודה):**

מה קרה? תירגע.

**היו"ר י' לנקרי:**

חבר הכנסת גפני, אני מבקש ממך לסיים ולשוב למקומך.

**משה גפני (יהדות התורה):**

אני מסיים.

**היו"ר י' לנקרי:**

אתה תסיים את זה בצורה נפרדת עם שר התחבורה.

**משה גפני (יהדות התורה):**

לא, אני מסיים. אני רק רוצה להגיד – – –

**היו"ר י' לנקרי:**

צודק חבר הכנסת זאבי לגבי התקנון. אני מבקש שתסיים. אנא שוב למקומך. תסיים את זה אתו בנפרד.



הואיל ואתה מסתפק בדברי השר, אין הצבעה, ואנחנו עוברים – – –

### **איתן כבל (העבודה):**

אני לא מסתפק במה שאתם הייתם צריכים לעשות.

### **היו"ר י' לנקרי:**

חבר הכנסת כבל, אני מבקש שנסיים באמת את הנושא הזה.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

כאשר היה ויכוח עם פרס בנושא הזה, אני לא התערבתי.

### **היו"ר י' לנקרי:**

חבר הכנסת גפני.

### **משה גפני (יהדות התורה):**

— — —

### **איתן כבל (העבודה):**

היו כאלה שהלכו עם ראש התנועה שלו – – –

### **שבח וייס (העבודה):**

עוד תתגעגעו לפרס.

## הצעה לסדר-היום

### הפגיעה בספרי התורה בבית-העלמין היהודי בחברון

#### היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא. הצעה לסדר-היום מס' 4989: הפגיעה בספרי התורה בבית-העלמין היהודי בחברון. חבר הכנסת רחבעם זאבי, אני קורא לך, בבקשה, להציג את הצעתך לסדר-היום, הואיל וחבר הכנסת אריה דרעי לא נמצא באולם.

#### אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אתה לא הולך לפי סדר-היום.

#### רפאל פנחסי (ש"ס):

זה לא לפי הסדר.

#### יהודה לנקרי (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה, דקה. זה סדר-היום שמונח לפני, אלא אם כן יש שינוי. סדר-היום הוא שחבר הכנסת זאבי נואם. זה מה שיש בידי.

#### שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, איזה מין דבר זה? תבדוק את זה. יש סדר-יום מתוקן.

#### היו"ר י' לנקרי:

אני אבדוק, שנייה אחת. אנחנו רק עורכים בירור קצר בעניין סדר-היום.

חברי הכנסת, הדבר מובן. ראשית, אני מבקש לשוב למקומותיכם. אנחנו נדבר מהמקום, לא מכאן. דברו אתי בבקשה מהמקום. חבר הכנסת אופיר פינס-פז, שוב למקומך. חבר הכנסת הלפרט, בבקשה. אני מצטער על הדברים שלך, חבר הכנסת אופיר פינס. אני מבקש מסגנית מזכיר הכנסת לומר מה הוא סדר-היום השריר והקיים.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, גם על הלוח כתוב.

### היו"ר י' לנקרי:

ובכן, אני מבקש שחבר הכנסת פנחסי יאמר בקצרה את מה שיש לו לומר לפני שחבר הכנסת זאבי ידבר.

### שמואל הלפרט (יהדות התורה):

רגע אחד, אני הייתי צריך לדבר עכשיו.

### היו"ר י' לנקרי:

כבוד הרב, אני מבקש. שמעתי אותך. נא שוב למקומך. אנחנו ננהל בצורה מסודרת את העניין. אני אומר לך מתי תורך.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, לא היתה לי התנגדות אילו היו מודיעים מראש לחברי הכנסת שסדר-היום שונה והסעיף של חבר הכנסת זאבי עולה לפנינו. מאחר שהונח לפני חברי הכנסת נוסח מתוקן והוא תלוי על הלוח בחוץ, כרגע, אחרי הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת איתן כבל מופיע חבר הכנסת הלפרט. אחריו – פנחסי; אחריו – הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אופיר פינס, ואחריו כן – אריה דרעי. אריה דרעי יודע שיש לו עוד חצי שעה; לא טלפנו אליו שיבוא לכאן, כי הוא יודע שיש חמש הצעות לסדר-היום לפנינו. לא יכול להיות שתשנו את סדר-היום ואף אחד לא ידע על כך.

### היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך על הבהרתך. אני רוצה להבהיר כאן – – –

### רחבעם זאבי (מולדת):

אולי תיתן לי לספר את השתלשלות הדברים.

### היו"ר י' לנקרי:

מייד אתן לך.

### רחבעם זאבי (מולדת):

זה יקל עליך.

### היו"ר י' לנקרי:

מייד אתן לך. אני רק רוצה להבהיר לחברי הכנסת, שאני פועל על-פי סדר-יום שמונח לפני, ללא שום התחשבות בדו-שיח שהיה ביני לבין חבר הכנסת זאבי ועל רקע מה שהיה בינו לבין היושב-ראש הקודם, חבר הכנסת רפי אדרי. זה לא השפיע עלי כהוא-זה לשנות את סדר-היום. זה מה שמונח לפני, כך אני נוהג.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

אבל למה לפנינו מונח סדר-יום אחר, וגם על הלוח בחוץ יש סדר-יום אחר? חבר הכנסת דרעי לא יכול להגיע, כי הוא לא יודע שהגיע תורו.

### היו"ר י' לנקרי:

שמעתי את הערתך, חבר הכנסת פנחסי.

### רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת פנחסי, כדאי לך לחכות רגע. כאשר פורסם סדר-היום המתוקן של היום, יום רביעי, מצאתי שהצעות דחופות באות לאחר הצעות רגילות במסגרת של אותו שר. באתי אל מזכירות הכנסת ואמרתי להם, שסעיף 33(א) בתקנון הכנסת קובע: תינתן זכות קדימה, או מלה דומה, להצעות דחופות לסדר-היום. במזכירות הכנסת התלבטו, לא ידעו מה לעשות, הלכו אל היושב-ראש, כי זה היה בניגוד להוראה שלו, והוא אמר: יש לכבד את התקנון ולהעביר את ההצעות הדחופות לפני ההצעות הרגילות.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

למה לא הודיעו לנו?

### רחבעם זאבי (מולדת):

רגע, תקשיב, הלוא שמעתיך. אתה לא שומע אותי. לא הייתי שקט והלכתי אל מזכירות הכנסת לוודא שמדפיסים סדר-יום חדש, מתוקן. אחרי שראיתי את מזכיר הכנסת אישית מכתוב לפקידה את תיקון סדר-היום, נרגעתי ובאתי לכאן –

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אבל זו לא הצעה דחופה.

### רחבעם זאבי (מולדת):

– ואני מסתמך על סדר-יום שאושר על-ידי יושב-ראש הכנסת. נאמר לי וראיתי כיצד מטפלים בהדפסתו. עד כאן.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, מאחר שחבר הכנסת זאבי כבר עומד על הדוכן, הוא פועל על-פי התקנון, ובצדק. אבל אני חושב, שמזכירות הכנסת חייבת היתה גם לעדכן את הלוח בחוץ וגם את סדר-היום שחולק לחברי הכנסת. זו טענתי למזכירות הכנסת.

### היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת פנחסי, אני קיבלתי גם הודעה, אני מקווה שהיא מקובלת עליך, שמחמת כבודך – – –

### רחבעם זאבי (מולדת):

מחמת כבודו של חבר הכנסת דרעי, שאיננו פה, אני מסכים, אף-על-פי שחייתי שעות ארוכות שהצעתנו לסדר-היום תועבר ליום שני בשבוע הבא, כדי לכבד את חבר הכנסת דרעי.

### היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך על הצעתך. זה מספק אתכם רבותי?

### רפאל פנחסי (ש"ס):

לא. מאחר שחבר הכנסת זאבי נמצא כאן, אני בהחלט רוצה שהוא ידבר, אני לא רוצה שהוא ידחה את הנושא, כי זו הצעה דחופה לסדר-היום. הצעה דחופה עולה היום, ולא בשבוע הבא. הרב דרעי צלצל עכשיו ואמר שהוא סומך עליך שאתה תייצג גם אותו.

### רחבעם זאבי (מולדת):

אני יודע שאני חסר למניין, אז אני תיכף אבוא. אבל אני אומר לכם, לא יכול להיות שאותו נושא יפוצל בשני ימים. משום כבודו של חבר הכנסת דרעי, נבוא בשבוע הבא.

### היו"ר י' לנקרי:

עם זאת, מוכנים חברי ש"ס, בשם חבר הכנסת אריה דרעי, לתת לך לדבר. אני מבקש, כדי שבאמת נעשה זאת ברוח טובה.

### רחבעם זאבי (מולדת):

ואז מה יהיה עם חבר הכנסת דרעי?

### היו"ר י' לנקרי:

הוא סומך עליך.

### רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבטא אותו.

### היו"ר י' לנקרי:

אתה מבטא אותו.

אני מבקש, רבותי, נירגע, נשב, ננהג לפי סדר-היום שמונח לפני.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

להבא ראוי שיעדכנו גם אותנו.

### היו"ר י' לנקרי:

חבר הכנסת זאבי, אתה במסגרת הצעה דחופה לסדר-היום, שמקבלת שלוש דקות. תחרוג בדקה, אתיר זאת, ואני מקווה שתעמוד בלוח הזמנים.

### רחבעם זאבי (מולדת):

אני מקווה שלא אחרוג, אדוני.

### היו"ר י' לנקרי:

תודה.

### רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנכחים, פורעי חברון, שטבחו בתרפ"ט 67 יהודים, השם ייקום דמם, שתקפו בתש"ח את יישובי גוש-עציון, שהשתתפו ברצח של ל"ה אנשי הפלמ"ח והחי"ש, השם ייקום דמם, שנזעקו לעזרת הגוש הנצור, שתקפו ורצחו את יהושע סלומה, חנן קרוטהמר, גרשון קליין, יעקב צימרמן, שמואל מרמלשטיין, צבי גלאט, אלי הזאב, אסתר אוחנה, אשר אהרן גרוס, שמואל ארז, ציון אלקובי, אפרים איובי, מרדכי ושלום לפיד, נחום הוס, יהודה פרטוש, ניר ברנסקי, דב דריבן, השם ייקום דמם – הפורעים האלה חיללו עכשיו ספרי תורה במערת-המכפלה ועכשיו גם את שרידיהם בבית-העלמין היהודי בחברון, כשהם מנתצים את המצבה ופוגעים בגווילי התורה.

הסכם חברון האומלל, שנחתם בידי ממשלת נתניהו, מסר את חברון ובנותיה לידי משטרת המחבלים והרשעות הפלסטינית והפקיר את השכונות היהודיות בחברון, כמו גם את 400,000 היהודים שבאים לפקוד את קברי האבות. ההתפרעויות וההתנכלויות אינן פוסקות. אומנם התקשון הישראלי כמעט אינה מזכירה זאת, ואביא להלן רשימה חלקית מהחודשיים האחרונים:

ב-19 ביוני 1998 – בקבוק תבערה על סיור צה"ל בציר אסתר; ב-20 ביוני 1998 – שלושה בקבוקי תבערה על הכביש לבית-חג"י; ב-21 ביוני 1998 – אבנים על ילדה יהודייה בסמטת תנובה. באותו יום נזרקה סכין על ילד יהודי בציר תנובה; ב-23 ביוני 1998 – תקיפת ילדה יהודייה בשרשרת ברזל בציר תנובה. באותו יום – תקיפת חיילים בציר תנובה; ב-25 ביוני 1998 – הציר לתל-רומיידה נחסם לכחצי שעה; ב-26 ביוני 1998 – ציר 160 נחסם לכרבע שעה; ב-27 ביוני 1998 – אבן גדולה לתוך שכונת אברהם אבינו; ב-28 ביוני 1998 – בקבוק תבערה בכיכר השוטר. באותו יום – בקבוק תבערה ליד בית-חסון. באותו יום – אבנים גדולות בציר אסתר, רכב נפגע ונוסע נפצע קל; ב-30 ביוני 1998 נעקרה הגדר של בית-העלמין הקראי. באותו יום – שני בקבוקי תבערה בחוצה-יהודה על רכב ישראלי ויידוי אבנים מסיבי וחסומת הציר; ב-2 ביולי 1998 נעקרו שתילים מהאדניות ליד בית-חסון. באותו יום – יידוי אבנים בשלאלות; ב-3 ביולי 1998 – יידוי אבנים בשלאלות; ב-6 ביולי 1998 – בקבוק תבערה על נערוות יהודיות בציר תנובה; ב-7 ביולי 1998 נופצה המצבה של ספרי התורה בבית-העלמין; ב-8 ביולי 1998 – יידוי אבנים על בית-חסון, תקיפת ילדים יהודים במוטות ברזל בציר תנובה, יריות על רכב ישראלי בציר 160, הנהג נפצע קל, אבנים בציר אסתר על רכב ישראלי; ב-9 ביולי 1998 – אבנים בציר תנובה על רכב ישראלי; ב-10 ביולי 1998 – הצתה בבית-העלמין, אבנים על בית-הדסה ובית-חסון; ב-11 ביולי 1998 – יידוי אבנים בשוק, אבנים על רכב צה"לי בציר טארק, אבנים על בית-חסון; ב-12 ביולי 1998 – אבנים על בית-חסון; ב-13 ביולי 1998 – אבנים בציר תנובה; ב-14 ביולי 1998 – אבנים על בית-חסון.

למה הלאיתי אתכם בפרטים האלה? מפני שהעם בישראל לא יודע שבחברון משתוללים החברונאים, והמשטרה הפלסטינית, שעשו אתה הסכם ונותנים לה מחר-מחרתיים תת-מקלעים "אינגרם" – היא המחוללת את המהומות האלה.

הממשלה הזאת, המתקראת משום מה "ממשלה לאומית", מפקירה את יהודי חברון להתפרעויות ערביי חברון והרשעות הפלסטיניות. משטרת ישראל רודפת את היהודים כאשר הם מנסים לגונן על עצמם, מחרימה מהם את הנשק, פותחת תיקים נגדם ומנהלת משפטים. לעומת זאת, אין מטפלים בפורעים הערבים ומספקים להם כעת תת-מקלעים מסוג "אינגרם".

אני קורא לממשלה לשנות מדרכה זו ולהשיב עטרה לחברון. תודה, אדוני.

### **היו"ר י' לנקרי:**

תודה לחבר הכנסת זאבי. יש לך הצעה – לאיזו ועדה או למליאה?

### **שבח וייס (העבודה):**

הוא יכול רק למליאה. אני אציע לוועדה.

### **היו"ר י' לנקרי:**



באין תשובה של השר לביטחון פנים, מבקש חבר הכנסת שבח וייס להסיר את ההצעה של חבר הכנסת זאבי.

### **שבח וייס (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, בנעורי, בילדותי קראתי את הביוגרפיה הנוראה של משפחת מקלף.

### **רחבעם זאבי (מולדת):**

במוצא.

### **שבח וייס (העבודה):**

במוצא. אחר כך קראתי לא מעט על הפוגרום הנורא שעשו ערביי חברון ביהודי חברון. אני לא חושב שיכול להיות אדם ויהודי אדיש מול הזוועות האלה באותה תקופה.

אלא שאני רוצה לומר, שמול הדברים של גנדי, מתוך הזדהות מוחלטת עם הסבל של בני אדם ושל בני עמי, קודם כול, ההצעה של חבר הכנסת זאבי היא ביסודה מדינית. חבר הכנסת זאבי מייצג באופן עקיב, קונסיסטנטי, השקפה כדין. הוא וחבר הכנסת אלון נבחרו על כך, ואולי גם סיעות אחרות. הוא מייצג השקפה שבה אסור לנו בעצם לוותר על שטחי ארץ-ישראל – המערבית, לפחות, ודאי שלא על חברון. זאת השקפה.

אני רוצה לטעון, דווקא מנקודת ראות של הפסקת האלימות כאן, באזור, שהפשרה ההיסטורית שמגולמת בהסכמי אוסלו ומגולמת גם בהסכם חברון של ממשלת נתניהו, היא המוצא הסביר, הריאלי, המתקבל על הדעת באיזה שלב להפסיק את שפיכות הדמים ואת השנאה, או לפחות לצמצם אותה. אינני תמים שחושב שאפשר להפסיק את שפיכות הדמים – ראינו מה שקורה באירלנד. אפשר לצמצם, ובתהליך ארוך יותר אולי לרפא פצעים, כי בינתיים קרו שם זוועות נוספות, שלדאבון לב, אחד התהומות היה גם המעשה של גולדשטיין, והיו גם מעשים אחרים. סכסוך גורר סכסוך, דם גורר דם, ואין גבול לשנאה.

אני מגנה, כמובן, בכל לבי פגיעה בספרי התורה, בכלל פגיעה בערכים קדושים, ובמקרה הקונקרטי הזה בלי אבל. כל מי שעושה זאת הוא נבל, ובמקרה זה, אם כי האנשים לא נתפסו, אבל סביר להניח שזה קשור לאווירת השנאה שם.

לכן, אני מציע, במסגרת הדיונים הרבים של תהליך השלום, שהנושא הזה יעבור לוועדה – אינני יודע איזו ועדה, ועדת החוץ והביטחון. חבר הכנסת זאבי חבר בוועדה?

**רחבעם זאבי (מולדת):**

כ.

**שבח וייס (העבודה):**

שיידון שם.

**היו"ר י' לנקרי:**

זה מקובל עליך, חבר הכנסת זאבי?

**רחבעם זאבי (מולדת):**

לא, שיהיה דיון במליאה.

**היו"ר י' לנקרי:**

דיון במליאה.

אנחנו מצביעים על הצעתו של חבר הכנסת זאבי לדיון במליאה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

## **היו"ר י' לנקרי:**

רוב של חמישה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעתו של חבר הכנסת זאבי בנושא: הפגיעה בספרי התורה בבית-העלמין היהודי בחברון, תידון במליאת הכנסת.

## **הצעה לסדר-היום התנהגות המשטרה כלפי המפגינים נגד המיסיון בתל-אביב**

## **היו"ר י' לנקרי:**

אנחנו עוברים לנושא הבא, להצעה לסדר-היום מס' 5023, בנושא: התנהגות המשטרה כלפי המפגינים נגד המיסיון בתל-אביב – הצעתו של חבר הכנסת שמואל הלפרט. בבקשה, חבר הכנסת כבוד הרב שמואל הלפרט.

## **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, קבוצות מיסיונריות שונות מוצאות זה שנים כר נרחב לפעולותיהן במדינת ישראל מתוך מגמה להעביר יהודים על דתם.

ועדה ממשלתית מיוחדת, בראשות סגנית השר דאז מרים גלזר-תעסה, קבעה אז בצורה ברורה, כי יש לפעול נגד הכתות השונות, במיוחד המיסיונריות, ולבדוק האם אין בפעולותיהן משום עבירה על החוק.

מבין הכתות המיסיונריות הפועלות בישראל ידועות כמסוכנות ביותר כת "היהודים המשיחיים" וכת "עדי השם". המיסיונרים של כתות אלו עומדים ברחובות הערים והיישובים, מחלקים חומר הסברה ומנסים להפיל ברשתם יהודים תמימים, מתוך מגמה ברורה להעבירם על דתם.

מי שחושב שמדובר בפעולות תיאורטיות לא יכול להתעלם מהמחזות הקשים שכולנו ראינו ושמענו עליהם, של הטבלת עשרות יהודים לנצרות, שנעשו בחודשים האחרונים על-ידי המיסיונרים בירושלים וביפו.

אין ספק, שאם לא נפעל כנדרש וכחוק נגד כתות אלו, אנו עלולים להגיע למצב שעוד ועוד יהודים יוטבלו לנצרות ויועברו על דתם.

חברי הכנסת, בין הגופים הפועלים נגד הכתות המיסיונריות בישראל, מוכרים אנשי "יד לאחים" ו"לב לאחים" – קומץ של אברכים ועסקני ציבור, המנסים בכל דרך חוקית להציל את היהודים שהמיסיון מנסה לצוד אותם ברשתו, ופועלים למנוע מהמיסיונרים לרמות ולהוליך שולל יהודים תמימים.

המצב הכלכלי הקשה, במיוחד בעיירות פיתוח, בשכונות מצוקה וברכוזי עולים, מאפשר למיסיונרים לנסות גם פיתויים חומריים, דבר העומד בניגוד לחוק, האוסר פיתוי בטובת הנאה להמרת דת. לאנשי ה"פעילים" יש הצלחות רבות בתחום זה, והם מצליחים למנוע במקרים רבים את ההעברה על הדת.

מובן שהדבר מצריך פעולה מקבילה לזו של המיסיונרים, כמו חלוקת חומר הסברה, שיחות וכדומה. ה"פעילים" עושים זאת זה זמן רב בצורה שקטה וחוקית, מבלי שהדבר גרם לשום בעיה. אולם, למרבה הפלא והאכזבה, בתקופה האחרונה החלה משטרת ישראל להתנכל לאנשים אלו, העושים מלאכתם כחוק; היא עוצרת אותם, מזהירה ומחתימה אותם על התחייבויות שונות ומשונות.

במקום שבמדינה יהודית תאכוף משטרת ישראל את החוק נגד המיסיונרים, החוק האוסר לפתות יהודים להמיר את דתם תמורת הנאה כספית או טובת הנאה אחרת, במקום שתסייע למנוע להעביר יהודים על דתם – היא עושה את ההיפך.

בחודשים האחרונים היו מקרים רבים שבהם עצרה המשטרה את ה"פעילים" הנאבקים במיסיונרים, לרבות מעצר בעת הפגנות שנערכו ברשיון, כמו ההפגנה בתל-אביב מול בית-המסין ברחוב שפיר בתל-אביב, ב-8 באפריל 1998. בהפגנה זו נעצרו שלושה אברכים. התנהגו אליהם כאל פושעים, לקחו מהם טביעת אצבעות, צילמו אותם, ושלחו אותם למעצר בבית-המעצר באבו-כביר בגין שלוש עילות, שאף אחת מהן אינה נכונה – הפגנה ללא רשיון, גרימת מזק לרכוש והפרות סדר. מובן שבבית-המשפט התברר מייד שאין שחר אף לאחת מעילות אלו, ובית-המשפט פסק לשחרר את האברכים ללא ערבות, אחרי שהיו לילה שלם עם פושעים מסוכנים ומסוממים למיניהם, ולאחר שנקשרו באזיקים ועוד השפלות אחרות, הכול על לא עוול בכפיהם.

כאמור, מדובר רק במקרה אחד. לפני שבוע היה שוב מקרה דומה, שבגיני הגשתי את ההצעה לסדר-היום הנוכחית. שוב הופיעו מיסיונרים מכת "עדי השם" וחילקו חומר מיסיונרי לאזרחים בבתי-ים. עד כאן הכול היה חוקי ומותר, מאחר שמדובר במיסיונרים. והנה, ברגע שהופיע איש ה"פעילים" במקום וביקש לחלק לאזרחים דפי הסבר המתריעים על סכנת המיסיון, ניגש אליו קצין ממשטרת מרחב הירקון בתל-אביב ודרש ממנו להסתלק מהמקום ואף לחתום על התחייבות שלא להתקרב למיסיונרים, אף שהוא לא התקרב אליהם כלל. הוא איים עליו, שאם לא יחתום – יעצר.

חברי הכנסת, זהו עוד מקרה בשורה ארוכה של מקרים תמוהים ומוזרים, כפי שהסברתי בתחילת דברי, שבמקום לאכוף את החוק על המיסיונרים, עוצרים את אלו שבאים למנוע העברת יהודים על דתם, והכול במדינת ישראל, תחת שלטון יהודי ריבוני.

אינני יכול להימנע מלהזכיר את מה שפורסם בעיתונות, כי יש הוראה ממשד החוץ למשטרה, להרחיק את ה"פעילים" ואף לעצור אותם, ורק זו הסיבה לכך שהמשטרה פועלת בצורה כזו. אני עדיין רוצה לקוות שזה לא נכון, ואשמח לשמוע את תגובת השר.

חברי הכנסת, קיימת סכנה גדולה, שלקראת אירועי שנת 2000, כאשר רבבות ומאות אלפי צליינים נוצרים יגיעו לארץ, יגבירו המיסיונרים את פעולותיהם בכל רחבי הארץ. על הממשלה לפעול בעוד מועד כדי לבלום את סכנת הפעילות המיסיונרית, שהיקפיה הולכים וגדלים, למרבה הצער, בכל רחבי הארץ.

אני קורא שוב למשטרה לאכוף את החוק האוסר פיתוי להמרת דת תמורת טובות הנאה. ידוע שמיסיונרים מנצלים גם את המצב הכלכלי ואת האבטלה במשק, ולא קשה למצוא הוכחות בעניין זה, אם רק יהיה הרצון לכך.

לא צריך לחכות שמישהו יביא למשטרה הוכחות, בדיוק כמו שהמשטרה לא מחכה שמישהו יביא לה הוכחות על עבירות של סמים, גנבת רכוש וכדומה. כאן מדובר לא רק בסמי גוף, אלא בהרעלת הנפש, בניסיון להעביר יהודים על דתם. גם לא מדובר בגנבת רכוש, אלא בגנבת דעת של יהודים תמימים, שמתוך עוני ודחקות מתפתים להמיר את דתם.

אני קורא למשטרת ישראל להעניק עדיפות עליונה לנושא זה, כדי למנוע מצב חמור של המשך העברת יהודים על דתם ובכייה לדורות. תודה.

### **היו"ר י' לנקרי:**

אני מודה לך, חבר הכנסת שמואל הלפרט. חבר הכנסת שבח וייס – טוב שיש לנו חבר הכנסת וייס בשעה זו – יסיר את ההצעה.

### **שבח וייס (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, מתוך הרגל, כבר 17 שנה, אני בא בבוקר לכנסת ונוטש אותה כאשר נועלים את דיוני המליאה. אבל כאן אני רוצה למלא שירות פרלמנטרי קטן, וזה קורה לנו כמעט כל יום רביעי. השרים לא באים בימי רביעי, כמעט שלא באים משעה 17:00 ואילך, ואני מוכרח לומר שגם חברי הכנסת לא באים. קשה לי לעסוק בהטפת מוסר.

אבל, נוצרת כאן בעיה. למשל, ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת הלפרט היא הצעה טיפוסית שמופנית לשר לביטחון פנים. היא ממש מופנית אליו, כי יש כאן תביעה קונקרטית אל המשטרה. יש כאן פריסה של מסכת עובדות, שאם היא איננה עובדתית, או שהיא שגויה במלואה או בחלקה, האיש היחיד שיכול לתת לנו תשובה, במקרה זה להגן על המשרד שלו, יכול להיות השר לביטחון פנים.

יש לנו כאן בעיה. אני יודע שנעשים מאמצים, גם כשאני הייתי יושב-ראש הכנסת היתה בעיה להביא את השרים, וכך גם היום. יש לנו כאן בעיה שצריך להתמודד אתה.

שנית, אני חושב שיכול להיווצר מצב, שהכול יתגלגל שוב למליאה אם לא יהיה מי שיעביר את הנושא לוועדה, ואז נהיה שוב עמוסים במליאה, נישאר חמישה-שישה אנשים, ושוב ללא שרים. יש כאן בעיה פרלמנטרית.

לגופו של עניין, אין לי נטיית לב מופרזת להגן על כל סוג של מיסיונרים. אני חושב, שכל טריק שנועד לגרום להמרת דת, שלא בדרכי שכנוע ופילוסופיה וכן הלאה, ויכוח דתי באיזה תהליך כאילו טבעי, הוא פסול בעיני. כל סוג של פיתוי להמרת דת, המרת אמונה – יש בזה בהחלט ניצול ציני של מצבים. אני גם לא משתגע ממצב שבו יקטן מספר היהודים. בכל זאת, מול זה יש חוק וגם בעיה של חופש התארגנות וחופש פעילות.

עצה לחברי הדתיים – אני בכנסת מ-1981; כאשר הייתם בקואליציה, באופוזיציה, בקופוזיציה ובחצי קואליציה – יש לכם טענות קבע למשטרה. עכשיו אתם בלב לבה של הקואליציה; שר המשטרה בלב לבה של הקואליציה – תעשו משהו. כל החיזיון הזה, שאתם באים להתלונן דרך קבע על המשטרה כאן, ואתם יושבים באותה ממשלה, אתם יושבים בה חזק – הוא מתחיל להיות מוזר. יש לכם טענות, תפרסו אותם ברמה ממשלתית ותעשו משהו לטובת הציבור שאתם מייצגים אותו ברמה ובמקום שאתם יושבים בו קבע – השלטון.

אני ממליץ להעביר את הנושא לוועדה. אינני יודע איזו ועדה מתאימה לו; אני חושב שוועדת הפנים ואיכות הסביבה. נכון?

#### **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

השר לא היה כאן, אני מציע לדון במליאה.

#### **שבח וייס (העבודה):**

אני מציע בוועדה.

#### **היו"ר י' לנקרי:**

ובכן, אני מודה לך, חבר הכנסת שבח וייס, גם על החלק הראשון שבדברך, ואני חושב שראוי שנשיאות הכנסת תיתן את דעתה גם על העניין הזה.

#### **שבח וייס (העבודה):**

אני מבקש להעביר לוועדה, אני מצביע נגד.

#### **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

יש רוב.

### שבח וייס (העבודה):

טוב, אני נמנע.

### היו"ר' לנקרי:

ובכן, אנחנו ניגשים להצבעה.

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נגד – אין

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

### היו"ר' לנקרי:

ברוב של שלושה, ללא מתנגדים, נמנע אחד, עוברת הצעתו של חבר הכנסת שמואל הלפרט, שנושאה התנהגות המשטרה כלפי המפגינים נגד המיסיון בתל-אביב, לדיון במליאת הכנסת.

### הצעה לסדר-היום

### שלטון החוק ויחסו לציבור החרדי

### היו"ר' לנקרי:

אנחנו מתקדמים בסדר-יומנו לנושא הבא, ואני מזמין את חבר הכנסת הרב רפאל פנחסי להציג את הצעתו לסדר-היום מס' 4984, בנושא: שלטון החוק ויחסו לציבור החרדי.

חבר הכנסת וייס, יש לנו שיטת הכרטיס האדום. צדקתך עומדת לעד כאן, זה כבר כמה הצעות.

### **שבח וייס (העבודה):**

יש לנו גם שותפות בתמיכה בניצחון צרפת במונדיאל.

### **רפאל פנחסי (ש"ס):**

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת – למעשה, רק חבר הכנסת היחיד חוץ מיושב-ראש הישיבה, חברי וידידי חבר הכנסת שבח וייס, שהוא מן המתמידים במשכן; בהזדמנות זו אני רוצה למחות על כך שהממשלה מזלזלת בהצעות לסדר-היום. זו המכסה הרגילה, ואנחנו ביקשנו והודענו מראש, עוד לפני שבוע, שהנושא עולה. לא ייתכן שעל טענות ועובדות מעשיות שאנחנו מביאים לא יהיה מישוה שיגיב. כפי שנאמר לי, השר לביטחון פנים צריך להשיב. עלו פה כמה הצעות, גם הצעות דחופות, גם הצעות רגילות, ולא יעלה על הדעת שאנחנו נשב פה ונדבר אל הקירות, או לפרוטוקול. אני מבקש מאדוני היושב-ראש להעביר את מחאתי ליושב-ראש הכנסת שיעביר זאת לממשלה. אנחנו מעלים הצעות כדי לקבל תשובות ולא כדי להעלות נושאים שיהיו בחלל האוויר.

### **היו"ר י' לנקרי:**

המחאה נרשמה היטב, הן ב"דברי הכנסת" והן אצל היושב-ראש.

### **שבח וייס (העבודה):**

יש בכל זאת כמה אנשים, וגם הרצל מאזין לנו.

### **רפאל פנחסי (ש"ס):**

זה יופיע בפרוטוקול, אבל אני מעוניין לקבל תשובות. אני לא מעוניין לדבר לחלל הריק.

### **היו"ר י' לנקרי:**

כבר ביום שני הקרוב, בישיבת הנשיאות, חבר הכנסת וייס, סגן יושב-ראש הכנסת, ואני נעשה מאמץ בכיוון הזה.

### **רפאל פנחסי (ש"ס):**



אדוני היושב-ראש, אני יודע מדוע נקבע דווקא שהשר לביטחון פנים הוא שיענה, שכן לא פחות משיש בלבנו על המשטרה, יש בלבנו גם על הפרקליטות והיועץ המשפטי לממשלה. כפי שגם הבהרתי בהצעה לסדר-היום, העובדות מוכיחות ומצביעות על גישה מקלה ומזלזלת מצד מה שקרוי "שלטון החוק" בכל מה שקשור במישרין ואף בעקיפין לציבור החרדי ולערכיו, עד כדי כך שבעקיפין וכהשלכה, מעודדת ומסייעת גישה זו לעבריינות גם בכל הקשור לעבירות שקרויות דתיות וגם בכל הקשור להסתה נגד החרדים ואף לפעולות אלימות נגד החרדים.

לגבי עבירות בנושאים כמו הונאה בכשרות, פיתוי להמרת דת, פתיחת מפעלים בשבת, פרסום דברי תועבה וכן פגיעה ברגשות הציבור, אנו מגלים יחס אדיש מצד הפרקליטות והמשטרה. הדוגמה האחרונה והבולטת היא החלטת פרקליטות המדינה, שאין אשמה פלילית בקריאתו של עיתונאי לבצע אינתיפאדה בחרדים; "אני מוכן לזרוק את האבן הראשונה", הוא כתב. הפרקליטות החליטה, על דעת פרקליטת המדינה, כפי שהשיב כאן השר קהלני, שאין כאן אשמה פלילית.

כך היה גם ברמות. המינהל הקהילתי הסית נגד החרדים. סמוך לפרסום ניסה חרדי למנוע מחילוני לכתוב כתובות נאצה נגד החרדים ברמות. בתגובה הוכה החרדי באגרופן על-ידי מצייר הכתובות, נפצע בראשו ובעינו ואושפז. בפרקליטות המדינה, במענה על פנייתו של מזכיר סיעת ש"ס, החליטו שאין קשר בין פרסומי המינהל למעשה, וסירבו לחקור חשד להסתה. במשטרה אמרו למותקף, שהם יוכלו לתפוס את התוקף רק אם ימסור את שמו וכתובתו. הא לכם דוגמה מזעזעת ליחס הפרקליטות והמשטרה. והכול מתועד ומגובה במסמכים.

בנושא הכשרות, מזכיר סיעת ש"ס נאלץ לנהל מאבק בן שנתיים, כיוון שהמשטרה סירבה בעיקרון לטפל בתלונות בעניין הונאה בכשרות. רק לאחרונה, ובאיום לפנות לבג"ץ, נכנע היועץ המשפטי וקיבל את עמדתו, ועמדת המשטרה שונתה.

קחו את עניין המיסיונרים, וקודמי חבר הכנסת הלפרט דיבר על כך בהרחבה, ואני רוצה להביא גם דוגמה אחת. הם פועלים פה בהמוניהם, והמשטרה לא פועלת. מאז 1990 נפתחו 12 תיקים. 12 תיקים בכמעט עשר שנים. מרביתם, כמובן, נסגרו. אבל את פעילי "יד לאחים" ו"לב לאחים" הם רודפים, אולי בעידוד משרד החוץ, כי זה מפריע למדיניות החוץ.

מזכיר סיעת ש"ס התלונן נגד המיסיון האנגליקני ומרסל דיבואה, לאחר שאשה העידה שהציעו לה דירה אם תתנצר. המשטרה סגרה את התיק בטענה שהאשה רק רצתה לאיים על משרד השיכון. מה זה משנה למה האשה התכוונה, בסופו של דבר המציע הציע פיתוי כספי להמרת דת ולא נעשה דבר.

זה לא כבר השיב השר קהלני לחבר הכנסת רביץ, כי לא הוגשה תלונה נגד המיסיונרים, שלפי הפרסום הציעו לאתיופים יהודים 500 שקל לכל מתנצר. אז ראשית, כן הוגשה תלונה, ליועץ המשפטי לממשלה, ושנית, ברגע שהרב רביץ פנה, הרי נודע לכם על קיום עבירה לכאורה, אז מה אם לא הוגשה תלונה? אם חבר כנסת יגיש שאילתא, האם נחקר מקרה של רצח, ויתברר שלא הוגשה תלונה, האם בעקבות השאילתא תחקרו, או שתגידו שאין תלונה ולא יחקרו את מקרה הרצח, כי לא הגישו תלונה?

רבתי חברי הכנסת, זה מעט המלמד על הכלל. כל מנגנוני האכיפה מתעלמים כמעט לחלוטין מכל הנושאים הדתיים.

תרשו לי לעבור, ברשותכם, לשני מקבצים שפורסמו לאחרונה בעיתון "יום ליום", והם זועקים עד לשמים. כולם למעשה מקרים של תקיפת חרדים או מבני דת שהועלו בשאלות ונענו על-ידי השר קהלני. תקשיבו ותזדעזעו – כמו אלפי קוראי "יום ליום".

אתם זוכרים את המקרה המזעזע שחילוני שיסה כלב ברב מפתח-תקווה? אפילו נהגי תחנת המוניות ביקשו סליחה על שלא התערבו לסייע לרב. כל כך נורא היה המקרה. הוגשה תלונה. מה השיבה המשטרה? – "העברייני לא נודע". לא בכדי אדוני השר איננו פה, נסער ונרעש הרב נסים דהן, חבר הכנסת, כששמע את הגישה המקוממת הזאת. העברייני לא נתפס.

ספרי קודש נשרפו בבית-הכנסת "אוהל חנה" בבני-ברק. נראו חשודים שנמלטו. נעצרו חשודים. הפרקליטות סגרה את התיק מחוסר אשמה. המשטרה סגרה כי העברייני לא נודע.

הוצתה סוכת הרב בכרמיאל. המשטרה סגרה את התיק משום שאין עניין לציבור. מציתים סוכה של רב עיר, והמשטרה אומרת שאין עניין לציבור וסוגרת תיק.

בחורי ישיבה הותקפו בצפון, חבר הכנסת דוד טל הגיש שאלתא וצירף את העיתון. התשובה: לא אותר כל אירוע או חקירה. ריבוננו של עולם, אל תחקרו. גם אם היה מדובר בכך שהמוכים הם אנשי שמאל, או עובדי מדינה, כך הייתם נוהגים? אנו הרי יודעים מה עמדת הפרקליטות בעניין קיצונים ימניים. הרי יש הוראה לחקור אפילו על סמך ידיעה בעיתון. אבל אם זה נוגע לחרדים אפשר לעבור לסדר-היום, להגיד אין עניין לציבור, לא מצאנו וכו' וכו'.

כתובות נאצה נגד הדתיים רוססו בנשר, ותשמישי קדושה נזרקו לזבל. תשמעו מה השיב לי השר קהלני – שתחנת זבולון לא איתרה תלונה בנושא. והשאלתא שלי אין בה כדי שייחקר הנושא? ככה זה כשהגישה היא שהנושאים הללו לא חשובים דיים.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני לא מונה את כל המקבץ הראשון ועובר ישר למקבץ השני שפורסם בשבוע שעבר. הכול, כאמור, בהסתמך על תשובות של השר קהלני כהמשך לטיפול של מזכיר סיעתנו ידידי צבי יעקבזון הנמרץ, שידי עמוסות עבודה בתלונות, לצערנו, והמשטרה ופרקליטות המדינה אינן עושות דבר.

### **שבח וייס (העבודה):**

אני רואה שהוא עשה עבודה סמינריונית רצינית.

### **רפאל פנחסי (ש"ס):**

אלה תלונות שהוא קיבל והוא טיפל בהן. הוא הגיש שאילתות לשר, והשר ענה שאין תלונה, לא נמצא אשם וכו' וכו'.

### שבח וייס (העבודה):

אני מאחל לכל סיעה מזכיר נמרץ כזה.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

אני בהחלט מצטרף לדבריך. תמצא עוד מזכיר סיעה אחת שבשעה כזאת עדיין נמצא ועובד. עדיין הוא נמצא פה ועובד.

### שבח וייס (העבודה):

אני יודע, כי אנחנו נמצאים באותה שעה במליאה.

### היו"ר י' לנקרי:

אם מותר לי, חבר הכנסת פנחסי, לחטוא בווידוי, אני כותב כרגע למזכיר סיעתך: צביקה, יישר כוח על הדברים הרהוטים של הרב פנחסי וכן על הזיכרון הסמינריוני, כדברי חבר הכנסת שבח וייס.

### רפאל פנחסי (ש"ס):

נערים, כנראה חברי "כת השטן", שרפו בחיפה. אז משיב השר קהלני לחבר הכנסת אזולאי: לא נתקבלה כל תלונה, ועל כן איש לא נחקר.

על העיתונאי שהסית והציע לזרוק אבנים ואין בכך אשמה כבר סיפרתי לכם.

עשרות מכוניותיהם של תושבי הקריה הדתית בבאר-שבע ניזוקו על-ידי מתנכלים להם. אפשר לשער שהם חילונים. התשובה שניתנה לחבר הכנסת דרעי היא – התלונה נסגרה, העבריין לא נודע.

כתובות נאצה צוירו על גבי מבנה תלמוד-תורה "יחל ישראל". תשובת השר קהלני: אין מובילים בחקירה ואין חשודים.

ועוד שני מקרים חמורים. אזרחים בחיפה שיסו כלבים בחרדים. חיפה סערה, השר קהלני משיב לחבר הכנסת דהן: לא הוגשה תלונה. ריבוננו של עולם, איזו תשובה היא זו?

אזרח חרדי הותקף ליד שער-הפרחים. השר קהלני משיב לחבר הכנסת דרעי, כי נכון שהאזרח הותקף, ונכון שיש עדי ראייה שמחזקים את טענתו שהותקף על-ידי חבורת ערבים ויהודים, אבל לא נעצר אף חשוד. ואתם יודעים למה? לא תאמינו. מסבירה המשטרה באמצעות השר, שעמד כאן על במה זו, כי הסיבה שלא נעצר אף חשוד היא, כי המתלונן לא יכול להצביע בוודאות על החשוד.

מה שאני לומד מכאן, שהשר אומר שלתוקפים כדאי ללבוש מסכה או לרצוח, ואז אין סיכוי שייעצרו, כי המותקף לא יכול לזהות אותם בוודאות. זו התשובה המתבקשת מתשובת השר.

כל מקרה ומקרה, וודאי שכולם ביחד, מעידים כאן על הגישה הנוראה והחמורה של זלזול ואדישות מצד שלטון החוק כלפי החרדים, והכול מהתקופה האחרונה. אני תובע שיושם לכך קץ, שאם לא כן לא תוכלו לומר: ידינו לא שפכו את הדם הזה, ודמינו בראשכם. תודה.

אני מבקש שיתקיים דיון, על כל המקרים, במליאת הכנסת.

### **היו"ר י' לנקרי:**

אני מודה לך, חבר הכנסת הרב רפאל פנחסי.

לפני שחבר הכנסת וייס, כדרכו הערב, יסיר פרוצדורלית את ההצעה, אנחנו גם שולחים פריסת שלום למזכיר סיעת דגל התורה, מר אמיתי שולמן. בבקשה, חבר הכנסת וייס.

### **שבח וייס (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, אני לא מתכוון להציע להסיר את ההצעה. אני חושב שמקבץ כל כך מגוון ועשיר – אגב, בחלקו ממוחזר – של תלונות, אי-אפשר להשאיר באוויר. מה עוד שאין כאן שר שיכול להפריך אותן. אז ודאי שהצדק האלמנטרי דורש בירור בוועדה. זה לא נושא למליאה. אם כי באופן די ריטואלי, לפחות בשנה האחרונה – ולי יוצא פעמים רבות באופן מקרי לנהל את הישיבות בימי רביעי – יש לנו כאן סמינריון קבוע על דת ומדינה. אני נשאר פה עם החברים החרדים. אגב, פה הם יכולים להעביר, בדרך כלל, את כל ההצעות שהם רוצים. יש להם רוב מוחלט, קבוע, ואני מעדיף את הבמה הזאת.

### **שמואל הלפרט (יהדות התורה):**

זאת הזדמנות, חבל שלא מנצלים זאת.

## **שבח וייס (העבודה):**

אני יודע.

זאת במה הרבה יותר טובה מבמה אלימה בחוץ. זה חלק מן הקסם של הפרלמנטריזם, שהוא יוצר כללי משחק והוא נותן במה, ומנסים לפתור בעיות לא באלימות.

אני מציע, אם כן, להעביר את הנושא לוועדה. אני חושב, שבמקרה זה, מכיוון שמדובר בעיקר על תלונות שלכם על אי-טיפול באלימות, ועדת הפנים נראית לי דבר טבעי.

אני רוצה לומר לכם משהו בתום לב. אני עושה זאת אתכם קבוע, ואני משתדל לעשות זאת דרך קבע. מי ששומע אתכם יכול לחשוב, שמדינת ישראל היא מדינה שבה שלטונות החוק והמשטרה מפעילים טרור נגד חרדים. זה ממש לא נכון. גם אם חלק גדול מהתלונות שלכם צודק, ואני חוזר על מה שאמרתי קודם לחבר הכנסת הלפרט, אתם מתנהגים פה כאילו אתם שולי שוליה של האופוזיציה. אתם לב השלטון. בזכות המחנה החרדי נתניהו נבחר ובזכותו הוא בשלטון. אתם יושבים בממשלה, יש לכם שני שרים, אתם בהחלט צריכים לטפל בטענות שלכם ברמת הביצוע, בממשלה. אם יש לכם טענות אמיתיות – מה טוב. אם טענות שגויות, טענות שווא – הוא ישיב לכם שם.

זה מתחיל להיות מוזר. אתם כאן מתנהגים כאופוזיציה, שם אתם יושבים על כיסאות הקואליציה, תחליטו איפה אתם.

## **רפאל פנחסי (ש"ס):**

חבר הכנסת שבח וייס, בקואליציה הבאה אני חושב שהחרדים צריכים לבקש את משרד המשטרה, ואז המשטרה תצטרך להתייחס – – –

## **שבח וייס (העבודה):**

לי אין ספק, שאם תכוננו אתנו קואליציה מחרתיים, גם את המשרד הזה תקבלו. לי יש הרגשה שלא תהיה כל בעיה. תודה רבה.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הפנים.

## **היו"ר י' לנקרי:**

חן חן, חבר הכנסת שבח וייס.

אני מבין, חבר הכנסת פנחסי, שהצעתו של חבר הכנסת וייס מקובלת עליך.

#### רפאל פנחסי (ש"ס):

אני מסכים.

#### היו"ר י' לנקרי:

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 23

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

#### היו"ר י' לנקרי:

רוב של חמישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעתו של חבר הכנסת רפאל פנחסי, שלטון החוק ויחסו לציבור החרדי, עוברת לדיון בוועדת הפנים של הכנסת.

### הצעה לסדר-היום פעילותה של משטרת התנועה הארצית ומספרן העולה וגובר של תאונות הדרכים

#### היו"ר י' לנקרי:

אני מזמין את חבר הכנסת אופיר פינס-פז להציג את הצעתו, הצעה לסדר-היום מס' 5008, בנושא: פעילותה של משטרת התנועה הארצית ומספרן העולה וגובר של תאונות הדרכים. בבקשה, חבר הכנסת פז.

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מודה שאני עולה לדוכן בחוסר חשק גדול מאוד, ואני רוצה להסביר למה. אני הגשתי את ההצעה הזאת כהצעה דחופה לסדר-היום יחד עם ארבעה חברי כנסת אחרים. משום מה, אף שמדובר בתאונות דרכים, לאחר שבוע נורא של שיא שלילי נוראי של קטל בדרכים, 24 איש קיפחו את חייהם בדרכים בשבוע, זה לא מעניין את הכנסת, לא מעניין את הנשיאות, הודיעו שזה לא מאושר כהצעה דחופה. בסדר, יש דברים דחופים יותר.

לכך הצטרף העניין של כל מה שקורה באגף התנועה במשטרת ישראל, תחקיר קשה מאוד שהיה בערוץ הראשון, ב"יומן השבוע". גם זה, כנראה, לא דחוף מספיק ולא חשוב מספיק; בסדר. אמרתי שאם לא אתקבל, אנצל את מעט ההצעות הרגילות לסדר-היום שיש לי ואגיש הצעה לסדר-היום, כי הנושא יותר מדי חשוב.

פתאום, אף שהשר לביטחון פנים אביגדור קהלני היה פה עד הצהריים, הוא נסע לחוץ-לארץ בלי להודיע לי, לא ביקש להקדים את הנושא כדי שהוא יוכל להשיב עליו, אלא להיפך, ניצל את הנסיעה לחוץ-לארץ כדי להתחמק מלהשיב על הנושא. אני מחכה לו לשווא, ובסוף מודיעים לי שהוא נסע לחוץ-לארץ.

בסופו של דבר אני מעלה את ההצעה לסדר ב-15:20, ואני עושה זאת משום שמדובר בנושא שמן הראוי לדון בו, ואני יודע שבשבוע הבא לא אוכל לעשות זאת במסגרת לוח הזמנים הסייעתי שלנו. אבל זה בוודאי לא מוסיף לעניין, והעניין הוא בנפשנו ממש. בגלל זה אני בכל זאת עולה כאן ואומר את הדברים.

אדוני היושב-ראש, תאונות הדרכים הקטלניות ממשיכות להכות בנו קשה מאוד. נדמה לי, שהשבוע התפרסם, שלראשונה מדד הקטל בדרכים עולה על מדד הקטל במלחמות ישראל.

### שבח וייס (העבודה):

בגלל השלום יש פחות – – –

### אופיר פינס-פז (העבודה):

דווקא בשבוע כזה, דווקא על רקע התמונות הקשות, יצא לאוויר העולם תחקיר קשה מאוד של הערוץ הראשון, של אורי כהן-אהרונב, ששודר ב"יומן השבוע", על התנהגות אגף התנועה של משטרת ישראל. התחקיר מגלה, שמשטרת התנועה מפגינה אוזלת יד, וחמור מזה – משקיעה מאמצים כבירים בכיוונים הלא-נכונים, ובעצם לא עומדת במטרה שלה ולא מגשימה את ייעודה, המאבק בתאונות הדרכים וצמצום הקטל בדרכים.

על התחקיר הזה מיתוסף עוד סיפור קשה מאוד. בראשית השבוע התגלה לכולם, שמכוניתו של ניצב יעקב גנות, שהוא ראש אגף התנועה, נתפסה לאחרונה כשהיא נוסעת ב"נתיבי איילון" במהירות מופרזת, 30 קילומטר מעל המותר.

#### **שבח וייס (העבודה):**

34 קילומטר.

#### **אופיר פינס-פז (העבודה):**

34 קילומטר מעל המותר. ומה היתה תגובתו של הניצב? הוא איננו זוכר במה מדובר, הוא לא זוכר שאכן זה קרה, ואם זה קרה הוא לא יכול להסביר למה זה קרה. אגב, הוא גם לא קיבל דוח, העניין לא מוצה וכדומה. כל זה – השבוע.

אדוני היושב-ראש, תפקידה של משטרת התנועה הוא להילחם בעבריינות על הכבישים ולמנוע תאונות דרכים. אך אם אפילו שוטרים בכירים אינם חשים בעבודתה ואינם זוכרים אם עברו עבירות, לא נוכל לצפות מנהגים אחרים לנהוג כראוי.

כאמור, הנושא העיקרי הוא, שתחקיר של הערוץ הראשון קובע, שאגף התנועה של משטרת ישראל לא מתפקד כראוי.

אני רוצה רק לתת באמת בקצרה כמה קטעים חיים, למי שלא צפה בערוץ הראשון, בגלל קדושת השבת או מסיבות אחרות. אורי כהן-אהרונב טוען: "בכל בוקר בין השעות 06:00 ל-08:00 אוכפת המשטרה את החוק בשיטה הסטטית". רכב עומד שעתיים באותו מקום בכביש ירושלים-תל-אביב, וחושבים – – –

#### **שבח וייס (העבודה):**

שיטת ה"אמבוש".

#### **אופיר פינס-פז (העבודה):**

לא, השיטה הסטטית; הלואי שהיה משהו ב"אמבוש". הוא סתם עומד וחושב שאם הוא עומד – –

#### **שבח וייס (העבודה):**



זה מרגיע.

### אופיר פינס-פז (העבודה):

— זה מרגיע, זה מרתיע, זה עושה משהו לנהגים. אז אני רוצה לספר גם לך, אדוני, ולכל עם ישראל, שניידת עומדת לא עושה דבר. כמו שכלב נובח לא נושך, ניידת עומדת לא יכולה לתפוס נהגים עבריינים. זו אמת ידועה, וכל נהג מתחיל על הכבישים יודע את זה. אין לה שום משמעות. גם אם היא תופסת אותך – אסור לה לרדוף אחריו, אסור לה לרשום לך דוח. אני רוצה שתדעו שהיא עומדת לקישוט.

הם חושבים שרק הם יודעים והציבור לא יודע. גם הציבור יודע, אבל זה נחמד שהרכב עומד, והמפקח"ל עובר בכביש ירושלים-תל-אביב ורואה שהרכב עומד; הוא מבסוט ואומר שיש מי שעושה את העבודה. ראש אגף התנועה עובר ואומר: הנה, העובדים שלי עובדים. ניצבים אחרים בדרכם למטה הארצי עוברים ואומרים: העסק עובד. שום דבר לא עובד. הדבר היחיד שעובד זה שכולם עובדים על כולם – זה עובד.

אומר סגן-ניצב נתן קפנר, בחור שפרש מן המשטרה, והחליט סוף-סוף לגלות את סגור לבו ולגלות את האמת לציבור. מה הוא אומר על זה? החברה עומדים "כדי שיראו אותם. מבחינה אכיפתית – אין לזה ערך גדול. אתה לא יכול לתפוס את העבריינין שעוקף על קו לבן, אתה לא יכול לתפוס את האיש שלא מציית לתמרור 'עצור', אני לא יכול לתפוס מלבד עבירות פעוטות, כמו – רשיונות, מטף כיבוי או כל עבירה טכנית אחרת". בשביל זה יש משטרת תנועה? בשביל לבדוק אם יש לך מטף כיבוי באוטו? זו הבעיה שלנו?

אורי כהן-אהרונב מחמיר ואומר: ביום שני השבוע, בשעה 09:30, נסעתי עם הצוות שלי למטה משטרת התנועה הארצית. "על-פי התיאוריה, הניידות האלה" – שהוא מראה בתמונה, ורואים ים של ניידות, 10-15 ניידות עומדות ב-09:30, בבוקר, בתחנה – "היו אמורות להיות על הכבישים, במיוחד מפני שקצתן נשכרו לעבודה בשטח. ואולם, על-פי עדויות שהצטברו ביומן, משמשות הניידות האלה רכב צמוד לקצינים זוטרים ולשוטרים שאינם זכאים לכך." למה בשעה 09:30 היא עומדת שם? כי האיש שנוסע בה עובד במשרד, לא על הכביש.

אומר סגן-ניצב קפנר על העניין הזה: "יש שוטרים שלא זכאים לרכב, בדרגת פקד ורב-פקד. כולם, ללא יוצא מן הכלל, לוקחים את הרכב גם לשישי-שבת, שבו הם לא עובדים, גם בחופשה שנתית, ובכלל – הרכב הוא כאילו שייך להם, כאילו רכב צמוד", אף שזו ניידת.

חבל ששר התחבורה לא פה, כי הוא משלם תמורת הניידות האלה גם מתקציבו, ומספרים לו שהניידות האלה כל כך חשובות, ואיזו עבודה הן עושות. חלק מהן משמשות רכבים צמודים. מה הפלא שהשר קהלני החליט להתחמק מההצעה הזו לסדר-היום? פלא שהוא לא הודיע לנו שהוא נוסע לחוץ-לארץ? אין לו מה להגיד. בהתחמקות שלו הוא מחפה ומכסה.

אומר על זה סגן-ניצב נתן קפנר: "על זה אמר אחד הקצינים הבכירים 'הורה הביצים' – לא יודע מה זה, לא אעז לומר את זה בטלוויזיה – אבל הוא אומר את זה בטלוויזיה – 'הורה ביצים' – זה אחד

מחזיק לשני, כולם מחפים אחד על השני, אחד פוחד מהשני ומחפה על השני, לא מלשינים על אף אחד, כדי שלא ילשינו עלי".

סגן-ניצב במשטרה שהחליט סוף-סוף לגלות לציבור מה באמת קורה. אני רוצה שתבינו, שאם שר המשפטים שנמצא כאן לא עובד – שזה עלול לקרות – יש נזק למדינה, אני לא אומר שלא, אבל אם משטרת התנועה לא עובדת – – –

### שר המשפטים צ' הנגבי:

— — —

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אבל אם משטרת התנועה לא עובדת יש קורבנות בנפש; זה לא משחק ילדים. לא שמשרד המשפטים הוא משחק ילדים, זה בוודאי לא אגיד.

### שבח וייס (העבודה):

ש"ס – – –

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אני רוצה להבהיר את ההבדל, כי השר הנגבי הוא היחיד שנמצא כאן מהרשות המבצעת. אלה דיני נפשות, זה שום דבר אחר מלבד דיני נפשות.

אורי כהן-אהרונב ממשיך: "גיליון הנוכחות של מפקד משטרת התנועה, ניצב-משנה יהודה סלומון, ריק שבועות רבים". אני חוזר: "גיליון הנוכחות של מפקד משטרת התנועה, ניצב-משנה יהודה סלומון, ריק שבועות רבים".

מה אומר על זה נתן קפנר? – "יהודה סלומון נמצא שעות מעטות, או ימים מועטים מאוד במשרד או בשטח בכלל, או בעבודה בכלל. הבלגן חוגג". תראו על מי אני מדבר.

על זה יש תשובות של ניצב יעקב גנות, שהיה באולפן. בהתחלה ענה תשובות לא לעניין, אחר כך כן לעניין. היה לו תירוץ, שכל הרכבים התקבלו באישור, והרכבים הצמודים הם בסדר ובאישור, וכך צריך להיות, והאנשים ראויים לרכבים וזקוקים להם. אתם יודעים מה? אני כבר אומר שברמה הזאת אני אפילו לא מתווכח. אני רק שואל, האם מי שאנחנו שמים בו את מבטחנו – אגף התנועה של משטרת ישראל – עושה עבודתו נאמנה.

אני רוצה להיכנס לרגע בעובי הקורה. היום – כך חשף לנו אותו תחקיר של הערוץ הראשון – דרך העבודה של אגף התנועה מחייבת – – –

### היו"ר' לנקרי:

אתה כבר הגעת ל-11 דקות.

### אופיר פינס-פז (העבודה):

אני מבקש עוד דקה.

דרך העבודה מחייבת כל שוטר לעמוד במכסה של דוחות – עשרה דוחות למשמרת. אז עשו פטנט. גילו מקומות שבהם קל לעשות עבודה טכנית, עבירות טכניות, למשל: שלט שלא רואים אותו, וכל נהג "נופל" שם. עומד שוטר ליד השלט, ולא שהוא מתקן את השלט או מצלצל למשל למע"צ שלא רואים את השלט, וכולם עוברים פה עבירות; לא. הוא יושב ליד השלט ונותן דוח. בתוך שעה הוא גומר עשרה דוחות, ויש לו שלוש שעות חופש. יוצא מן הכלל. אני אומר לכם שאלה עדויות של אדם שעבד שם עשר שנים ויותר.

חברי חברי הכנסת, אני רוצה לומר משפטי סיום. אכיפת החוק, שהיא האמצעי הראשון במלחמה בתאונות הדרכים, נעשית היום לפי שיקולי מכסות ודוחות, ולא בהתאם לצרכים, ליעד ולמטרה העיקרית.

אני רוצה אולי לסיים ולומר כך: אדוני חבר הכנסת אביגדור קהלני, השר לביטחון פנים, התחמקת מהדיון – זכותך; זה מותר על-פי התקנון של הכנסת. אבל אני אומר לך, שבסופו של דבר אתה צריך לתת דין-וחשבון לא רק לכנסת, אלא לכלל הציבור, ואני עומד על כך שתמנה ועדת חקירה.

אני רוצה לדעת מה קורה באגף התנועה של משטרת ישראל. אני רוצה שעם ישראל ידע. שמענו עדויות קשות, שמענו עדויות בגוף ראשון מאנשי מקצוע. זה הגוף שאותנו צריך להרגיע, זה הגוף שצריך להיאבק בשם כולנו בתאונות הדרכים במדינת ישראל למען אכיפת החוק. יש נתונים קשים, יש עובדות קשות, יש מציאות קשה. מחובתך לטפל בכל הבעיות שהתגלו בתחקיר הזה, ואנחנו מבקשים ממך ותובעים ממך שתמסור לכנסת דין-וחשבון מסודר.

אדוני היושב-ראש, אני עומד על כך שתהיה תשובת שר על ההצעה שלי לסדר-היום, אף שהתקנון לא מחייב. אני מבקש ממנו כאן באופן פומבי לבוא ולהתייצב בפני הכנסת ולהודיע מה הוא, כשר לביטחון פנים, מתכוון לעשות עם הממצאים הקשים האלה. תודה רבה.

## היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת אופיר פינס פז, על ההצעה לסדר-היום החשובה הזאת. חבר הכנסת שבח וייס.

## שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להציע הצעה לשיקול דעתך. זוהי סמכות של יושב-ראש הכנסת, כאשר אתה כסגן יושב במקום שבו אתה יושב. חבר הכנסת אופיר פינס פרס לפנינו פריסה רחבה ותיאר מחדש בפנינו גם תחקיר יסודי, ככל הנראה.

## היו"ר י' לנקרי:

אפילו ללא סיועו של מזכיר סיעת ש"ס, צביקה יעקבזון.

## שבח וייס (העבודה):

אז אורי כהן-אהרונוב סייע לו. במקרה זה, אורי כהן-אהרונוב היה בתקן של צביקה. זה לא משנה, זכותו של חבר כנסת – הייתי אומר כמעט חובתו – לעקוב אחרי התחקירים שעושה התקשורת ולהיעזר בהם. זה יותר מלגיטימי, זה הצד היפה של שיתוף פעולה בינינו לבין התקשורת. יש עוד צדדים יפים. זה הצד הקונסטרוקטיבי.

פעמים אחדות כאן עשינו מעשה שהוא על גבול התקנון, אבל במקרה זה הוא נראה לי פרקטי. לפעמים, על-פי בקשת שרים, הנושא מועלה על סדר-היום, כי חבר כנסת תבע להעלותו, והתשובה ניתנה בשבוע שלאחר מכן.

זה סידור לא טוב, אבל במקום הרעיון של ועדת חקירה – מאסתי בוועדות חקירה, ארץ חוקרת את עצמה לדעת; רק חלק קטן מוועדות חקירה מניבות פירות, אם יש להן יושב-ראש נמרץ, למשל כמו אופיר פינס בנושא של עובדים זרים, ואחרים. בסך הכול, זה עוד סוג של מחאה, ומתקיים חוק התמורה הפוחתת של המחאה.

אני רוצה להציע לך שיקול דעת, הפעם ביוזמתך. נדמה לי, שמותר לך לעשות את זה – לגרום לך שתשובת השר תינתן בשבוע הבא. מאוד מעניינת תשובת שר בעניין. אתה מסכים, חבר כנסת אופיר פינס?

## אופיר פינס-פז (העבודה):

אפשר?

**היו"ר י' לנקרי:**

זו היתה הצעתו.

**שבח וייס (העבודה):**

לא. בדרך כלל אנחנו עושים הצבעות היום, בדרך כלל זה על-פי בקשת שר. אין פה בקשת שר. זאת יכולה להיות, לפי דעתי, הכרעה שלך. אני מקווה, שהגברת שושנה כרם, סגנית מזכיר הכנסת, תאמר לך מניסיונה הרב מאוד שזה ככה, על גבול האפשרות, יוזמתנו לעשות את זה.

**היו"ר י' לנקרי:**

אני מאוד מעריך את מושג הגבוליות – אתה יודע שהייתי איש גבול שנים לא מעטות.

**שבח וייס (העבודה):**

שלומי, בוודאי. אני יודע, יודע גם יודע. אפילו ביקרתי אצלך לא אחת בכל מיני מחקרים מהאקדמיה.

**היו"ר י' לנקרי:**

אני זוכר את זה, חבר הכנסת וייס.

**שבח וייס (העבודה):**

עד היום אני זוכר את הפגישות שלנו.

**היו"ר י' לנקרי:**

על כן, נבקש להתיעץ בכל זאת עם סגנית המזכיר.

יש לשר המשפטים כאן דבר מה לומר לנו.

### שר המשפטים צ' הנגבי:

אני מבקש שתשובת השר תינתן בשבוע הבא.

### היו"ר י' לנקרי:

נציג הממשלה כאן חילץ אותנו, ואז כולנו באמת גבוליים. אני מודה לשר המשפטים הנגבי.

אנחנו אמורים להצביע על זה, חבר הכנסת וייס?

### שבח וייס (העבודה):

לא. לא יכולים. רק אחרי תשובת השר.

### היו"ר י' לנקרי:

הסתפקנו בדבר התשובה הזו.

## הצעת חוק הסדרת פרסומת של בעלי מקצוע (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998 (קריאה ראשונה)

### היו"ר י' לנקרי:

ובכן, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק הסדרת פרסומת של בעלי מקצוע (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998, בקריאה ראשונה, שיציג שר המשפטים צחי הנגבי.

### שבח וייס (העבודה):

אגב, אנחנו כבר מחכים לחוק הזה שלושה ימים בכליון עיניים.

### **היו"ר י' לנקרי:**

אל תעירו ואל תעוררו את האהבה עד שתחפץ – נאמר.

### **שר המשפטים צ' הנגבי:**

אני רואה שאדוני, חבר הכנסת שבח וייס, לא רק נמצא פה, אלא גם רואה את המצוקה שמעבירה את הנושא מיום ליום, כל הכבוד.

### **שבח וייס (העבודה):**

אני יודע שאתה מגלגל את זה.

### **שר המשפטים צ' הנגבי:**

אתמול הייתי בכנס של סיום שנת המשפט, ולכן ביקשתי, שאם לא אגיע בזמן, הצעת החוק תעבור להיום; ואכן נענית, אני מודה על כך.

אדוני היושב-ראש, אדוני כנסת ישראל – שלושתנו עכשיו, יש לנו רוב מוחלט, אפשר לשנות את כל חוקי היסוד.

### **שבח וייס (העבודה):**

בואו נעשה מהפכה חוקתית, קדימה.

### **שר המשפטים צ' הנגבי:**

אדוני רוצה להשתתף בדיון?

### **שבח וייס (העבודה):**

אני אעיר הערה מהמקום.

## שר המשפטים צ' הנגבי:

תודה.

אני מתכבד להביא בפניכם לקריאה ראשונה את הצעת חוק הסדרת פרסומת של בעלי מקצוע (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998.

זהו חוק שאף שהוא מתקבל כך – לא הייתי אומר בקול ענות חלושה, אבל בשעה מאוחרת וללא דרמה פרלמנטרית ותקשורתית, הוא בהחלט מהפכני לגבי הנושא ולגבי אלה העוסקים במקצועות המפורטים בהצעת החוק.

המטרה של ההצעה היא לשנות, לאחר 50 שנות מדינה, את האיסור הכמעט מוחלט, שמוטל על בעלי מקצועות בתחומי הרפואה ובתחום המשפטים, לעשות פרסומת לעיסוקם, בהתאם לחוקים שמסדירים את פעילותם של בעלי המקצועות האלה.

האיסור הזה, האיסור הכמעט מוחלט, קיים על פרסומת מרגע שהכנסת חוקה את החוקים המסדירים את הפעילות של בעלי המקצוע האלה, ולדעתנו – לאחר דיון ארוך, מעמיק, כמעט שנתיים – האיסור הזה פוגע בחופש העיסוק ובחופש הביטוי. איסור הפרסומת מצמצם את האפשרות לתחרות חופשית בין בעלי המקצוע, ותחרות זו, אילו היתה מתקיימת כמצופה, היתה ללא ספק מוזילה את השירות לצרכנים, משפרת אותו ומיעלת אותו.

האיסור הזה גם גורם לפגיעה בזכותו של הציבור לקבל מידע מקיף על כל השירותים שמספקים בעלי המקצועות הללו – מידע שללא ספק יכול היה לסייע בתהליך של בחירת נותן השירות.

אנחנו מאמינים שהתיקון יסייע גם לציבור הרחב שנזקק לשירותם של בעלי המקצוע הללו, וגם לבעלי המקצוע, בכך שתוכר זכותם לחופש ביטוי ולחופש עיסוק.

עם זאת, אדוני היושב-ראש, אנחנו בהחלט מקבלים את ההנחה, שיש מקום להגבלות מסוימות, שיהיו שונות ממקצוע למקצוע, כדי שבכל מקרה תימנע הטעיה, תימנע פגיעה בציבור ותימנע פגיעה בכבודו של המקצוע.

כדי לאזן בין האינטרסים השונים וברוח ההוראות של חוק-יסוד: חופש העיסוק, אנחנו מציעים בהצעת החוק לסייג את האיסור הכמעט מוחלט ולאסור פרסומת כאשר יש בה כדי להטעות ופרסומת שיש בה משום פגיעה בכבוד המקצוע.

כמו כן, אנחנו מציעים לקבוע, שהשר שממונה על ביצועו של כל אחד מן החוקים שמדובר בהם יוסמך לקבוע בתקנות צווים באשר לסוגים, צורות ודרכים של פרסומת שיש בהם כדי להטעות, או שיש בהם משום פגיעה בכבוד המקצוע. על-פי ההצעה, השר הזה, הממונה על ביצוע החוק – כל חוק והשר הממונה עליו – יוסמך גם לקבוע בתקנות איסורים על סוגים, צורות ודרכים של פרסומת שיש בהם



פגיעה בציבור, וכאשר התקנות האלה יותקנו, ייאסר על בעל המקצוע לעשות פרסומת בניגוד לתקנות הללו.

ההצעות המפורטות מופיעות לפני הכנסת, בהקשר זה לפני חבר הכנסת לנקרי וחבר הכנסת שבח וייס. לא הייתי רוצה להאריך, ואני מסתפק בדברים הללו.

לסיכום, לדעתנו, ההצעה הזאת מבטאת את האיזון הראוי בין העקרונות השונים הקיימים בסוגיה הזאת של פרסומת של בעלי מקצוע, והיא תתרום תרומה חשובה הן לבעלי המקצועות והן לציבור הרחב שנזקק לשירותיהם.

אני מבקש לאשר את הצעת החוק בקריאה ראשונה ולהעביר אותה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה שנייה ושלישית. תודה.

### **היו"ר י' לנקרי:**

אני מודה לך, כבוד שר המשפטים. אני מקווה שאני לא פוגע בכבוד מקצוענו אם אני אומר לך שלא פחות מ-34 חברי כנסת היו רשומים לדיון. לפחות אחד מהם נמצא כאן, חבר הכנסת וייס, ודומני שגם הרב חבר כנסת בני אלון רשום. אולי תואילי לבדוק.

### **שבח וייס (העבודה):**

עד שיבדקו, אולי אני אגמור את דברי, ברשותך.

### **היו"ר י' לנקרי:**

בבקשה.

### **שבח וייס (העבודה):**

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשפטים, חבר הכנסת אלון – זהו ההרכב. אני תומך בהצעת החוק. היא היתה צריכה להופיע בזירה הפרלמנטרית כבר לפני זמן, אבל טוב שהיא מופיעה.

היה משהו, הייתי אומר, מן הסגירות הגילדאית וההירות, אבל גם מן המכובדות, בחוקים הקודמים. כלומר, היתה סברה, שסוג כזה של מקצועות, על יוקרתם, מן הראוי שלא תהיה איזו התרברבות פרסומאית, שגוררת תמיד את המפרסמים לסוג של זילות ורדיפה, אם תרצו – היום אפשר לומר רייטינגיסטית.

עם זאת, מה קרה בפועל, אדוני שר המשפטים? ואתה יודע את זה – קבוצה של כמה מאות רופאים, או כמה מאות משפטנים, ממילא התפרסמה: רצה לרדיו, רצה לטלוויזיה, לעיתונות, לעיתונות המקומית, לאין-סוף של ראיונות, ושם במפורש הבליטו אותם, הבליטו את עצמם, בצדק או שלא בצדק – אם מפאת המצאותיהם, אם מבחינת ייחודם, בעיקר מבחינת כושר יחסי הציבור שלהם, ונוצר פער לא הוגן בין הקבוצה המתבלטת הזאת, בחלקה בצדק ובחלקה בזכות כישורים מניפולטיביים תקשורתיים, לבין אלה שממש הקפידו על החוק. היה כאן מצב של אי-צדק. אגב, גם במקצועות נוספים, במיוחד בשני המקצועות האלה.

בא החוק ואומר – הפרק הזה נגמר. מותר, אבל לצד המותר, יש כאן איסורים מאוד מעניינים, וחשוב מאוד שבמסגרת התקנות באמת ייעשה מאמץ עליון לצמצם את השרלטנות, שלדאבון לב פשטה פה ושם בשני המחנות האלה. לכן, אני תומך בהצעת החוק.

### **היו"ר י' לנקרי:**

אני מודה לך, חבר הכנסת שבח וייס. חבר הכנסת בנימין אלון, בבקשה.

### **בנימין אלון (מולדת):**

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מסכים עם דבריו של חבר הכנסת וייס. אני חושב, שהמציאות שנוצרה – לא שזו כל התמונה – יצרה מצב ציני של ניצול של כרישים שיודעים להתחכך במקומות הנכונים –

### **שבח וייס (העבודה):**

גם סרדינים.

### **בנימין אלון (מולדת):**

– ועכשיו חזינו, לצערי, במחזה מביש.

### **שבח וייס (העבודה):**

איך זה נגמר?

### **בנימין אלון (מולדת):**

אני לא יודע איך הוא נגמר, אני לא עוקב, אני משתדל לעשות עוד דברים חוץ מלהקשיב לכל מהדורת חדשות.

אני משתתף בזה ומעריך את ביקורתו האמיצה של שר המשפטים אתמול – בסיום שנת המשפט. אני חושב, שעם כל הכבוד, עורך-דין צריך לדעת שיש הליכים משפטיים, והסגנון הזה, של ניסיון להשפיע על גזר-דין – ואני לא רוצה לחוות פה דעה –

### **שבח וייס (העבודה):**

אנחנו עדיין לא יודעים, נכון?

### **בנימין אלון (מולדת):**

– – ולערב את כל הדברים האלה באותו סלט שאתה תיארתי – פוליטיקה, קשרים – אני מוכרח לומר, שהגיע הזמן שעורכי-דין, גם הם ידעו את גבולות הכוח. עכשיו אני לא מכליל, חלילה וחס. יש הרבה מאוד כאלה שאפילו מחפשים פרנסה. יש היום בוגרי מכללות ומספר גדול מאוד של עורכי-דין.

יכול להיות, שהחוק הזה יגרום לנו למצב שקיים בארצות-הברית, שפירמות גדולות תקומנה, והן תפרסמנה את עצמן, ולא כל אחד יוכל להתמודד במסגרת של משרד קטן משלו. כבר היום יש כמה משרדים גדולים. אבל אני באמת רוצה לברך את השר שמביא את החוק הזה. אני חושב שהוא מקדם אותנו. זה פשוט נורמלי יותר.

ואני רוצה לסיים במחאה גדולה – לא הייתי עושה זאת אלמלא הגיעו הדברים לפרסום כזה – על השימוש ביצרים האפלים של הסקרנות הציבורית, ממש לקחת מין, הרבה מין, ופוליטיקה וריגול והכול, ולבחוש בחישות שכאלה, וכשהכול נעשה בסופו של דבר באיזה תזמון כזה של עורך-דין, שהוא לכאורה מוכר ומכובד, והכול נהנים מחברתו – זה ישאיר זיכרון מר, לפחות זיכרוני יהיה זיכרון מר מאוד, של ניצול ציני של כוח ופוליטיקה למטרות שלגמרי אין משפטיות, ואני מקווה שהרושם הזה יימחה כמה שיותר מהר.

### **שבח וייס (העבודה):**

ואם יסתבר, חלילה, ואני לא מגן על העניין – –

### **בנימין אלון (מולדת):**

גם אם כן, זה לא משנה. כלומר, גם אם כן, אז הסגנון הטיפולי של פסילת שופט הוא סגנון ידוע. פסילת שופט היא תהליך שננקט בכל מיני מקרים. בהרבה משפטים ניגשים, מבקשים פסילה וכו'. אני מדבר על כל העירוב של הדברים והפרופורציות. אני לא רוצה להאשים רק את עורך-הדין זיכרוני, שהזכרנו עכשיו, אבל כעיקרון אני מקווה, שייעשה יותר סדר במקצוע הזה ואנחנו נזכה באמת ליותר צדק, ליותר דין.

כבר שמעתי את האיתות, ובאמת מאוחר. אני רק אוסיף, שיש אנשים שאין להם יכולת לשכור עורך-דין, ויש רבים כאלה, ויש המוסד הזה של סניגוריה ציבורית, אדוני השר, שאני יודע שעכשיו חיזקת אותו ותמכת בו כלכלית, ומן הראוי שעציר או כל נאשם לא יהיה במצב שבו אין ביכולתו לשכור עורך-דין, והצדק יהיה תלוי בסכום הכסף שיש לו כדי לשכור את עורך-הדין. תמיד תהיה אפליה ותמיד יהיו עורכי-דין יותר מומחים שיפרסמו פרסומות עכשיו וישווקו את עצמם, אבל הסניגוריה הציבורית, שהמדינה מממנת לכל עציר ולכל נאשם ולכל אדם שאין ביכולתו הכלכלית לממן עורך-דין, במציאות הזאת שבה יש כל כך הרבה עורכי-דין – גם זה דבר חשוב, וגם על זה אני מברך אותך, אדוני השר. תודה.

### **היו"ר י' לנקרי:**

תודה לחבר הכנסת אלון. האם כבוד שר המשפטים רוצה להוסיף דבר מה?

### **שבח וייס (העבודה):**

אנחנו מצביעים.

### **היו"ר י' לנקרי:**

אנחנו מצביעים על הצעת חוק הסדרת פרסומת של בעלי מקצוע (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998, בקריאה ראשונה. מי בעד העברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט, להכנה לקריאה שנייה ושלישית? מי נגד?

### **שבח וייס (העבודה):**

לכאורה יש פה שלוש ועדות אפשריות – – – אבל זה מתאים לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הסדרת פרסומת של בעלי מקצוע (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

#### **היו"ר י' לנקרי:**

רוב של ארבעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת חוק הסדרת פרסומת של בעלי מקצוע (תיקוני חקיקה), התשנ"ח-1998, עוברת להכנתה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

#### **מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת**

#### **היו"ר י' לנקרי:**

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת. בבקשה.

#### **סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:**

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, מטעם ועדת הכלכלה – הצעת חוק משק הדלק (קידום התחרות) (תיקון), התשנ"ח-1998. תודה.

#### **היו"ר י' לנקרי:**

תודה לסגנית מזכיר הכנסת.

#### **הצעת חוק כרטיסי חיוב (תיקון מס' 3) (כרטיס תשלום), התשנ"ח-1998**

#### **(קריאה ראשונה)**

#### **היו"ר י' לנקרי:**

שר המשפטים יעלה את הצעת חוק כרטיסי חיוב (תיקון מס' 3) (כרטיס תשלום), התשנ"ח-1998, בקריאה ראשונה. בבקשה, שר המשפטים.

### **שר המשפטים צ' הנגבי:**

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. גם הצעה זאת היא הצעה שיש בה חידוש גדול. בזמן הקרוב ביותר עומדים כמה מנפיקים לשווק לציבור הרחב מוצר חדש, היישר מתנורו הלוהט של העידן האלקטרוני, מוצר שכבר זכה לכינוי "ארנק אלקטרוני" ואגור בו "כסף אלקטרוני".

הסבר במלים פשוטות יותר: בכרטיס הזה תירשם יתרת זכות שתאפשר לרכוש מוצרים ושירותים מספקים רבים, בתמורה להפחתת ערך סכום הכסף מהסכום הצבור בכרטיס. התכונה שמייחדת את הכרטיס החדש הזה לעומת כרטיסים שכבר קיימים בשוק, שגם בהם אגור ערך מסוים – למשל, כרטיס טלפון – התכונה המייחדת אותו היא, שהוא ניתן לטעינה חוזרת ממכשירים שהמנפיק יעמיד לרשות בעל הכרטיס. כלומר, הכרטיס הזה נועד לסוג של רכישות שנעשות בדרך כלל במזומן, לעסקאות שבהן ערך המוצר או השירות הוא ערך נמוך, ומכאן הכוונה שיונפקו לציבור כרטיסים שהערך הצבור בהם לא עולה על סכום של 400 שקלים.

לנו במשרד המשפטים יש בהחלט רצון לברך – – –

### **שבח וייס (העבודה):**

מה זה עושה שכרטיס אשראי לא עושה?

### **שר המשפטים צ' הנגבי:**

כרטיס אשראי לא ניתן לצבירה על סכום מסוים. יש לך אשראי בבנק, אתה עושה בו שימוש עד שפג תוקפו, ומחליפים אותו מעת לעת. הכרטיס הזה הוא כרטיס שבו אתה מגיע לסכום, ויש לך התוספת המצטברת, כאמור, עד לסכום של 400 שקלים. אתה לא צריך לסחוב אתך מזומן, אתה לא צריך לחפש ולפשפש בארנק. יש לך סכום מסוים.

### **שבח וייס (העבודה):**

גם זה על סמך איזה חיסכון שיש לך.

### **שר המשפטים צ' הנגבי:**

כן.

**שבח וייס (העבודה):**

זה אותו דבר.

**שר המשפטים צ' הנגבי:**

לא, אין לך היום כרטיס שאתה טוען כל הזמן.

**שבח וייס (העבודה):**

כרטיס האשראי טוען כל הזמן. יש – – –

**שר המשפטים צ' הנגבי:**

כן, אבל אתה לא יכול לקנות בו במכולת ב-10 שקלים.

**שבח וייס (העבודה):**

אני מבין.

**שר המשפטים צ' הנגבי:**

כאמור, לנו אין בעיה עם התוספת הזאת – – –

**שבח וייס (העבודה):**

משהתייצב אזרח עם הכרטיס הזה, הוא רק יראה אותו וזהו?

**שר המשפטים צ' הנגבי:**

לא, הוא מעביר אותו במכונה.

### שבח וייס (העבודה):

גם כרטיס אשראי מעבירים באיזה מקום. זה לטובת – – –

### שר המשפטים צ' הנגבי:

כן, יהיו אנשים שהם בעלי הזיכיון להנפקת שירותים מסוימים.

### שבח וייס (העבודה):

— — —

### שר המשפטים צ' הנגבי:

אבל בקנה מידה יותר מצומצם, וללא צורך לסחוב אתך את הארנק.

### שבח וייס (העבודה):

זה בנק עם קיוסקים.

### שר המשפטים צ' הנגבי:

כאמור, אנחנו סבורים, שגם הצרכן וגם הספק של המוצרים והשירותים הזעירים עשויים להיות מהתוספת הזו, אבל יש בסך הכול צורך להתמודד עם אותן בעיות אפשריות שמתעוררות כאשר נגנבים כרטיס אשראי או כרטיס של בנק. כלומר, במקרה של אובדן הכרטיס או גנבתו, ניתן יהיה לגנוב או למוצא הלא-ישר – לכאורה הוא יוכל לטעון את הכרטיס הזה מחשבון הצרכן ללא הסכמתו. יש פה פעולה טכנית של טעינה. לכן מוצע להכניס את הכרטיס הזה – שלפי לשון החוק המוצע על-ידינו ייקרא כרטיס תשלום, להבדיל מכרטיס אשראי – למסגרת של חוק כרטיסי חיוב, וכך תתאפשר לבעל הכרטיס אותה הגנה שכעת ניתנת לבעלי כרטיסי אשראי וכרטיסי בנק – בשינויים המחויבים, כמובן.

זה, למעשה, עיקרה של ההצעה המוצעת, ואני מבקש את תמיכת הכנסת בהצעה שתועבר, אם הכנסת תחפוץ בכך, לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט, לקראת הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.



## היו"ר י' לנקרי:

אדוני השר, מה ייעשה עם רשרושו של השטר, ריח ניחוחו, זה היעלמות השטר לטובת משהו אלקטרוני מופשט?

## שר המשפטים צ' הנגבי:

אני סבור שלא ייעלם לגמרי הצורך בניחוח וברשרוש שטרות, ודאי שלא בתקופה הקרובה, מכיוון שלא יהיו ספקים שיוכלו לספק את כל המוצרים הזעירים הרלוונטיים כיום בכלכלה הישראלית. אבל אני מעריך, שבמהלך השנים הבאות, כמו שנעלמו דברים אחרים מחיינו, כך גם הכסף, המעות, הצורך לספור, לחטט ולחפש אם יש לך עוד שקל – הדברים האלה כנראה ייעלמו, ונתגעגע אליהם.

## היו"ר י' לנקרי:

אני מודה לך, אדוני השר. חבר הכנסת וייס רשום כהלכה לדיון הזה.

## שבח וייס (העבודה):

ברשותך, אעשה זאת מכאן, אנחנו פשוט באווירה אינטימית כזאת. אני אומר, שצריך אפילו אומץ כדי להתנגד לחוק שאני לא מבין אותו. ברצינות – א. זה נשמע משעשע, ומי בכלל יכול לעמוד מול הפיתיונות של העולם האלקטרוני ושל הראש היהודי שממציא לנו פטנטים? כבר שמעתי על זה שלוש-ארבע תוכניות רדיו. אני מרבה להאזין לרדיו בזמן נסיעותי, ועד עכשיו לא הבנתי ממש את ההבדל בין זה לבין כרטיס אשראי. אבל נראה שיש איזה הבדל. ואם אין, אז מי שמשווק אותו ימכור את ההבדל.

אנחנו נתמוך בכך, אבל אני בכל זאת רוצה להביע את העמדה הזאת. יש לי הרגשה, שיש יותר מדי פיתיונות לפטנטים שאפשר להתקיים נהדר גם בלי קיומם, והם לא מוסיפים מאומה, זאת היא הרגשתי. יש לי הרגשה שאני אצביע בעד החוק, אתן צ'אנס, לצד הבנקים, שאחרי כל כך הרבה משברים, מדינת ישראל גרמה לכך שיש פיקוח יסודי עליהם, ולא יחזור עוד הפעם הסיפור הנורא של ראשית שנות ה-80, שהם עמדו להישבר והמדינה נאלצה לקנות אותם. פה אנחנו נותנים מוטיבציה לפיתוח קיוסקים בנקאיים קטנים כאלה, עד 400 שקל, ואחר כך תיווצרנה חלילה בעיות של פשיטות רגל וכיוצא באלה.

אני מצביע בהנחה שבועדה יעסקו בשאלות האלה, קצת באי-נחת, אבל ניתן צ'אנס לשעשועי הפטנטים ולמוח היהודי המדהים הזה. ארנק אלקטרוני. מעכשיו ואילך, יוכלו להכיר את האדם בכעסו, WELCOME TO THE CLUB בכוסו ובארנקו האלקטרוני. מועדון חדש,

### היו"ר י' לנקרי:

אני חייב לומר, שבעבור מבין חלקי כמוך יש כאן פרשנות מושכלת מאוד.

שר המשפטים רוצה להוסיף דבר מה, אני רואה. אגב, כותבת סגנית מזכיר הכנסת, שניחוח השטרות ילך בדרך צליל מטבעות הזהב.

### שבח וייס (העבודה):

חבל, כבר אי-אפשר לשחק "עץ או פלסטיין".

### שר המשפטים צ' הנגבי:

פעם היינו משחקים "מי קרוב לקיר" עם מטבעות. אני חושב שנשאר הקיר, אבל אין עוד משחק מן הסוג הזה.

ייתכן שלא הבהרתי די הצורך את החשיבות של המהלך הזה. ראשית, הדבר הזה לא קשור להצעת החוק. התופעה של הנפקת כרטיס אלקטרוני מתרחשת כרגע באופן מעשי על-ידי השוק, ואנחנו צריכים לתת מענה על עניין התקלות העוללות להתפתח אם הכרטיס הזה ייגנב או יאבד ומישהו יעשה בו שימוש. כפי שאמרתי, מדובר פה בכרטיס אלקטרוני שנועד להחליף מטבעות קטנים ולספק לצרכן את היכולת לרכוש מוצרים זעירים, שהסכום הכולל שלו הוא עד 400 שקלים, ויש כאלה דוגמאות רבות. אתה קונה עיתון, לא תקנה אותו בכרטיס אשראי, אתה צריך לחפש אם יש לך או אין לך – הכרטיס הזה יכול בדוכן עיתונים לקבל – – –

### שבח וייס (העבודה):

אתה נכנס לתחנת דלק, קונה באשראי דלק ומקבל עיתון.

### שר המשפטים צ' הנגבי:

נכון. זה בדיוק ההבדל בין כרטיס האשראי לכרטיס התשלום. כרטיס האשראי, כשמו כן הוא, הוא מעניק לך אשראי. אתה לא משלם ברגע קבלת המוצר; חודש וכו'. כרטיס התשלום, הערך של המוצר שקנית יורד מייד מחשבונך, עובר לחשבון בעל המוצר, הספק.

### שבח וייס (העבודה):

עכשיו אני מבין יותר.

### שר המשפטים צ' הנגבי:

מוצרים כאלה, בעלי המוצרים לא היו מסכימים למכור אותם באשראי עקב הסכום הקטן, ולכן נוצר הצורך בכרטיס תשלום. אנחנו כאן מחוקקים את אמצעי ההגנה על כרטיס התשלום.

### שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, עכשיו אני מצביע מתוך הבנה.

### היו"ר י' לנקרי:

אני מצטרף להבנתך, אדוני חבר הכנסת.

אנחנו ניגשים להצבעה על הצעת החוק כרטיס חיוב (תיקון מס' 3) (כרטיס תשלום), התשנ"ח-1998, בקריאה ראשונה – העברה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית בוועדת החוקה, חוק ומשפט. אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 25

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק כרטיסי חיוב (תיקון מס' 3) (כרטיס תשלום), התשנ"ח-1998, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

### היו"ר י' לנקרי:

רוב של שלושה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת חוק כרטיסי חיוב (תיקון מס' 3) (כרטיס תשלום), התשנ"ח-1998, עברה בקריאה ראשונה ועוברת להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לוועדת החוקה, חוק ומשפט. בזאת ננעלת ישיבתנו.

### שר המשפטים צ' הנגבי:

אני רוצה להודות גם לחבר הכנסת וייס, וגם לקופזיציה.

### שבח וייס (העבודה):

לקומפוזיציה.

### היו"ר י' לנקרי:

לקומפוזיציה, אמר חבר הכנסת וייס.

תודה לשר המשפטים צחי הנגבי, לסגן יושב-ראש הכנסת שבח וייס, לערוץ-33 על כל מפעיליו ושדריו. לסגנית מזכיר הכנסת, לעובדי הכנסת. תודה לכם.

### שבח וייס (העבודה):

ולצלניק שם, האיש שבקיר.

### היו"ר י' לנקרי:

ולאיש שכולנו מוקירים.

ישיבתנו הבאה תתקיים ביום שני, כ"ו בתמוז התשנ"ח, 20 ביולי 1998, ב-16:00. ערב טוב ושבוע טוב.

הישיבה ננעלה בשעה 20:58.